ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ
ΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΝ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Χ. ΣΕΜΙΤΕΛΟΥ,

διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας καὶ καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἀθήνησι βασιλικῷ Β. γυμνασίῳ,

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ,

ἐγκεκριμένη ὑπὸ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου εἰς χρῆσιν τῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις καὶ γυμνασίοις διδασκομένων.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΔΙΕΣΚΕΥΑΣΜΕΝΗ.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Δ. ΑΘ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ.

(Παρὰ τῇ ὁδῷ Αἰόλου, ἀριθ. 33.)

1863.

ΤΗΙ ΜΑΚΑΡΙ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΣΕΜΙΤΕΛΟΥ

ΣΚΙΑΙ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΔ' ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΣ ΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

ΕΥΣΕΒΩΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ.

Αριθ. 3443.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Πρὸς τοὺς κυρίους γυμνασιάρχας καὶ σχολάρχας τοῦ κράτους.

Εἰδοποιοῦμεν ὑμᾶς ὅτι ἡ γραμματικὴ τῆς Λατινικῆς γλώσσης τοῦ καθηγητοῦ Κ. Δ. Σεμιτέλου ἐνεκρίθη παρ' ἡμῶν ὡς μὴ ὑπολειπομένη μὲν ἐν γένει τῶν ἄλλων ἐγκεκριμένων γραμματικῶν τῆς αὐτῆς γλώσσης, ἔν τισι δὲ καὶ ὑπερέχουσα, κατὰ τὴν σαφήνειαν καὶ τὸ εὐμέθοδον. ὅθεν δύνασθε νὰ μεταχειρίζησθε καὶ αὐτὴν εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς εἰρημένης γλώσσης.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 29 *Αὐγούστου* 1861.

(Τ. Σ.) *Ὁ ὑπουργὸς*
Μ. ΠΟΤΛΗΣ.

Μ. Καλλιφρονᾶς.

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον αὐτόγραφον ἐνταῦθα τὸ τοῦ συγγραφέως ὄνομα θεωρεῖται ἔργον τυποκλοπείας.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Ἡ Λατινικὴ γλῶσσα κατ' ἀρχὰς μὲν ὡμιλεῖτο τὸ πάλαι ἐν μέρει τινὶ τῆς μέσης Ἰταλίας (τῷ Λατίῳ), ἔπειτα δὲ ἐπικρατήσασα προέβη εἰς ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας τῶν Ῥωμαίων ὑπηκόους· νῦν δὲ μανθάνομεν αὐτὴν μόνον ἐκ τῶν βιβλίων καὶ ἄλλων ἐνεπιγράφων μνημείων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἔθνους. Τὰ δὲ ἀρχαιότατα τῶν σωζομένων Λατινικῶν συγγραμμάτων συνεγράφησαν περὶ τὸ διακοσιοστὸν ἔτος πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, καὶ ἐν τῇ ἕκτῃ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδι ἐξέλιπεν ἡ Λατινικὴ γλῶσσα τελέως ὑπὸ ξένων βαρβάρων ἐθνῶν εἰς τὰς Ῥωμαϊκὰς μεταναστάντων χώρας διαφθαρεῖσα καὶ μετὰ τῶν ἰδίων τῶν ἐθνῶν τούτων γλωσσῶν ἀναμιγεῖσα, ὅθεν νέαι γλῶσσαι διάφοροι κατὰ μικρὸν ἐσχηματίσθησαν, αἱ Ῥωμανικαὶ καλούμεναι, ἥ τε Ἰταλικὴ καὶ ἡ Γαλλικὴ καὶ ἡ Ἱσπανικὴ καὶ ἡ Πορτουγαλική. Οὐκ ὀλίγοι δὲ ἐγένοντο οἵτινες ὕστερον ἔγραψαν Λατινιστί, ἀλλ' οὗτοι ἐξέμαθον τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν ὡς τεθνηκυῖαν. Ἐν τῷ μακρῷ δὲ ἐκείνῳ διαστήματι πολλὰς ἔπαθε μεταβολὰς ἡ Λατινικὴ γλῶσσα οὐ μόνον περὶ τὸ πλῆθος, τὰς σημασίας, τὰς μορφὰς καὶ συντάξεις τῶν λέξεων, ἀλλ' ἐν μέρει καὶ περὶ τὴν ἐκφώνησιν. Ἐν τῇ γραμματικῇ ὅμως ταύτῃ πραγματευόμεθα τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν καθ' ὅλου ὡς ὡμιλεῖτο καὶ ἐγράφετο ἐν τῷ ἀρίστῳ αἰῶνι τῆς τῶν Ῥωμαίων συγγραφῆς, τῷ ἀπὸ τῶν χρόνων που τοῦ Καίσαρος καὶ Κικέρωνος μέχρι μικρὸν μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν, ὅπου δὲ διαφωνοῦσιν ἀλλήλοις οἱ συγ-

γραφεῖς, ταῦτα νομίζομεν δοκιμώτατα, ἅπερ καὶ οἱ δοκιμώτατοι τῶν συγγραφέων τοῦ αἰῶνος τούτου τοῦ χρυσοῦ ἐπικαλουμένου μεταχειρίζονται.

Ἡ συγγραφὴ δηλαδὴ τῶν Ῥωμαίων διαιρεῖται συνήθως εἰς πέντε περιόδους ἢ αἰῶνας·

ά) τὸν ἀρχαϊκὸν αἰῶνα (ἐξ ἀρχῆς μέχρι Κικέρωνος).

ϐ') τὸν κατὰ Κικέρωνα αἰῶνα.

γ') τὸν χρυσοῦν αἰῶνα, ἤτοι τὸν κατ' Αὔγουστον.

δ') τὸν ἀργυροῦν αἰῶνα.

έ) τὸν σιδηροῦν αἰῶνα.

Ἡ δὲ ἀνάπτυξις τῆς τῶν Ῥωμαίων συγγραφῆς κατὰ τοὺς αἰῶνας τούτους, ἤτοι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτῆς, ἔχει τυπωδῶς ὡς ἑξῆς·

ά) Ἀ ρ χ α ϊ κ ὸ ς α ἰ ώ ν. Μετά τινα ἀτελῆ λυρικὴν ποίησιν καὶ εἶδός τι σατυρικοῦ δράματος ἀτελὲς (fabulae Atellanae) καὶ μετὰ ἀτελεστέρας ἔτι ἀρχὰς τοῦ πεζοῦ λόγου (annales Pontificum ἢ annales maximi Pontificum maximorum καὶ libri lintei) ἤρξατο κυρίως παρὰ Ῥωμαίοις ἡ συγγραφὴ περὶ τὸ τέλος τοῦ πρώτου Φοινικικοῦ πολέμου, ἀφ' οὗ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπί τινα χρόνον ἦλθον εἰς μεγάλην πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐπιμιξίαν. Ἤδη δὲ ἐκ μὲν τῶν εἰδῶν τῆς ποιήσεως κατὰ πρῶτον μὲν ἐκαλλιεργήθη τὸ δρᾶμα. Καὶ τῆς μὲν τραγῳδίας οἱ ἐπισημότατοι τῆς περιόδου ταύτης ποιηταὶ ἐγένοντο ὁ Τίτος Λίουιος Ἀνδρόνικος (περὶ τὸ 240 πρὸ Χριστοῦ), ὁ Γναῖος Ναίουιος († περὶ τὸ 204 πρὸ Χριστοῦ), ὁ Κόϊντος Ἔννιος († περὶ τὸ 169), ὁ Μάρκος Πακούουιος († 130) καὶ ὁ Λεύκιος Ἄττιος († 87)· τῆς δὲ κωμῳδίας, ἧς ἀπεπειράθησαν ἅμα καί τινες τῶν μνημονευθέντων τραγικῶν, καὶ ἄλλοι μέν τινες, μάλιστα δὲ ὁ Μάκκιος Πλαῦτος († 184 π. Χ.) καὶ ὁ Πόπλιος Τερέντιος ὁ Λίϐυς (P. Terentius Afer), γεννηθ. τῷ 192 π. Χ., οἱ ἐπισημότατοι πάντων τῶν Ῥωμαίων κωμῳδοποιῶν· τῆς δὲ σατίρας ὁ Γάϊος Λου-

κίλιος (148—103 π. Χ.). Ἐκ δὲ τῶν εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου διά τε τὴν φύσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας καὶ τὸ ἦθος τῶν Ῥωμαίων κατὰ πρῶτον καὶ πρωΐμως ἐκαλλιεργήθη ἡ ῥητορικὴ (ὁ Μάρκος Πόρκιος Κάτων ὁ Κηνσωρῖνος (234—149 π. Χ.), ὁ Σέρουιος Σουλπίκιος Γάλβας, ἀμφότεροι οἱ Γράκχοι, ὁ Κά-τλος, ὁ Λεύκιος Λικίνιος Κράσσος καὶ ὁ Μάρκος Ἀντώνιος, ὅστις ὑπάτευσε τῷ 99 π. Χ.) καὶ ἡ ἱστορία (μετὰ τὰς ἀτελεῖς ἀρχὰς τῶν χρονογράφων Κοΐντου Φαβίου Πίκτωρος καὶ Λευκίου Κιγκίου Ἀλιμέντου (Q. Fabius Pictor, L. Cincius Alimentus), ἀμφοτέρων περὶ τὸ 200 π. Χ. ἀκμασάντων, ὁ αὐτὸς Μάρκος Πόρκιος Κάτων καὶ ἄλλοι).

ϐ') Ὁ κατὰ Κικέρωνα αἰών. Ὁ δὲ δεύτερος αἰὼν τῆς τῶν Ῥωμαίων συγγραφῆς εἶνε αἰὼν τοῦ πεζοῦ μάλιστα λόγου. Ἐκ τούτου δὲ ἀνεπτύχθη καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα ἡ ῥητορικὴ (ὁ Κόϊντος Ὁρτήσιος (Q. Hortensius) † 50 πρ. Χ., ὁ Μάρκος Τύλλιος Κικέρων (M. Tullius Cicero), ὁ δημιουργὸς τοῦ νεωτέρου πεζοῦ λόγου καὶ ὁ Δημοσθένης τῶν Ῥωμαίων (106—43 π. Χ.), ὁ Μάρκος Κοίλιος Ῥοῦφος, ὁ Λεύκιος Λικίνιος Κάλουος (Calvus), ὁ Γάϊος Ἰούλιος Καῖσαρ (100—44 π. Χ.), ὁ Μάρκος Ἀντώνιος, ὁ εἷς τῶν τριῶν ἀρχόντων (triumvir) καὶ ἄλλοι· πάντες δὲ οὗτοι ῥήτορες πρώτης τάξεως). Οὐχ ἥκιστα δὲ ἀνεπτύχθη καὶ ἡ ἱστορία (ὁ αὐτὸς Γάϊος Ἰούλιος Καῖσαρ, ὁ Αὖλος Ἵρτιος († 43 π. Χ), ὁ Κορνήλιος Νέπως (γενν. μεταξὺ τοῦ 96 καὶ 86 π. Χ.), ὁ ζηλωτὴς τοῦ Θουκυδίδου Γάϊος Σαλλούστιος Κρίσπος (86—35 π. Χ.) καὶ ἄλλοι·—ὁ πολυΐστωρ καὶ πολυγράφος γραμματικὸς Μάρκος Τερέντιος Οὐάρρων ὁ Ῥεατῖνος (116—27 πρ. Χ.), ὁ συγγραφεὺς 490 συγγραμμάτων). Ποιητὰς δὲ ὀλίγους παρέσχετο ὁ ταραχώδης οὗτος αἰὼν (ὁ ποιητὴς μίμων Πόπλιος Σῦρος, ὁ διδακτικὸς Τίτος Λουκρήτιος Κάρος (95—51 π. Χ.) καὶ ὁ λυρικὸς Κόϊντος Οὐαλέριος Κάτουλλος, γενν. τῷ 87 π. Χ.).

γ') Χρυσοῦς αἰών. Ἀφ' οὗ δὲ ἐσίγησεν ἡ κλαγγὴ τῶν ὅπλων καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος ἡσύχασεν ἐκ τῶν ἐμφυλίων ταραχῶν καὶ σπαραγμῶν, ἐδόθη πάλιν καιρὸς εἰς τὴν ποίησιν, ὥςτε εὐνοουμένη ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ οὐ μόνον πάλιν νὰ ἀνακύψῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν κολοφῶνα νὰ φθάσῃ πρὸς τὰ ἀριστοτεχνήματα τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως, μάλιστα δὲ τοῦ ἔπους καὶ τῆς λυρικῆς, ἁμιλλωμένη καὶ ταῦτα παραδείγματα καὶ ὑπογραμμὸν ἔχουσα. Ὅθεν ἐν τῇ τοῦ αἰῶνος τούτου συγγραφῇ κυριωτάτη εἶνε ἡ ποίησις Ἑλληνικὰ παντάπασιν ἔχουσα χρώματα (ὁ Πόπλιος Οὐεργίλιος Μάρων (70—19 π. Χ.), ὁ Ὅμηρος τῶν Ῥωμαίων, ὁ Ἄλβιος Τίβουλλος (64 ἢ 44—19 ἢ 18 π. Χ.), ὁ μέγιστος τῶν Ῥωμαίων ἐλεγειοποιῶν, ὁ ἐλεγειοποιὸς Σέξτος Προπέρτιος (γενν. περὶ τὸ 46, † περὶ τὸ 15 π. Χ.), ὁ Κόϊντος Ὁράτιος Φλάκκος (65—9 π. Χ.), ὁ μέγιστος τῶν Ῥωμαίων λυρικῶν, ὁ διδακτικὸς Πόπλιος Ὀουίδιος Νάσων (43 π. Χ.—17 ἀ. Χ.) καὶ ἄλλοι ἧττον ἐπίσημοι. Ἐκ δὲ τοῦ πεζοῦ λόγου ἡ μὲν ῥητορικὴ διὰ τὴν πολιτικὴν τῶν Ῥωμαίων κατάστασιν ἤδη τὴν ἐλευθερίαν ἀποβαλόντων καὶ ὑπὸ αὐτοκράτειαν διατελούντων ἐπαύσατο καλλιεργουμένη, ἀπ' ἐναντίας δὲ ἐκαλλιεργήθη καὶ ἀνεπτύχθη ἔτι μᾶλλον ἡ ἱστορία (ὁ Τρῶγος Πομπήϊος καὶ ἄλλοι, μέγιστος δὲ ὁ Τίτος Λίουιος 59 π. Χ.—17 ἀ. Χ.). Τὰ δὲ ἄλλα εἴδη τοῦ πεζοῦ λόγου δὲν ἐκαλλιεργήθησαν πολὺ (Μάρκος Οὐιτρούουιος Πολλίων ὁ ἀρχιτέκτων † 14 ἀ. Χ.).

δ') Ἀργυροῦς αἰὼν (—138 ἀ. Χ.). Δι' ὀλίγων ὅμως μόνον δεκαετηρίδων ἤκμασεν ἡ παντάπασιν Ἑλληνικῶς κεχρωσμένη Ῥωμαϊκὴ ποίησις. Ταύτην δὲ εὐθὺς διεδέξατο ἡ ῥητορική, ἥτις καὶ κυριωτάτη εἶνε ἐν τῷ ἀργυρῷ αἰῶνι, οὐχὶ ὅμως ἡ φυσική, ἁπλῆ καὶ πολιτικὴ ἡ ἐν τῷ βήματι τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς γερουσίας ζῶσα, ἀλλ' ἡ κακότεχνος, ἀηδὴς καὶ περιττολόγος ἡ ἐν τοῖς ἀκροατηρίοις τῶν ῥητόρων (σοφιστῶν) ἐπιδεικνυμένη.

Ἡ δὲ μεταβολὴ αὕτη τῆς ῥητορικῆς ἐγένετο κατὰ μικρὸν διὰ τὴν πίεσιν τῶν πλείστων αὐτοκρατόρων, χείρονος ἀεὶ ταύτης γιγνομένης κατά τε τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν μορφήν. Καὶ ὅμως καὶ ἐν τῷ ἀργυρῷ αἰῶνι ἀνέλαμψαν ὡς ἀστέρες ἐκ σκοτεινῶν νεφελῶν μεγάλοι τινὲς ἄνδρες, καὶ μάλιστα ὁ Γάϊος ἢ Πόπλιος Κορνήλιος Τάκιτος (γενν. μὲν περὶ τὸ 50 ἔτος, ἀποθ. δὲ μετὰ τὸ 117 ἀ. Χ.), ὁ μέγιστος τῶν Ῥωμαίων ἱστορικῶν. Καὶ ποιηταὶ μὲν ἤκμασαν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ὁ Τίτος Φαῖδρος, ὁ Αἴσωπος τῶν Ῥωμαίων, ὁ σατιρικὸς Πέρσιος Φλάκκος (34—62 ἀ. Χ.), ὁ ἐποποιὸς Μάρκος Ἀνναῖος Λευκανὸς (Lucanus) 38—65 ἀ. Χ., ὁ σατιρικὸς Δέκιμος Ἰούνιος Ἰουβενάλιος (Iuvenalis) 42—119 ἀ. Χ., ὁ ἐπιγραμματοποιὸς Μάρκος Οὐαλέριος Μαρτιάλιος (γενν. τῷ 40,† περὶ τὸ 100 ἀ. Χ. ἔτος) καὶ ἄλλοι. Πεζοὶ δὲ οἱ ἱστορικοὶ Μάρκος Οὐελλήϊος Πατέρκουλος (γενν. περὶ τὸ 19 π. Χ.) καὶ Οὐαλέριος Μάξιμος (περὶ τὸ 30 ἀ. Χ.), ὁ γεωγράφος Πομπώνιος Μέλας (περὶ τὸ 40 ἀ. Χ.), ὁ φιλόσοφος Λεύκιος Ἀνναῖος Σενέκας († περὶ τὸ 65 ἀ. Χ.), ὁ ἱστορικὸς Κόϊντος Κούρτιος Ῥοῦφος, ὁ πολυμαθὴς καὶ τῆς φυσικῆς ἱστορίας συγγραφεὺς Γάϊος Πλίνιος Σεκοῦνδος ὁ πρεσβύτερος (23—79 ἀ. Χ.), ὁ ῥήτωρ Μάρκος Φάβιος Κοϊγκτιλιανὸς (Qvinctilianus) 42—118 ἀ. Χ., ὁ ῥήτωρ καὶ ἐπιστολογράφος Γάϊος Πλίνιος Καικίλιος Σεκοῦνδος ὁ νεώτερος (γενν. περὶ τὸ 62 † περὶ τὸ 110 ἀ. Χ.), ὁ ἱστορικός, ῥήτωρ καὶ γραμματικὸς Γάϊος Σουητώνιος Τράγκυλλος (Tranqvillus), ὅστις ἤκμασεν ἐπὶ Τραϊανοῦ καὶ Ἀδριανοῦ, καὶ ἄλλοι.

ε) Σιδηροῦς αἰὼν (138—476 ἀ. Χ.). Κατὰ δὲ τὸν σιδηροῦν αἰῶνα ὑπὸ μὲν τῆς δεσποτείας ἐκολούθη ἐπὶ μᾶλλον ἡ ἐλευθέρα ἀνάπτυξις τῆς τῶν Ῥωμαίων διανοίας, ὑπὸ δὲ τοῦ χειμάῤῥου τῶν βαρβάρων ἐθνῶν τῶν εἰςβαλόντων εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος, τῆς παρακμῆς αὐτῆς τῶν Ῥωμαίων καὶ τῆς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀναβλαστανούσης ἰδίας ζωῆς καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ

γλῶσσα διεφθάρη καὶ ἡ Ῥώμη ἐπαύσατο νὰ ἦνε ἡ ἑστία τοῦ φωτὸς καὶ ἡ πηγὴ τῶν ναμάτων τῆς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους παιδείας. Ὅθεν καὶ οἱ συγγραφεῖς τῶν Ῥωμαίων οἱ κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον, τὸ γῆρας τῆς Ῥωμαϊκῆς συγγραφῆς, ἐν ᾧ κυριωτάτη ἡ περὶ τὴν γραμματικὴν σπουδή, δὲν εἶνε ἀξιόλογοι οὔτε κατὰ τὴν ἔννοιαν οὔτε κατὰ τὴν μορφήν. Ἐν χρόνοις ὅμως μαρασμοῦ συνήθως ἀναβλαστάνει αἴφνης νεαρός τις βλαστός, ἔπειτα δὲ τὸ μὲν παλαιὸν στέλεχος θᾶττον ἀποξηραίνεται, θᾶττον δὲ ἀναπτύσσεται τὸ νέον ἀνάβλαστημα. Τοῦτο συνέβη καὶ ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ τῆς νεαρᾶς Χριστιανικῆς συγγραφῆς, καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς Ῥώμης καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ γλῶσσα ὅμως τῆς Χριστιανικῆς συγγραφῆς ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων τὸ μὲν εἶνε οἵα ἡ τοῦ παρακμάζοντος Λατινισμοῦ, τὸ δὲ καὶ βαρβαρική.

Εἶνε δὲ ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἀρχῆθεν τὰ μάλιστα συγγενὴς καὶ ὡς εἰπεῖν ἀδελφὴ τῆς Ἑλληνικῆς· καὶ ὕστερον δέ, ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι ἐγνώρισαν τὰς Ἑλληνικὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας καὶ ὅλως τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν, παρέλαβον ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης πολλὰς λέξεις. Ἀμφότεραι δὲ ἀνήκουσιν εἰς τὸ αὐτὸ γλωσσικὸν γένος, εἰς ὃ καὶ ἡ Γερμανικὴ καὶ ἄλλαι γλῶσσαι, ἥ τε ἀρχαιοτάτη Σανσκριτικὴ ἡ τὸ πάλαι ἐν τῇ Ἰνδικῇ ὁμιλουμένη ἤδη δὲ ἔκπαλαι ἐκλελοιπυῖα καὶ ἡ ἐν τῇ Περσίδι Ζενδική. Καλοῦνται δὲ νῦν ἅπασαι αἱ γλῶσσαι αὗται κοινῷ ὀνόματι Ἰνδογερμανικαὶ ἢ Ἰαπέτιαι (ἀπὸ τοῦ Ἰάφεθ).

ΤΗΣ
ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ
ΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΝ.

1. Ὡς ἡ Ἑλληνικὴ καὶ πάσης τινὸς ἄλλης γλώσσης γραμματική, οὕτω καὶ ἡ Λατινικὴ (Grammatica Latina) περί τε τῆς μορφῆς καὶ τῆς συντάξεως τῶν λέξεων ἐν τῷ λόγῳ πραγματευομένη εἰς δύο μέρη διαιρεῖται, τὸ τεχνολογικὸν καὶ τὴν σύνταξιν (syntaxis).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Η ΙΔΙΩΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ.

2. Τὸ δὲ τῆς Λατινικῆς γλώσσης τεχνολογικόν, ὡς καὶ τὸ τῆς Ἑλληνικῆς, εἰς τρία μέρη διαιρεῖται, ὧν τὸ μὲν πρῶτον πραγματεύεται περὶ τῆς ἰδίως καλουμένης γραμματικῆς τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ἤτοι περὶ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς γραφῆς καὶ ἐκφωνήσεως αὐτῶν τε καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν συνισταμένων λέξεων· τὸ δὲ δεύτερον περὶ τῆς κλίσεως καθ᾽ ὅλου, ἤτοι τῆς κλίσεως ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων· τὸ δὲ τρίτον περὶ παραγωγῆς καὶ συνθέσεως τῶν λέξεων. Τούτοις δὲ ἐπισυνάπτονται ἐν τέλει ὡς ἐν ἐπιμέτρῳ τὰ ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Τὰ γράμματα καὶ ἡ ἐκφώνησις αὐτῶν.

3. Ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει τὰ ἑπόμενα τρία καὶ εἴκοσι γράμματα (litterae λίττεραι)·

A,	a,	ἂ	N,	n,	ἒν
B,	b,	ὡς τὸ Γαλλικὸν	O,	o,	ὃ
C,	c,	τσὲ	P,	p,	πὲ
D,	d,	ὡς τὸ Γαλλικὸν	Q,	q,	κοῦ
E,	e,	ἒ	R,	r,	ἒρ
F,	f,	ἒφ	S,	s,	ἒς
G,	g,	γκὲ	T,	t,	τὲ
H,	h,	ἃ	U,	u,	οὖ
I,	i,	ἳ	[V,	v,	βαῦ]
[J,	j,	ἰὸδ]	X,	x,	ἳξ
K,	k,	κὰ	Y,	y,	ὖ ψιλὸν
L,	l,	ἒλ	Z,	z,	ζῆτα.
M,	m,	ἒμ			

4. Διαιροῦνται δὲ τὰ γράμματα τῶν Λατίνων, ὡς καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων, εἰς φωνήεντα, ἐξ ὧν γίνονται καὶ δίφθογγοι, καὶ εἰς σύμφωνα.

5. Καὶ φωνήεντα μὲν (litterae vocales λίττεραι οὐοκάλες) εἶνε τὰ ἓξ ταῦτα, a, e, i, o, u, y (α), ἐκφωνούμενα ὡς τὰ Ἑλληνικὰ

α, ε, ι, ο, ου, υ.

ΣΗΜ. ά. Τὸ φωνῆεν i, ὅπερ ἐκφωνεῖται ὡς τὸ Ἑλληνικὸν ἰῶτα, εἶνε τὸ αὐτὸ τῷ συμφώνῳ i, ἤτοι τῷ j· ἐκφωνεῖται δὲ τὸ σύμφωνον ὡς τὸ Ἑλληνικὸν γάμμα, ἀλλ' ἀεὶ οὕτως, ὡς ἂν εἵπετο μετὰ τὸ γάμμα τὸ ἰῶτα· οἷον Janus (Γιάνους) Ἰανός, jejunus (γεγιούνους) νῆστις, jocus (γιόκους) παιδιά (β).

ΣΗΜ. β'. Τὸ φωνῆεν u ἐκφωνεῖται ὡς ου· οἷον unus (οὔνους) εἷς· εἶνε δὲ τοῦτο τὸ αὐτὸ τῷ συμφώνῳ u, ἤτοι τῷ v· ἀλλὰ τὸ σύμφωνον ἐκφωνεῖται μετὰ τοῦ ἀεὶ ἑπομένου φωνήεντος οὐχὶ διακεκριμένως ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν μιᾷ συλλαβῇ, καὶ πλησιάζει εἰς τὴν ἐκφώνησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ βῆτα, διαφέρει δὲ αὐτοῦ κατὰ τοῦτο ὅτι δὲν ἅπτονται ἐντελῶς ἀλλήλων τὰ χείλη ὡς ἐν τῇ ἐκφωνήσει τοῦ βῆτα, ἀλλὰ προσεγγίζουσι μόνον πολὺ πρὸς ἄλληλα· οἷον vetus (οὐέτους) παλαιός (γ).

(α) Τὸ y κεῖται μόνον ἐν Ἑλληνικαῖς λέξεσιν, ἃς ἤδη ἀνεπτυγμένη παρέλαβεν ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς· οἷον syllaba, pyramis κ.λ.

(β) Τὸ I καὶ ὡς φωνῆεν (i) καὶ ὡς σύμφωνον (j) ἐγράφετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν Ῥωμαίων κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, οὕτω I, ἡ δὲ διάκρισις ἐγένετο ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων. Εἶνε δὲ τὸ I σύμφωνον (j) ἐν τῇ ἀρχῇ Λατινικῶν λέξεων πρὸ παντὸς φωνήεντος, πλὴν ἐν τῇ μετοχῇ iens· ὡσαύτως δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῶν λέξεων μεταξὺ δύο φωνηέντων (major, Pompejus καὶ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ὀνόμασιν Achaja, Grajus, Maja, Ajax, Troja), πλὴν τῶν λέξεων tenuia, tenuior, assiduior· ἐν δὲ τῇ ἀρχῇ Ἑλληνικῶν λέξεων πρὸ φωνήεντος εἶνε φωνῆεν (i—ambus ἴαμβος).

(γ) Τὸ U καὶ ὡς φωνῆεν (u) καὶ ὡς σύμφωνον (v) ἐγράφετο κατὰ τὸν αὐτὸν τρό-

6. Δίφθογγοι δὲ (diphthongi διφθόγγι) ἐν χρήσει εἶνε αἱ τέσσαρες αὗται, ae, oe, au, eu (α).

7. Καὶ ἡ μὲν ae ἐκφωνεῖται ὡς ἡ Ἑλληνικὴ αι, δηλαδὴ ὡς ε μακρὸν μετ' ἀνοικτοῦ στόματος καὶ διεστώτων χειλέων· οἷον Phaedrus (Φαίδρους) *Φαῖδρος*.

8. Ἡ δὲ oe ἐκφωνεῖται ὡς ε μακρόν, σκοτεινότερον ὅμως καὶ μετὰ κεκλεισμένου πως στόματος καὶ χειλέων, ὡς δηλαδὴ ἡ Γαλλικὴ eu· οἷον Boeotia (Beuότσια) *Βοιωτία*.

9. Αἱ δὲ au καὶ eu ἐκφωνοῦνται ὡς τὰ ταχέως ἐκφωνούμενα ἄου καὶ ἔου· οἷον causa (κάουζα) *αἰτία*, Eurus (Ἔουρους) *Εὖρος* (β).

10. Τὰ δὲ σύμφωνα (litterae consonantes λίττεραι κονσονάντες) διαιροῦνται διττῶς,

α΄) μὲν κατὰ τὰ ὄργανα, δι' ὧν ἐκφωνοῦνται, εἰς
χειλεόφωνα (labiales λαβιάλες), b, p, f, [v], m,
γλωσσόφωνα (lingvales λιγγουάλες), d, t, l, n, r, s, καὶ
οὐρανισκόφωνα (palatinae παλατῖναι), c, g, k, q·

β΄) δὲ κατὰ τὰς ἰδιότητας, ἤτοι τὴν φύσιν αὐτῶν, εἰς
ὑγρὰ (liqvidae λίκουιδαι), l, m, n, r, s, καὶ εἰς
ἄφωνα (mutae μοῦται), τὰ λοιπά.

ΣΗΜ. Τὸ σύμφωνον x εἶνε διπλοῦν ἀντὶ τῶν cs, τὸ δὲ z (ἀντὶ τῶν σδ) κεῖται μόνον ἐν Ἑλληνικαῖς λέξεσιν, ἃς ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις παρέλαβον οἱ Λατῖνοι παρὰ τῶν Ἑλλήνων.

που ὑπὸ τῶν παλαιῶν Ῥωμαίων, οὕτω V, ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις διακριθέν. Εἶνε δὲ σύμφωνον ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν λέξεων πρὸ φωνήεντος (vado), ἐν τῷ μέσῳ τῶν λέξεων μεταξὺ δύο φωνηέντων (avidus), μετὰ τὰ ng, l καὶ r (angvis ἄγγουις, solvo, arvum), ὅταν ὅμως τὸ u δὲν ἀνήκῃ εἰς τὴν κατάληξιν (διότι ἄλλως εἶνε φωνῆεν, οἷον colui, ὅπου τὸ ui εἶνε κατάληξις), καὶ τέλος ἐν τῇ ἀρχῇ λέξεών τινων μετὰ τὸ s (svadeo, svavis, svesco, Svetonius).

(α) Ἡ ei κεῖται μόνον ἐν τῷ ἐπιφωνήματι hei, πρὸς δὲ τὴν Ἑλληνικὴν δίφθογγον ει ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς λέξεσιν, ἃς παρέλαβον οἱ Λατῖνοι, ἀντιστοιχεῖ πρὸ συμφώνων μὲν τὸ μακρὸν i, πρὸ φωνηέντων δὲ τὸ μακρὸν i ἢ τὸ μακρὸν e· οἷον Heraclītus, Euclīdes, Aristogiton, eclipsis· Darēus καὶ Darīus, Alexandrēa καὶ Alexandrīa, Aristotelīus καὶ Aristotelēus· ἡ δὲ ui κεῖται μόνον ἐν ταῖς λέξεσιν huic καὶ cui καὶ ἐν τῷ ἐπιφωνήματι hui.

(β) Ἡ eu κεῖται ἐν ταῖς ὀλίγαις ταύταις λέξεσιν, heus, heu, eheu, ceu, seu, neu neuter, neutiqvam.

11. Ἐκφωνοῦνται δὲ τῶν συμφώνων τὰ μὲν

	f,	k,	l,	m,	n,	p,	r,	x,	z
ὡς τὰ Ἑλληνικὰ	φ,	κ,	λ,	μ,	ν,	π,	ρ,	ξ,	ζ.

12. Τὸ δὲ b ἐκφωνεῖται ὡς τὸ Γαλλικὸν b ἢ τὸ Ἑλληνικὸν π, ὅταν προηγῆται μ, ὡς π. χ. ἐν τῇ λέξει *ἄμπελος*, ἐν ᾗ τὸ π ἐκφωνοῦμεν τραχύτερον παρὰ τὸ σύνηθες καὶ ὥς που τὸ Γαλλικὸν b· οἷον bibo *πίνω*.

13. Τὸ δὲ c ἐκφωνεῖται πρὸ συμφώνων μὲν καὶ τῶν φωνηέντων a, o, u ὡς τὸ Ἑλληνικὸν κ· οἷον cras (κρὰς) *αὔριον*, canis (κάνις) *κύων*, cor (κὸρ) *τὸ κῆρ* (*καρδία*), cupio (κούπιο) *ἐπιθυμῶ*· πρὸ δὲ τῶν e, i, y, ae, eu καὶ oe ὡς τσ· οἷον cedrus (τσέdρους) *κέδρος*, cibus (τσίbους) *τροφή*, Cyrus (Τσύρους) *Κῦρος* κ. τ. λ. (α).

14. Τὸ δὲ d ἐκφωνεῖται ὡς τὸ Γαλλικὸν d ἢ τὸ Ἑλληνικὸν τ, ὅταν προηγῆται ν, ὡς π. χ. ἐν τῇ λέξει *ἐναντίον*, ἐν ᾗ τὸ τ ἐκφωνοῦμεν τραχύτερον παρὰ τὸ σύνηθες καὶ ὥς που τὸ Γαλλικὸν d· οἷον do *δίδωμι*.

15. Τὸ δὲ g ἐκφωνεῖται ὡς γγ ἢ γκ, χωρὶς ὅμως νὰ ἀκούηταί τι ν, ἀλλ' ὡς τραχὺ γ, ὡς ἐν τοῖς ἡμετέροις *γκαρύζω καὶ γκέμι*· οἷον Gades (Γκάdες) *τὰ Γάδειρα*.

16. Τὸ δὲ h οὔτε φωνῆεν οὔτε σύμφωνον ὂν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ δασὺ πνεῦμα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκφώνησις τούτου ἀπώλετο παρ' ἡμῖν, λέγομεν ὅτι πρέπει νὰ ἐκφωνῆται ἐκπεμπομένου δασέος πνεύματος ἔνδοθεν ἐκ τῶν πνευμόνων· χρεία ὅμως προσοχῆς, ὅπως μὴ ἐκφωνῆται ὡς τὸ ἡμέτερον χ, ἀλλ' ἀνοικτοῦ μένοντος τοῦ στόματος· οἷον heros (ἕρος) *ἥρως*.

17. Τὸ δὲ k ἔγραφον τὸ πάλαι μόνον ἐν τῇ ἀρχῇ λέξεών τινων ἑπομένου a· οἷον kaput (κάπουτ), kalumnia (καλούμνια), Karthago (Καρθάgο)· νῦν δὲ διέμεινεν ἐν χρήσει μόνον ἐν συντομίαις λέξεων· οἷον K.=Kaeso (Καῖζο), K. ἢ Kal.=Kalendae (Καλένdαι)· ἅπερ πάλιν νῦν συνηθέστερον γράφονται διὰ τοῦ c.

18. Τὸ δὲ q ἐκφωνεῖται ὡς τὸ Ἑλληνικὸν κ· ἕπεται δὲ μετ' αὐτὸ ἀεὶ τὸ v (β) καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν ἀεὶ φωνῆεν. Τὸ q ἄρα μετὰ τοῦ v

(α) Ἡ τοιαύτη ἐκφώνησις τοῦ c συνέστη πολὺ ὕστερον, ὅτε ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἤγγιζε νὰ ἀπολεσθῇ, ἐν ᾧ οἱ Λατῖνοι τὸ πάλαι ἀεὶ ἐξεφώνουν αὐτὸ ὡς ἐκφωνεῖται τὸ Ἑλληνικὸν κ.

(β) Συνήθως ὅμως γράφουσιν ἐνταῦθα τὸ φωνῆεν (u) ἀντὶ τοῦ συμφώνου (v), καθὼς

καὶ τοῦ ἑπομένου φωνήεντος ἀποτελεῖ μίαν συλλαβὴν καὶ τὰ τρία ἐκφωνοῦνται ὡς ἐν μιᾷ συλλαβῇ· οἷον aqva (ἄκουα) *ὕδωρ*.

19. Τὸ δὲ s μεταξὺ μὲν δύο φωνηέντων ἐκφωνεῖται ὡς ζ, ἐν ἀρχῇ δὲ καὶ τέλει τῆς λέξεως ὡς σ· τὰ δὲ ss ὡς σσ· οἷον **Musa** (Μοῦζα) *Μοῦσα*, sapiens (σάπιενς) *σοφός*, esse (ἔσσε) *εἶναι*.

20. Τὸ δὲ t ἐκφωνεῖται ὡς τὸ Ἑλληνικὸν τ· ἀλλ' ἡ συλλαβὴ ti, ἑπομένου φωνήεντος, ὡς τσι· οἷον conditio (κονδίτσιο) *συνθήκη*· προηγουμένου δὲ ἑτέρου t ἢ s ἢ x, ἔτι δὲ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ὀνόμασι, καὶ ὅταν τὸ i ἦνε μακρὸν (α) ὡς τι· οἷον hostia (hόστια) *ἱερεῖον*, Bruttii (Βρούττιοι) *Βρέττιοι*, mixtio (μίξτιο) *μίξις*, Miltiades (Μιλτίαδες) *Μιλτιάδης*, totius (τοτίους) *ὅλου*.

21. Τὰ δὲ θ, φ καὶ χ δὲν ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα (β), ἀντὶ δὲ τούτων γράφονται ἐν αὐτῇ αἱ Ἑλληνικαὶ λέξεις διὰ τοῦ th, ph καὶ ch. Ἐκφωνοῦνται δὲ τὰ μὲν ph καὶ ch ὡς φ καὶ χ, τὸ δὲ th ὑπὸ μὲν τῶν Γερμανῶν καὶ ἄλλων ὡς t, ἡμεῖς δὲ οἱ Ἕλληνες πρέπει νὰ ἐκφωνῶμεν αὐτὸ ὡς τὸ ἡμέτερον θ· οἷον Themistocles (Θεμίστοκλες) *Θεμιστοκλῆς*, philosophia (φιλοζόφια) *φιλοσοφία*, Chabrias (Χάbριας) *Χαβρίας*· ἀντὶ δὲ τοῦ δασυνομένου ῥ μετεχειρίζοντο οἱ Λατῖνοι τὸ rh· οἷον Rhodus (Ῥόdους) *Ῥόδος*, Pyrrhus (Πύῤῥους) *Πύῤῥος* (γ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Προσῳδία (qvantitas syllabarum, accentus).

22. Ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ πᾶσα συλλαβὴ εἶνε ἢ μακρά, διακρινομένη ἐκ τοῦ σημείου -, ὅπερ ἐνίοτε

πάλιν πολλοὶ πανταχοῦ μεταχειρίζονται ἐν τῇ γραφῇ τὸ φωνῆεν καὶ οὐδέποτε τὸ σύμφωνον· ἀλλ' ἡ διάκρισις, ἣν κάμνομεν ἀνωτέρω, φαίνεται ἡμῖν ἐπιτηδειοτέρα.

(α) Καὶ πρὸ τοῦ προσχηματισμοῦ er ἐν ταῖς παθητικαῖς ἀπαρεμφάτοις· οἷον nitier (νίτιερ) ἐρείδεσθαι, qvatier (κουάτιερ) σείεσθαι.

(β) Εἰ μὴ ἐν ὀλίγαις λέξεσι (brachium, pulcher, triumphus, Cethegus, Gracchus).

(γ) Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν παρ' ἡμῖν διδασκόντων τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν ἐκ τῆς ἡμετέρας οὐχὶ ὀρθῆς βέβαια ἐκφωνήσεως τῶν διπλῶν ὁμοίων συμφώνων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ παραγόμενοι παραμελοῦσι καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ τὴν ὀρθὴν διάκρισιν αὐτῶν, παρατηροῦμεν ὅτι πρέπει νὰ προσέχωσιν εἰς τοῦτο, ἵνα μὴ κακῶς ἐθίζωνται οἱ μαθηταί· οἷον bellum πόλεμος ἐκφωνητέον bel-lum, accedo προχωρῶ ἐκφ. άκτσέdo, annus ἐνιαυτὸς ἐκφ. an-nus· διότι anus ἐκφωνούμενον σημαίνει ἄλλο τι κ.τ.λ.

ἐπιγράφεται, ἡ βραχεῖα (˘), ἡ δίχρονος (anceps ˘̄), ἣν δηλαδὴ οἱ ποιηταὶ μεταχειρίζονται κατὰ τὴν χρείαν αὐτῶν ἄλλοτε ὡς μακρὰν καὶ ἄλλοτε ὡς βραχεῖαν.

23. Εἶνε δὲ μακραὶ αἱ συλλαβαὶ ἢ φύσει, ὅταν ἔχωσι μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον, ἢ θέσει, ὅταν μετὰ τὸ βραχὺ φωνῆεν ἕπωνται πλείονα τοῦ ἑνὸς σύμφωνα· ὅταν ὅμως ἕπωνται δύο σύμφωνα, ἄφωνον μετὰ ὑγροῦ (οὐχὶ δὲ καὶ τἀνάπαλιν), τότε ἡ προηγουμένη συλλαβὴ εἶνε δίχρονος καὶ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ θεωρεῖται ὡς βραχεῖα· οἷον să̄crum *ἱερόν*, intĕgrum *ἀκέραιον*· ἐκτὸς ὅταν ἦνε φύσει μακρά· οἷον theātrum *θέατρον*.

Σημειωτέον δὲ τὰ ἑξῆς·

α´) βραχὺ εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ φωνῆεν, μεθ' ὃ ἕπεται ἕτερον φωνῆεν· οἷον semidĕus *ἡμίθεος*, corrŭo *συμπίπτω*· δὲν ἀναιρεῖται δὲ ὁ κανών, ὅταν παρεμπίπτῃ h· οἷον contrăho *συναιρῶ*.

β´) μακρὰ εἶνε πάντα τὰ ἐκ συγκοπῆς καὶ συναιρέσεως προερχόμενα φωνήεντα· οἷον cōgo (ἀπὸ τοῦ cŏăgo) *ἀναγκάζω*, mālo (ἀπὸ τοῦ magĕvŏlo) *προτιμῶ*.

γ´) αἱ παράγωγοι ἢ σύνθετοι λέξεις φυλάττουσι τὴν ἰδιότητα τῶν πρωτοτύπων· οἷον lūx *φῶς*, lūcĭdus *φαεινός*· prŏbus *ἀγαθός*, imprŏbus *φαῦλος*.

24. Ἐν ᾧ δὲ ἐκφωνοῦντες οἱ Λατῖνοι ἐτήρουν τὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν (qvantitas syllabarum), ἐν ἑκάστῃ λέξει διέκρινον συλλαβήν τινα καὶ διὰ τοῦ τονισμοῦ (accentus). Λοιπὸν περὶ τοῦ τονισμοῦ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ σημειωτέον τὰ ἑπόμενα·

α´) τῶν δισυλλάβων λέξεων τονίζεται πάντοτε ἡ παραλήγουσα· οἷον térra *γῆ*, lége *ἀναγίνωσκε*.

β´) τῶν πολυσυλλάβων λέξεων οὐδέποτε τονίζεται ἡ λήγουσα (ultima), ἀλλ' ἡ παραλήγουσα μὲν (penultima), ὅταν αὕτη ἦνε μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲ (antepenultima), ὅταν ἡ παραλήγουσα ἦνε βραχεῖα· οἷον docēre (δοτσέρε) *διδάσκειν*, Athēnae (Ἀθῆναι) *Ἀθῆναι*, popŭlus (πόπουλους) *δῆμος*, opĕra (ὄπερα) *ἔργα* (α).

γ´) ὅταν διὰ τῆς προσαρτήσεως τοῦ qve πλάττηται νέα τις λέξις, τότε ὁ τονισμὸς ὑπάγεται εἰς τὸν γενικὸν κανόνα· οἷον ităqve (ἴτα-

(α) Ἐν συνθέσεσιν ἐκ τοῦ fácio μετ' ἄλλων λέξεων ἢ προθέσεων (calefacio, palamfacio) μένει ὁ τόνος πάντοτε ἐπὶ τοῦ facio· οἷον calefácit (καλεφάτσιτ).

κουε) *ὅθεν*, uterqve (ουτέρκουε) *ἑκάτερος*· ὅταν δὲ προςαρτῶνται εἰς λέξιν τινὰ τὰ ἐγκλιτικὰ μόρια qve, ne, ve, τότε καταβιβάζεται ὁ τόνος εἰς τὴν λήγουσαν τῆς πρωτοτύπου λέξεως καὶ βραχεῖαν οὖσαν· οἷον ităqve (ιτάκουε) = et ita *καὶ οὕτω*, Musăqve (Μουζάκουε) *καὶ ἡ Μοῦσα κτλ.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ὀρθογραφία.

25. Κεφαλαῖα καὶ μικρὰ γράμματα δὲν διέκρινον οἱ παλαιοὶ Λατῖνοι κεφαλαῖα μόνον (litterae unciales) πάντοτε γράφοντες, τῆς γραφῆς διὰ μικρῶν γραμμάτων εἰςαχθείσης περὶ τὰ τέλη τῆς ἀρχαιότητος. Νῦν δὲ συνήθως γράφουσι κεφαλαῖα γράμματα μόνον μετὰ τελείαν στιγμὴν καὶ τὸ πρῶτον γράμμα τῶν κυρίων ὀνομάτων καὶ τῶν ἀπ' αὐτῶν παραγομένων ἐπιθέτων καὶ ἐπιῤῥημάτων· ἔτι δὲ τὸ πρῶτον γράμμα παντὸς στίχου ἐν τοῖς ποιήμασι καὶ τὸ πρῶτον γράμμα λόγου ἄλλου τινὸς αὐτολεξεὶ παρεμβαλλομένου. Ὡς πρὸς δὲ τὸν συλλαβισμὸν ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ φυλάττονται οἱ αὐτοὶ καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ κανόνες·

α') σύμφωνον μεταξὺ δύο φωνηέντων κείμενον ἀνήκει εἰς τὴν ἑπομένην συλλαβήν· οἷον a-mo *ἀγαπῶ* (α).

β') ὅταν ἦνε πλείονα τοῦ ἑνὸς σύμφωνα, τότε συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἑπομένου φωνήεντος, ὅταν δύνωνται νὰ ἐκφωνηθῶσιν, ὅταν δηλαδὴ λέξις τις ἄρχηται ἐκ τῶν συμφώνων τούτων· οἷον pu-blicus *δημόσιος*, li-bri *βιβλία*, i-gnis *πῦρ*, ca-stra *στρατόπεδον*.

γ') ὅταν τὰ σύμφωνα δὲν δύνωνται νὰ ἐκφωνηθῶσιν ὁμοῦ, τότε ἐκ δύο συμφώνων τὸ μὲν ἀνήκει εἰς τὴν προηγουμένην συλλαβήν, τὸ δὲ εἰς τὴν ἑπομένην, ἐκ τριῶν ἢ τεσσάρων τὸ μὲν πρῶτον εἰς τὴν προηγουμένην, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὴν ἑπομένην· οἷον an-nus *ἔτος*, ur-na *κάλπη*, tin-clus *βαφή*, mon-strum *τέρας*.

δ') ἐν ταῖς μετὰ προθέσεων συνθέτοις λέξεσι τὸ τελικὸν σύμφωνον τῆς προθέσεως δὲν χωρίζεται ἀπ' αὐτῆς· οἷον ab-eo *ἀπέρχομαι*, red-eo *ἐπανέρχομαι*.

(α) Τὸ διπλοῦν σύμφωνον x τὸ μὲν ἀνῆκον εἰς τὸ προηγούμενον, τὸ δὲ εἰς τὸ ἑπόμενον φωνῆεν, συλλαβιστέον κάλλιον μετὰ τοῦ προηγουμένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Στίξις.

26. Τῆς μὲν τελείας στιγμῆς (punctum) [.], τῆς ὑποστιγμῆς ἤτοι τοῦ κόμματος (comma) [,], τοῦ ἐρωτηματικοῦ σημείου (signum interrogationis) [?] καὶ τοῦ ἐπιφωνηματικοῦ (signum exclamationis) [!] γίνεται χρῆσις καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ, ὅπου καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ· ἀντὶ δὲ τῆς Ἑλληνικῆς μέσης στιγμῆς (˙) εἶνε ἐν τῇ Λατινικῇ τὸ κῶλον (colon) [:] καὶ τὸ ἡμίκωλον (semicolon) [;]. Καὶ τὸ μὲν κῶλον χρησιμεύει πρὸς διάκρισιν ἡμιτελοῦς πού τινος λόγου ἀπ' ἄλλου χρησιμεύοντος εἰς συμπλήρωσιν, ὅταν δηλαδὴ ἡ ἔννοια τοῦ λόγου ἦνε μέν πως τελεία, ἔχῃ ὅμως χρείαν συμπληρώσεως δι' ἄλλου, καθὼς καὶ πρὸ λόγου ἄλλου τινὸς αὐτολεξεὶ ἀναφερομένου· τὸ δὲ ἡμίκωλον χρησιμεύει πρὸς διάκρισιν μεγαλητέρων ἀτελῶν μερῶν περιόδου τινὸς ἀπ' ἀλλήλων.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Η ΚΛΙΣΙΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Μέρη τοῦ λόγου· κλίσις, θέμα καὶ κατάληξις.

27. Ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ τὰ μέρη τοῦ λόγου εἶνε ὀκτώ, τὰ ἑπόμενα·

Ὄνομα οὐσιαστικὸν	Nomen substantivum
Ὄνομα ἐπίθετον	Nomen adjectivum
Ἀντωνυμία	Pronomen
Ῥῆμα	Verbum
Ἐπίρρημα	Adverbium
Πρόθεσις	Praepositio
Σύνδεσμος	Conjunctio
Ἐπιφώνημα	Interjectio.

ΣΗΜ. ά. Τὰ οὐσιαστικὰ ὀνόματα διαιροῦνται εἰς συγκεκριμένα (substantiva concreta) καὶ ἀφῃρημένα (substantiva abstracta)· οἷον virtus ἀρετή· τὰ δὲ συγκεκριμένα πά-

λιν διαιροῦνται εἰς δύο, εἰς ὀνόματα προσηγορικὰ (nomina appellativa), ὅλον τι εἶδος σημαίνοντα· οἷον homo ἄνθρωπος, lupus λύκος· καὶ εἰς ὀνόματα κύρια (nomina propria), ἕν τι ὡρισμένον πρᾶγμα δηλοῦντα, δηλαδὴ ἄνθρωπόν τινα, ἢ πόλιν, ἢ ὄρος, ἢ ποταμὸν κτλ. οἷον Caesar, Roma, Aetna, Rhenus.

ΣΗΜ. β'. Αἱ προθέσεις, οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἀντωνυμιῶν παραγόμενα ἐπιρῥήματα καλοῦνται καὶ μόρια (particulae).

28. Τῶν μερῶν τοῦ λόγου τὰ μὲν ὀνόματα (α) καὶ ῥήματα εἶνε κλιτά, τὰ δὲ ἐπιῤῥήματα, αἱ προθέσεις, οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ ἐπιφωνήματα ἄκλιτα (indeclinabilia). Λέγονται δὲ κλιτὰ τὰ ὀνόματα καὶ ῥήματα, διότι κλίνονται (flectuntur, declinantur), ἤτοι μεταβάλλονται κατὰ τὴν μορφήν, ἵνα σημάνωσι τὰς ἐν τῷ λόγῳ διαφόρους σχέσεις καὶ συναφείας τῶν λέξεων καὶ τὸν διάφορον τρόπον τῶν λόγων. Ἡ δὲ μεταβολὴ αὕτη ἤτοι κλίσις καθ' ὅλου (declinatio) γίνεται συνήθως μόνον ἐν τῷ τελευταίῳ μέρει τῆς λέξεως, σπανιώτερον δὲ μεταβάλλεται τὸ ἄλλο μέρος αὐτῆς (β).

29. Ὅταν δὲ ἔκ τινος λέξεως κλιτῆς ἀφαιρεθῶσιν αἱ ἐν τῷ τέλει μεταβληταὶ προσθῆκαι ἢ καταλήξεις, τὸ ὑπολειπόμενον, ἐν ᾧ ἔγκειται ἡ τῆς λέξεως σημασία, λέγεται *θέμα* (thema)· οἷον τοῦ lectōr-es *ἀναγνῶσται* τὸ μὲν lector εἶνε τὸ θέμα, τὸ δὲ es ἡ κατάληξις, τοῦ leg-o *ἀναγιγνώσκω* τὸ μὲν leg εἶνε τὸ θέμα, τὸ δὲ o ἡ κατάληξις. Τοῦ δὲ θέματος διακριτέον τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ἤτοι τὴν ῥίζαν (radix), τὴν ἁπλῆν δηλαδὴ καὶ ἀρχικὴν λέξιν, ἥτις οὐδεμίαν κατ' οὐδένα τρόπον ἔλαβεν αὔξησιν· οἷον leg εἶνε τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως lector-es, ἧς θέμα τὸ lector, ἔτυμον δὲ καὶ θέμα τὸ αὐτὸ ἐν τῷ ῥήματι leg-o.

Α'. ΚΛΙΣΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Παρεπόμενα· κλίσεις.

30. Τὰ παρεπόμενα τοῖς Λατινικοῖς ὀνόμασιν, ὡς καὶ τὰ παρεπό-

(α) Ἑπομένως δὲ καὶ τὰ ἀριθμητικά, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν εἶνε ἐν χρήσει ὡς ἐπίθετα, ἐνίοτε δὲ καὶ ὡς οὐσιαστικά, καὶ αἱ ἀντωνυμίαι, αἵτινές εἶνε ἐν χρήσει καὶ ὡς οὐσιαστικὰ καὶ ὡς ἐπίθετα.

(β) Ἡ τοιαύτη μεταβολὴ γίνεται μόνον ἐν τοῖς ῥήμασιν ἢ δι' ἐκτάσεως τοῦ βραχέος

μενα τοῖς Ἑλληνικοῖς, εἶνε *γένος* (genus), ἀριθμὸς (numerus) καὶ πτῶσις (casus).

31. *Α'. Γένος*. Τὸ γένος τῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων (α) εἶνε καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ τριττόν, ἀρσενικὸν (masculinum), θηλυκὸν (femininum) καὶ οὐδέτερον (neutrum). Καὶ τὰ μὲν ἐπίθετα συνήθως ἔχουσιν ἰδίαν κατάληξιν σύμφωνα πρὸς τὸ οὐσιαστικὸν εἰς ὃ ἀνήκουσι, τῶν δὲ οὐσιαστικῶν μίαν κατάληξιν ἐχόντων τὸ γένος διακρίνεται κατὰ μέρος μὲν ἐκ τῆς σημασίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἐκ τῆς καταλήξεως, ἢ ἄλλως πρέπει νὰ μάθῃ τις αὐτό. Ὡς ἐκ τῆς σημασίας ἄρα χωρὶς νὰ ἀποβλέψῃ τις εἰς τὴν κατάληξιν δύναται νὰ διακρίνῃ τὸ γένος τῶν οὐσιαστικῶν ὡς ἑξῆς·

α. *ἀρσενικὰ* μὲν εἶνε τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν καὶ ἀρσενικῶν ὄντων, τῶν ἐθνῶν, ποταμῶν, ἀνέμων καὶ μηνῶν· οἷον poëta *ποιητής*, puer *παῖς*, Persa *Πέρσης*, Rhodănus *Ῥοδανός*, Auster *Νότος*, Aprīlis *Ἀπρίλιος*.

Κανών.

Ἀρσενικὰ ὀνόματ' εἶνε τὰ ἀνδρῶν
καὶ τὰ ἐθνῶν, ἀνέμων, ποταμῶν, μηνῶν.

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ. Θηλυκοὶ ὅμως εἶνε οἱ μυθώδεις ποταμοὶ Styx καὶ Lethe· προςέτι δὲ Allia, Albŭla καὶ Matrōna.

β'. *θηλυκὰ* δὲ εἶνε τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν καὶ θηλυκῶν ὄντων, τῶν δένδρων, πόλεων, χωρῶν καὶ νήσων· οἷον soror *ἀδελφή*, pinus *πίτυς*, Carthāgo *Καρχηδών*, Aegyptus *Αἴγυπτος*, Rhodus *Ῥόδος*.

Κανών.

Ὀνόματα δὲ θηλυκὰ τὰ γυναικῶν,
πρὸς δὲ τὰ δένδρων, νήσων, πόλεων, χωρῶν (β).

φωνήεντος· οἷον ἐνεστ. vĕnio ἔρχομαι, παρακ. vēni· ἢ δι' ἀναδιπλασιασμοῦ· οἷον ἐνεστ. tango θιγγάνω, παρακ. tetigi.

(α) Ἑπομένως δὲ καὶ τῶν μετοχῶν, αἵτινες κατὰ τὴν κλίσιν δὲν διαφέρουσι τῶν ἐπιθέτων.

(β) ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ.

α) Ἐξαιρέσεις δένδρων καὶ θάμνων.

Ἐκ δένδρων δὲ ἐξαιρετέα
καὶ γένους ἄῤῥενος δεκτέα

γ′. *κοινὰ* δὲ (communia) εἶνε ὅσα ὀνόματα διὰ τῆς αὐτῆς καταλήξεως ἐκφράζουσιν ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ πρόσωπα· οἷον adolescens *ὁ νέος καὶ ἡ νεᾶνις,* sacerdos *ὁ ἱερεὺς καὶ ἡ ἱέρεια.*

δ′. substantiva mobilia. Λέγονται δὲ οὕτω τὰ ἔχοντα ἴδιον τύπον διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν· καὶ ὅταν μὲν τὸ ἀρσενικὸν λήγῃ εἰς tor, τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται εἰς trix· οἷον

---

pinaster, styrax, oleaster·
εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προςθέσῃς
φυτῶν εἰς us ὀλίγας λέξεις,
spinus, dumus, calamus,
rhamnus καὶ asparagus,
amarantus, intubus,
τέλος δὲ helleborus.
οὐδέτερ' ὅμως τὰ εἰς um,
καθὼς τὸ rapum, allium
καὶ τὰ τῆς τρίτης εἰς e-r
ὡς siser, acer, zingiber.

pinaster ἡ ἀγρία πίτυς, styrax ὁ στύραξ, oleaster ὁ κότινος, spinus ἡ ἀγρία κοκκυμηλέα, dumus ἡ βάτος, calamus ὁ κάλαμος, rhamnus ἡ ῥάμνος, asparagus ὁ ἀσπάραγος, amarantus ὁ ἀμάραντος, intubus ἡ σέρις, helleborus ὁ ἐλλέβορος, rapum ἡ ῥάπυς (γογγύλη), allium τὸ σκόροδον, siser τὸ σίσαρον, acer ἡ σφένδαμνος, zingiber ἡ ζιγγίβερις.

β′) *Ἐξαιρέσεις πόλεων.*

Τῶν πόλεων εἰν' ἀρσενικαὶ
αἱ Croto, Hippo, Narbo καὶ
εἶτα Sulmo, Frusino,
Tunes καὶ Vesontio·
καὶ αἱ πληθυντικαὶ εἰς i,
ὡς Argi καὶ Puteoli.
οὐδέτερ' εἶνε αἱ εἰς um,
ὡς Ilium καὶ Tusculum·
ἔτι αἱ εἰς ur
ὡς Anxur, Tibur·
ὡς καὶ αἱ εἰς e,
Praeneste, Caere·
καὶ αἱ πληθυντικαὶ εἰς a,
ὡς Susa καὶ Ecbatana.

γ′) Τῶν δὲ χωρῶν αἱ εἰς um εἶνε οὐδετέρου γένους· οἷον Latium τὸ Λάτιον· ἀρσενικοῦ δὲ τὰ Isthmus, Bosporus, Pontus καὶ Hellespontus.

inventor ὁ εὑρετὴς—inventrix ἡ εὑρέτις
victor ὁ νικητὴς—victrix ἡ νικήτρια·

ὅταν δὲ τὸ ἀρσενικὸν ἔχῃ πᾶσαν ἄλλην κατάληξιν, τὸ θηλυκὸν λήγει εἰς a· οἷον

servus ὁ δοῦλος—serva ἡ δούλη
magister ὁ διδάσκαλος—magistra ἡ διδάσκαλος
rex ὁ βασιλεὺς—regina ἡ βασίλισσα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ. Τῶν δὲ ὀνομάτων τῶν ζώων

α') ἔνια μὲν εἶνε mobilia· οἷον cervus ὁ ἔλαφος, cerva ἡ ἔλαφος· gallus ὁ ἀλεκτρυών, gallīna ἡ ἀλεκτορίς· leo ὁ λέων, leaena ἡ λέαινα.

β') ἔνια δὲ ἔχουσι διὰ τὸ θηλυκὸν ἄλλην λέξιν· οἷον taurus ὁ ταῦρος, vacca ἡ βοῦς· aries ὁ κριός, ovis ἡ ὄϊς· haedus ὁ τράγος, capella ἡ αἴξ.

γ') ἄλλα δὲ εἶνε κοινά, ἀρσενικὰ ἢ θηλυκὰ κατὰ τὴν περίστασιν ὄντα· οἷον bos ὁ, ἡ βοῦς, mus μῦς, lepus λαγώς, elephantus ἐλέφας.

δ') ἄλλα δὲ ἔχουσι δι' ἀμφότερα τὰ γένη μόνον ἕνα τύπον ὡρισμένου τινὸς γένους, ὅπερ πάντοτε τὸ αὐτὸ μένει, εἴτε ἀρσενικόν, εἴτε θηλυκὸν ζῶον ἐννοεῖται· ταῦτα δὲ ὀνομάζονται ἐπίκοινα (epicoena)· οἷον τὰ μὲν turdus κίχλη, passer στρουθός, corvus κόραξ εἶνε πάντοτε ἀρσενικά· τὰ δὲ vulpes ἀλώπηξ, anas νῆττα, aqvĭla ἀετός, rana βάτραχος πάντοτε θηλυκά· ὅταν δέ τις θέλῃ νὰ διακρίνῃ τὸ φυσικὸν καὶ ἀληθὲς γένος, πρέπει νὰ προσθέσῃ mas ἢ τὸ ἐπίθετον masculus, a, um, ἄῤῥην, ἢ femina ἡ θήλεια· οἷον vulpes mascula, vulpes femina.

ε'. *Οὐδέτερα* δὲ εἶνε πάντα τὰ ἄκλιτα οὐσιαστικά· οἷον o longum, ἔτι δὲ πᾶσαι αἱ λέξεις καὶ προτάσεις, αἵτινες μὴ οὖσαι οὐσιαστικαὶ ἐκλαμβάνονται ὡς τοιαῦται· οἷον a r x est monosyllabum· ultimum *vale*.

32. *Β'. Ἀριθμός.* Ἀριθμοὺς δὲ ἔχουσι τὰ ὀνόματα (καθὼς καὶ τὰ ῥήματα) τῆς Λατινικῆς γλώσσης δύο, ἑνικὸν (numerus singularis) καὶ πληθυντικὸν (numerus pluralis).

33. *Γ'. Πτῶσις.* Πτώσεις δὲ ἔχουσι τὰ ὀνόματα τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἐν ἑκατέρῳ ἀριθμῷ ἕξ, αἵτινες εἶνε αἱ ἑπόμεναι·

Ὀνομαστικὴ	Nominativus
Κλητικὴ	Vocativus
Αἰτιατικὴ	Accusativus
Γενικὴ	Genitivus (α)
Δοτικὴ	Dativus
Ἀφαιρετικὴ	Ablativus.

(α) Γράφεται δὲ καὶ Genetivus.

Τούτων δὲ ἡ μὲν ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ ὀνομάζονται συνήθως *πτώσεις εὐθεῖαι* (casus recti), αἱ δὲ λοιπαὶ *πτώσεις πλάγιαι* (casus oblīqvi) (α). Τὴν δὲ ἀφαιρετικὴν ἀναπληροῖ ἐν τῇ παλαιᾷ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν ἡ δοτική, ἐν μέρει δὲ ἡ γενική.

34. Κλίσεις δὲ (declinatio) (β) ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα πέντε, ὧν αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις εἶνε αἱ ἑπόμεναι·

Singularis.

	α'. κλίσ.	β'. κλίσ.	β'. οὐδ.	γ'. κλίσ.	γ'. οὐδ.	δ'. κλίσ.	δ'. οὐδ.	ε'. κλίσ.
Nom.	ă	ŭs, ĕr·	ŭm	—		ŭs·	ū	ēs
Vocat.	ă	ĕ, ĕr·	ŭm	ὡς ἡ ὀνομ.		ŭs·	ū	ēs
Accus.	ăm	ŭm		ĕm, ĭm· ὡς ἡ ὀν.		ŭm·	ū	ĕm
Gen.	ae	ī		ĭs		ūs		ĕī
Dat.	ae	ō		ī		ŭī·	ū	ĕī
Ablat.	ā	ō		ĕ, ī		ū		ē

Pluralis.

	α'. κλίσ.	β'. κλίσ.	β'. οὐδ.	γ'. κλίσ.	γ'. οὐδ.	δ'. κλίσ.	δ'. οὐδ.	ε'. κλίσ.
Nom.	ae	ī·	ă	ēs·	ă, ĭă	ūs·	ŭă	ēs
Voc.	ae	ī·	ă	ēs·	ă, ĭă	ūs·	ŭă	ēs
Acc.	ās	ōs·	ă	ēs·	ă, ĭă	ūs·	ŭă	ēs
Gen.	ārŭm	ōrŭm		ŭm	ἢ ĭŭm	ŭŭm		ērŭm
Dat.	īs	īs		ĭbŭs		ĭbŭs (ŭbŭs)		ēbŭs
Abl.	īs	īs		ĭbŭs		ĭbŭs (ŭbŭs)		ēbŭs.

35. Περὶ πασῶν δὲ τῶν κλίσεων σημειωτέον

α) ὅτι ἡ κλητικὴ εἶνε πάντοτε ὁμοία τῇ ὀνομαστικῇ ἐκτὸς τῆς ἑνικῆς κλητικῆς τῶν εἰς us ὀνομάτων τῆς δευτέρας κλίσεως.

β') ὅτι ἡ δοτικὴ καὶ ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶνε ὅμοιαι.

γ') ὅτι τὰ οὐδέτερα ἔχουσιν ἐν ἑκατέρῳ ἀριθμῷ τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, τὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικήν.

(α) Καίτοι ἡ αἰτιατικὴ καὶ κατὰ τὸν τύπον καὶ κατὰ τὴν χρῆσιν προςεγγίζει μᾶλλον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ἢ εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

(β) Ἡ λέξις declinatio εἶνε ἐν χρήσει καὶ ἐν γενικωτέρᾳ σημασίᾳ καὶ ἐν εἰδικωτέρᾳ, ὡς ἐνταῦθα, καθὼς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ λέξις κλίσις.

δ') ὅτι τὰ οὐδέτερα λήγουσιν ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ πληθυντικοῦ εἰς a.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Πρώτη κλίσις.

36. Τὰ μὲν Λατινικὰ ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως λήγουσιν ἐν τῇ ὀνομαστικῇ εἰς a, τὰ δὲ Ἑλληνικὰ εἰς e, as καὶ es.

Ά. Καὶ τὰ μὲν Λατινικὰ κλίνονται κατὰ τὸ ἑπόμενον παράδειγμα, mensa *τράπεζα*·

Singularis.		*Pluralis.*	
Nominativus καὶ Vocativus	mens-ă	Nom., Voc.	mens-ae
Accusativus	mens-ăm	Acc.	mens-ās
Genitivus	mens-ae	Gen.	mens-ārum
Dativus	mens-ae	Dat., Abl.	mens-īs.
Ablativus	mens-ā		

ΣΗΜ. ά. Ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις ἡ γενικὴ ἔληγεν ἐνίοτε ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἰς as· διέμεινε δὲ ὁ τύπος οὗτος ἐν τῇ λέξει familia οἰκογένεια, ὅταν ἦνε σύνθετος μετὰ τῶν λέξεων pater, mater, filius, filia· οἷον paterfamilias πατὴρ τῆς οἰκογενείας, οἰκοδεσπότης, αἰτ. patremfamilias, γεν. patrisfamilias κτλ. πληθ. ὀνομ. patresfamilias, γεν. patrumfamilias κτλ. ἀλλὰ καὶ ὀνομ. τοῦ ἑνικοῦ paterfamiliae κτλ. ὀνομ. τοῦ πληθ. patresfamiliarum κτλ. Ἑτέρα δὲ κατάληξις τῆς γενικῆς ἀρχαϊκὴ εἶνε ἡ āī· οἷον terrāī γῆς ἀντὶ terrae.

ΣΗΜ. 6'. Τὰ ὀνόματα amphora ὁ ἀμφορεὺς καὶ drachma ἡ δραχμὴ μετ' ἀριθμητικῶν ὄντα ἔχουσι τὴν γενικὴν πληθυντικὴν εἰς um ἀντὶ arum· ἐὰν δὲ τὰ ἀριθμητικὰ κλίνωνται κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, ἔχουσι καὶ ταῦτα um· οἷον duum amphŏrum δύο ἀμφορέων ἀντὶ duarum amphorarum. Παρὰ τοῖς ποιηταῖς δὲ σχηματίζονται οὕτω καὶ αἱ λέξεις αἱ σύνθετοι ἐκ τοῦ gĕna (ἀπὸ τοῦ gigno γεννῶ) καὶ cŏla (ἀπὸ τοῦ colo ἐργάζομαι)· οἷον terrigĕna γηγενής, coelicola οὐρανίων· καὶ τὰ πατρωνυμικὰ εἰς des· οἷον Aeneădum ἀντὶ Aeneadarum· πρὸς τούτοις δὲ καί τινα Ἑλληνικὰ ἐθνικά· οἷον Lapĭthum ἀντὶ Lapitharum.

ΣΗΜ. γ'. Ἔνια πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν τῆς δευτέρας κλίσεως ἀρσενικῶν ἔχουσιν ἐν τῇ δοτικῇ καὶ ἀφαιρετικῇ τοῦ πληθ. τὴν κατάληξιν ābus· ἀξιοσημείωτον δὲ μάλιστα εἶνε τὸ dea θεὰ καὶ filia θυγάτηρ (α)· οἷον diis deabusqve τοῖς θεοῖς καὶ ταῖς

(α) Σπανίως δὲ τὸ liberta (θηλυκὸν τοῦ libertus ἀπελεύθερος), anima ψυχή, nata θυγάτηρ, mula ἡ ἡμίονος, eqva ἡ ἵππος, asina ἡ ὄνος.

θιαῖς, filiis et filiabus τοῖς υἱοῖς καὶ ταῖς θυγατράσιν· ὅταν δὲ μηδεμία σύγχυσις πρὸς τὸ ἀρσενικὸν ἦνε δυνατή, κλίνονται κανονικῶς.

Β'. Τὰ δὲ Ἑλληνικὰ ὀνόματα ἐν μὲν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ κλίνονται κανονικῶς ὡς τὰ Λατινικά, ἐν δὲ τῷ ἑνικῷ κατὰ τὰ ἑπόμενα παραδείγματα, epitŏme *ἐπιτομή*, borĕas *βοῤῥᾶς*, pyrītes *πυρίτης*·

Nom.	epitom-ē	bore-ās	pyrīt-ēs
Voc.	epitom-ē	bore-ā	pyrit-ē (ă)
Acc.	epitom-ēn	bore-am (ān)	pyrit-ēn (am)
Gen.	epitom-ēs	bore-ae	pyrit-ae
Dat.	epitom-ae	bore-ae	pyrit-ae
Abl.	epitom-ē	bore-ā	pyrit-ā (ē).

ΣΗΜ. ά. Τῶν προσηγορικῶν εἰς e τὰ πλεῖστα καὶ μάλιστα τὰ ὀνόματα τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν εἰς ce, οἷον musice, logice, ἔχουσι καὶ τὸν Λατινικὸν τύπον εἰς a, ὅστις εἶνε καὶ καλήτερος (musica, logica, αἰτ. musicam κτλ.). Τῶν δὲ κυρίων ὀνομάτων ἔνια μὲν ἔχουσι σχεδὸν πάντοτε τὸν Λατινικὸν τύπον· οἷον Helena, Creta· ἔνια δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸν Ἑλληνικόν, (οἷον Circe)· καθ' ὅλου δὲ οἱ συγγραφεῖς ἐν τούτοις δὲν συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους.

ΣΗΜ. β'. Ἡ Ἑλληνικὴ ὀνομαστικὴ as μετεβάλλετο ἐνίοτε ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων συγγραφέων εἰς ă· οἷον Mena, Apella· ἡ δὲ αἰτιατικὴ τούτων παρὰ μὲν τοῖς πεζοῖς λήγει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς am, παρὰ δὲ τοῖς ποιηταῖς εἰς an.

ΣΗΜ. γ'. Τὰ εἰς es (ης) ὀνόματα τά τε κύρια καὶ τὰ προσηγορικά, ἔχουσι σπανίως τὴν ὀνομαστικὴν εἰς a (ὅθεν βέλτιον Aeētes, sophistes, ἢ Aeeta, sophista), πλὴν τῶν ὀνομάτων, ἅτινα ὅλως ἐξελατινίσθησαν καὶ οὐδέποτε ἔχουσιν Ἑλληνικὸν τύπον· οἷον poēta ποιητής.

ΣΗΜ. δ'. Τῶν εἰς es κυρίων ὀνομάτων, ἅτινα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ κλίνονται κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, ἔνια μὲν κλίνονται ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ κατὰ τὴν τρίτην, ὡς Aeschines, Apelles, τὰ μὴ πατρωνυμικὰ εἰς des, ὡς Alcibiădes, Euripĭdes, Miltiades, Simonides, καὶ τὰ βάρβαρα Astyăges, Xerxes· (πάντων ὅμως τούτων κεῖται ἐνίοτε καὶ ἡ εἰς en αἰτιατικὴ κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν καὶ ἡ εἰς e ἀφαιρετική)· ἔνια δὲ κλίνονται καὶ κατὰ τὴν πρώτην καὶ κατὰ τὴν τρίτην, ὡς τὸ Orestes (ὅπερ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κλίνεται κατὰ τὴν τρίτην).

37. Τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως τὰ μὲν Ἑλληνικὰ φυλάττουσι καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ τὸ αὐτὸ γένος, τὰ δὲ Λατινικὰ εἶνε θηλυκὰ πλὴν τῶν ὀνομάτων τῶν ἀνδρῶν καὶ ποταμῶν (scriba *γραφεύς*, Seqvăna *Σηκοάνας*).—Τὸ δὲ Hadria ὁ *Ἀδρίας* εἶνε γένους ἀρσενικοῦ, ἐν ᾧ ἡ ὁμώνυμος πόλις θηλυκοῦ.

38. *Ὀνόματα πρὸς ἄσκησιν καὶ ἀπομνημόνευσιν.*

ancilla θεραπαινὶς	bestia θηρίον	fama *φήμη*
aqva ὕδωρ	coena δεῖπνον	femina *γυνὴ*
aqvĭla ἀετὸς	cura φροντὶς	fortūna *τύχη*

fuga φυγὴ
gloria δόξα
janua θύρα
ira ὀργὴ
lacrima δάκρυον
lingva γλῶσσα
luna σελήνη
pecunia χρήματα
penna πτερὸν
poena ποινὴ
porta πύλη
puella κόρη
rana βάτραχος
ripa ὄχθη
rosa ῥόδον

sagitta ὀϊστὸς
silva ὕλη, δάσος
umbra σκιὰ
unda κῦμα
uva σταφυλὴ
via ὁδὸς
viŏla ἴον
vita βίος.

agricŏla γεωργὸς
aurīga ἡνίοχος
collēga ἑταῖρος
convīva ξένος
incŏla κάτοικος
nauta ναύτης

perfŭga, transfŭga αὐτόμολος
pirāta πειρατὴς
poëta ποιητής.

alŏe ἀλόη
crambe κράμβη
cometes κομήτης
dynastes δυνάστης
Aenēas Αἰνείας
Gorgĭas Γοργίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Δευτέρα κλίσις.

39. Τὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουσιν εἰς us, er (τὰ ἀρσ.) καὶ um (τὰ οὐδ.)· ἓν δὲ εἰς ir (ἀρσ.), τὸ vir *ἀνήρ* (α), καὶ ἓν εἰς ur, τὸ ἐπίθετον satur *πλήρης*. Κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἑπόμενα παραδείγματα, annus *ἔτος* καὶ bellum *πόλεμος*·

	Singularis.	*Pluralis.*
Nom.	ann-us	ann-ī
Voc.	ann-ĕ	ann-ī
Acc.	ann-ŭm	ann-ōs
Gen.	ann-ī	ann-ōrum
Dat., Abl.	ann-ō	ann-īs.
Nom., Voc., Acc.	bell-ŭm	bell-ă
Gen.	bell-ī	bell-ōrum
Dat., Abl.	bell-ō	bell-īs.

(α) Εἰς ir λήγουσι καὶ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ vir· οἷον triumvir εἷς τῶν τριῶν ἀρχόντων κτλ. καὶ τὸ ἐθνικὸν Trevir Τρήουιρος.

40. Τὰ εἰς er ὀνόματα ἤτοι προςλαμβάνουσι τὰς πτωτικὰς καταλήξεις εἰς ἀμετάβλητον τὴν ὀνομαστικήν· οἷον puer ὁ *παῖς*, αἰτ. puĕrum κτλ., ἢ ἀποβάλλουσιν ἐν τῇ κλίσει τὸ e πρὸ τοῦ r· οἷον ager *ἀγρός*, αἰτ. agrum κτλ.

	Singularis.	*Pluralis.*
Nom., Voc.	puer	puĕr-i
Acc.	puĕr-um	puer-os
Gen.	puer-i	puer-orum
Dat., Abl.	puer-o	puer-is.
Nom., Voc.	ager	agr-i
Acc.	agr-um	agr-os
Gen.	agr-i	agr-orum
Dat., Abl.	agr-o	agr-is.

41. Τῶν εἰς er τὰ μὴ ἀποβάλλοντα τὸ e ἐν τῇ κλίσει εἶνε ὀλιγώτερα καὶ τούτων τὰ συνηθέστατα τὰ ἑπόμενα·

	καὶ τὰ ἐπίθετα	
socer πενθερὸς	miser ἄθλιος	asper τραχὺς
gener γαμβρὸς	tener τρυφερὸς	mortĭfer θανατηφόρος
adulter μοιχὸς	lacer λακερὸς	frugĭfer καρποφόρος
Liber Διόνυσος	prosper εὐτυχὴς	armĭger ὁπλοφόρος.
puer παῖς	liber ἐλεύθερος	
vesper ἑσπέρα		

ΣΗΜ. ά. Ἡ κλητικὴ τῶν κυρίων ὀνομάτων εἰς ius καὶ jus, προςέτι δὲ καὶ τῶν filius υἱός, genius δαίμων, meus ἐμὸς καὶ Feretrius, παρὰ τὸν κανόνα λήγει εἰς i ἀντὶ ie ἢ je· οἷον Tullius, Tulli· Titius, Titi· Pompejus, Pompei· fili, geni, mi, Feretri. Τὰ Ἑλληνικὰ ὅμως ἐπίθετα, οἷον Cynthius Κύνθιος, καὶ κύρια ὀνόματα εἰς īus ἢ ēus (ειος), οἷον τὸ Arīus Ἄρειος, λήγουσιν εἰς ie.—Τὸ δὲ deus ἔχει πάντοτε τὴν κλητικὴν ὁμοίαν τῇ ὀνομαστικῇ.

ΣΗΜ. β΄. Τὰ εἰς ius καὶ ium οὐσιαστικὰ (οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ἐπίθετα) ἔληγον ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἐν τῇ ἑνικῇ γενικῇ εἰς ἓν i· οἷον Appi, ingeni, consili ἀντὶ Appii (γεν. τοῦ Appius), ingenii (γεν. τοῦ ingenium φύσις ἀγχίνοια), consilii (γεν. τοῦ consilium βουλή)· ὕστερον ὅμως κατέστη ἄχρηστος ὁ τύπος οὗτος, καὶ μετεχειρίζοντο αὐτὸν μόνον οἱ θέλοντες νὰ ἀρχαΐζωσι.

ΣΗΜ. γ΄. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῶν ὀνομάτων τῶν σημαινόντων νομίσματα, μέτρα καὶ σταθμά, ὅταν ταῦτα εὑρίσκωνται μετ' ἀριθμητικῶν, λήγει εἰς um ἀντὶ orum· οἷον sestertius ὁ σηστέρτιος, denarius τὸ δηνάριον, cadus ὁ κάδος (οἴνου μέτρον), modius ὁ μόδιος, talentum τάλαντον, jugerum πλέθρον, γεν. πληθ. sestertium, denarium, cadum, modium, talentum, jugerum. ἐὰν δὲ τὰ μετὰ τούτων εὑρισκόμενα

ἀριθμητικὰ κλίνωνται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, λήγουσι καὶ ταῦτα εἰς um· οἷον denum denarium ἀντὶ denorum denariorum κτλ.—Καὶ τῶν liberi οἱ παῖδες καὶ dii οἱ θεοὶ πολλάκις ἡ γεν. πληθ. εἶνε liberum, deum (α).

ΣΗΜ. δ'. Τὸ δὲ deus ἔχει ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, δοτικῇ καὶ ἀφαιρετικῇ τοῦ πληθυντικοῦ τριπλοῦν τύπον· dei, dii, di· deis, diis, dis.

42. *Ἑλληνικὰ ὀνόματα.*

ά) Τὰ Ἑλληνικὰ ὀνόματα εἰς ος, ον μεταβάλλονται ὑπὸ τῶν Λατίνων εἰς us, um· οἷον taurus ταῦρος, antrum ἄντρον· Homerus Ὅμηρος, Corinthus Κόρινθος κτλ. Ἔνια ὅμως Ἑλληνικὰ ὀνόματα εἰς ος, ον φυλάττουσιν ἐνίοτε ἐν τῇ ὀνομ. καὶ αἰτ. τὰς Ἑλληνικὰς καταλήξεις ἀντὶ τῶν συνήθων Λατινικῶν us, um· οἷον ὀνομ. Delos, Ilion· αἰτ. Delon, Ilion.—Τὰ δὲ Ἑλληνικὰ ὀνόματα εἰς ρος προηγουμένου συμφώνου λήγουσιν ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ συνήθως (παρὰ τοῖς πεζοῖς δὲ πάντοτε) εἰς er· οἷον Alexander, Antipăter, Teucer, Meleāger· ἐξαιρεῖται δὲ τὸ Codrus καὶ diamētrus.

β') Τὰ εἰς οος, ους Ἑλληνικὰ ὀνόματα λήγουσιν ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ ἄλλοτε μὲν εἰς ous, ἄλλοτε δὲ εἰς us· οἷον Alcinous, Panthus.

γ') Τὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας Ἀττικῆς κλίσεως εἰς ως λήγουσι καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ εἰς os· οἷον Andregēos, Teos, Ceos, Cos. Αἱ δὲ λοιπαὶ πτώσεις εἶνε ἄλλοτε μὲν (ὅπερ καὶ συνηθέστερον) κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν κλίσιν, γεν. Androgeo, δοτ. Androgeo, αἰτ. Androgeo (Androgeon), ἄλλοτε δὲ κατὰ τὴν συνήθη Λατινικήν, γεν. Androgei κτλ.—Τὸ δὲ Athos ἔχει συνήθως αἰτιατικὴν Athōnem καὶ ἀφαιρετικὴν Athone.

δ') Τὰ Ἑλληνικὰ κύρια ὀνόματα εἰς eus λήγουσιν ἐν τῇ κλητικῇ εἰς eu· οἷον Orpheus Orpheu, Prometheus Prometheu.

ε') Ἡ Ἑλληνικὴ γεν. τοῦ πληθ. εἰς on ἀντὶ orum κεῖται ἐν ἐπιγραφαῖς βιβλίων· οἷον libri Georgicon.

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς δευτέρας κλίσεως.

43. Τὰ μὲν εἰς us καὶ er ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως εἶνε ἀρσενικά, τὰ δὲ εἰς um οὐδέτερα· ἐξαιροῦνται δὲ ἐκ τῶν εἰς us τὰ ἑπόμενα·

Ά) ἐκ τῶν εἰς us εἶνε θηλυκὰ μὲν

ά) τὰ ὀνόματα alvus *κοιλία*, carbăsus *ἡ κάρπασος*, colus *ἠλακάτη*, ὅπερ σπανίως καὶ ἀρσενικόν, humus *γῆ* καὶ vannus *τὸ λίκνον*.

β') τὰ ὀνόματα πάντων τῶν δένδρων καί τινων θάμνων· οἷον ficus *συκῆ*, malus *μηλέα*, pirus *ἡ ἄπιος*, popŭlus *λεύκη*, ulmus *πτελέα*, nardus *ἡ νάρδος*, papȳrus *ἡ πάπυρος*.

(α) Παρὰ ποιηταῖς κεῖται καὶ virum ἀντὶ virorum (γεν. πληθ. τοῦ vir) καὶ τῶν ἐθνικῶν Argivi, Pelasgi κτλ. ἡ γεν. πληθ. Argivum, Pelasgum ἀντὶ Argivorum, Pelasgorum.

γ') τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων καὶ νήσων· οἷον Corinthus *Κόρινθος*, Rhodus *Ῥόδος*, ὡςαύτως δὲ καὶ Aegyptus, Chersonēsus, Epīrus, Poloponnēsus, καὶ καθόλου αἱ Ἑλληνικαὶ λέξεις, ὅσαι καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ εἶνε γένους θηλυκοῦ· οἷον methŏdus, dialectus, diphthongus, paragrăphus

Β'. οὐδέτερα δὲ τὸ virus *χυμός, δηλητήριον*, vulgus *ὄχλος*, ὅπερ εἶνε σπανίως καὶ ἀρσενικόν, καὶ pelăgus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ἐπίθετα τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κλίσεως.

44. Εἰς τὴν πρώτην καὶ δευτέραν κλίσιν ἀνήκουσι καὶ τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα εἰς us, a, um καὶ τὰ εἰς er, a, um καὶ τὸ μνημονευθὲν satur, satŭra, sarŭrum. Καὶ αἱ μὲν καταλήξεις us, er, ur εἶνε τῶν ἀρσενικῶν, ἡ δὲ a τοῦ θηλυκοῦ καὶ ἡ um τοῦ οὐδετέρου. Καὶ τὸ μὲν ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κλίνονται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, τὸ δὲ θηλυκὸν κατὰ τὴν πρώτην. Πρὸς ἄσκησιν δὲ ἔστωσαν τὰ ἑπόμενα παραδείγματα, altus ὑψηλός, aeger *νοσῶν*·

	Singularis.			*Pluralis.*		
Nom.	alt-us,	alt-a,	alt-um	alt-i,	alt-ae,	alt-a
Voc.	alt-e,	alt-a	alt-um	alt-i,	alt-ae,	alt-a
Acc.	alt-um,	alt-am,	alt-um	alt-os,	alt-as,	alt-a
Gen.	alt-i,	alt-ae,	alt-i	alt-orum,	alt-arum,	alt-orum
Dat.	alt-o,	alt-ae,	alt-o	alt-is,	alt-is,	alt-is
Abl.	alt-o,	alt-a,	alt-o	alt-is,	alt-is,	alt-is.

	Singularis.			*Pluralis.*		
Nom.	aeg-er,	aegr-a	aegr-um	aegr-i,	aegr-ae,	aegr-a
Voc.	aeg-er,	aegr-a,	aegr-um	aegr-i,	aegr-ae,	aegr-a
Acc.	aegr-um	aegr-am	aegr-um	aegr-os,	aegr-as,	aegr-a
Gen.	aegr-i,	aegr-ae,	aegr-i	aegr-orum	aegr-arum	aegr-orum
Dat.	aegr-o,	aegr-ae,	aegr-o	aegr-is,	aegr-is,	aegr-is
Abl.	aegr-o,	aegr-a,	aegr-o	aegr-is,	aegr-is,	aegr-is.

45. Ἐπίθετα δέ τινα, ἢ ἐπίθετά τινα ἀντωνυμικὰ σχηματίζουσιν ἀνωμάλως καὶ εἰς τὰ τρία γένη μόνον τὴν ἑνικὴν γενικὴν εἰς īus καὶ τὴν δοτικὴν εἰς ī (α) οἷον

Nom.	solus,	sola,	solum
Gen.	solīus,	solīus,	solīus
Dat.	solī,	solī,	solī

καὶ τὰ λοιπὰ ὁμαλῶς.

Τούτων δὲ τὰ συνηθέστατα εἶνε unus *εἷς*, solus *μόνος*, totus *ὅλος*, ullus *τίς*, nullus *οὐδείς*, alĭus, alia, aliud, γεν. alīus, δοτ. aliī, *ἄλλος, η, ο*, uter, utra, utrum *πότερος, α, ον*, alter, ĕra, ĕrum *ἕτερος, α, ον*, neuter, neutra, neutrum *οὐδέτερος, α, ον*.—Τοῦ δὲ alterŭter, alterŭtra, alterutrum ἢ alterautra, alterumutrum, ἢ κλίνονται ἀμφότερα τὰ μέρη, γεν. alterīus utrīus κτλ. ἢ μόνον τὸ τελευταῖον, γεν. alterutrīus κτλ.

ΣΗΜ. Τὸ i τῆς γενικῆς ἐνίοτε συστέλλεται ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ μάλιστα ἐν τῷ alterius (alterĭus).

46. *Ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως πρὸς ἄσκησιν καὶ ἀπομνημόνευσιν.*

agnus ἀμνὸς
auctumnus φθινόπωρον
campus πεδίον
cibus τροφὴ
corvus κόραξ
delphīnus δελφὶν
digĭtus δάκτυλος
dolus δόλος
eqvus ἵππος
gladius μάχαιρα
hortus κῆπος
locus τόπος
lupus λύκος
medĭcus ἰατρὸς

morbus νόσος
mundus κόσμος
numĕrus ἀριθμὸς
radius ἀκτὶς
ramus κλάδος
rivus ῥύαξ
scopŭlus σκόπελος
somnus ὕπνος
sonus ἦχος
ursus ἄρκτος
cerăsus κέρασος
cupressus κυπάρισσος
fagus φηγὸς

ficus συκῆ
fraxinus μελία
malus μηλέα
pinus πίτυς
pirus ἄπιος
populus λεύκη
ulmus πτελέα.

ager ἀγρὸς
aper κάπρος
arbĭter διαιτητής
auster νότος
cancer καρκῖνος
liber βίβλος

magister διδάσκαλος
minister ὑπηρέτης.

argentum ἄργυρος
aurum χρυσὸς
bellum πόλεμος
coelum οὐρανὸς
donum δῶρον
exemplum παράδειγμα
factum γεγονὸς
ferrum σίδηρος

(α) Τοῦ κανόνος τούτου εὑρίσκει τις ἐξαιρέσεις μάλιστα παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις συγγραφεῦσι, περὶ οὗ παραπέμπομεν εἰς τὰ λεξικά.

judicium κρίσις	carus προσφιλὴς	malus κακὸς	niger μέλας
lignum ξύλον	clarus κλεινὸς	multus πολὺς	piger νωθρὸς
studium σπουδὴ	dignus ἄξιος	novus νέος	sacer ἱερὸς
verbum λέξις	divīnus θεῖος	parvus βραχὺς	sinister ἀριστερὸς
vinum οἶνος.	durus σκληρὸς	pius εὐσεβὴς	meus ἐμὸς
	fidus πιστὸς	probus ἐνάρετος	tuus σὸς
aeternus αἰώνιος	firmus στερεὸς	purus καθαρὸς	suus σφὸς
altus ὑψηλὸς	jucundus ἡδὺς	stultus μωρός.	noster ἡμέτερος
antiqvus παλαιὸς	justus δίκαιος		vester ὑμέτερος.
avārus φιλάργυρος	latus πλατὺς	aeger νοσῶν	
	longus μακρὸς	creber πυκνὸς	
bonus ἀγαθὸς	magnus μέγας	intĕger ἀκέραιος	

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Τρίτη κλίσις.

47. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως λήγουσιν ἐν τῇ ἑνικῇ ὀνομαστικῇ εἰς τὰ φωνήεντα a, e, i, y, o καὶ εἰς τὰ σύμφωνα c, l, n, r, s, t, x· αἱ δὲ λοιπαὶ πτώσεις σχηματίζονται κατὰ τὰ ἑπόμενα παραδείγματα (α)·

Singularis.

Nom., Voc.	soror *ἀδελφὴ*	sol *ἥλιος*
Acc.	sorōr-ĕm	sol-em
Gen.	soror-ĭs	sol-is
Dat.	soror-ī	sol-i
Abl.	soror ĕ	sol-e

Pluralis.

Nom., Voc., Acc.	soror-ēs	sol-es
Gen.	soror-ŭm	sol-um
Dat., Abl.	soror-ĭbus	sol-ibus.

(α) Πρὸς σχηματισμὸν τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως ἀπαιτεῖται μάλιστα ἡ γνῶσις τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ἑνικῆς γενικῆς, ἀλλ' οἱ περὶ τούτου κανόνες εἶνε τόσον πολλοὶ καὶ ποικίλοι, ὥςτε νομίζομεν περιττὸν νὰ γράψωμεν αὐτούς, διότι οἱ μαθηταὶ πολλῷ εὐκολώτερον δύνανται νὰ μάθωσι νὰ σχηματίζωσι τὴν γενικὴν βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ λεξικοῦ καὶ τῆς ἀναλογίας τῶν ἐν τῇ γραμματικῇ παραδειγμάτων.

Singularis.

Nom., Voc.	agger	*πρόχωμα*	pater	*πατὴρ*
Acc.	aggĕr-em		patr-em	
Gen.	aggĕr-is		patr-is	
Dat.	agger-i		patr-i	
Abl.	agger-e		patr-e	

Pluralis.

Nom., Voc., Acc.	agger-es	patr es
Gen.	agger-um	patr-um
Dat., Abl.	agger-ibus	patr-ibus.

Singularis.

Nom., Voc.	leo	*λέων*	homo	*ἄνθρωπος*
Acc.	leōn-em		homĭn-em	
Gen.	leōn-is		homĭn-is	
Dat.	leon-i		homin-i	
Abl.	leon-e		homin-e	

Pluralis.

Nom., Voc., Acc.	leon-es	homin-es
Gen.	leon-um	homin-um
Dat., Abl.	leon-ibus	homin-ibus.

Singularis.

Nom., Voc.	miles	*στρατιώτης*	flos	*ἄνθος*
Acc.	milĭt-em		flor-em	
Gen.	milĭt-is		flor is	
Dat.	milit-i		flor-i	
Abl.	milit-e		flor-e	

Pluralis.

Nom., Voc., Acc.	milit-es	flor-es
Gen.	milit-um	flor-um
Dat., Abl.	milit-ibus	flor-ibus.

Singularis.

Nom., Voc.	lex	*νόμος*	dux	*ἡγεμὼν*
Acc.	leg-em		duc-em	
Gen.	leg-is		duc-is	
Dat.	leg-i		duc-i	
Abl.	leg-e		duc-e	

Pluralis.

Nom., Voc., Acc.	leg-es	duc-es
Gen.	leg-um	duc-um
Dat., Abl.	leg-ibus	duc-ibus.

Οὐδέτερα.

Singularis.

Nom., Voc., Acc.	fulgur	*ἀστραπὴ*	opus	*ἔργον*
Gen.	fulgŭr-is		opĕr is	
Dat.	fulgur-i		oper-i	
Abl.	fulgur-e		oper e.	

Pluralis.

Nom., Voc., Acc.	fulgur-a	oper-a
Gen.	fulgur-um	oper-um
Dat., Abl.	fulgur-ibus	oper-ibus.

Ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως.

48. Κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν κλίνονται τὰ ἑπόμενα ἐπίθετα·

α) τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα εἰς er, is, e· οἷον acer, acris, acre *ὀξύς, ὀξεῖα, ὀξύ*.

β') τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα εἰς is, e· οἷον facilis *ῥᾴδιος, α*, facile *ῥᾴδιον*· καὶ τὰ συγκριτικὰ εἰς ior, ius· οἷον facilior, facilius *ῥᾴων, ῥᾷον*.

γ') τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα· οἷον dives *πλούσιος*, atrox *ἄγριος*.

49. Κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἑπόμενα παραδείγματα·

Celer, celĕris, celĕre ταχύς, εῖα, ύ.

	Singularis.	*Pluralis.*
Nom., Voc.	celer, celer-is, celer-e	celer-es, celer-es, celer-ia
Acc.	celĕr-em, celer-em, celer-e	celer-es, celer-es, celer-ia
Gen.	celĕr-is } καὶ εἰς τὰ τρία γένη	celer-um } καὶ εἰς τὰ τρία γένη
Dat.	celer-i	celer-ibus
Abl.	celer-i	celer-ibus

Gravis βαρύς, εῖα, grave βαρύ.

	Singularis.	*Pluralis.*
Nom., Voc.	grav-is οὐδ. grav-e	grav-es οὐδ. grav-ia
Acc.	grav-em οὐδ. grav-e	grav-es οὐδ. grav-ia
Gen.	grav-is	grav-ium
Dat.	grav-i	grav-ibus
Abl.	grav-i	grav-ibus.

Συγκριτικὸν Altior (ἀρσ. καὶ θηλ.), *altius* (οὐδ.)
ὑψηλότερος, α, ον.

	Singularis.	*Pluralis.*
Nom., Voc.	altior οὐδ. altius	altior-es οὐδ. altior-a
Acc.	altiōr-em οὐδ. altius	altior-es οὐδ. altior-a
Gen.	altiōr-is	altior-um
Dat.	altior-i	altior-ibus
Abl.	altior-e ἢ altior-i	altior-ibus.

Ἐπίθετα μονοκατάληκτα.

Dives πλούσιος, α, ον· Felix εὐδαίμων, ον.

Singularis.

Nom., Voc.	dives	felix
Acc.	divĭt-em οὐδ. dives	felic-em οὐδ. felix
Gen.	divĭt-is	felīc-is
Dat.	divĭt-i	felīc-i
Abl.	divit-e ἢ divit-i	felic-i ἢ felic-e

Pluralis.

Nom.,Voc.	divit-es οὐδ. dit-ia	felīc-es οὐδ. felic-ia
Acc.	divit-es οὐδ. diti-a	felic es οὐδ. felic-ia
Gen.	divit-um	felic-ium
Dat., Abl.	divit-ibus	felic-ibus.

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως. (α)

Α′) Ἀρσενικά.

50. *Ἀρσενικὰ* μὲν εἶνε τὰ ὀνόματα τὰ λήγοντα εἰς o, or, es, er καὶ τὰ περιττοσύλλαβα (imparisyllaba) εἰς es· οἷον pavo *ταώς*, honor *τιμή*, mos *ἦθος*, later *ἡ πλίνθος*, cespes, γεν. cespitis *χλόη*.

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ.

ά) Ἐξαιρέσεις τῶν εἰς ο ὀνομάτων.

Ἐξαιροῦνται δὲ ἐκ τῶν εἰς ο ὀνομάτων ὡς θηλυκὰ μὲν τὰ λήγοντα εἰς do, go, io καὶ τὸ caro καὶ echo, ὡς ἀρσενικὰ δὲ τὰ

ordo, cardo, scipio,
stellio, septentrio,
margo, ligo, pugio,
titio, papilio,
unio, curculio,
ἔτι vespertilio,
τέλος δὲ τὸ harpăgo.

caro, γεν. carnis κρέας, echo, echūs ἠχώ, ordo, inis τάξις, cardo, inis ὁ στρόφιγξ (τῆς θύρας), scipio, ōnis ὁ σκίπων (τὸ σκῆπτρον), stellio, onis γαλεώτης, septentrio, onis ἡ μεγάλη Ἄρκτος, margo, ĭnis

(α) Τὸ γένος τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως πολλὰς περιέχον ἀνωμαλίας μανθάνεται, νομίζομεν, κάλλιον διὰ τῆς τριβῆς καὶ τοῦ λεξικοῦ ἢ διὰ τῶν κανόνων τούτων, οὓς παρατιθέμεθα ἐνταῦθα μᾶλλον χάριν τῆς γραμματικῆς ἀκριβείας ἢ χάριν τῆς διδασκαλίας, καθὼς καὶ χάριν τῶν δυναμένων τυχὸν νὰ διαφωνῶσι πρὸς ἡμᾶς ὡς πρὸς τὴν τοῦ μέρους τούτου διδασκαλίαν.

κράσπεδον, ligo, onis λίστρον, pugio, onis ἐγχειρίδιον, titio, onis δαλός, papilio, onis ψυχὴ (τὸ ζωΰφιον), unio, onis μαργαρίτης, curculio, onis κίς, vespertilio, onis νυκτερίς, harpăgo, ōnis ἁρπάγη.

β´) Ἐξαιρέσεις τῶν εἰς or ὀνομάτων.

Τῶν δὲ εἰς or ὀνομάτων ἐξαιροῦνται ὡς οὐδέτερα μὲν τὰ τέσσαρα ταῦτα· marmor, ŏris *ὁ μάρμαρος*, aeqvor, ŏris *ἐπιφάνεια, θάλασσα*, ador, ŏris *εἶδος ζέας*, cor, cordis *κῆρ*· ὡς θηλυκὸν δὲ μόνον τὸ arbor, arbŏris *δένδρον*.

γ´) Ἐξαιρέσεις τῶν εἰς os ὀνομάτων.

Τῶν εἰς os ὀνομάτων ἐξαιροῦνται ὡς θηλυκὰ μὲν τὰ τρία ταῦτα cos, cotis *ἀκόνη*, dos, dotis *προίξ*, eos, eus *ἠώς*· ὡς οὐδέτερα δὲ τὰ os, oris *στόμα* καὶ os, ossis *ὀστοῦν*.

δ´) Ἐξαιρέσεις τῶν εἰς er ὀνομάτων.

Τῶν δὲ εἰς er ὀνομάτων ἐξαιροῦνται τὰ οὐδέτερα ταῦτα·

ver, cadāver, iter, tuber,
cicer, piper, siser, uber,
zingĭber, papāver, suber,
acer, siler, verber, spinther·
γένους δὲ κοινοῦ τὸ linter.

ver, vēris ἔαρ, cadāver, cadavĕris νεκρός, iter, itineris πορεία, tuber, tubĕris φῦμα, cicer ἐρέβινθος, piper πέπερι, siser σίσαρον, uber οὖθαρ, zingiber ἡ ζιγγίβερις, papāver ἡ μήκων, suber ἡ φελλόδρυς, acer ἡ σφένδαμνος, siler ἡ λύγος, verber μάστιξ, μαστίγωσις, spinther, ēris σφιγκτήρ, ψέλλιον, linter ὁ λέμβος.

ε´) Ἐξαιρέσεις τῶν περιττοσυλλάβων εἰς es.

Τῶν δὲ περιττοσυλλάβων εἰς es ἐξαιρεῖται ἓν μὲν ὡς οὐδέτερον, τὸ aes, aeris *χαλκός*, ὡς θηλυκὰ δὲ τὰ

merces, merges, reqvies καὶ teges,
seges, compes, inqvies καὶ qvies.

merces, ēdis μισθός, merges, ĭtis ἡ ἅμαλλα, reqvies, ētis ἀνάπαυλα, teges, ĕtis στέγη, seges, ĕtis σπορά, compes, ĕdis ποδοκάκη, inqvies, ētis ἀνησυχία, qvies, ētis ἡσυχία.

Β΄) Θηλυκά.

51. Θηλυκὰ δὲ εἶνε τὰ ὀνόματα τὰ λήγοντα εἰς as, is, ys, aus, x, τὰ ἰσοσύλλαβα (parisyllaba) εἰς es, καὶ τὰ εἰς s προηγουμένου συμφώνου· οἷον potestas *δύναμις*, avis *ὁ ὄρνις*, chlamys *χλαμύς*, laus *ἔπαινος*, nox *νύξ*, clades, γεν. cladis *ἧττα*, hiems *χειμών*.

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ.

α΄) Ἐξαιρέσεις τῶν εἰς as ὀνομάτων.

Τούτων εἶνε ἀρσενικὰ μὲν τὰ as, adămas καὶ elephas· οὐδέτερα δὲ τὰ vas vasis, fas καὶ nefas.

as, assis τὸ ἀσσάριον (ὀβολὸς Ῥωμαίων), adamas, antis ἀδάμας, elephas, antis ἐλέφας, vas, vasis ἀγγεῖον, fas ὅσιον (ἄκλιτον), nefas ἀνόσιον (ἄκλιτον).

β΄) Ἐξαιρέσεις τῶν εἰς is ὀνομάτων.

Τούτων εἶνε ἀρσενικὰ ταῦτα·

panis, piscis, crinis, finis,
ignis, lapis, pulvis, cinis,
orbis, amnis καὶ canalis,
sangvis, ungvis, glis, annalis,
fascis, axis, funis, ensis,
fustis, vectis, vomis, mensis,
vermis, torris, cucŭmis,
postis, follis, mugilis,
cassis, callis, caulis, collis,
scrobis, sentis, torqvis, pollis.

panis ἄρτος, piscis ἰχθύς, crinis κόμη, finis τέλος, ignis πῦρ, lapis λίθος, pulvis, ĕris ἡ κόνις, cinis, ĕris τέφρα, orbis κύκλος, amnis ποταμός, canalis σωλήν, ὑδραγωγεῖον, sangvis, ĭnis αἷμα, ungvis ὄνυξ, glis, iris ὁ ἐλειός, annalis χρονικά, fascis δέσμη, axis ἄξων,

funis ὁ σχοῖνος, ensis ξίφος, fustis σκυτάλη, vectis μοχλός, vomis, ēris ἡ ὕννις, mensis μήν, vermis σκώληξ, cucŭmis, ēris ὁ σίκυος, torris δαλός, postis παραστάς, φλιά, mugilis ὁ μύξινος (ἰχθύς), follis φυσητήριον, cassis ἡ ἄρκυς, callis ἡ ἀτραπός, caulis καυλός, collis λόφος, scrobis ὁ βόθρος, sentis ἡ βάτος, torqvis ὁ στρεπτός, pollis, ĭnis παιπάλη.

γ′) *Ἐξαιρέσεις τῶν εἰς x ὀνομάτων.*

Τούτων εἶνε ἀρσενικὰ τὰ λήγοντα εἰς ex πλὴν τῶν

forfex, lex, supellex, preces, nex καὶ faex.

Προςέτι ἄῤῥεν' εἶνε thorax, tradux·
καθὼς καὶ calix, fornix, varix, sorix,
καὶ phoenix, calyx, coccyx, τέλος oryx·
τὰ κλάσματα προςέτ' εἰς unx, τὸ deunx,
τὸ qvincunx (*πέντ' οὐγκίαι*) καὶ τὸ septunx.

forfex, ĭcis ψαλίς, lex, lēgis νόμος, supellex, supellectilis τὰ σκεύη (τῆς οἰκίας), nex, nĕcis φόνος, faex, cis ἡ τρύξ, thorax, ācis θώραξ, tradux, ŭcis ἀναδενδράς, calix, ĭcis κύλιξ, fornix, ĭcis ἁψίς, varix, ĭcis ἡ ἰξία, sorix, īcis εἶδος γλαυκός, phoenix, īcis φοίνιξ (τὸ πτηνόν), calyx, y̆cis κάλυξ, coccyx, ȳgis, κόκκυξ, oryx, y̆gis ὁ ὄρυξ (θηρίον τῆς Λιβύης), deunx $\frac{11}{12}$, qvincunx $\frac{5}{12}$, septunx $\frac{7}{12}$, preces δεήσεις.

δ′) *Ἐξαιρέσεις τῶν εἰς s ὀνομάτων προηγουμένου συμφώνου.*

Ἄῤῥεν' εἶνε mons, fons, torrens,
confluens, pons, adeps, triens,
oriens, dens, rudens, dodrans,
occidens καὶ τέλος qvadrans.

mons, tis ὄρος, fons, tis πηγή, torrens, tis χειμάῤῥους, confluens, συνηθέστερος δὲ ὁ πληθυντικὸς confluentes σύῤῥοια (συμβολὴ δύο ποταμῶν), pons, tis γέφυρα, adeps, ĭpis πιμελή, triens $\frac{1}{3}$, oriens ἀνα-

πολή, dens, tis ὀδούς, rudens, tis ὁ κάλως, dodrans, tis ¾, occĭdens δύσις, qvadrans ¼.

Γ') Οὐδέτερα.

52. Οὐδέτερα δὲ εἶνε τὰ ὀνόματα τὰ λήγοντα εἰς a, e, c, l, n, t, ar, ur καὶ us· οἷον poëma *ποίημα*, mare *θάλασσα*, lac *γάλα*, mel *μέλι*, nomen *ὄνομα*, caput *κεφαλή*, calcar *κέντρον*, ebur *ἐλέφας*, *δηλ. ὁ ὀδοὺς αὐτοῦ*, tempus *χρόνος*.

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ.

ά) Ἐκ τῶν εἰς l, n, ur καὶ us

Ἄῤῥεν' εἶνε pecten, vultur,
sol, sal, ren, splen, lepus, turtur·
ἔτι mus· κοινὰ δὲ grus, sus.

pecten, ĭnis ὁ κτείς, vultur ŭris γύψ, sol ἥλιος, sal ὁ ἅλς, ren, rēnis νεφρός, splen, ēnis ὁ σπλήν, lepus, ŏris λαγώς, turtur, ŭris τρυγών, mus, mūris μῦς, grus, grŭis ἡ γέρανος, sus, suis ὁ σῦς.

β') Θηλυκὰ δὲ ἐκ τῶν εἰς us εἶνε τὰ ἑπόμενα·

juventus, virtus, servĭtus,
senectus, tellus, incus, salus,
τὸ pecus, (pecŭdis) καὶ palus.

juventus, ūtis νεότης, virtus, ūtis ἀρετή, servitus, ūtis δουλεία, senectus, ūtis γῆρας, tellus, ūris γῆ, incus, ūtis ὁ ἄκμων, salus, ūtis σωτηρία, pecus, ŭdis κτῆνος, palus, ūdis τὸ ἕλος.

Σημειώσεις περί τινων πτώσεων.

Α') Περὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἑνικοῦ.

53. Ἡ κανονικὴ κατάληξις τῆς ἑνικῆς αἰτιατικῆς εἶνε em· ἔνια ὅμως ὀνόματα σχηματίζουσιν αὐτὴν εἰς im·

ά) τὰ τῶν ποταμῶν καὶ πόλεων ἰσοσύλλαβα ὀνόματα εἰς is· οἷον

Tiberis, αἰτ. Tiberim· Albis, Albim· Athesis, Athesim· Hispalis, Hispalim.

β') τὰ ἑπόμενα προσηγορικὰ ὀνόματα·

ravis, sitis, vis, amussis,
febris*, pelvis*, puppis*, tussis,
restis*, turris* καὶ securis*·
τούτοις πρόσθες καὶ τὸ buris.

ΣΗΜ. Τῶν μετὰ τοῦ ἀστερίσκου ὀνομάτων κεῖται καὶ ἡ εἰς em αἰτιατική, ἀλλὰ σπανιώτερον.

ravis ὁ βράγχος, sitis δίψα, vis βία, amussis στάθμη, febris πυρετός, pelvis λεκάνη, puppis πρύμνα, tussis ὁ βήξ, restis σχοινίον, turris πύργος, securis πέλεκυς, buris ἔλκηθρον.

γ') τὰ ἰσοσύλλαβα Ἑλληνικὰ εἰς is· οἷον basis, αἰτιατ. basim· paraphrăsis, αἰτ. paraphrasim.

ΣΗΜ. Τῶν εἰς is Ἑλληνικῶν ὀνομάτων, τῶν ἐχόντων τὴν γενικὴν εἰς idis, σχηματίζουσι τὴν αἰτιατικὴν εἰς im πρὸς τῷ σπανιωτέρῳ idem μόνον ὅσα καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἔχουσιν ιν πρὸς τῷ ιδα· οἷον Agis, αἰτ. Agim, σπανιώτερον Agidem· Paris, αἰτιατ. Parim, σπανιώτερον Paridem.—Τῶν δὲ εἰς tis εἶνε ἡ αἰτιατ. εἰς im καὶ idem ἐπίσης ἐν χρήσει· οἷον Phthiotis, αἰτ. Phthiotim καὶ Phthiotidem.

Β') *Περὶ τῆς γενικῆς τοῦ ἑνικοῦ.*

54. Ἑλληνικά τινα κύρια ὀνόματα εἰς es, ἰσοσύλλαβα ὄντα, ἔχουσιν ἐν τῇ ἑνικῇ γενικῇ ἐκτὸς τῆς ὁμαλῆς καταλήξεως is καὶ τὴν i· οἷον Isocrătes, γεν. Isocrati, Perĭcles, Pericli· Themistŏcles, Themistocli· Nicŏcles, Nicocli.

Γ') *Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ ἑνικοῦ.*

55. Ἡ συνήθης κατάληξις τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ ἑνικοῦ εἶνε e, τὰ ἑπόμενα ὅμως σχηματίζουσιν αὐτὴν εἰς i·

α') τὰ ὀνόματα τὰ ἐν τῇ αἰτιατικῇ ἔχοντα im· οἷον vis, ἀφ. vi· tussis, tussi. (Καὶ τὸ navis *ναῦς* ἔχει navi). Ἐξαιρεῖται δὲ μόνον τὸ restis, οὗ ἡ ἀφαιρετικὴ reste, καὶ τὰ Ἑλληνικὰ ὀνόματα τὰ τὴν γενικὴν ἔχοντα εἰς idis.

β') τὰ εἰς e, al, γεν. ālis καὶ ar, γεν. āris οὐδέτερα· οἷον mare *θάλασσα*, ἀφ. mari, vectīgal *τὸ τέλος*, *ὁ φόρος*, ἀφ. vectigāli· calcar *κέντρον*, calcari. Ἐξαιροῦνται δὲ τῶν εἰς e τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων· οἷον Praeneste, ἀφ. Praeneste. Τὰ δὲ εἰς al, γεν. ālis καὶ ar, γεν.

ăris ἔχουσιν e· οἷον sal *ὁ ἅλς*, jubar *σέλας*, hepar *ἧπαρ* καὶ nectar, ὧν ἡ ἀφαιρετικὴ εἶνε sale κτλ. Τὸ δὲ far *τὸ φὰρ* (*τὸ χονδρὸν ἄλευρον*) ἔχει ἀφαιρ. farre.

γ′) τὰ εἰς is, e, καὶ er, is, e ἐπίθετα καὶ τῶν μηνῶν ὀνόματα· οἷον facilis *ῥᾴδιος*, ἀφ. facili· celĕber *συχνός*, *ἐπιφανής*, ἀφ. celĕbri· Aprīlis, Aprīli· ὡς καὶ τὰ εἰς is οὐσιαστικά, ἅτινα κυρίως εἶνε ἐπίθετα· οἷον annalis *τὰ χρονικά*, familiāris *οἰκεῖος*.—Μόνον δὲ τὸ juvenis *νέος*, aedīlis *ἀγορανόμος* καὶ τὰ κύρια ὀνόματα ἔχουσιν e· οἷον juvene, aedile, Juvenāle, Martiāle, Celĕre.

δ′) εἰς i λήγουσιν ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἑνικοῦ καὶ τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα καὶ αἱ μετοχαὶ καὶ τὰ συγκριτικά· σημειωτέον ὅμως ὅτι τὰ μὲν μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἔχουσι καὶ e, τὰ δὲ συγκριτικὰ ἔχουσι μᾶλλον e ἢ i· οἷον prudens *συνετός*, ἀφ. prudenti (καὶ prudente)· major *μείζων*, ἀφ. majore (καὶ majori).—Τὸ par *ἴσος* ὅμως καὶ memor *μνήμων* ἔχουσι μόνον pari καὶ memŏri.

Μόνον δὲ e ἔχουσιν αἱ μετοχαί, ὅταν ἦνε *ἀφαιρετικαὶ ἀπόλυτοι*, καὶ τὰ ἑπόμενα ἐπίθετα·

> impos, pauper, senex, deses,
> compos, pubes καὶ impūbes,
> ales, princeps καὶ superstes,
> caelebs, (caelĭbis) καὶ sospes.

impos, ŏtis ἀκρατής (τινος), pauper πένης, senex γέρων, deses, γεν. desĭdis ἀργός, compos, ŏtis ἐγκρατής (τινος), pubes, ĕris ἔφηβος, impūbes, ĕris ἄνηβος, ales, ĭtis πτερωτός, πτηνόν, princeps ἡγεμών, πρόκριτος, superstes, ĭtis περιγενόμενος, ἐπιζῶν, caelebs ἄγαμος, sospes, ĭtis σῶς.

ΣΗΜ. Καὶ ἄλλων δέ τινων οὐσιαστικῶν ἔμπροσθεν μὴ μνημονευθέντων ἡ ἀφαιρετικὴ λήγει ἐνίοτε πρὸς τῷ e καὶ εἰς i, ὡς ἡ τοῦ amnis ποταμὸς καὶ imber ὄμβρος· τὸ δὲ ignis ἐν ταῖς φράσεσιν aqva et igni interdicere, ferro et igni ἢ ferro igniqve vastare, populari ἔχει τὴν ἀφαιρετικὴν πάντοτε εἰς i.

Δ′) Περὶ τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς τῶν οὐδετέρων.

56. Ἡ κανονικὴ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς τῶν οὐδετέρων εἶνε a· ἔχουσιν ὅμως ia τὰ οὐδέτερα εἰς e, al καὶ ar, ἅπερ ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἑνικοῦ ἔχουσιν i, καὶ τὰ ἐπίθετα καὶ αἱ μετοχαὶ τῆς τρίτης κλίσεως· οἷον mare maria, vectīgal vectigalia, calcar calcaria, par paria, facilis facilia, amans *ἀγαπῶν* amantia.

Τούτων ὅμως ἐξαιρεῖται τὸ ἐπίθετον vetus *παλαιός*, ἔχον τὴν

πληθ. ὀνομ. τοῦ οὐδ. vetera, καὶ ἅπαντα τὰ συγκριτικά· οἷον major majora, altior *ὑψηλότερος* altiora· τὸ δὲ complūres ἔχει complura καὶ compluria.

Ε′) Περὶ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.

57. Ἡ συνήθης κατάληξις τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ εἶνε um· πολλὰ ὅμως ὀνόματα λήγουσιν εἰς ium, τὰ ἑπόμενα·

α′) τὰ λήγοντα ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἑνικοῦ εἰς i, ἢ εἰς i ἅμα καὶ e· οἷον navis navium, mare marium, sapiens *σοφὸς* sapientium, audiens *ἀκούων* audientium (α).

Τούτων ὅμως ἐξαιροῦνται τὰ συγκριτικά, πλὴν τοῦ plurium *πλειόνων* καὶ complurium *παμπόλλων*, καὶ τὰ ἑπόμενα ἐπίθετα εἰς um λήγοντα·

celer, uber, partĭceps,
cicur, dives, immĕmor,
supplex, vetus, vigil, memor.

particeps, cĭpis κοινωνός, cicur, ŭris ἥμερος, vigil ἄγρυπνος.

β′) τὰ ἰσοσύλλαβα οὐσιαστικά· οἷον civis *πολίτης*, ἑν. γεν. civis, πληθ. γεν. civium· aedes *ναός*, ἑν. γεν. aedis, πληθ. γεν. aedium· imber *ὄμβρος*, imbris, imbrium· caro *κρέας*, carnis, carnium.

Τούτων δὲ ἐξαιροῦνται εἰς um λήγοντα τὰ ἑξῆς·

canis, apis*, juvĕnis,
vates, strues, volŭcris*,
senex, mater, pater, frater,
sedes* καὶ accipĭter.

ΣΗΜ. Τὰ μετὰ τοῦ ἀστερίσκου λήγουσιν ἐνίοτε καὶ εἰς ium.

canis κύων, vates προφήτης, strues σωρός, volŭcris πτηνόν, apis μέλισσα, sedes ἕδρα, accipiter ἱέραξ.

γ′) τὰ εἰς s καὶ x λήγοντα προηγουμένου συμφώνου μονοσύλλαβα οὐσιαστικά· οἷον ars *τέχνη* artium, mons montium, merx *μισθὸς* mercium. Μόνα δὲ τὰ lynx, sphinx καὶ (ops) ἔχουσι lyncum, sphingum, opum *δυνάμεων*.

(α) Σημειωτέον ὅτι τὰ ἐπίθετα τὰ παραγόμενα ἀπὸ οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως συμμορφοῦνται πρὸς τὰ οὐσιαστικὰ αὐτῶν· οἷον caput κεφαλὴ ἔχει γεν. πληθ. capitum, ὅθεν καὶ τὸ triceps τρικέφαλος ἔχει tricipitum· color χρῶμα colōrum, ὅθεν versicolor ποικίλος versicolorum, inops ἄπορος inŏpum.

Τῶν δὲ εἰς s καὶ x προηγουμένου φωνήεντος μονοσυλλάβων οὐσιαστικῶν ἔχουσι μόνον τὰ ἑπόμενα ium·

mas, mus, glis, lis,
as, os, fraus, vis,
nix, nox, fauces.

mas maris *ἄῤῥην*, mus muris *μῦς*, glis gliris *ὁ ἐλειός*, lis litis *ἡ ἔρις*, as assis *ἀσσάριον*, os ossis *ὀστοῦν*, fraus fraudis *ἀπάτη*, vis *βία*, γεν. πληθ. virium, nix nivis *χιών*, nox noctis *νύξ*, fauces, ium *ἡ φάρυγξ, τὰ στενά*.

δ') τὰ δισύλλαβα καὶ ὑπερδισύλλαβα οὐσιαστικὰ εἰς ns καὶ rs λήγουσιν εἰς ium, σπανίως δὲ εἰς um· οἷον cliens *πελάτης*, γεν. πληθ. clientium, cohors *χοόρτις* cohortium. Ὡςαύτως δὲ τὰ ἐθνικὰ ὀνόματα εἰς as καὶ is· οἷον Arpīnas, Samnis, Qviris· γεν. πληθ. Arpinatium, Samnitium, Qviritium (α)· ἔτι δὲ τὰ πληθυντικὰ optimates *οἱ ἐν τῇ πολιτείᾳ κράτιστοι* καὶ penates *οἱ Ἕρκειοι θεοί*, γεν. πληθυντ. optimatium καὶ penatium (σπανίως δὲ optimatum, penatum). Τὸ δὲ compĕdes *ποδοκάκη*, nostras, γεν ātis *ἡμεδαπός*, vestras *ὑμεδαπὸς καὶ* cujas *ποδαπὸς* ἔχουσι μόνον compedium, nostratium κτλ.

ΣΗΜ. Ὡς ἰδιωτισμὸν σημειωτέον ὅτι τὰ πληθυντικὰ ἑορτῶν ὀνόματα εἰς alia ἔχουσιν ἐν τῇ γενικῇ ium καὶ iorum· οἷον Bacchanalia τὰ Διονύσια, γεν. Bacchanalium καὶ Bacchanaliorum (β). Τὸ δὲ bos βοῦς ἔχει ὅλως ἀνωμάλως τὴν γεν. πληθυντικὴν boum.

ΣΤ') *Περὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.*

58. Ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ὀνομάτων τῶν ἐχόντων τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς ium ἔληγεν ἐν τοῖς καλλίστοις τῆς Λατινικῆς γλώσσης χρόνοις εἰς īs (ὅπερ ἐγράφετο μὲν καὶ eis, δὲν ἐξεφωνεῖτο δέ)· οἷον artis, montis, civis, omnis, similis, mediŏcris. Ἀλλ' ὅμως συγχρόνως ἦτο ἐν χρήσει καὶ ἡ κατάληξις ēs, ἥτις τῷ χρόνῳ ὕστερον οὕτως ἐπεκράτησεν, ὥστε ἡ is διετηρήθη μόνον ἔν τισιν ἐξαιρέσεσι, μάλιστα δὲ ἐν τῷ tris καὶ ἐν τοῖς κυρίοις ὀνόμασι Sardis καὶ Gadis (γ).

(α) Τὰ δὲ εἰς as, γεν. ātis οὐσιαστικὰ ἐν τῇ γενικῇ πληθ. λήγουσι κανονικῶς εἰς um, ἐνίοτε δὲ εἰς ium· οἷον civitas, civitatium (βέλτιον ὅμως civitatum).

(β) Ὡςαύτως δὲ καὶ ἡ λέξις ancīle οὐρανοπετὴς ἀσπὶς (anciliorum).

(γ) Καὶ ἡ ὀνομαστικὴ δὲ τοῦ πληθυντικοῦ ὀνομάτων τινῶν οὐ μόνον ἐκ τῶν τὴν γενικὴν εἰς ium ἐχόντων ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἔληγεν ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις καὶ εἰς is (συνηθέστερον ὅμως εἰς es).

Ζ') Περὶ τῆς δοτικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.

59. Τὸ bos ἔχει ἐν τῇ δοτικῇ καὶ ἀφαιρετικῇ τοῦ πληθυντικοῦ būbus, καὶ σπανιώτερον bōbus· τὸ δὲ sus ὗς sŭbus καὶ suibus.

Περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως.

Α') Περὶ τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἑνικοῦ.

60. Τὰ Ἑλληνικὰ κύρια ὀνόματα εἰς ων, γεν. ωνος (ōnis) καὶ ονος (ŏnis) λαμβάνουσι συνηθέστερον τὸν Λατινικὸν τύπον o· οἷον Plato, Dio, Laco, Agamemno· ἔνιοι ὅμως τῶν συγγραφέων, ὡς ὁ Κορνήλιος Νέπως, τηροῦσι τὸν Ἑλληνικὸν τύπον on· οἷον Dion, Conon· καὶ σχεδὸν πάντοτε ἐν γεωγραφικοῖς ὀνόμασιν· οἷον Babÿlon, Lacedaemon. Τὰ δὲ εἰς ων, γεν. οντος καὶ ωντος (ontis) ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τηροῦσι τὸ n· οἷον Xenophon.

Β') Περὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἑνικοῦ.

61. ά) Ἡ αἰτιατικὴ λήγει ἐνίοτε παρὰ τοῖς ποιηταῖς καὶ παρά τισι τῶν πεζῶν εἰς a, ὅταν καὶ ὁ Ἑλληνικὸς τύπος ἦνε α, ἐν τῷ πεζῷ ὅμως λόγῳ ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων μόνον ἐν κυρίοις ὀνόμασιν· οἷον Agamemnŏna, Babylōna, Periclea (Perĭcles) Troezēna, Pana, καὶ παρὰ τοῖς ποιηταῖς herōa, thorāca. Μόνα δὲ τὰ ὀνόματα aër καὶ aether ἔχουσι καὶ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ σχεδὸν πάντοτε aëra, aethera.

β') τὰ Ἑλληνικὰ ὀνόματα εἰς is, γεν. is ἔχουσιν ἐν τῇ αἰτιατικῇ τὸν Λατινικὸν τύπον im καὶ τὸν Ἑλληνικὸν in· οἷον poësim poësin, Charybdim Charybdin, basim basin.

Τὰ δὲ ἔχοντα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ μόνον ιδα ἔχουσιν ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ καὶ idem (ida)· οἷον tyrannis, tyrannĭdem (tyrannĭda). Οὕτω δὲ μάλιστα τὰ θηλυκὰ πατρωνυμικὰ καὶ ἐθνικά· οἷον Aenēis Αἰνειάς, Aeneĭdem καὶ Aeneĭda.

γ') τὰ εἰς ys, γεν. yis ὀνόματα ἔχουσιν ἐν τῇ αἰτιατικῇ ym (Λατινιστὶ) ἢ yn (Ἑλληνιστί)· οἷον Othrym, Othryn.

δ') τὰ κύρια ὀνόματα εἰς es, ētis ἔχουσιν ἐν τῇ αἰτιατικῇ καὶ βραχύτερόν τινα τύπον· οἷον Thales, αἰτ. Thalētem καὶ Thalem καὶ Thalen, ἀφ. Thale. Ἐν δὲ τῇ γεν. καὶ δοτ. ὁ βραχύτερος τύπος Thalis, Thali εἶνε ἀσυνήθης.

Γ') Περὶ τῆς γενικῆς τοῦ ἑνικοῦ.

62. Ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἑνικοῦ μεταχειρίζονται οἱ ποιηταὶ οὐχὶ σπανίως τὴν κατάληξιν os, ἰδίᾳ δὲ ἐν ὀνόμασιν εἰς is καὶ as, γεν. idos καὶ ados (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν κυρίοις ὀνόμασιν)· οἷον Thetis Thetidos, Pallas Pallados. Ὡσαύτως δὲ ἐν τοῖς εἰς ys, γεν. yos· οἷον Tethys Tethyos· καὶ ἐν κυρίοις ὀνόμασιν εἰς eus, γεν. eos· οἷον Peleus Pelĕos (Λατινιστὶ Peleus Pelei).

Τῶν δὲ ὀνομάτων εἰς sis κεῖται ἡ γενικὴ seos (poësis, poësĕos) οὐχὶ παρὰ καλοῖς συγγραφεῦσι.

Τὰ δὲ γυναικῶν ὀνόματα εἰς o (ώ, οῦς), οἷον Io, Sappho, ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν Ἑλληνικὴν γενικὴν ūs· ὡςαύτως δὲ καὶ τὴν αἰτιατικήν, δοτικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν σχηματίζουσιν εἰς o· οἷον Sappho (αἰτ. Σαπφώ, δοτικ. Σαπφοῖ)· σπανίως δὲ ἔχουσι τοὺς Λατινικοὺς τύπους Sapphōnem, Sapphoni, Sapphone.

Δ') Περὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἑνικοῦ.

63. Τὰ Ἑλληνικὰ ὀνόματα εἰς is, ys, eus ἔχουσι τὴν Ἑλληνικὴν κλητικήν, σχηματιζομένην διὰ τῆς ἀποβολῆς τοῦ s· οἷον Phyllis, κλητ. Phylli, Alexis Alexi, Cotys Coty, Orpheus Orpheu. Τὰ εἰς is, idos ὅμως ἔχουσι πολλάκις προςέτι κατὰ τὴν Λατινικὴν κλίσιν τὴν κλητικὴν ὁμοίαν τῇ ὀνομαστικῇ· οἷον Thaïs. Ἀνδρῶν δὲ ὀνόματα εἰς as, antis, ὧν ἡ κλητικὴ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἶνε αν καὶ α, ἔχουσιν ἐν τῇ κλητικῇ ā· οἷον Calchas, κλητ. Calchā.

Τὰ δὲ κύρια ὀνόματα εἰς es λήγουσιν ἐν τῇ κλητικῇ εἰς es καὶ e· οἷον Carneădes κλητ. Carneades καὶ Carneade, Chremes, γεν. Chremētis, κλ. Chremes καὶ Chreme·

Ε') Περὶ τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.

64. Τῶν ὀλίγων Ἑλληνικῶν οὐδετέρων εἰς os καὶ es, ἅτινα μετέβησαν εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, σχηματίζεται ὀνομαστική τις καὶ αἰτιατικὴ πληθ. εἰς ē (η) ἄνευ ἄλλης κλίσεως· οἷον melos τὸ μέλος, mele (Tempe). Αἱ δὲ Σάρδεις λέγονται Λατινιστὶ Sardis, γεν. Sardium, τῆς Ἑλληνικῆς καταλήξεως εις τρεπομένης ἐν τῇ Λατινικῇ εἰς is.

ΣΤ') Περὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.

65. Ἡ αἰτιατικὴ πληθυντικὴ λήγει ἐνίοτε μάλιστα παρὰ τοῖς ποιηταῖς ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἰς as· οἷον Aethiŏpas, pyramĭdas. Ἡ κατάληξις αὕτη εἶνε χρήσιμος καὶ ἔν τισι βαρβάρων ἐθνῶν ὀνόμασιν, ἅτινα κατὰ τὸν τύπον εἶνε ὅμοια Ἑλληνικοῖς ὀνόμασιν· οἷον Allŏbrox, αἰτ. πληθ. Allobrŏgas· Lingon, Lingŏnas.

Ζ') Περὶ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.

66. Ἡ Ἑλληνικὴ κατάληξις τῆς γενικῆς on εἶνε χρήσιμος μόνον ἐν ἐπιγραφαῖς βιβλίων· οἷον Metamorphoseōn libri Μεταμορφώσεων βιβλία.

Η') Περὶ τῆς δοτικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.

67. Τὰ ἀρχικῶς Ἑλληνικὰ ὀνόματα εἰς ma λήγουσιν ἐν τῇ δοτικῇ καὶ ἀφαιρετικῇ τοῦ πληθυντικοῦ συνηθέστερον εἰς is ἢ εἰς ibus· οἷον poëma, δοτ. καὶ ἀφ. συνηθέστερον poēmătis ἢ poēmatibus.

Τὴν δὲ κατάληξιν τῆς δοτικῆς si (sin) μεταχειρίζονται ποιηταί τινες λίαν σπανίως

ἐν θηλυκοῖς ὀνόμασιν εἰς as καὶ is· οἷον Troas, ὀνομ. πληθ. Troades, δοτ. πληθυντ. Troasin· Charis, Charites, Charisin.

Γένος τῶν Ἑλληνικῶν ὀνομάτων τῆς γ΄. κλίσεως.

68. Καὶ τὰ τῆς τρίτης Λατινικῆς κλίσεως καθὼς καὶ τὰ τῶν ἄλλων κλίσεων Ἑλληνικὰ ὀνόματα τηροῦσι καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ τὸ γένος αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Τετάρτη κλίσις.

69. Τὰ ὀνόματα τῆς τετάρτης κλίσεως λήγουσιν ἐν τῇ ὀνομαστικῇ εἰς us, καὶ u (οὐδ.)· κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἑπόμενα παραδείγματα, fructus *καρπός*, cornu *κέρας*·

Singularis.		*Pluralis.*	
Nom., Voc.	fruct-ŭs	Nom., Voc., Acc.	fruct-ūs
Acc.	fruct-ŭm	Gen.	fruct-ŭum
Gen.	fruct-ūs	Dat., Abl.	fruct-ĭbus.
Dat.	fruct-ŭi		
Abl.	fruct-ū		

Nom., Voc., Acc.	corn-ū	Nom., Voc., Acc.	corn-ŭa
Gen.	corn-ūs	Gen.	corn-ŭum
Dat., Abl.	corn-ū	Dat., Abl.	corn-ĭbus.

70. *Ὀνόματα πρὸς ἄσκησιν καὶ ἀπομνημόνευσιν.*

sensus αἴσθησις
auditus ἀκοὴ
olfactus ὄσφρησις
visus ὅρασις
tactus ἀφὴ
gustus γεῦσις
cantus ᾠδὴ
casus πτῶσις

currus ἅρμα
gemĭtus στεναγμὸς
gradus βαθμὸς
impĕtus ἔφοδος
metus φόβος
redĭtus ἐπάνοδος
usus χρῆσις
vultus πρόσωπον

magistratus ἀρχὴ
senatus γερουσία
progressus πρόοδος.

genu γόνυ
gelu κρύος.

71. *Ἀνωμαλίαι τῆς τετάρτης κλίσεως.*

ά) Ἡ τῆς γενικῆς τοῦ ἑνικοῦ κατάληξις us ἐγένετο ἐκ συναιρέσεως τῆς uis, ἥτις κεῖται ἐνίοτε παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις συγγραφεῦσιν· οἷον anus *γραῖα*, γεν. anuis. Ὀνομάτων δέ τινων καὶ μάλιστα τοῦ senatus *γερουσία* καὶ tumultus *θόρυβος* τὴν γενικὴν σχηματίζουσί τινες τῶν συγγραφέων, οἷον ὁ Σαλλούστιος, εἰς i· οἷον senati, tumulti.

β') Ἐν τῇ δοτικῇ τὸ ui πολλάκις συναιρεῖται εἰς ū· οἷον eqvitatus, δοτ. eqvitatū, usus, δοτ. usū.

γ') Τὸ tonitrus (ἀρσ.) *βροντὴ* ἔχει ἐν τῷ πληθυντικῷ tonitrua (οὐδέτ).

δ') Ὀνόματά τινα ἔχουσιν ἐν τῇ δοτικῇ καὶ ἀφαιρετικῇ τοῦ πληθ. τὴν κατάληξιν ŭbus ἀντὶ ĭbus, τὰ ἑπόμενα·

arcus, qvercus, acus,
pecu, specus, lacus,
veru, tribus, artus,
τέλος δὲ τὸ partus.

Τὸ δὲ portus *λιμὴν* ἔχει ἀμφοτέρους τοὺς τύπους ἐν χρήσει, portibus καὶ portubus.
arcus τόξον, qvercus δρῦς, artus (σπανίως ἐν τῷ ἑνικῷ) *ἄρθρον* (ἢ μᾶλλον *ἄρθρα*), tribus τριττὺς (φυλή), specus τὸ σπέος (σπήλαιον), acus βελόνη, veru ὀβελός, pecu κτῆνος, partus τοκετός, lacus λάκκος, λίμνη.

ε') Τὸ domus (δόμος, οἶκος) τὸ μὲν κλίνεται κατὰ τὴν δευτέραν, τὸ δὲ κατὰ τὴν τετάρτην κλίσιν.

Κανών.

Tolle me, mu, mi, mis,
Si declinare domus vis (α).

	Singularis.	*Pluralis.*
Nom., Voc.	domus	domūs
Acc.	domum	domos (σπανιώτερον domūs)
Gen.	domūs	domuum καὶ domorum
Dat	domui (σπανιώτερον domo)	domibus
Abl.	domo (σπανίως domu)	domibus.

ΣΗΜ. Ἡ γενικὴ domi εἶνε μόνον ἐπιῤῥηματικῶς ἐν χρήσει = οἴκοι.

(α) Ἐξαίρει (μὴ μεταχειρίζου) τὰς καταλήξεις me, mu, mi, mis, ἐὰν θέλῃς νὰ κλίνῃς τὸ domus.

ς') Τὰ ὀνόματα δένδρων τινῶν εἰς us, οἷον τὸ cupressus *κυπάρισσος*, ficus *συκῆ*, laurus *δάφνη* καὶ pinus *πίτυς*, ἅπερ ἄλλως κλίνονται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, λαμβάνουσι καὶ τῆς τετάρτης τὰς πτώσεις τὰς ληγούσας εἰς us καὶ u· οἷον γεν. laurus, ἀφ. lauru, ὀνομ. καὶ αἰτ. πληθ. laurus.

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς τετάρτης κλίσεως.

72. Τῶν ὀνομάτων τῆς τετάρτης κλίσεως τὰ μὲν λήγοντα εἰς us εἶνε ἀρσενικά, τὰ δὲ λήγοντα εἰς u οὐδέτερα. Ἐκ τῶν εἰς us ὅμως

Δέκα ἐξαιροῦνται θηλυκά, τὸ tribus,
domus, nurus, socrus, acus, idus, manus,
porticus, qvinqvātrus, τελευταῖον anus.

nurus ἡ νυὸς (νύμφη), socrus ἑκυρὰ (πενθερά), idus, γεν iduum αἱ εἶδοι (ἡ δεκάτη πέμπτη τῶν μηνῶν Μαρτίου, Μαΐου, Ἰουλίου καὶ Ὀκτωβρίου, τῶν δ' ἄλλων ἡ δεκάτη τρίτη), manus μάρη (χείρ), τὰ πληθυντικὰ qvinqvātrus, γεν. qvinqvatruum Ἀθήναια (ἑορτὴ Ἀθηνᾶς ἐν Ῥώμῃ διὰ πέντε ἡμερῶν ἑορταζομένη), porticus στοά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Πέμπτη κλίσις.

73. Τὰ ὀνόματα τῆς πέμπτης κλίσεως λήγουσιν ἐν τῇ ὀνομαστικῇ μόνον εἰς es. Κλίνονται δὲ κατὰ τὸ ἑπόμενον παράδειγμα·

Singularis.			*Pluralis.*	
Nom., Voc.	di-ēs	*ἡμέρα*	Nom., Voc., Acc.	dī-ēs
Acc.	di-ēm		Gen.	di-ērum
Gen.	di-ēi		Dat., Abl.	di-ēbus.
Dat.	di-ēi			
Abl.	di-ē			

ΣΗΜ. α'. Πλήρη τὸν πληθυντικὸν ἐν τῇ πέμπτῃ κλίσει ἔχουσι μόνον τὰ δύο ὀνόματα dies καὶ res *πρᾶγμα*. Τὸ δὲ acies *ἀκμή*, *παράταξις*, facies *πρόσωπον*, effigies *εἰκών*, species *εἶδος* καὶ spes *ἐλπὶς* ἔχουσι μόνον τὰς εἰς es ληγούσας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ, τὰ δὲ λοιπὰ ὀνόματα δὲν ἔχουσι πληθυντικόν.

ΣΗΜ. β'. Τὸ e τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς τοῦ ἑνικοῦ εἶνε μακρὸν μέν, ὅταν προηγῆται φωνῆεν· οἷον dies, diēi· βραχὺ δέ, ὅταν προηγῆται σύμφωνον· οἷον fides πίστις, fidĕi.

ΣΗΜ. γ'. Ἡ κατάληξις ei τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς συνῃρεῖτο ἐνίοτε ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις εἰς ē ἢ ī· οἷον pernicies ὄλεθρος, perniciē ἢ perniciī ἀντὶ perniciei· fides, fide ἀντὶ fidei.

74. *Ὀνόματα πρὸς ἄσκησιν καὶ ἀπομνημόνευσιν.*

glacies	πάγος	rabies	λύσσα
macies	ἰσχνότης	series	σειρὰ
planities	πεδιὰς	meridies	μεσημβρία.

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς πέμπτης κλίσεως.

75. Τὰ ὀνόματα τῆς πέμπτης κλίσεως εἶνε θηλυκὰ πλὴν τοῦ dies καὶ meridies, ἅπερ εἶνε ἀρσενικά. Τὸ δὲ dies ἐν τῷ ἑνικῷ εἶνε καὶ θηλυκὸν ἐνίοτε, σχεδὸν δὲ πάντοτε θηλυκόν, ὅταν σημαίνῃ χρόνον ἁπλῶς· οἷον longa dies *μακρὸς χρόνος*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Ἀνώμαλος κλίσις.

Α') Indeclinabilia.

76. *Indeclinabilia* μέν, ἤτοι *ἄκλιτα*, εἶνε τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Λατινικὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων οἷον alpha, beta, a, b· εἶτα δὲ τὸ fas *ὅσιον*, nefas *ἀνόσιον*, instar *τὸ σχῆμα*, *δίκην* (τινός), secus (*τέκος*) *τὸ γένος*, mane *πρωΐα* καὶ pondo, ὅπερ εἶνε κυρίως ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ ἀχρήστου pondus· οἷον uncia pondo *τὸν σταθμὸν οὐγκία*, qvinqve pondo auri *πέντε λίτραι χρυσοῦ*.—Καὶ τὸ Jesus *Ἰησοῦς* εἶνε ἐν μέρει indeclinabile, ἔχον μόνον τὴν αἰτιατικὴν Jesum, τὰς δὲ λοιπὰς πτώσεις Jesu.

Β') Defectiva.

77. *Defectiva* δέ, *ἤτοι ἐλλιπῆ*, λέγονται ὅσα ἢ πάσας τὰς πτώσεις δὲν ἔχουσιν, ἢ ἀμφοτέρους τοὺς ἀριθμούς. Εἶνε δὲ ταῦτα

ά) *Defectiva casibus ἐλλιπῆ κατὰ πτώσεις*, ὅσα δηλαδὴ δὲν ἔχουσι πάσας τὰς πτώσεις· οἷον τοῦ nemo *οὐδείς* ἡ γενικὴ καὶ ἀφαιρετικὴ τοῦ ἑνικοῦ δὲν εἶνε ἐν χρήσει, ἀντὶ τούτων δὲ nullīus, nullo ἐκ τοῦ nullus (α)· τοῦ cor καὶ pax λείπει ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ· τὸ vis ἔχει ἐν τῷ ἑνικῷ μόνον τὴν αἰτιατικὴν vim καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν vi: εἰς τοὺς τύπους vicis *τῆς ἐναλλαγῆς*, vicem, vice, vices καὶ vicibus λείπει ἡ ὀνομαστικὴ καὶ δοτικὴ τοῦ ἑνικοῦ καὶ ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ.

β') *Defectiva numero ἐλλιπῆ κατ' ἀριθμόν*, ὅσα δηλαδὴ δὲν ἔχουσιν ἀμφοτέρους τοὺς ἀριθμούς. Καὶ τὰ μὲν ἔχοντα μόνον τὸν ἑνικὸν λέγονται

Singularia tantum ἑνικὰ μόνον. Ταῦτα δὲ εἶνε τὰ ἕνεκα τῆς σημασίας αὐτῶν μὴ ἔχοντα πληθυντικόν, ὡς τὰ ὀνόματα τὰ σημαίνοντα ὕλην καὶ τὰ ἀφηρημένα (*nomina abstracta*)· οἷον aurum *χρυσός*, sabulum *ἡ ψάμαθος*, sitis *δίψα*, justitia *δικαιοσύνη*, pietas *εὐσέβεια*. Ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ τὰ ἑπόμενα ὀνόματα· meridies *μεσημβρία*, vesper *ἑσπέρα*, ver *ἦρ*, justitium *ἡ ἀργία τῶν δικαστηρίων*, letum *θάνατος* καὶ specimen *δεῖγμα*.

ΣΗΜ. ά. Ὅταν δὲ τὸ ὄνομα τὸ ὅλον τι σημαῖνον θεωρῆται ἐκ μερῶν συγκείμενον, καὶ ταῦτα τὰ μέρη ἐννοῶνται, τότε μεταβαλλομένης τῆς σημασίας τοῦ ὀνόματος λαμβάνει τοῦτο καὶ πληθυντικόν· οἷον aes χαλκός, aera χαλκᾶ σκεύη, χαλκᾶ ἀγάλματα· cera κηρός, cerae κηρωτὸν γραφικὸν πινάκιον. (Παρὰ τοῖς ποιηταῖς δὲ ora, pectora, corda περὶ ἑνὸς μόνου). Ὡσαύτως δὲ καὶ ὅταν σημαίνηται ἐπανάληψις τοῦ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος σημαινομένου καὶ τὰ διάφορα εἴδη αὐτοῦ· οἷον adventūs imperatorum αἱ τῶν στρατηγῶν ἐλεύσεις, exitūs bellorum αἱ τῶν πολέμων ἀποβάσεις, tres constantiae τρία τῆς σταθερότητος εἴδη, omnes avaritiae πᾶν φιλαργυρίας εἶδος.—Nives χιόνες, grandines χάλαζαι, imbres ὄμβροι, frigora ψυχροὶ καιροί.

ΣΗΜ. β'. Τὰ δὲ κύρια ὀνόματα λαμβάνουσι πληθυντικόν, οὐ μόνον ὅταν πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχωσιν αὐτὰ (οἷον Valerii omnes πάντες οἱ Οὐαλέριοι, duo Scipiōnes Africāni δύο Σκιπίωνες Ἀφρικανοί), ἀλλὰ τροπικῶς ἐπὶ ἀνθρώπων εἴδους τινός· οἷον multi Cicerones πολλοὶ ἔξοχοι ῥήτορες οἷος ὁ Κικέρων.

Τὰ δὲ ἔχοντα μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν λέγονται

(α) Κεῖται ὅμως neminis παρὰ Πλαύτῳ καὶ nemine παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις συγγραφεῦσι (Ταχίτῳ, Σουητωνίῳ κ. ἄλλ.).

Pluralia tantum *πληθυντικὰ μόνον*. Εἶνε δὲ ταῦτα πάμπολλα, καὶ τούτων τὰ συνηθέστατα τὰ ἑπόμενα·

arma,	orum	ὅπλα	angustiae,	arum	στενὰ
divitiae,	arum	πλούτη	exseqviae,	arum	ἐκφορὰ
insidiae,	arum	ἐνέδρα, ἐνέδραι	induciae,	arum	ἀνοχαὶ
minae,	arum	ἀπειλαὶ	manubiae,	arum	λεία
liberi,	orum	τέκνα	nuptiae,	arum	γάμος
gemini,	orum	δίδυμοι	sordes,	ium*	ῥύπος, γλισχρότης
majores,	orum	πρόγονοι	tenĕbrae,	arum	σκότος
posteri,	orum	ἀπόγονοι	excubiae,	arum	φυλακὴ
preces,	um	δεήσεις	inferiae,	arum	ἐναγίσματα
moenia,	um	τείχη	fauces,	ium	ἡ φάρυγξ
reliqviae,	arum	λείψανα	cervīces,	um*	αὐχήν.

ΣΗΜ. Ἔνια ὀνόματα ἔχουσι μὲν ἰδίους τύπους διὰ τὸν ἑνικὸν καὶ πληθυντικόν, ἀλλ' ἑκάτερος ἀριθμὸς ἔχει διάφορον σημασίαν· οἷον aedes, γεν. is ναός, aedes, ium οἶκος. auxilium βοήθεια, auxilia ἐπικουρικὸν στράτευμα· carcer εἱρκτή, carceres ἀφετηρία· castrum φρούριον, castra στρατόπεδον· copia ἀφθονία, copiae στρατιωτικαὶ δυνάμεις· opera ἔργον, ἐπιμέλεια, operae οἱ ἐργάται· sal ὁ ἅλς, οἱ ἅλες, sales ἀστεῖοι λόγοι (οἱ ἅλες).

Γʹ) *Heteroclita.*

78. *Heteroclĭta* (*ἑτερόκλιτα*) δὲ λέγονται τὰ ὀνόματα, ἅτινα τὴν αὐτὴν ἔχοντα ὀνομαστικὴν κλίνονται κατὰ διαφόρους κλίσεις· οἷον domus, ficus, laurus (πρ. § 71 ἐ. ϛʹ.)· τὸ vas, γεν. vasis *ἀγγεῖον* κλίνεται ἐν μὲν τῷ ἑνικῷ κατὰ τὴν τρίτην, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν (vasa, vasorum, vasis)· τὸ jugerum *πλέθρον* ἔχει τὰς ἀφαιρετικὰς jugere καὶ jugeribus· τὸ reqvies *ἀνάπαυλα* ἔχει αἰτιατικὴν reqviem καὶ reqviētem· καὶ τὸ vesper (βʹ. κλίσ.) ἔχει ἀφαιρετικὴν vespere καὶ vesperi.

Δʹ) *Heterogenea.*

79. *Heterogenĕa* (*ἑτερογενῆ*) δὲ λέγονται τὰ ὀνόματα, ἅτινα, χωρὶς νὰ μεταβάλωσι κλίσιν, ἔχουσιν ἐν τῷ πληθυντικῷ ἄλλο γένος· οἷον jocus, γεν. i *παιδιά*, πληθ. joci καὶ joca, orum· locus *τόπος*,

χωρίον, πληθ. loci χωρία ἐν βιβλίοις καὶ δὴ καὶ τόποι, loca, orum τόποι· coelum, i οὐρανός, πληθ, coeli· Tartarus, i Τάρταρος, πληθ. Tartara, orum Τάρταρα· frenum, i χαλινός, πληθ. freni καὶ frena, orum· siser (οὐδ.) τὸ σίσαρον, πληθ siseres (ἀρσ.).

ΣΗΜ. Ἔνια ὀνόματα εἶνε ἑτερόκλιτα ἅμα καὶ ἑτερογενῆ· οἷον balneum βαλανεῖον, πληθ. balneae, arum καὶ balnea, orum· ostrea ὄστρεον, ostreae, arum καὶ ostrea, orum.

Ε′) *Abundantia*.

80. *Abundantia* δὲ λέγονται τὰ ὀνόματα τὰ ἔχοντα διαφόρους καταλήξεις ἐν τῇ ὀνομαστικῇ. Εἶνε δὲ τριττά, δηλαδὴ

α′) μὲν ἔχουσι διάφορον γένος· οἷον clipeus, γεν. i καὶ clipeum, i ἀσπίς· pileus, i καὶ pileum, i ὁ πῖλος.

β′) δὲ κλίνονται κατὰ διαφόρους κλίσεις· οἷον elephas, antis καὶ elephantus, i· materies, ei καὶ materia, ae ὕλη.

γ′) δὲ ἔχουσι διάφορον γένος καὶ διάφορον κλίσιν· οἷον alimonia, ae καὶ alimonium, i τροφή, tapetum, i καὶ tapes, ētis (ἀρσεν.) τάπης· penus, us (θηλυκ.), penus, ōris (οὐδέτ.) καὶ penum, i τὰ ἐπιτήδεια, τροφή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ′.

Ἐπίθετον (*nomen adjectivum*).

81. Τὰ ἐπίθετα τριγενῆ ὄντα διαιροῦνται εἰς τρικατάληκτα, δικατάληκτα καὶ μονοκατάληκτα.

Α′) Ἐπίθετα τρικατάληκτα.

82. Καὶ τὰ μὲν τρικατάληκτα ἐπίθετα λήγουσι·

α′) εἰς us, a, um· οἷον bonus, bona, bonum ἀγαθός, ή, όν.

β′) εἰς er, a, um· οἷον liber, libera, liberum ἐλεύθερος, α, ον.

γ′) εἰς ur, a, um τὸ μοναδικὸν satur, satura, saturum πλήρης, ες.

δ′) εἰς er, is, e· οἷον acer, acris, acre ὀξύς, εῖα, ύ, celer, celeris, celere ταχύς, εῖα, ύ. Τοιαῦτα δὲ εἶνε μόνον δώδεκα ταῦτα·

acer, alăcer, eqvester,
celer celeris, pedester,
puter, celēber, campester,
τὸ salūber καὶ terrester,
καὶ paluster, volŭcer (α).

Τὰ ἐπίθετα ταῦτα ἀποβάλλουσι πάντα ἐν τῷ σχηματισμῷ τοῦ θηλυκοῦ καὶ οὐδετέρου ὡς καὶ ἐν τῇ κλίσει τὸ e πλὴν τοῦ celer· ὅθεν acer, acris, acre· γεν. acris, acris, acris· δοτ. acri κτλ. alacer ζωηρός, eqvester ἱππικὸς (ἢ τῆς τάξεως τῶν ἱπποτῶν), pedester πεζός, puter σαθρός, campester πεδινός, saluber σωτήριος, terrester χερσαῖος, paluster ἑλώδης, volucer πτερωτός.

Β΄) *Ἐπίθετα δικατάληκτα.*

83. Δικατάληκτα δὲ ἐπίθετα εἶνε τὰ λήγοντα

α΄) εἰς is, e· οἷον facilis (ἀρσ. καὶ θηλ.), facile (οὐδ.) *ῥᾴδιος, α, ον.*

β΄) τὰ συγκριτικὰ εἰς ior, ius· οἷον facilior (ἀρσ. καὶ θηλ.), facilius (οὐδ.) *ῥᾴων, ῥᾷον.*

Περὶ τῆς κλίσεως τῶν ἐπιθέτων τούτων ὅρα § 48, 49.

Γ΄) *Ἐπίθετα μονοκατάληκτα.*

84. Τὰ δὲ μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἔχουσι καὶ εἰς τὰ τρία γένη τοὺς αὐτοὺς τύπους· ἰδίαν δὲ κατάληξιν ἔχει τὸ οὐδέτερον μόνον ἐν τῇ αἰτιατικῇ τοῦ ἑνικοῦ καὶ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ πληθυντικοῦ· οἷον dives *πλούσιος,* felix *εὐτυχής,* prudens *συνετός.*

Περὶ τῆς κλίσεως τῶν ἐπιθέτων τούτων ὅρα § 48, 49.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Ἀνώμαλος τῶν ἐπιθέτων κλίσις.

85. *Α΄) Indeclinabilia·* neqvam *οὐτιδανός,* frugi *σώφρων,* praesto *ἕτοιμος* (μόνον ἐν συντάξει μετὰ τοῦ esse), necesse *ἀναγκαῖον* (μετὰ τοῦ esse καὶ habere) καὶ opus *χρεία* (μετὰ τοῦ esse).

(α) Ἔνια τῶν ἐπιθέτων τούτων ἔχουσιν ἐνίοτε καὶ is ἐν τῇ ὀνομαστικῇ· οἷον ἀντὶ salūber λέγεται καὶ salubris.

Β') *Defectiva numero*· pauci *παῦροι*, *ὀλίγοι*, plerīqve *πλεῖστοι*. Κεῖται ὅμως καὶ pleraqve nobilitas, juventus *πλεῖστοι τῶν εὐγενῶν*, *τῆς νεότητος*, plerumqve exercitum (αἰτ.).

Γ') *Defectiva casibus*· τοῦ cetera, ceterum καὶ ludĭcra, ludicrum λείπουσιν αἱ ἑνικαὶ ὀνομαστικαὶ τοῦ ἀρσενικοῦ. Τοῦ δὲ pleriqve, pleraeqve, pleraqve λείπει ἡ γενική, ἥτις ἀναπληροῦται διὰ τοῦ plurimorum, arum, orum.

Δ') *Abundantia*.

ά) Ἐπίθετά τινα ἔχουσι διπλοῦς τύπους εἰς us, a, um καὶ εἰς is, e· οἷον

exanimus,	a, um	exanimis,	e	ἄψυχος
semianimus,	a, um	semianimis,	e	ἡμιθνὴς
unanimus,	a, um	unanimis,	e	ὁμόφρων
imbecillus,	a, um	imbecillis,	e	ἀσθενής, ἀμβλὺς
inermus,	a, um	inermis,	e	ἄοπλος
semisomnus,	a, um	semisomnis,	e	ἡμίυπνος
hilărus,	a, um	hilaris,	e	ἱλαρὸς
proclīvus,	a, um	proclīvis,	e	ἐπιῤῥεπής.

β) Τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων opulens *εὔπορος*, *πλούσιος* καὶ viŏlens *βίαιος* εὐχρηστότερα εἶνε τὰ opulentus, a, um καὶ violentus, a, um.—Πλὴν τοῦ dives κεῖται καὶ τὸ σπάνιον ditis, dite, ἐξ οὗ τὸ dives σχηματίζει τὸ οὐδέτερον πληθυντικὸν ditia.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Σύγκρισις τῶν ἐπιθέτων.

Α') *Βαθμοὶ συγκρίσεως* (*gradus comparationis*).

86. Τὰ ἐπίθετα καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ ἔχουσι τρεῖς βαθμούς, θετικὸν (gradus positivus), συγκριτικὸν (gradus comparativus) καὶ ὑπερθετικὸν (gradus superlativus).

87. Τῶν συγκριτικῶν τὰ μὲν ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ λήγουσιν εἰς ior, τὰ δὲ οὐδέτερα εἰς ius. Σχηματίζονται δὲ τὰ συγκριτικὰ εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ προσαρτωμένης τῆς καταλήξεως ior, ius· οἷον altus *ὑψη-*

λός, γεν. alt-i, συγκρ. altior *ὑψηλότερος*, *α*, alt-ius *ὑψηλότερον*· levis *κοῦφος*, γεν. lev-is, συγκρ. lev-ior, lev-ius· pulcher *καλός*, γεν. pulchr-i, συγκρ. pulchr-ior, pulchr-ius· antiqvus *παλαιός*, γεν. antiqv-i, συγκρ. antiqv-ior, antiqv-ius.

88. Τῶν ὑπερθετικῶν τὸ μὲν ἀρσενικὸν λήγει εἰς issĭmus, τὸ δὲ θηλυκὸν εἰς issima, τὸ δὲ οὐδέτερον εἰς issimum. Σχηματίζονται δὲ τὰ ὑπερθετικὰ εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ προςαρτωμένης τῆς καταλήξεως issimus, issima, issimum· οἷον altus, γεν. alt-i, ὑπερθ. alt-issimus, alt-issima, alt-issimum *ὑψηλότατος*, *η*, *ον*· antiqvus, γεν. antiqv-i, ὑπερθ. antiqv-issimus, antiqv-issima, antiqv-issimum· levis, γεν. lev-is, ὑπερθ. lev-issimus, lev-issima, lev-issimum. — Κλίνονται δὲ τὰ ὑπερθετικὰ ὡς τὰ εἰς us, a, um ἐπίθετα (ὅρα § 44).

89. ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ.

ά) Ἐκ τῶν εἰς er ἐπιθέτων τῶν ἀποβαλλόντων τὸ e ἐν τῇ κλίσει τηροῦσιν αὐτὸ ἐν τῷ συγκριτικῷ τὸ sinister *ἀριστερὸς* καὶ dexter *δεξιός*· οἷον sinister, γεν. sinistri, συγκρ. sinisterior· dexter, γεν. dexteri καὶ dextri, συγκρ. μόνον dexterior.

β') Τὰ εἰς er ἐπίθετα σχηματίζουσι τὸν ὑπερθετικὸν εἰς errĭmus, a, um, προςαρτωμένης τῆς καταλήξεως rimus εἰς τὴν ἑνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ· οἷον pauper *πένης*, pauper-rimus *πενέστατος*· celeber *περίφημος*, celeber-rimus· miser *ἄθλιος*, miser-rimus· Καὶ τὸ vetus *παλαιὸς* καὶ nupĕrus *νεαρὸς* ἔχουσι τὸν ὑπερθετικὸν veterrimus, nuperrimus· τὸ δὲ matūrus *ὥριμος* ἔχει maturissimus καὶ σπανιώτερον maturrimus.

γ') Ἓξ ἐπίθετα εἰς ĭlis, τὸ facilis, difficilis *δυσχερής*, similis *ὅμοιος*, dissimilis *ἀνόμοιος*, gracilis *ἰσχνὸς* καὶ humilis *ταπεινὸς* σχηματίζουσι τὸν ὑπερθετικὸν εἰς illimus, ἀποβαλλομένης τῆς καταλήξεως is καὶ προςαρτωμένης τῆς limus· οἷον facilis, facil-limus κτλ. — Τὸ δὲ imbecillis ἔχει ὑπερθετικὸν imbecillimus καὶ imbecillissimus.

δ') Τὰ ἀπὸ τῶν ῥημάτων dīco, facio καὶ volo σχηματιζόμενα ἐπίθετα εἰς dĭcus, fĭcus καὶ vŏlus σχηματίζουσιν, ἀποβαλλομένης τῆς καταλήξεως us, τὸν μὲν συγκριτικὸν εἰς entior, τὸν δὲ ὑπερθετικὸν εἰς entissimus· οἷον maledĭcus *κακολόγος*, συγκρ. maledic-entior, ὑπερθ. maledic-entissimus· malefĭcus *κακοποιός*, malefic-entior, malefic-entissimus· malevolus *δυσμενής*, malevol-entior, malevol-entissimus.

Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ beneficus *εὐεργέτης*, benevolus *εὐμενής*, munificus *μεγαλόδωρος*, magnificus *μεγαλοπρεπής*.

Β') Περιπεφρασμένη καὶ ἐπιτεταμένη σύγκρισις.

90. Τὰ εἰς us προηγουμένου φωνήεντος ἐπίθετα σχηματίζουσι τὸν συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν οὐχὶ διὰ μεταβολῆς τῶν καταλήξεων, ἀλλὰ περιφραστικῶς, τὸν μὲν συγκριτικὸν προτιθεμένου τοῦ magis *μᾶλλον*, τὸν δὲ ὑπερθετικὸν προτιθεμένου τοῦ maxime *μάλιστα*· οἷον dubius *ἀμφίβολος*, συγκρ. magis dubius, magis dubia, magis dubium, ὑπερθ. maxime dubius, maxime dubia, maxime dubium. Ὡσαύτως τὸ idoneus *ἁρμόδιος*, arduus *ἀνάντης*, necessarius *ἀναγκαῖος*, noxius *ἐπιβλαβής*, ingenuus *ἰθαγενής*, *εὐγενής*, pius *εὐσεβής*.

ΣΗΜ. Πλὴν τούτων καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπίθετα δὲν ἔχουσι βαθμοὺς συγκρίσεως, τὸ μὲν διότι ἡ ἰδιότης αὐτῶν δὲν ἐπιδέχεται αὔξησιν, τὸ δὲ διότι παραγωγικαί τινες καταλήξεις καὶ τύποι τινὲς τῆς συνθέσεως ἀντιβαίνουσιν εἰς τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης, τὸ δὲ ἄνευ πάσης φανερᾶς αἰτίας. Εἰς ταῦτα ἀνήκουσι

1. τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα καταγωγὴν καὶ τοπικὴν ἢ χρονικὴν σχέσιν· οἷον paternus πατρικός, campester πεδινός, aestivus θερινός.

2. τὰ πλεῖστα τῶν μετὰ τῶν παραγωγικῶν συλλαβῶν icus, ĭdus, ŭlus, ālis, īlis καί τινων ἄλλων· οἷον civicus πολιτικός, ἀστικός, rapidus ἁρπακτικός, naturalis φυσικός.

3. τὰ πλεῖστα τῶν ἀπὸ ῥημάτων ἢ οὐσιαστικῶν σχηματιζομένων ἐπιθέτων· οἷον foedifrăgus παράσπονδος, degĕner ἐξεστηκὼς τοῦ γένους, ἀνάξιος.

4. ἄνευ φανερᾶς αἰτίας δὲν ἐπιδέχεται σύγκρισιν τὸ almus εὐμενής, ferus ἄγριος, gnarus εἰδώς, par ἴσος, dispar ἄνισος, trux ἀγριωπὸς καὶ ἄλλα πολλά.

91. Ἐπιτείνεται δὲ ἡ σημασία τῶν ἐπιθέτων ὡς ἑξῆς· τοῦ μὲν θετικοῦ προτιθεμένων τῶν ἐπιῤῥημάτων valde *σφόδρα*, imprimis *ἐν πρώτοις*, *ἐν τοῖς μάλιστα* καὶ ἄλλων ὁμοίων· οἷον valde doctus *σφόδρα πεπαιδευμένος*.

92. Τοῦ δὲ συγκριτικοῦ ἡ σημασία ἐπιτείνεται προτιθεμένου τοῦ etiam *ἔτι*, vel *καὶ* καὶ τῶν ἀφαιρετικῶν multo *πολλῷ* καὶ aliqvanto *τι*, *πως*· οἷον etiam major *ἔτι μείζων*, vel major *καὶ μείζων*, multo major *πολλῷ μείζων*, aliqvanto majus *μεῖζόν τι*, *μεῖζόν πως*.

Ἐλαττοῦται δὲ ἡ σημασία τοῦ συγκριτικοῦ προτιθεμένων τῶν ἀφαιρετικῶν paulo *μικρῷ*, paulŭlo *μικρῷ τινι* ἢ *ὀλίγῳ τινί*· οἷον paulo major *μικρῷ μείζων*, paulŭlo majus *μικρῷ τινι μεῖζον*.

93. Τοῦ δὲ ὑπερθετικοῦ ἡ σημασία ἐπιτείνεται προτιθεμένων τῶν μορίων longe *μακρῷ*, qvam *ὅσον*, *ὡς καὶ* vel *καί*, *ὡς οἷόν τε*· οἷον longe maximus *μακρῷ, πάνυ μέγιστος*, qvam maximus *ὡς μέγιστος*, vel maximus *καὶ μέγιστος*.

Γ΄) *Ἀνώμαλος καὶ ἐλλιπὴς σύγκρισις.*

94. α΄) Τὰ ἑπόμενα ἐπίθετα ἔχουσιν ὅλως ἀνώμαλον τὸν συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν βαθμόν·

bonus	ἀγαθὸς	melior	optimus
malus	κακὸς	pējor	pessimus
magnus	μέγας	mājor	maximus
parvus	παῦρος (ὀλίγος)	minor	minimus
multus	πολὺς	plus (οὐδ.)	plurimus
neqvam	(ἄκλ.)οὐτιδανὸς	neqvior	neqvissimus
frugi	(ἄκλ.) σώφρων	frugalior	frugalissimus
egēnus	ἐνδεὴς	egentior	egentissimus
provĭdus	προνοητικὸς	providentior	providentissimus
dives	πλούσιος	divitior ἢ ditior	divitissimus ἢ ditissimus.

ΣΗΜ. Τοῦ plus (συγκριτ. τοῦ multus) εἶνε ἐν χρήσει ἐν μὲν τῷ ἑνικῷ μόνον ἡ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου plus καὶ ἡ γενικὴ plūris (μόνον ὡς γενικὴ τῆς τιμῆς), ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ πᾶσαι αἱ πτώσεις· ἀρσ. καὶ θηλ. ὀνομ. plures, γεν. plurium κτλ. οὐδ. ὀνομ. plura (σπανίως δὲ καὶ ἀρχαϊκῶς pluria), γεν. plurium κτλ. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ complūres συμπλείονες, πάμπολλοι, complura (σπανίως compluria), γεν. complurium κτλ.

β΄) Τὰ ἑπόμενα συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ δὲν ἔχουσι θετικόν·

citerior	ὁ ἐντός, ὁ ἐγγυτέρω	citimus	ὁ ἐγγυτάτω
ulterior	ὁ πέραν, ὁ ἐκτὸς	ultimus	ἔσχατος
interior	ὁ ἐνδοτέρω	intimus	ὁ ἐνδοτάτω
propior	ὁ πλησιαιτέρω	proximus	ὁ πλησιαίτατα
prior	πρότερος	primus	πρῶτος
deterior	χείρων	deterrimus	χείριστος
ocior	ὠκύτερος	ocissimus	ὠκύτατος
potior	κρείττων	potissimus	κράτιστος.

ΣΗΜ. Ὡς θετικὰ δύναταί τις νὰ θεωρήσῃ τῶν μὲν πρώτων ἓξ τὰ μόρια citra ἐπὶ τάδε, ἐντός, ultra πέραν, intra ἐντός, prope πλησίον, prae πρὸ καὶ de κατά. Τοῦ δὲ ocior τὸ Ἑλληνικὸν ὠκὺς καὶ τοῦ potior τὸ ἄχρηστον potis δυνατός.

γ') Τὰ ἑπόμενα δὲν ἔχουσι συγκριτικόν·

falsus	ψευδής	falsissimus	ψευδέστατος
diversus	διάφορος, ἐναντίος	diversissimus	ἐναντιώτατος
inclĭtus	περικλυτός, ἔνδοξος	inclitissimus	ἐνδοξότατος
invītus	ἄκων	invitissimus	μάλιστα ἄκων
sacer	ἱερὸς	sacerrimus	ἱερώτατος
novus	νέος	novissimus	νέατος, ἔσχατος
nuperus	νεαρὸς	nuperrimus	νεαρώτατος
vetus	παλαιός, (vetustior)	veterrimus	παλαιότατος.

δ') Τὰ πλεῖστα τῶν ἀπὸ ῥημάτων παραγομένων εἰς ĭlis (bĭlis) ἐπιθέτων δὲν ἔχουσιν ὑπερθετικόν· οἷον agilis *εὐκίνητος*, docilis *εὐμαθής*, credibilis *πιστευτός*.

Ὡσαύτως δὲ λείπει ὁ ὑπερθετικὸς τοῦ adolescens, οὗ ὁ συγκριτικὸς adolescentior, τοῦ juvenis, οὗ ὁ συγκριτ. junior, τοῦ senex, οὗ ὁ συγκρ. senior, καί τινων ἄλλων.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν ῥηματικῶν ἐπιθέτων εἰς ĭlis (bĭlis) σχηματίζουσι κανονικῶς τὸν ὑπερθετικὸν εἰς issimus μόνα ταῦτα, amabilis ἀξιαγάπητος, mobilis εὐκίνητος, εὐμετάβολος, nobilis εὐγενής, fertilis εὔφορος καὶ utilis ὠφέλιμος.

ε') Τὰ ἑπόμενα τέσσαρα ἐπίθετα ἔχουσι διπλοῦν ὑπερθετικόν·

extĕrus	ὁ ἔξω	exterior	extrēmus καὶ extĭmus
infĕrus	ὁ κάτω	inferior	infĭmus καὶ īmus
supĕrus	ὁ ἄνω	superior	suprēmus καὶ summus
postĕrus	ὕστερος	posterior	postrēmus ὕστατος καὶ postŭmus ὀψίγονος.

ϛ') Θετικὸν καὶ ὑπερθετικὸν βαθμὸν δὲν ἔχει τὸ συγκριτικὸν anterior *ὁ πρόσθεν* καὶ seqvior *ἥττων*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Ἀριθμητικὰ (*numeralia*).

95. Τὰ ἀριθμητικὰ τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶνε ἑξαπλᾶ·

1. Ἀπόλυτα — Numeralia cardinalia.
2. Τακτικὰ — Numeralia ordinalia.

3. Διανεμητικὰ — Numeralia distributiva.
4. Πολλαπλασιαστικὰ — Numeralia multiplicativa.
5. Ἀναλογικὰ — Numeralia proportionalia.
6. Ἐπιῤῥήματα ἀριθμητικὰ — Adverbia numeralia.

Α') Ἀπόλυτα (numeralia cardinalia).

96. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀνταποκρίνονται πρὸς τὸ ἐρωτηματικὸν qvot? *πόσοι;* καὶ τὰ πλεῖστα εἶνε ἄκλιτα. Κλίνονται δὲ μόνον τὰ ἑξῆς· unus, a, um *εἷς, μία, ἕν,* duo, ae, o *δύο,* tres, tria *τρεῖς, τρία·* ἔπειτα δὲ ἀπὸ τῶν διακοσίων μέχρι τῶν χιλίων, ἅτινα κλίνονται κανονικῶς ὡς τὰ εἰς us, a, um τρικατάληκτα ἐπίθετα· οἷον ducenti, ae, a (200), trecenti, ae, a (300), qvadringenti, ae, a (400), qvingenti, ae, a (500), sexcenti, ae, a (600), septingenti, ae, a (700), octingenti, ae, a (800), nongenti, ae, a (900)· πρὸς δὲ τούτοις τὸ milia, ὁ πληθυντικὸς τοῦ ἀκλίτου mille (1000), ὅπερ κλίνεται κανονικῶς κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν· γεν. milium, δοτ. milibus.

	Singularis.			*Pluralis.*		
Nom.	unus,	una,	unum	uni,	unae,	una
Voc.	une,	una,	unum	uni,	unae,	una
Acc.	unum,	unam,	unum	unos,	unas,	una
Gen.		unīus		unorum,	unarum,	unorum
Dat.		uni			unis	
Abl.	uno,	una,	uno		unis.	

ΣΗΜ. Ὁ πληθυντικὸς τοῦ unus εἶνε ἐν χρήσει α') μετ' ὀνομάτων, ἅτινα εἶνε μόνον πληθυντικὰ (pluralia tantum) ἔχοντα ἑνικοῦ σημασίαν· οἷον unae nuptiae εἷς γάμος, una castra ἓν στρατόπεδον. β') μετὰ τῆς σημασίας μόνοι· οἷον uni ex omnibus Seqvāni μόνοι πάντων οἱ Σηκοανοί. γ') μετὰ τῆς σημασίας οἱ αὐτοί (iidem)· οἷον unis legibus vivere κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους ζῆν. δ') μετὰ τῆς σημασίας οἱ μέν· οἷον uni-alteri οἱ μὲν-οἱ δέ.

Pluralis.

Nom.	duo,	duae,	duo
Acc.	duos καὶ duo,	duas,	duo
Gen.	duorum,	duarum,	duorum
Dat., Abl.	duōbus,	duābus,	duōbus

Ὡσαύτως κλίνεται καὶ τὸ ambo, ae, o ἄμφω·

Pluralis.

	ἀρσ. καὶ θηλ.	οὐδ.
Nom., Acc.	tres,	tria
Gen.	trium	
Dat., Abl.	tribus.	

97.

1 I unus, una, unum
2 II duo, duae, duo
3 III tres, tria
4 IV qvattuor
5 V qvinqve
6 VI sex
7 VII septem
8 VIII octo
9 IX novem
10 X decem
11 XI undĕcim
12 XII duodĕcim
13 XIII tredecim
14 XIV qvattuordecim
15 XV qvindecim
16 XVI sedecim ἢ decem et sex
17 XVII decem et septem ἢ septendĕcim
18 XVIII duodeviginti ἢ decem et octo
19 XIX undeviginti ἢ decem et novem

20 XX viginti
30 XXX triginta
40 XL qvadraginta
50 L qvinqvaginta
60 LX sexaginta
70 LXX septuaginta
80 LXXX octoginta
90 XC nonaginta
100 C centum
200 CC ducenti, ae, a
300 CCC trecenti, ae, a
400 CCCC qvadringenti, ae, a
500 D ἢ IↃ qvingenti ae, a
600 DC sexcenti, ae, a
700 DCC septingenti, ae, a
800 DCCC octingenti, ae, a
900 DCCCC nongenti, ae, a
1000 M ἢ CIↃ mille
2000 MM ἢ CIↃCIↃ duo milia
3000 MMM tria milia
4000 MMMM qvattuor milia
5000 IↃↃ qvinqve milia κτλ.

ΣΗΜ. 4. Τὰ Λατινικὰ σημεῖα πλὴν τοῦ M (ὅπερ εἶνε συντομία τοῦ mille) ἦσαν τὴν ἀρχὴν αὐθαίρετα σημεῖα λαβόντα ὕστερον μορφὴν γραμμάτων. Γραμμή τις μετὰ C ἀπεστραμμένου (δηλαδὴ IↃ) σημαίνει 500· πᾶν δὲ ἄλλο C ἀπεστραμμένον ἐκ τῶν δεξιῶν προστιθέμενον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 0 τῶν Ἀραβικῶν σημείων· οἷον IↃↃ=5000, IↃↃↃ=50000. Ὁ ἀριθμὸς διπλασιάζεται, ὅταν ἐκ τῶν ἀριστερῶν προστεθῶσι τοσαῦτα C, ὅσα εἶνε καὶ ἐκ τῶν δεξιῶν τῆς γραμμῆς· οἷον CIↃ=1000, CCIↃↃ=10000, CCCIↃↃↃ=100000.

ΣΗΜ. β'. Οἱ μεταξὺ τοῦ 20 καὶ 100 ἀριθμοὶ σχηματίζονται ὡς ἑξῆς· ἢ αἱ μονάδες προηγοῦνται τῶν δεκάδων καὶ συνδέονται διὰ τοῦ et καί, ἢ αἱ μονάδες ἕπονται ἄνευ τοῦ et· οἷον δύο καὶ εἴκοσι λέγεται duo et viginti ἢ viginti duo· τέσσαρα καὶ ἑβδομήκοντα, qvattuor et septuaginta ἢ septuaginta qvattuor.—Οἱ δὲ ἀριθμοὶ 18, 19, 28, 29, 38, 39, 48, 49 καὶ λοιποὶ συνήθως ἐκφράζονται δι' ἀφαιρέσεως· οἷον ἀντὶ viginti octo λέγεται συνηθέστερον duodetriginta, ἀντὶ viginti novem, undetriginta· ὡσαύτως duodeqvadraginta (38), undeqvadraginta (39), duodeqvinqvaginta (48), undeqvinqvaginta (49) κτλ.—Ἀπὸ δὲ τοῦ 100 καὶ ἑξῆς προηγεῖται ἀεὶ ὁ μείζων ἀριθμὸς μετὰ τοῦ et ἢ ἄνευ αὐτοῦ, ἀλλ' οὕτως ὥστε τὸ et μόνον ἅπαξ μετὰ τὸν μέγιστον ἀριθμὸν τίθεται· οἷον 345=trecenti et qvadraginta qvinqve, ἢ trecenti qvadraginta qvinqve.

ΣΗΜ. γ'. Χίλιοι στρατιῶται λέγεται Λατινιστὶ mille milites (σπανίως δὲ mille militum)· δύο χιλιάδες στρατιωτῶν=duo milia militum· 5000 ἵππων =qvinqve milia eqvorum· 2500 στρατιῶται ἢ=duo milia qvingenti milites ἢ =duo milia militum et qvingenti.—21 στρατιῶται ἢ=unus et viginti milites, ἢ=viginti milites et unus, ἢ milites viginti unus· 1231 ὀδόντες=dentes mille ducenti triginta unus· 131300 κιστοφόροι=cistophori centum triginta unum milia trecenti καὶ 331070 κιστοφόροι=cistophorum trecenta triginta unum milia et septuaginta.

ΣΗΜ. δ'. Τὰς ἑκατόν, διακοσίας, τριακοσίας κ.λ. μυριάδας ἐξέφραζον καὶ οἱ Λατῖνοι οὐχὶ δι' ἰδίων ὀνομάτων, ἀλλὰ διὰ πολλαπλασιασμοῦ· οἷον 1000000 =decies (δεκάκις) centēna milia ἢ decies centum milia· 2000000=vicies centena milia κτλ.

ΣΗΜ. ε'. Sexcenti καὶ mille πολλάκις=μυρίοι.

Β') *Τακτικὰ (numeralia ordinalia).*

98. Τὰ τακτικὰ ἀριθμητικὰ ἀνταποκρίνονται πρὸς τὸ ἐρωτηματικὸν qvŏtus? *πόστος*; καὶ εἶνε ἅπαντα ἐπίθετα τρικατάληκτα εἰς us, a, um.

1 primus *πρῶτος*
2 secundus ἢ alter (ἐπὶ δύο)
3 tertius
4 qvartus
5 qvintus
6 sextus
7 septĭmus
8 octāvus
9 nonus
10 decĭmus
11 undecĭmus
12 duodecimus
13 tertius decimus
14 qvartus decimus
15 qvintus decimus
16 sextus decimus
17 septimus decimus
18 duodevicesimus ἢ octavus decimus
19 undevicesimus ἢ nonus decimus
20 vicesimus (vigesimus)
30 tricesimus (trigesimus)
40 qvadragesimus
50 qvinqvagesimus
60 sexagesimus

70	septuagesimus	900	nongentesimus
80	octogesimus	1000	millesimus
90	nonagesimus	2000	bis millesimus
100	centesimus	3000	ter millesimus
200	ducentesimus	4000	qvater millesimus
300	trecentesimus	5000	qvinqvies millesimus
400	qvadringentesimus	10000	decies millesimus
500	qvingentesimus	100000	centies millesimus
600	sexcentesimus	1000000	decies centies millesimus.
700	septingentesimus		
800	octingentesimus		

ΣΗΜ. ά. Ἀπὸ τοῦ 13 μέχρι τοῦ 19 συνήθως προηγεῖται ὁ ἐλάσσων ἀριθμὸς τοῦ μείζονος ἄνευ τοῦ et· οἷον tertius decimus τρίτος καὶ δέκατος· οἱ δὲ ἀριθμοὶ ἀπὸ τοῦ 20 καὶ ἑξῆς σχηματίζονται ὡς οἱ ἀπόλυτοι· οἷον τέταρτος καὶ εἰκοστὸς = qvartus et vicesimus ἢ vicesimus qvartus· πέμπτος καὶ τεσσαρακοστὸς = qvintus et qvadragesimus ἢ = qvadragesimus qvintus. — Ὁ 18ος, 19ος, 28ος, 29ος, 38ος, 39ος κλ. ἐκφράζονται συνήθως δι' ἀφαιρέσεως· οἷον ἀντὶ octavus decimus βέλτιον τὸ duodevicesimus, ἀντὶ nonus decimus τὸ undevicesimus. 28ος = duodetricesimus, 29ος = undetricesimus, 38ος = duodeqvadragesimus, 49ος — undeqvinqvagesimus κλ. — Ἡ χρῆσις τοῦ primus καὶ secundus εἶνε σπανία ἐν τῇ συνθέσει, ἀντὶ δὲ τούτων τὸ unus καὶ alter· οἷον ἀντὶ vicesimus primus καὶ vicesimus secundus τὰ unus et vicesimus καὶ alter et vicesimus· unus et tricesimus (31ος), alter et tricesimus (32ος) κτλ. — Ὁ εἰκοστὸς δεύτερος, τριακοστὸς δεύτερος κτλ. ἐνίοτε ἐκφράζονται καὶ διὰ τοῦ duoetvicesimus, duoettricesimus κτλ., ἔνθα τὸ duo μένει ἀμετάβλητον.

ΣΗΜ. β'. Ἡ χρονολογία ἐκφράζεται διὰ τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν· οἷον τῷ 1863ῳ ἐνιαυτῷ = anno millesimo octingentesimo sexagesimo tertio· qvota hora est? πόση ὥρα ἐστίν; ἢ πηνίκα ἐστὶ τῆς ἡμέρας; octava hora ἡ ὀγδόη ὥρα.

ΣΗΜ. γ'. Πρὸς τὸ ποσάκις ἀνταποκρίνονται τὰ ἀπὸ τῶν τακτικῶν παραγόμενα ἐπιῤῥήματα εἰς um (ἢ εἰς o)· οἷον primum τὸ πρῶτον, primo τὴν ἀρχήν, tertium ἢ tertio τὸ τρίτον. Ἀντὶ δὲ τοῦ secundum τὸ δεύτερον, ἀχρήστου ὄντος, ἐν χρήσει εἶνε τὸ iterum (α).

Γ') *Διανεμητικὰ (numeralia distributiva).*

99. Τὰ διανεμητικὰ εἶνε ἐπίθετα *pluralia tantum* εἰς i, ae, a, ἀνταποκρινόμενα εἰς τὸ ἐρωτηματικὸν qvotēni? *κατὰ πόσους;* οἷον singuli ae, a *κατὰ ἕνα (ἕκαστος)*· bini, ae, a *σύνδυο*, ἢ *κατὰ δύο*, ἢ *ἀνὰ δύο κτλ.*

(α) Διὰ τῶν τακτικῶν ἐκφράζονται καὶ τὰ κλάσματα· καὶ ὅταν μὲν ὁ ἀριθμητὴς ᾖνε

1	singŭli	70	septuagēni
2	bini	80	octogēni
3	terni (trini)	90	nonaḡēni
4	qvaterni	100	centēni
5	qvini	200	ducēni
6	seni	300	trecēni
7	septēni	400	qvadringēni
8	octōni	500	qvingēni
9	novēni	600	sexcēni
10	deni	700	septingēni
11	undēni	800	octingēni
12	duodēni	900	nongēni
13	terni deni	1000	singula milia
14	qvaterni deni	2000	bina milia
15	qvini deni	3000	terna milia
16	seni deni	4000	qvaterna milia
17	septeni deni	5000	qvina milia
18	octoni deni ἢ duodevicēni	6000	sena milia
19	noveni deni ἢ undeviceni	7000	septena milia
20	vicēni	8000	octona milia
30	tricēni	9000	novena milia
40	qvadragēni	10000	dena milia
50	qvinqvagēni	100000	centena milia
60	sexagēni	1000000	decies centena milia.

ΣΗΜ. ά. Οἱ μεταξὺ τοῦ 20 καὶ 100 ἀριθμοὶ σχηματίζονται κατὰ τὸ ἑπόμενον παράδειγμα· κατὰ τέσσαρας καὶ εἴκοσι = viceni qvaterni, qvaterni viceni, qvaterni et viceni, viceni et qvaterni.

ΣΗΜ. 6′. Μετὰ πληθυντικῶν μόνον ὀνομάτων (pluralia tantum), ἐχόντων σημασίαν ἑνικοῦ, τίθενται τὰ διανεμητικὰ ἀντὶ τῶν ἀπολύτων· οἷον binae nuptiae δύο γάμοι. Ἐν ταύτῃ ὅμως τῇ περιπτώσει τίθεται ἀντὶ singuli πάντοτε uni καὶ ἀντὶ terni συνήθως trini· οἷον una castra ἓν στρατόπεδον, trinae nuptiae τρεῖς γάμοι· ἀπ᾽ ἐναντίας δὲ tres liberi τρία τέκνα.

ΣΗΜ. γ′. 2×2 = 4 λέγεται Λατινιστὶ bis bina sunt qvattuor.

1, τότε τίθεται εἰς τὸ τακτικὸν ἡ λέξις pars μέρος· οἷον $\frac{1}{3}$ = tertia pars, $\frac{1}{4}$ = qvarta pars κ.τ.λ. (τὸ δὲ $\frac{1}{2}$ = dimidia pars)· ὅταν δὲ ὁ ἀριθμητὴς ἦνε μείζων τοῦ 1, τότε ἐκφράζεται διὰ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν· οἷον $\frac{2}{7}$ = duae septimae, $\frac{3}{6}$ = tres octavae κτλ. (ἀναπληρωτέον partes)· ὅταν δὲ ὁ ἀριθμητὴς ἦνε ἐλάσσων τοῦ παρανομαστοῦ μόνον κατὰ 1, τότε λέγεται μόνον ὁ ἀριθμητής· οἷον $\frac{2}{3}$ = duae partes τὰ δύο μέρη, $\frac{3}{4}$ = tres partes, $\frac{4}{5}$ = qvattuor partes, $\frac{11}{12}$ = undecim partes κτλ.

ΣΗΜ. δ΄. Ἐκ τῶν διανεμητικῶν σχηματίζονται ἐπίθετα εἰς arius, δηλοῦντα ἐκ πόσων ἴσων μερῶν ὅλον τι συνέστηκεν· οἷον numerus binarius ὁ ἀριθμὸς δύο, senex octogenarius γέρων ὀγδοηκοντούτης, nummus denarius δέκα μονάδων (asses) νόμισμα.

Δ΄) *Πολλαπλασιαστικὰ* (*numeralia multiplicativa*).

100. Τὰ πολλαπλασιαστικὰ ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὸ *ποσαπλοῦς*; εἶνε ἐπίθετα μονοκατάληκτα καταλήγοντα εἰς plex· οἷον simplex, γεν. simplĭcis. Μόνα δὲ τὰ ἑπόμενα εἶνε ἐν χρήσει·

simplex	*ἁπλοῦς*	qvincŭplex	*πενταπλοῦς*
duplex	*διπλοῦς*	septemplex	*ἑπταπλοῦς*
triplex	*τριπλοῦς*	decemplex	*δεκαπλοῦς*
qvadrŭplex	*τετραπλοῦς*	centŭplex	*ἑκατονταπλασίων*.

Ε΄) *Ἀναλογικὰ* (*numeralia proportionalia*).

101. Τὰ ἀναλογικὰ ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὸ *ποσαπλάσιος*; (*ποσάκις μείζων*;), εἶνε ἐπίθετα τρικατάληκτα εἰς us, a, um. Συνήθως δὲ κεῖνται μόνον ἐν τῷ οὐδετέρῳ γένει καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν πτῶσιν (οἷον duplo major). Μόνα δὲ τὰ ἑπόμενα εἶνε ἐν χρήσει·

simplus, a, um	*ἁπλοῦς*? (*ἴσος*)
duplus, a, um	*διπλάσιος*
triplus, a, um	*τριπλάσιος*
qvadrŭplus, a, um	*τετραπλάσιος*
octŭplus, a, um	*ὀκταπλάσιος*.

ΣΤ΄) *Ἐπιῤῥήματα ἀριθμητικὰ* (*adverbia numeralia*).

102. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιῤῥήματα ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὸ qvoties? *ποσάκις*; παράγονται ἀπὸ τῶν ἀπολύτων καὶ λήγουσι, πλὴν τῶν τεσσάρων πρώτων, εἰς ies. Εἶνε δὲ τὰ ἑπόμενα·

1 semel *ἅπαξ*	5 qvinqvĭes
2 bis *δίς*	6 sexies
3 ter *τρίς*	7 septies
4 qvater *τετράκις*	8 octies

9	novies	100	centies
10	decies	200	ducenties
11	undecies	300	trecenties
12	duodecies	400	qvadringenties
13	terdecies ἢ tredecies	500	qvingenties
14	qvaterdecies ἢ qvattuordecies	600	sexcenties
15	qvinqviesdecies ἢ qvindecies	700	septingenties
16	sexiesdecies ἢ sedecies	800	octingenties
17	septiesdecies	900	nongenties
18	duodevicies ἢ octiesdecies	1000	millies
19	undevicies ἢ noviesdecies	2000	bis millies
20	vicies	3000	ter millies
30	tricies	4000	qvater millies
40	qvadragies	5000	qvinqvies millies
50	qvinqvagies	6000	sexies millies
60	sexagies	7000	septies millies
70	septuagies	8000	octies millies
80	octogies	9000	novies millies,
90	nonagies	10000	decies millies
		100000	centies millies
		1000000	millies millies.

ΣΗΜ. ά. Ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ ἐλέγετο qvinqviens, sexiens κ.τ.λ. ἀντὶ qvinqvies, sexies κ.τ.λ.

ΣΗΜ. β'. Οἱ μεταξὺ τοῦ 20 καὶ 30, ἢ 30 καὶ 40 καὶ ἑξῆς ἀριθμοὶ σχηματίζονται κατὰ τὸ ἑπόμενον παράδειγμα· τετράκις καὶ εἴκοσι λέγεται Λατινιστὶ qvater et vicies, vicies et qvater, ἢ vicies qvater. Ὁ δὲ ἐλάσσων ἀριθμὸς πρὸ τοῦ μείζονος ἄνευ τοῦ et τιθέμενος σημαίνει ἄλλο τι· οἷον qvater vicies=ὀγδοηκοντάκις.—Sexcenties καὶ millies πολλάκις=μυριάκις, ἀπειράκις.

ΣΗΜ. γ'. Τὰ ἔτη τῆς ἡλικίας τὰ ἐλάσσονα τῶν δέκα ἐξέφραζον οἱ Λατῖνοι ἐνίοτε μὲν διὰ τῶν ἑξῆς· bimus διέτης, trimus τριέτης, qvadrimus τετραετής· συνηθέστερον δὲ διὰ τῶν μετὰ τοῦ annus συνθέτων λέξεων, biennis, triennis, qvadriennis, qvinqvennis, sexennis, septennis, decennis· ἐξ ὧν τὰ οὐσιαστικὰ biennium, triennium κ.τ.λ. Ἐκ δὲ τῆς συνθέσεως μετὰ τοῦ dies καὶ mensis ἐγένοντο αἱ λέξεις biduum δύο ἡμέραι, triduum, qvatriduum· bimestris δίμηνος, trimestris, qvadrimestris, qvinqvemestris, semestris.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

'Αντωνυμίαι (pronomina).

103. Αἱ ἀντωνυμίαι εἶνε πενταπλαῖ·

1. Προσωπικαὶ — Pronomina personalia.
2. Δεικτικαὶ — Pronomina demonstrativa.
3. Ἀναφορικαὶ — Pronomina relativa.
4. Ἐρωτηματικαὶ — Pronomina interrogativa.
5. Ἀόριστοι — Pronomina indefinita.

Α') Προσωπικαὶ (pronomina personalia).

104. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι εἶνε αἱ ἑπόμεναι (α)·

Singularis.

Nom. ego ἐγώ	tu σύ	λείπει
Acc. me	te	se ἕ
Gen. mei	tui	sui
Dat. mihi	tibi	sibi
Abl. me	te	se

Pluralis.

Nom. nos	vos	λείπει
Acc. nos	vos	se
Gen. nostri καὶ nostrum	vestri καὶ vestrum	sui
Dat. nobis	vobis	sibi
Abl. nobis	vobis	se.

ΣΗΜ. α'. Αἱ ἀντωνυμίαι κλητικὰς δὲν ἔχουσι πλὴν τῆς τοῦ β'. προσώπου προσωπικῆς, ἧς αἱ κλητικαὶ τὸ tu καὶ vos.

ΣΗΜ. β'. Ἡ τοῦ τρίτου προσώπου ἀντωνυμία λέγεται καὶ αὐτοπαθὴς ἢ ἀντανακλωμένη ἀντωνυμία (pronomen reflexivum ἢ reciprŏcum).

ΣΗΜ. γ'. Εἰς ἐμφανισμὸν τῆς πλείονος ἐπιτάσεως καὶ ἀντιθέσεως πρὸς ἄλλα πρόσωπα προσαρτᾶται εἰς τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας ἡ συλλαβὴ met· οἷον egŏmet ἔγωγε, tuimet σοῦγε, sibimet ἑαυτῷγε. Ἐνίοτε δὲ προστίθεται καὶ ἡ ipse αὐτός·

(α) Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἔτι Λατινιστὶ pronomina substantiva.

οἷον temet ipsum σέγε αὐτόν. Τὸ met ὅμως δὲν προσαρτᾶται εἰς τὰς γενικὰς πληθυντικὰς καὶ εἰς τὸ tu. Ἀλλ' εἰς ἐμφανισμὸν τῆς πλείονος ἐπιτάσεως προσαρτᾶται εἰς τὸ tu τὸ te, ἢ τὸ temet· οἷον tute, tutĕmet σύγε.—Τὸ δὲ se διπλασιαζόμενον γίνεται sese (α).

ΣΗΜ. δ'. Ἡ πρόθεσις cum σὺν συντασσομένη μετὰ τῶν ἀφαιρετικῶν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν πάντοτε ἐπιτίθεται· οἷον mecum μετ' ἐμοῦ, tecum μετὰ σοῦ, secum, nobiscum, vobiscum.

105. Ἀπὸ δὲ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν παράγονται

α') αἱ *κτητικαὶ ἀντωνυμίαι* (pronomina possesiva)· meus, mea, meum *ἐμός, ἐμή, ἐμόν*· tuus, tua, tuum *τεός, τεή, τεόν*=*σός, σή, σόν*· suus, sua, suum *σφός, σφή, σφόν*· noster, nostra, nostrum *ἡμέτερος, α, ον*· vester, vestra, vestrum *ὑμέτερος, α, ον* (β).

ΣΗΜ. Εἰς τὴν ἑνικὴν ἀφαιρετικὴν τῶν κτητικῶν τούτων ἀντωνυμιῶν (καὶ μάλιστα τοῦ τρίτου προσώπου) προσαρτᾶται ἐνίοτε ἡ συλλαβὴ pte τοί εἰς ἐμφανισμὸν τῆς ἀντιθέσεως· οἷον meopte ingenio τῷ ἐμῷ τοι πνεύματι, ἢ τῷ ἰδίῳ ἐμαυτοῦ πνεύματι, suopte pondere τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ βάρει. Εἰς πάσας δὲ τὰς πτώσεις τοῦ suus προσαρτᾶται καὶ τὸ met συνήθως ἑπομένου τοῦ ipse· οἷον suismet ipsi corporibus αὐτοὶ τοῖς ἑαυτῶν γε σώμασι, suamet scelera τά γε αὐτοῦ κακουργήματα.

β') αἱ *τὸ γένος σημαίνουσαι ἀντωνυμίαι* (pronomina gentilicia), nostras *ἡμεδαπός*, vestras *ὑμεδαπός*. Εἰς ταύτας δὲ προσθετέον καὶ τὴν ἐκ τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας cujus γενομένην ἐρωτηματικὴν cujas? *ποδαπός*; Κλίνονται δὲ αἱ ἀντωνυμίαι αὗται ὡς τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως· οἷον nostras, γεν. nostrātis, πληθ. nostrātes, γεν. nostratium κ.τ.λ. (πρβλ. § 57 δ'.).

Β') *Δεικτικαὶ* (*pronomina demonstrativa*).

106. Δεικτικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι εἶνε αἱ ἑπόμεναι ἕξ·

hic, haec, hoc, *οὗτος, αὕτη, τοῦτο*
ille, illa, illud *ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο*

(α) Καὶ τὸ te ἐνίοτε ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ γλώσσῃ διπλασιαζόμενον γίνεται tete. Τὸ δὲ mihi ὑπὸ τῶν ποιητῶν πολλάκις συναιρεῖται εἰς mi.

(β) Προσέτι δὲ σχηματίζεται ἐκ τῆς ἀναφορικῆς καὶ ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία cujus, cuja, cujum τίνος; οὗ· οἷον cujum pecus? τίνος κτήνος; is, cuja res est οὗτος, οὗ ἐστι τὸ πρᾶγμα. Εἶνε ὅμως ἐν χρήσει ἡ κτητικὴ αὕτη ἀντωνυμία μόνον ἐν τῇ ἀρχαϊκῇ καὶ δικαστικῇ γλώσσῃ καὶ κεῖται ἐκτὸς τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἑνικοῦ μόνον ἐν τῇ ἑνικῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ θηλυκοῦ (cujā causa) καὶ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ αἰτιατικῇ πληθυντικῇ τοῦ θηλυκοῦ.

is, ea, id οὗτος, αὕτη, τοῦτο
īdem, eădem, ĭdem ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό
iste, ista, istud, ὅδε, ἥδε, τόδε
ipse, ipsa, ipsum αὐτός, αὐτή, αὐτό.

107. ά) *Hic, haec, hoc οὗτος, αὕτη, τοῦτο.*

	Singularis.			*Pluralis.*		
Nom.	hic,	haec,	hoc	hi,	hae,	haec
Acc.	hunc,	hanc,	hoc	hos,	has,	haec
Gen.		hujus		horum,	harum,	horum
Dat.		huic (μονοσυλλ.)			his	
Abl.	hōc,	hāc,	hōc		his.	

ΣΗΜ. Εἰς ἐμφανισμὸν τῆς πλείονος ἐπιτάσεως προςαρτᾶται εἰς πάσας τὰς πτώσεις τῆς ἀντωνυμίας ταύτης τὸ δεικτικὸν μόριον ce· οἷον hicce, haecce, hocce οὑτοσί, αὑτηί, τουτί, γεν. hujusce τουτουί, ταυτησί, τουτουὶ κ.τ.λ. (α). Ὅταν δὲ προςτιθῆται καὶ τὸ ἐρωτηματικὸν μόριον ne, τότε τὸ ce τρέπεται εἰς ci· οἷον hiccine οὑτοσί;

108. ϐ') *Ille, illa, illud ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο.*

	Singularis.			*Pluralis.*		
Nom.	ille,	illa,	illud	illi,	illae,	illa
Acc.	illum,	illam,	illud	illos,	illas,	illa
Gen.		illīus		illorum,	illarum,	illorum
Dat.		illī			illis	
Abl.	illo,	illa,	illo		illis.	

Ὡςαύτως κλίνεται καὶ τὸ iste, ista, istud ὅδε, ἥδε, τόδε (ϐ).

ΣΗΜ. ά. Μετὰ τοῦ ille καὶ iste συντίθεται τὸ hic (γ), καὶ οὕτω γίνονται οἱ ἑξῆς τύποι· illic, illaec, illoc ἢ illuc ἐκεινοσὶ καὶ istic, istaec, istoc ἢ istuc ὁδί. Κλί-

(α) Κατ' ἄλλους δὲ τὸ δεικτικὸν μόριον ce προςηρτᾶτο ἐνίοτε εἰς τὰς πτώσεις τὰς ληγούσας εἰς m καὶ μάλιστα εἰς s· οἷον hujusce, hosce, horunce. Εἰς δὲ τὰς πτώσεις τὰς ληγούσας εἰς c ἠκούετο ἐνίοτε ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ ἐκφωνήσει μόνον τὸ e μετὰ τὸ c· οἷον hice, hunce, huice· ὅθεν τὸ ἐρωτηματικὸν hicine, hocine ὀρθότερον τοῦ hiccine, hoccine. Τὸ δὲ huic ἐξεφωνεῖτο δισυλλάϐως ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις.

(ϐ) Ἡ ἀντωνυμία αὕτη εἶνε ἐν χρήσει ἐπὶ ϐ' προσώπου (τοῦ ἐναντίου, ἀντιδίκου), ὅ τις (ὁ ῥήτωρ) βλέπει (Κικέρ. Κατιλ. Ά. ά. «furor iste tuus» καὶ γ'. «muta jam istam mentem.»), ἢ φαντάζεται παρὸν (Κικέρ. Κατιλ. Ά. ά. «si istius furorem ac tela vitemus.»).

(γ) Ἢ κατ' ἄλλους τὸ δεικτικὸν μόριον ce.

νονται δὲ αἱ ἀντωνυμίαι αὗται ὡς ἡ hic, haec, hoc. Ἐν χρήσει ὅμως εἶνε ἐκτὸς τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἑνικοῦ μόνον ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἀφαιρετικὴ τοῦ ἑνικοῦ καὶ ὁ πληθυντικὸς τοῦ οὐδετέρου.

ΣΗΜ. β΄. Ἐκ τινος ἀρχαίου τύπου ollus ἀντὶ ille κεῖται παρὰ Οὐιργιλίῳ ἡ ἑνικὴ δοτικὴ καὶ πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ olli ἀντὶ illi.

ΣΗΜ. γ΄. Ἀντὶ illīus, istīus κεῖται παρὰ ποιηταῖς καὶ illĭus, istĭus (πρβλ. § 45).

109. γ΄) *Is, ea, id οὗτος, αὕτη, τοῦτο.*

	Singularis.			*Pluralis.*		
Nom.	is,	ea,	id	ii (ei),	eae,	ea
Acc.	eum,	eam,	id	eos,	eas,	ea
Gen.		ejus		eorum,	earum,	eorum
Dat.		ei			iis (eis)	
Abl.	eo,	ea,	eo		iis (eis).	

ΣΗΜ. α΄. Ὁ μὲν τύπος τῆς ὀνομ. πληθ. ei εἶνε σπάνιος (eīdem δὲ σχεδὸν ἄχρηστος), ὁ δὲ τῆς δοτικ. καὶ ἀφαιρ. eis σπανιώτερος τοῦ iis. Ἀντὶ δὲ τοῦ iis (iisdem) κεῖται ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ καὶ ὁ συνῃρημένος τύπος īs (īsdem).

ΣΗΜ. β΄. Ἡ ἀντωνυμία is εἶνε κυρίως ἐπαναληπτική, ἐν ᾧ ἡ hic δεικτική. Μεταχειρίζονται δὲ αὐτὴν οἱ Λατῖνοι ἐπὶ ἐπαναλήψεως (ὡς πολλάκις καὶ τὴν hic, μετά τινος ὅμως ταύτην δείξεως) καὶ πρὸ ἀναφορικῶν λόγων προςδιοριζόντων αὐτήν. Μεταφραστέον δὲ Ἑλληνιστὶ τὰς μὲν ὀνομαστικὰς μόνον διὰ τῆς δεικτικῆς οὗτος, αὕτη, τοῦτο, τὰς δὲ λοιπὰς πτώσεις διὰ τῶν πλαγίων πτώσεων ἑκατέρας, τῆς οὗτος ἢ αὐτός· πότε δὲ ἐπὶ ἐπαναλήψεως πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς οὗτος, καὶ πότε τὰς τῆς αὐτός, τοῦτο ζητητέον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γραμματικῇ.

110. Ἐκ δὲ τῆς is, ea, id γίνεται διὰ τῆς προςαρτήσεως τῆς συλλαβῆς dem ἡ ἀντωνυμία īdem, eădem, ĭdem *ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό*, ἥτις κλίνεται ὡς ἡ is, ea, id, πλὴν ὅτι ἀντὶ τῶν eumdem, eamdem, eorumdem, earumdem λέγεται πάντοτε eundem, eandem, eorundem, earundem.

	Singularis.			*Pluralis.*		
Nom.	īdem,	eădem,	ĭdem	iīdem(eidem),	eaedem,	eădem
Acc.	eundem,	eandem,	ĭdem	eōsdem,	eāsdem,	eădem
Gen.		ejusdem		eorundem,	earundem,	eorundem
Dat.		eīdem			iisdem (eisdem)	
Abl.	eōdem,	eādem,	eōdem		iisdem (eisdem)	

111. δ') *Ipse, ipsa, ipsum αὐτός, αὐτή, αὐτό.*

	Singularis.			*Pluralis.*		
Nom.	ipes,	ipsa,	ipsum	ipsi,	ipsae,	ipsa
Acc.	ipsum,	ipsam,	ipsum	ipsos,	ipsas,	ipsa
Gen.		ipsīus		ipsorum,	ipsarum,	ipsorum
Dat.		ipsi			ipsis	
Abl.	ipso,	ipsa,	ipso		ipsis.	

ΣΗΜ. Δεικτικὴν σημασίαν ἔχουσι καὶ τὰ ἐπιθετικὰ tantus, tanta, tantum τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο καὶ τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο, talis, tale τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο καὶ τὰ ἄκλιτα tot τοσοῦτοι, τοσαῦται, τοσαῦτα καὶ totĭdem ἕτεροι τοσοῦτοι, ἴσοι.

Γ') Ἀναφορικαὶ (*pronomina relativa*).

112. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι εἶνε διτταί, ἡ ὡρισμένη qvi, qvae, qvod *ὅς, ἥ, ὅ* καὶ αἱ ἀόριστοι (pronomina relativa indefinita) qvisqvis, (qvaeqvae), qvidqvid *ὅςτις* καὶ qvicunqve, qvaecunqve, qvodcunqve *ὁςτιςοῦν, ὁςτιςδήποτε.*

113. α') *Qvi, qvae, qvod ὅς, ἥ, ὅ.*

	Singularis.			*Pluralis.*		
Nom.	qvi,	qvae,	qvod	qvi,	qvae,	qvae
Acc.	qvem,	qvam,	qvod	qvos,	qvas,	qvae
Gen.		cujus		qvorum,	qvarum,	qvorum
Dat.		cui (μονοσυλλ.)			qvibus	
Abl.	qvo,	qva,	qvo		qvibus.	

ΣΗΜ. Ἀντὶ cum qvo, qva, qvibus λέγεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον qvocum, qvacum, qvibuscum. Ἀρχαία δέ τις ἀφαιρετικὴ τοῦ ἑνικοῦ εἶνε ἡ qvi ἐν συντάξει μετὰ τῆς cum ἐπ' ἀορίστων προσώπων· οἷον qvicum=qvocum (ἐνίοτε δὲ καὶ=qvacum)· ἔτι δὲ ὡς οὐδέτερον μετὰ ῥημάτων ἔν τισι φράσεσι μετ' ἀόριστον ἀντωνυμίαν παραλελειμμένην· οἷον non habeo qvi utar οὐκ ἔχω, ὅτι χρήσομαι. Ἀντὶ δὲ τοῦ qvibus ἀρχαῖος τύπος εἶνε τὸ qvīs.

β') *Qvisqvis, (qvaeqvae), qvidqvid ὅςτις.*

114. Ἡ ἀντωνυμία αὕτη εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐσιαστικὴ καὶ

ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτῆς κλίνονται κατὰ τὴν qvi, qvae, qvod. Ἐν χρήσει δὲ εἶνε οἱ ἑπόμενοι τύποι·

Nom. qvisqvis, qvidqvid (qvicqvid)
Acc. qvemqvem, qvidqvid
Abl. qvoqvo, qvaqva, qvoqvo.

ΣΗΜ. Σπάνιοι εἶνε οἱ τύποι qvemqvem, qvaqva καὶ qvibusqvibus. Συντετμημένη δέ τις γενικὴ εἶνε τὸ cuicuimodi ὅτου δήποτε εἴδους, ὁποῖος οὖν ἀντὶ τοῦ ἀχρήστου cujuscujusmodi.

γ') *Qvicunqve, qvaecunqve, qvodcunqve ὁςτιςοῦν.*

115. Ἡ δὲ qvicunqve εἶνε ἐπιθετικὴ καὶ κλίνεται μόνον τὸ πρῶτον μέρος αὐτῆς, τοῦ cunqve μένοντος ἀκλίτου· οἷον

Gen. cujuscunqve
Acc. qvemcunqve, qvamcunqve, qvodcunqve
Dat. cuicunqve
Abl. qvocunqve, qvacunqve, qvocunqve.

116. Ἀναφορικὴν σημασίαν ἔχουσι καὶ αἱ ἐπιθετικαὶ ἀντωνυμίαι

uter, utra, utrum *ὁπότερος, ὁποτέρα, ὁπότερον*
qvantus, qvanta, qvantum *ὅσος (ὁπόσος), ὅση, ὅσον*
qvalis, qvale *οἷος (ὁποῖος), οἵα, οἷον*
qvot (ἄκλιτ.) *ὅσοι (ὁπόσοι), ὅσαι, ὅσα.*

Προςέτι δὲ αἱ

utercunqve, utracunqve, utrumcunqve *ὁποτεροςοῦν*
qvantuscunqve, qvantacunqve, qvantumcunqve *ὁσοςοῦν, ὁποσοςοῦν*
qvaliscunqve, qvalecunqve *οἱοςοῦν, οἱοςδήποτε*
qvotcunqve (ἄκλιτ.) } *ὁσοιοῦν, ὅσοι δή, ὁσοιδήποτε.*
qvotqvot (ἄκλιτ.) }

ΣΗΜ. Τῶν utercunqve, qvantuscunqve καὶ qvaliscunqve κλίνεται μόνον τὸ πρῶτον μέρος, τοῦ cunqve μένοντος ἀκλίτου.

γ') Ἐρωτηματικαὶ (pronomina interrogativa).

117. 1. Οὐσιαστικόν.

	Singularis.	*Pluralis.*		
Nom.	qvis (ἀρσ. καὶ θηλ.), qvid ? (οὐδ.) τίς; τί;	qvi,	qvae,	qvae ?
Acc.	qvem, qvam, qvid ?	qvos,	qvas,	qvae ?
Gen.	cujus ?	qvorum,	qvarum,	qvorum?
Dat.	cui ?	qvibus ?		
Abl.	qvo, qva, qvo ?	qvibus ?		

2. Ἐπίθετον.

Nom. qvi, qvae, qvod ? τίς; τί;

ἡ δὲ λοιπὴ κλίσις ὅλως ὡς ἡ τῆς ἀναφορικῆς.

ΣΗΜ. ά. Qvī εἶνε ἀρχαία τις ἀφαιρετικὴ ἀντὶ qvo τίνι τρόπῳ; πῶς; οἷον qvî fit, ut—? πῶς γίγνεται, ὥστε—;

ΣΗΜ. 6'. Εἰς ἐμφανισμὸν τῆς πλείονος ἐπιτάσεως προςαρτᾶται εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἐρωτηματικὰς τὸ μόριον nam· οἷον qvisnam, qvidnam ? qvinam, qvaenam, qvodnam? τίς δή; τίς οὖν; τίς ποτε; Ἐν δὲ τῇ κλίσει τὸ nam μένει ἄκλιτον.

ΣΗΜ. γ'. Ἐρωτηματικὴν σημασίαν ἔχουσι καὶ τὰ προειρημένα ἐπιθετικὰ
cujus, a, um? τίνος;
cujas? ποδαπός;
uter, utra, utrum? πότερος, α, ον;
qvantus, a, um? πόσος (πηλίκος), η, ον;
qvalis, e? ποῖος, α, ον;
qvot? (ἄκλιτ.) πόσοι, πόσαι, πόσα;

Ε') Ἀόριστοι (pronomina indefinita).

118. Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι σχηματίζονται ἢ προτιθεμένου τοῦ ali εἰς τοὺς τύπους qvis, qvid καὶ qvi, qvae, qvod, ἢ προςαρτωμένων εἰς αὐτοὺς συλλαβῶν τινων. Αἱ προτιθέμεναι δὲ καὶ προςαρτώμεναι αὗται συλλαβαὶ μένουσιν ἐν τῇ κλίσει ἀμετάβλητοι καὶ μόνα τὰ qvis, qvid καὶ qvi, qvae, qvod κλίνονται. Εἶνε δὲ αἱ ἑπόμεναι·

alĭqvis, aliqva, aliqvid τίς, τί. Ἡ ἀντωνυμία δὲ αὕτη δὲν ἔχει πληθυντικὸν εἰμὴ ἐν τῷ ἀρσενικῷ γένει (α).

(α) Περὶ τῆς διακρίσεως τῶν συνωνύμων ἀντωνυμιῶν aliqvis, qvispiam, qvidam, qvisqvam καὶ ullus, ἀνθ' ὧν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα πτωχοτέρα κατὰ τοῦτο τῆς Λατινικῆς οὖσα ἔχει μόνον τὴν ἀόριστον τὶς, τὶ, γενήσεται λόγος ἐν τῇ συντάξει.

aliqvi, aliqva, aliqvod *τὶς, τί*. Τὸ οὐδέτερον πληθυντικὸν aliqva.

ΣΗΜ. Ἀντὶ aliqvis, aliqvid καὶ aliqvi, aliqva, aliqvod κεῖνται καὶ οἱ βραχύτεροι τύποι qvis, qvid καὶ qvi, qva (ἢ qvae), qvod· τὸ δὲ οὐδέτερον πληθ. ἀμφοτέρων εἶνε qva (ἢ qvae). Οἱ βραχύτεροι δὲ οὗτοι τύποι κεῖνται μετὰ τὸ si εἰ, ne μή, ἵνα μή, nisi εἰ μή, num μῶν; qvo, qvanto καὶ qvum· ἔτι δὲ ἐν τῇ συνθέσει μετὰ τοῦ ἀχωρίστου μορίου ec· οἷον ecqvis adest? ἢ πάρεστί τις;

qvidam, qvaedam, qvoddam καὶ qviddam *τὶς, τί*. Ἐν τῇ αἰτιατικῇ τοῦ ἑνικοῦ καὶ ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ τὸ m μεταβάλλεται εἰς n· οἷον qvendam, qvandam· qvorundam, qvarundam.

qvispiam, qvaepiam, qvidpiam καὶ qvodpiam *τὶς, τί*.

qvisqvam, qvidqvam *τὶς, τί*. Ἡ ἀντωνυμία αὕτη εἶνε μόνον οὐσιαστικὴ καὶ δὲν ἔχει θηλυκὸν οὐδὲ πληθυντικὸν ἀριθμόν.

qvivis, qvaevis, qvodvis καὶ qvidvis } *ὅςτις βούλει*,
qvilibet, qvaelibet, qvodlibet καὶ qvidlibet } *ὁςτιςοῦν*.

qvisqve, qvaeqve, qvidqve καὶ qvodqve *ἕκαστος, η, ον*.

unusqvisqve, unaqvaqve, unumqvidqve καὶ unumqvodqve *εἷς ἕκαστος, πᾶς*. Ἀμφότερα δὲ τὰ μέρη κλίνονται· οἷον αἰτ. unumqvemqve, unamqvamqve, unumqvidqve καὶ unumqvodqve, γεν. uniuscujusqve, δοτ. unicuiqve κτλ.

ΣΗΜ. Οἱ τοῦ ἀρσενικοῦ τύποι εἰς qvis εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐσιαστικοί· οἷον aliqvis, qvispiam· οἱ δὲ εἰς qvi ἐπιθετικοί· οἷον aliqvi, qvidam, qvivis· τοῦ δὲ οὐδετέρου οἱ μὲν εἰς qvid τύποι πάντες οὐσιαστικοί· οἷον aliqvid, qviddam· οἱ δὲ εἰς qvod πάντες ἐπιθετικοί· οἷον aliqvod, qvoddam.

Προςέτι δὲ αἱ ἐπιθετικαὶ ἀντωνυμίαι

ullus, ulla, ullum *τὶς, τί*.

nullus, nulla, nullum *οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν*.

alter, altera, alterum *ἕτερος, α, ον*.

alius, alia, aliud *ἄλλος, η, ο*.

alterŭter, alterŭtra, alterŭtrum ἢ altera utra, alterum utrum *ὁπότερος, α, ον*.

uterqve, utrăqve, utrumqve *ἑκάτερος, α, ον*.

utervis, utrăvis, utrumvis } *ὁποτεροςοῦν, ὁποτεροςδήποτε*.
uterlĭbet, utrălibet, utrumlibet }

neuter, neutra, neutrum *οὐδέτερος, α, ον*.

Περὶ τῆς κλίσεως τούτων πρβλ. § 45. Ἰστέον δὲ ὅτι τοῦ alteruter συνήθως μόνον τὸ δεύτερον μέρος κλίνεται.

aliqvantus, aliqvanta, aliqvantum *ποσός τὶς, τὶ.*
qvantusvis, qvantăvis, qvantumvis } *ὁποσοςοῦν (ὁποσοςδή-*
qvantuslĭbet, qvantălibet, qvantumlibet } *ποτε), ὁπηλικοςοῦν.*
qvalislibet, qvalelibet *ὁποιοςοῦν.*
aliqvot (ἄκλιτ.) *τινὲς, τινά.*

ΣΗΜ. Τὸ qvisqvam καὶ ullus κεῖνται μόνον ἐν ἀρνητικοῖς λόγοις, τὸ μὲν οὐσιαστικῶς, τὸ δὲ ullus ἐπιθετικῶς.

Β′. ΚΛΙΣΙΣ ΡΗΜΑΤΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ′.

Τὰ παρεπόμενα τοῖς ῥήμασι.

119. Καὶ τοῖς Λατινικοῖς ῥήμασι παρέπονται ὅσα καὶ τοῖς Ἑλληνικοῖς, ἡ διάθεσις, ἡ ἔγκλισις, ὁ χρόνος, ὁ ἀριθμός, τὸ πρόσωπον καὶ ἡ συζυγία.

120. Α′. *Διάθεσις.* Τῶν ῥημάτων τῆς Λατινικῆς γλώσσης αἱ διαθέσεις (genera verbi) εἶνε δύο, ἐνέργεια καὶ πάθος, ὅθεν πᾶν ῥῆμα εἶνε ἢ ἐνεργητικὸν (genus verbi activum ἢ verbum activum), ἢ παθητικὸν (genus verbi passivum ἢ verbum passivum). Τὸ δὲ ἐνεργητικὸν πάλιν ῥῆμα εἶνε ἢ μεταβατικὸν (verbum transitivum), ἢ ἀμετάβατον ἤτοι οὐδέτερον (verbum intransitivum, neutrum). Κλίνονται δὲ ἤτοι μετασχηματίζονται ἄλλως μὲν τὰ ἐνεργητικὰ (forma activa), ἄλλως δὲ τὰ παθητικὰ (forma passiva).

121. Β′. *Ἔγκλισις* (modus). Αἱ δὲ ἐγκλίσεις εἶνε τρεῖς,

Ὁριστική	Indicativus
Ὑποτακτική	Conjunctivus
Προστακτική	Imperativus.

Καλοῦνται δὲ αἱ τρεῖς αὗται ἐγκλίσεις καὶ verbum finitum (*ἐγκλίσεις παρεμφατικαί, τὰ παρεμφατικά*). Διότι ἐκτὸς τῶν τύπων τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι ἀπαρέμφατοι, μὴ παρεμφαίνοντες δηλαδὴ ὡρισμένως τὴν ἐνέργειαν τοῦ ῥήματος ἤτοι τὸ πρόσωπον (verbum infinitum). Καλοῦνται δὲ οὗτοι

Ἀπαρέμφατος	Infinitivus
Μετοχή	Participium
Ὕπτιον (α)	Supīnum
Θετικὸν (β)	Gerundium.

ΣΗΜ. ά. Τὸ ὕπτιον ἔχει διττὸν τύπον, τὴν τῆς αἰτιατικῆς κατάληξιν um καὶ τὴν τῆς ἀφαιρετικῆς u, ὅθεν τὸ μὲν καταλῆγον εἰς um καλεῖται πρῶτον, τὸ δὲ εἰς u δεύτερον. Ἀμφότεροι δὲ οἱ τύποι οὗτοι κεῖνται σύμφωνα πρὸς τὰς πτωτικὰς αὐτῶν καταλήξεις οὐχὶ καθ' ἑαυτοὺς καὶ ἀπολύτως, ἀλλ' ἀεὶ μόνον ἐν ἐξαρτήσει, ἤτοι ἐν συντάξει μετ' ἄλλων λέξεων, καὶ ὁ μὲν πρῶτος μετὰ ῥημάτων, ἐν οἷς ἔγκειται ἡ ἔννοια τῆς κινήσεως ἢ γενικώτερον τῆς πρός τινα σκοπὸν τεινούσης ἐνεργείας, ὅπως τὸν σκοπὸν τοῦτον σημάνῃ, οἷον μετὰ τῶν ῥημάτων ire, venire, mittere, conducere καὶ ἐνίοτε καὶ μετὰ τοῦ hortari καὶ facere (οἷον eo spectatum εἶμι θεασόμενος)· ὁ δὲ εἰς ἔμφασιν ἤτοι ὁρισμὸν τῶν ἰδιοτήτων, αἵτινες κατά τινος ἀντικειμένου οὐχὶ ἀπολύτως κατηγοροῦνται, ἀλλ' ἐν ὡρισμένῃ τινὶ σχέσει, καθ' ἣν δηλαδὴ περίπτωσιν συμβαίνει ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπτίου σημαινομένη ἐνέργεια· οἷον mirabile visu θαυμαστὸν ἰδεῖν, οὐχὶ δηλαδὴ ἀπολύτως θαυμαστόν, ἀλλ' ὅταν τις ἴδῃ αὐτό.

ΣΗΜ. β'. Τὸ δὲ θετικὸν εἶνε καὶ αὐτὸ διττόν, τὸ μὲν καταλῆγον εἰς endum (οὐδ.), τὸ δὲ εἰς endus, a, um, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἐκλήθη gerundium, τὸ δὲ δεύτερον gerundivum (γ). Ἀντιστοιχοῦσι δὲ ὅλως κατά τε τὴν σημασίαν καὶ τὴν σύνταξιν τὸ μὲν

(α) Ἐκάλεσαν τὸν τύπον τοῦτον οἱ Λατῖνοι γραμματικοὶ supīnum μεταφράσαντες τὸν Ἑλληνικὸν ὅρον ὕπτιον· ἐκάλουν δὲ ὕπτιον οἱ φιλόσοφοι Ἕλληνες τὸ παθητικὸν ἐκ τῆς τῶν παλαιόντων μεταφορᾶς, ὑπτίαν διάθεσιν τὴν παθητικὴν λέγοντες, τὴν δὲ ἐνεργητικὴν ὀρθήν. Οἱ δὲ Λατῖνοι γραμματικοὶ ἐκάλεσαν τὸν τύπον τοῦτον (οὐχὶ ὅμως ὀρθῶς) supinum, διότι ἐνόμιζον ὅτι ἐγένετο ἐκ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἧς φαίνεται μόνον συγγενής, οὐδαμῶς ὅμως ὄντως εἶνε οὔτε κατὰ τὴν φύσιν οὐδὲ κατὰ τὴν σημασίαν. Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἠθέλησαν νὰ καλέσωσιν αὐτὸν passivum, διότι ἔβλεπον καὶ αὐτοὶ σαφῶς ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ τύπος οὗτος ἔχει ἐνεργητικὴν διάθεσιν, ἐν ᾧ ὁ ὅρος supinum δὲν παρέχει οὕτω σαφῆ καὶ εἰς πάντα εὔγνωστον τὴν ἀντιλογίαν τοῦ ὀνόματος πρὸς τὸ σημαινόμενον.

(β) Θετικὰ (ἐπιῤῥήματα) ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες γραμματικοὶ τὰ εἰς τέον, οἷον ἰτέον, πιστευτέον κτλ., ὡς προστακτικά, ἤτοι ὡς σημαίνοντα προσταγὴν ἢ τὸ ὀφειλόμενον γενέσθαι.

(γ) Τὸ μὲν πρῶτον θετικὸν ὑπὸ τῶν πλείστων τῶν παλαιῶν γραμματικῶν καὶ ὑπὸ πάντων τῶν νεωτέρων ἐκλήθη gerundium, τὸ δὲ δεύτερον ἄλλοτε ἄλλως, ὀρθότερον ὅμως ὑπὸ τῶν νεωτέρων gerundivum. Ἐκλήθη π. χ. τὸ δεύτερον καὶ participium futuri passivum, ἀλλ' ἡ ὀνομασία αὕτη οὐδαμῶς ἀντιστοιχεῖ οὔτε πρὸς τὸν τύπον οὐδὲ πρὸς τὴν σημασίαν τοῦ δευτέρου θετικοῦ· διότι πρῶτον μὲν δὲν εἶνε κυρίως μέλλοντος χρόνου, ἔπειτα δὲ κυρίως οὔτε παθητικὸν εἶνε οὔτε ἐνεργητικόν, καθὼς καὶ τὸ πρῶτον θετικόν, φαίνεται δὲ μόνον ἐκ τῆς ἐπικρατούσης χρήσεως τὸ μὲν πρῶτον θετικὸν ἐνεργητικόν, τὸ δὲ δεύτερον παθητικόν· ὅθεν καὶ προετιμήσαμεν νὰ κατατάξωμεν καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ κλίσει τῶν ῥημάτων, ὡς συνήθως γίνεται, τὸ μὲν εἰς τοὺς ἐνεργητικοὺς τύπους, τὸ δὲ εἰς τοὺς παθητικούς, προσέτι δὲ μάλιστα διὰ φόβον, μὴ προσκρούσωμεν ἐπὶ μᾶλλον εἰς τὰ συνήθως παραδεδεγμένα.

πρῶτον πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ εἰς τέον, τὸ δὲ δεύτερον πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ εἰς τέος, α, ον· οἷον τὸ μὲν legendum est libros ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἀναγνωστέον ἐστὶ τὰ συγγράμματα, τὸ δὲ legendi sunt libri πρὸς τὸ ἀναγνωστέα ἐστὶ τὰ συγγράμματα. Διαφέρει δὲ τὸ εἰς τέον Ἑλληνικὸν οὐδέτερον θετικὸν τοῦ Λατινικοῦ πρώτου θετικοῦ πρῶτον μὲν ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔχει μόνον τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικήν, ἐν ᾧ τὸ Λατινικὸν κλίνεται (ὡς οὐδέτερον) κατὰ πάσας τὰς πτώσεις πλὴν τῆς κλητικῆς (α)· ὅ,τι δὲ σημαίνουσιν αἱ λοιπαὶ πτώσεις τοῦ Λατινικοῦ θετικοῦ, ἃς δὲν ἔχει τὸ Ἑλληνικόν, ἀναπληροῦσιν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ αἱ ἀνάλογοι πτώσεις τῆς ἐνάρθρου ἀπαρεμφάτου (οἷον ars amandi ἡ τέχνη τοῦ ἐρᾶν κτλ.)· ἔπειτα δὲ ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν εἶνε ἐν χρήσει καὶ ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ (οἷον ἐκποτέα ἐστὶ τὴν τρύγα), ἵνα σημάνῃ τὴν ἀνάγκην τῆς πράξεως ὡς κατ' ἐπανάληψιν ἐννοουμένην, ἐν ᾧ τὸ Λατινικὸν ἔχει μόνον τὸν ἑνικὸν ἀριθμόν. Κεῖται δὲ τὸ πρῶτον θετικὸν ἐν τῇ ὀνομαστικῇ μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ μόνον ῥήματος est, erat κτλ., ἐν δὲ ταῖς πλαγίαις πτώσεσιν ἐν ἐξαρτήσει.

122. Γ'. *Χρόνος* (*tempus*). Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶνε ἕξ, οἱ ἑπόμενοι·

Ἐνεστὼς	**Praesens**
Παρατατικὸς	**Imperfectum**
Παρακείμενος	**Perfectum**
Ὑπερσυντελικὸς	**Plusqvamperfectum**
Μέλλων	**Futurum**
Μέλλων τετελεσμένος	**Futurum exactum.**

ΣΗΜ. ά. Ὁ μέλλων λέγεται καὶ μέλλων ά. (**futurum primum**), ἢ ἁπλοῦς μέλλων (**futurum simplex**), ὁ δὲ τετελεσμένος λέγεται καὶ μέλλων β'. (**futurum alterum**).

ΣΗΜ. β'. Ὁ παρακείμενος τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἀντιστοιχεῖ ἄλλοτε μὲν πρὸς τὸν παρακείμενον, ἄλλοτε δὲ πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τὴν δὲ διάκρισιν διδάσκει ἡ σύνταξις.

123. Δ'. *Ἀριθμὸς* (*numerus*). Ἕκαστος δὲ χρόνος ἔχει δύο ἀριθμούς, ἑνικὸν καὶ πληθυντικόν.

124. Ε'. *Πρόσωπον* (*persōna*). Ἑκάτερος δὲ ἀριθμὸς ἔχει τρία πρόσωπα, πρῶτον, δεύτερον καὶ τρίτον.

125. ϛ'. *Συζυγία* (*conjugatio*). Συζυγίας δὲ ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα τέσσαρας διακρινομένας ἐκ τῆς καταλήξεως τῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος. Καταλήγουσι δὲ αἱ συζυγίαι ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ

(α) Ὅτι δὲ οὐχὶ ὀρθῶς ἔνιοι τῶν τε παλαιῶν καὶ νέων Λατίνων γραμματικῶν δὲν παραδέχονται ὀνομαστικὴν ἐν τῷ πρώτῳ θετικῷ εἶνε φανερόν.

α'. ἡ μὲν πρώτη εἰς āre· οἷον amāre *ἀγαπᾶν*.
β'. ἡ δὲ δευτέρα εἰς ēre· οἷον monēre *παραινεῖν*.
γ'. ἡ δὲ τρίτη εἰς ĕre· οἷον legĕre *ἀναγιγνώσκειν*.
δ'. ἡ δὲ τετάρτη εἰς īre· οἷον audīre *ἀκούειν*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Ῥῆμα οὐσιαστικὸν (*verbum substantivum*).

126. Τὸ οὐσιαστικὸν ῥῆμα esse *εἶναι* κλίνεται ἀνωμάλως ὡς ἑξῆς·

	A. INDICATIVUS.		B. CONJUNCTIVUS.
	Praesens.		
Sing.	sum	Sing.	sim
	ĕs		sis
	est		sit
Plur.	sŭmus	Plur.	sīmus
	estis		sītis
	sunt		sint
	Imperfectum.		
Sing.	ĕram	Sing.	essem
	eras		esses
	erat		esset
Plur.	erāmus	Plur.	essēmus
	erātis		essētis
	erant		essent
	Futurum.		
Sing.	ĕro	Sing.	futūrus, futura, futurum sim
	eris		sis
	erit		sit
Plur.	erĭmus	Plur.	futuri, futurae, futura simus
	erĭtis		sitis
	erunt		sint

Perfectum.

Sing.	fui	Sing.	fuĕrim
	fuisti		fueris
	fuit		fuerit
Plur.	fuĭmus	Plur.	fuerĭmus
	fuistis		fuerĭtis (α)
	fuērunt (fuēre)		fuĕrint

Plusqvamperfectum.

Sing.	fuĕram	Sing.	fuissem
	fueras		fuisses
	fuerat		fuisset
Plur.	fuerāmus	Plur.	fuissēmus
	fuerātis		fuissētis
	fuĕrant		fuissent

Futurum exactum.

Sing.	fuĕro	ὁμοία τῇ τοῦ παρακειμένου.
	fueris	
	fuerit	
Plur.	fuerĭmus	
	fuerĭtis (α)	
	fuerint	

C. IMPERATIVUS.

Praesens.

Sing.	2. ĕs
Plur.	2. este

Futurum.

Sing.	2. esto
	3. esto
Plur.	2. estōte
	3. sunto

D. INFINITIVUS.

Praesens.

esse

(α) Ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ συνήθως ἐκφωνοῦνται ταῦτα βραχέως (fuerĭmus, fuerĭtis).

Perfectum.

fuisse

Futurum.

Sing. futūrum, am, um esse } ἢ fōre
Plur. futuros, as, a esse }

E. PARTICIPIUM.

Praesens.	*Futurum.*
(ens)	futūrus, a, um

Supinum καὶ *Gerundium* λείπουσιν.

127. Ὁμοίως κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα absum *ἄπειμι*, adsum *πάρειμι*, desum *ἐλλείπω*, insum *ἐνυπάρχω*, intersum *διαγίγνομαι*, *παραγίγνομαι*, obsum *ἐναντιοῦμαι*, praesum *προΐσταμαι*, prosum *ὠφελῶ*, subsum *ὑπόκειμαι*, supersum *περιγίγνομαι*.

ΣΗΜ. ά. Ἀντὶ essem κ.τ.λ. λέγεται καὶ fōrem, fores, foret, forent. Εἶνε δὲ ἐν χρήσει τὸ forem κτλ. ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει (ἀποδόσει) ὑποθετικῶν λόγων καὶ ἐν τελικοῖς λόγοις (ut foret, ne foret, qvi foret). Τὸ δὲ fore τίθεται μετὰ μετοχῶν ἀντὶ futurum esse· ὅθεν μόνον laudatum fore (laudandum fore) καὶ οὐχὶ futurum esse.

ΣΗΜ. β'. Ἐν τῇ κλίσει τοῦ prosum παρεμβάλλεται πανταχοῦ τὸ d ὅπου μετὰ τὸ o ἀκολουθεῖ e· οἷον prodes, prodest, prodĕram, prodĕro.

ΣΗΜ. γ'. Ἡ ἄχρηστος μετοχὴ ens κεῖται μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις absens ἀπών καὶ praesens παρών· ὡς οὐσιαστικὸν δὲ τὸ ens εἶνε φιλοσοφικὸς ὅρος.

ΣΗΜ. δ'. Ἀρχαϊκοὶ τύποι ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τοῦ ἐνεστῶτος εἶνε οἱ siem, sies, siet, sient, ὡς καὶ οἱ fuam, fuas, fuat, fuant.

ΣΗΜ. έ. Οἱ τύποι τοῦ ῥήματος sum σχηματίζονται κυρίως ἐκ δύο ῥιζῶν, τῆς es (=Ἑλλ. εἰμί), ὅθεν esum (ὕστερον sum) καὶ πάντες οἱ ἐκ τοῦ e ἀρχόμενοι τύποι, καὶ τῆς fu (fuo=Ἑλλ. φύω). (α).

(α) Πρὸ τοῦ est προηγουμένου φωνήεντος ἢ m, ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις τὸ e παρελείπετο ἐν τῇ ἐκφωνήσει καὶ συνήθως καὶ ἐν τῇ γραφῇ· οἷον nata st, natum st, oratio st· παρὰ δὲ τοῖς κωμικοῖς (Πλαύτῳ καὶ Τερεντίῳ) συγκεράννυται καὶ ἡ κατάληξις us μετὰ τοῦ est· οἷον factust, opust (factus est, opus est).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Αἱ τέσσαρες ὁμαλαὶ συζυγίαι.

128. FORMA ACTIVA.

A. INDICATIVUS.

Praesens.

Conjug. I.	Conjug. II.	Conjug. III.	Conjug. IV.
S. laud-o	doc-eo	lĕg-o	aud-io
ἐπαινῶ	*διδάσκω*	*ἀναγιγνώσκω*	*ἀκούω*
laud-ās	doc-ēs	leg-ĭs	aud-īs
laud-at	doc-et	leg-it	aud-it
P. laud-āmus	doc-ēmus	leg-ĭmus	aud-īmus
laud-ātis	doc-ētis	leg-ĭtis	aud-ītis
laud-ant	doc-ent	leg-unt	aud-iunt

Imperfectum.

S. laud-ābam	doc-ēbam	lĕg-ēbam	aud-iēbam
laud-abās	doc-ebās	leg-ebās	aud-iebās
laud-abat	doc-ebat	leg-ebat	aud-iebat
P. laud-abāmus	doc-ebāmus	leg-ebāmus	aud-iebāmus
laud-abātis	doc-ebātis	leg-ebātis	aud-iebātis
laud-abant	doc-ebant	leg-ebant	aud-iebant

Futurum.

S. laud-ābo	doc-ēbo	lĕg-am	aud-iam
laud-abis	doc-ebis	leg-ēs	aud-iēs
laud-abit	doc-ebit	leg-et	aud-iet
P. laud-abĭmus	doc-ebĭmus	leg-ēmus	aud-iēmus
laud-abĭtis	doc-ebĭtis	leg-ētis	aud-iētis
laud-abunt	doc-ebunt	leg-ent	aud-ient

Perfectum.

S.	laud-āvi	doc-ui	lēg-i	aud-īvi
	laud-avisti	doc-uisti	leg-isti	aud-ivisti
	laud-avit	doc-uit	leg-it	aud-ivit
P.	laud-avĭmus	doc-uimus	leg-ĭmus	aud-ivĭmus
	laud-avistis	doc-uistis	leg-istis	aud-ivistis
	laud-avērunt	doc-uērunt	leg-ērunt	aud-ivērunt
	(laud-avēre)	(doc-uēre)	(leg-ēre)	(aud-ivēre)

Plusqvamperfectum.

S.	laud-avĕram	doc-uĕram	lēg-ĕram	aud-ivĕram
	laud-averās	doc-uerās	leg-erās	aud-iverās
	laud-averat	doc-uerat	leg-erat	aud-iverat
P.	laud-averāmus	doc-uerāmus	leg-erāmus	aud-iverāmus
	laud-averātis	doc-uerātis	leg-erātis	aud-iverātis
	laud-averant	doc-uerant	leg-ĕrant	aud-iverant

Futurum exactum.

S.	laud-avĕro	doc-uĕro	lēg-ĕro	aud-ivĕro
	laud-averis	doc-ueris	leg-eris	aud-iveris
	laud-averit	doc-uerit	leg-erit	aud-iverit
P.	laud-averĭ̆mus	doc-uerĭ̆mus	leg-erĭ̆mus	aud-iverĭ̆mus
	laud-averĭ̆tis(α)	doc-uerĭ̆tis	leg-erĭ̆tis	aud-iverĭ̆tis
	laud-averint	doc-uerint	leg-erint	aud-iverint

B. CONJUNCTIVUS.

Praesens.

S.	laud-em	doc-eam	lĕg-am	audi-am
	laud-ēs	doc-eās	leg-ās	aud-iās
	laud-et	doc-eat	leg-at	aud-iat
P.	laud-ēmus	doc-eāmus	leg-āmus	aud-iāmus
	laud-ētis	doc-eātis	leg-ātis	aud-iātis
	laud-ent	doc-eant	leg-ant	aud-iant

(α) Πρβλ. σελ. 68 (α).

Imperfectum.

S. laud-ārem	doc-ērem	lĕg-ĕrem	aud-īrem
laud-arēs	doc-erēs	leg-erēs	aud-irēs
laud-aret	doc-eret	leg-eret	aud-iret
P. laud-arēmus	doc-erēmus	leg-erēmus	aud-irēmus
laud-arētis	doc-erētis	leg-erētis	aud-irētis
laud-arent	doc-erent	leg-erent	aud-irent

Perfectum.

S. laud-avĕrim	doc-uĕrim	lēg-ĕrim	aud-ivĕrim
laud-averis	doc-ueris	leg-eris	aud-iveris
laud-averit	doc-uerit	leg-erit	aud-iverit
P. laud-averĭmus	doc-uerĭmus	leg-erĭmus	aud-iverĭmus
laud-averĭtis(α)	doc-uerĭtis	leg-erĭtis	aud-iverĭtis
laud-averint	doc-uerint	leg-erint	aud-iverint

Plusqvamperfectum.

S. laud-avissem	doc-uissem	lēg-issem	aud-ivissem
laud-avissēs	doc-uissēs	leg-issēs	aud-ivisses
laud-avisset	doc-uisset	leg-isset	aud-ivisset
P. laud-avissēmus	doc-uissemus	leg-issēmus	aud-ivissēmus
laud-avissētis	doc-uissētis	leg-issētis	aud-ivissētis
laud-avissent	doc-uissent	leg-issent	aud-ivissent

Futurum.

S. laud-	sim	doc-	sim	lec-	sim	aud-	sim
atūrus,	sis	tūrus,	sis	tūrus,	sis	itūrus,	sis
a, um	sit	a, um	sit	a, um	sit	a, um	sit
P. laud-	simus	doc-	simus	lec-	simus	aud-	simus
aturi,	sitis	turi,	sitis	turi,	sitis	ituri,	sitis
ae, a	sint	ae, a	sint	ae, a	sint	ae, a	sint

Futurum exactum.

ὁμοία τῇ τοῦ παρακειμένου.

(α) Πρβλ. σελ. 68 (α).

C. IMPERATIVUS.

Praesens.

S. 2. laud-ā	doc-ē	lĕg-ĕ	aud-ī
P. 2. laud-āte	doc-ēte	leg-īte	aud-īte

Futurum.

S. 2. laud-āto	doc-ēto	lĕg-ĭto	aud-īto
3. laud-āto	doc-ēto	lĕg-ĭto	aud-īto
P. 2. laud-atōte	doc-etōte	leg-itōte	aud-itōte
3. laud-anto	doc-ento	leg-unto	aud-iunto

D. INFINITIVUS.

Praesens.

laud-āre	doc-ēre	lĕg-ĕre	aud-īre

Perfectum.

laud-avisse	doc-uisse	lĕg-isse	aud-ivisse

Futurum.

S. laud-atūrum, am, um esse	doc-tūrum, am, um esse	lec-tūrum, am, um esse	aud-itūrum, am, um esse
P. laud-atūros, as, a esse	doc-tūros, as, a esse	lec-tūros, as, a esse	aud-itūros, as, a esse

E. PARTICIPIUM.

Praesens.

laud-ans	doc-ens	lĕg-ens	aud-iens

Futurum.

laud-atūrus, a, um	doc-tūrus, a, um	lec-tūrus, a, um	aud-itūrus, a, um

F. SUPINUM.

1. laud-ātum	doc-tum	lec-tum	aud-ītum
2. laud-atu	doc-tu	lec-tu	aud-itu

G. GERUNDIUM.

Nom., Acc.	laud-andum	doc-endum	lĕg-endum	aud-iendum
Gen.	laud-andi	doc-endi	leg-endi	aud-iendi
Dat., Abl.	laud-ando	doc-endo	leg-endo	aud-iendo.

129. II. FORMA PASSIVA.

A. INDICATIVUS.

Praesens.

	Conjug. I.	Conjug. II.	Conjug. III.	Conjug. IV.
S.	laud-or	doc-eor	lĕg-or	aud-ior
	ἐπαινοῦμαι	*διδάσκομαι*	*ἀναγιγνώσκομαι*	*ἀκούομαι*
	laud-āris (e)	doc-ēris	leg-ĕris	aud-īris
	laud-ātur	doc-ētur	leg-ĭtur	aud-ītur
P.	laud-āmur	doc-ēmur	leg-ĭmur	aud-īmur
	laud-āmĭni	doc-emĭni	leg-ĭmĭni	aud-īmĭni
	laud-antur	doc-entur	leg-untur	aud-iuntur

Imperfectum.

S.	laud-ābar	doc-ēbar	lĕg-ēbar	aud-iēbar
	laud-abāris(e)	doc-ebāris (e)	leg-ebāris (e)	aud-iebāris (e)
	laud-abatur	doc-ebatur	leg-ebatur	aud-iebatur
P.	laud-abāmur	doc-ebamur	leg-ebamur	aud-iebamur
	laud-abamĭni	doc-ebamĭni	leg-ebamĭni	aud-iebamĭni
	laud-abantur	doc-ebantur	leg-ebantur	aud-iebantur

Futurum.

S. laud-ābor	doc-ēbor	lĕg-ar	aud-iar
laud-abĕris(e)	doc-ebĕris (e)	leg-ēris (e)	aud-iēris (e)
laud-abĭtur	doc-ebĭtur	leg-etur	aud-ietur
P. laud-abĭmur	doc-ebĭmur	leg-ēmur	aud-iēmur
laud-abimĭni	doc-ebimĭni	leg-ēmĭni	aud-iemĭni
laud-abuntur	doc-ebuntur	leg-entur	aud-ientur

Ferfectum.

S. lau-	sum	doc-	sum	lec-	sum	aud-	sum
d-ātus,	es	tus,	es	tus,	es	ītus,	es
a, um	est	a, um	est	a, um	est	a, um	est
P. lau-	sumus	doc-	sumus	lec-	sumus	au-	sumus
d-āti,	estis	ti,	estis	ti,	estis	d-īti,	estis
ae, a	sunt	ae, a	sunt	ae, a	sunt	ae, a	sunt

Plusqvamperfectum.

S. lau-	eram	doc-	eram	lec-	eram	aud-	eram
d-ātus,	eras	tus,	eras	tus,	eras	ītus,	eras
a, um	erat	a, um	erat	a, um	erat	a, um	erat
P. lau-	eramus	doc-	eramus	lec-	eramus	au-	eramus
d-āti,	eratis	ti,	eratis	ti,	eratis	d-īti,	eratis
ae, a	erant	ae, a	erant	ae, a	erant	ae, a	erant

Futurum exactum.

S. lau-	ero (α)	doc-	ero	lec-	ero	aud-ī-	ero
d-ātus,	eris	tus,	eris	tus,	eris	tus,	eris
a, um	erit	a, um	erit	a, um	erit	a, um	eris
P. lau-	erimus	doc-	erimus	lec-	erimus	aud-ī-	erimus
d-āti,	eritis	ti,	eritis	ti,	eritis	ti,	eritis
ae, a	erunt	ae, a	erunt	ae, a	erunt	ae, a	erunt

(α) Ἀντὶ laudatus (doctus κ.τ.λ.) ero, eris κ.τ.λ. λέγεται καὶ laudatus (doctus κτλ.) fuero, fueris κ.τ.λ.

Β. CONJUNCTIVUS.

Praesens.

S. laud-er	doc-ĕar	lĕg-ar	aud-iar
laud-ēris (e)	doc-eāris (e)	leg-āris (e)	aud-iāris (e)
laud-ētur	doc-eātur	leg-ātur	aud-iātur
P. laud-ēmur	doc-eāmur	leg-āmur	aud-iāmur
laud-emĭni	doc-eamĭni	leg-amĭni	aud-iamĭni
laud-entur	doc-eantur	leg-antur	aud-iantur

Imperfectum.

S. laud-ārer	doc-ērer	lĕg-ĕrer	aud-īrer
laud-arēris(e)	doc-erēris (e)	leg-erēris (e)	aud-irēris (e)
laud-arētur	doc-erētur	leg-eretur	aud-irētur
P. laud-arēmur	doc-erēmur	leg-erēmur	aud-irēmur
laud-aremĭni	doc-eremĭni	leg-eremĭni	aud-iremĭni
laud-arentur	doc-erentur	leg-erentur	aud-irentur

Perfectum.

S. laud-	sim	doc-	sim	lec-	sim	aud-ī-	sim
ātus,	sis	tus,	sis	tus,	sis	tus,	sis
a, um	sit	a, um	sit	a, um	sit	a, um	sit
P. lau-	simus	doc-	simus	lec-	simus	au-	simus
d-āti,	sitis	ti,	sitis	ti,	sitis	d-īti,	sitis
ae, a	sint	ae, a	sint	ae, a	sint	ae, a	sint

Plusqvamperfectum.

S. laud-	essem	doc-	essem	lec-	essem	aud-	essem
ātus,	esses	tus,	esses	tus,	esses	ītus,	esses
a, um	esset	a, um	esset	a, um	esset	a, um	esset
P. laud-	essēmus	doc-	essemus	lec-	essemus	aud-	essemus
āti,	essetis	ti,	essetis	ti,	essetis	īti,	essetis
ae, a	essent	ae, a	essent	ae, a	essent	ae, a	essent

Futurum.

Λείπει.

C. IMPERATIVUS.

Praesens.

S. 2.	laud-āre	doc-ēre	lĕg-ĕre	aud-īre
P. 2.	laud-amĭni	doc-emĭni	leg-imĭni	aud-imĭni

Futurum.

S. 2.	laud-ātor	doc-ētor	lĕg-ĭtor	aud-ītor
3.	laud-ātor	doc-ētor	leg-ĭtor	aud-ītor
P. 3.	laud-antor	doc-entor	leg-untor	aud-iuntor (α)

D. INFINITIVUS.

Praesens.

laud-ari	doc-ēri	lĕg-i	aud-īri

Perfectum.

S.	laud-ā-tum, am, um esse	doc-tum, am, um esse	lec-tum, am, um esse	aud-ītum, am, um esse
P.	laud-a-tos, as, a esse	doc-tos, as, a esse	lec-tos, as, a esse	aud-i-tos, as, a esse

Futurum.

laudatum iri	doctum iri	lectum iri	audītum iri

E. PARTICIPIUM.

Perfectum.

laud-atus, a, um	doc-tus, a, um	lec-tus, a, um	aud-ītus, a, um

---

(α) Τὸ δεύτερον πληθυντικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ μέλλοντος λείπει, ἀναπληροῦται δὲ διὰ τοῦ β'. πληθ. προσώπου τῆς ὁριστικῆς τοῦ μέλλοντος laudabimĭni, docebimĭni κ.τ.λ.

F. GERUNDIVUM.

laud-andus,a,um | doc-endus,a,um | leg-endus,a,um | aud-iendus,a,um.

130. Ῥήματα πρὸς ἄσκησιν.

Πρώτης συζυγίας.		Δευτέρας συζυγίας.	
arare	γεωργεῖν	coercēre	περιορίζειν
clamare	βοᾶν	debere	ὀφείλειν
damnare	καταγιγνώσκειν	dolere	λυπεῖσθαι
donare	δωρεῖσθαι	exercere	ἀσκεῖν
errare	πλανᾶσθαι	habere	ἔχειν
jurare	ὀμνύναι	jacere	κεῖσθαι
narrare	διηγεῖσθαι	nocere	βλάπτειν
nunciare	ἀγγέλλειν	parere	ὑπακούειν
optare	εὔχεσθαι	placere	ἀρέσκειν
ornare	κοσμεῖν	praebere	παρέχειν
sperare	ἐλπίζειν	tacere	σιωπᾶν
vocare	καλεῖν.	valere	ἰσχύειν.

Τρίτης συζυγίας.		Τετάρτης συζυγίας.	
acuĕre	ὀξύνειν	cusdodīre	φυλάττειν
arguere	αἰτιᾶσθαι	dormire	καθεύδειν
emere	ὠνεῖσθαι	erudire	ἐκπαιδεύειν
minuere	ἐλαττοῦν	impedire	ἐμποδίζειν
statuere	ἱδρύεσθαι	irretire	περιπλέκειν
tribuere	νέμειν	lenire	πραΰνειν
scribere	γράφειν	mollire	μαλάσσειν
dicere	λέγειν	mugire	μυκᾶσθαι
ducere	ἄγειν.	nutrire	τρέφειν
		punire	τιμωρεῖν
		scire	εἰδέναι
		servire	δουλεύειν
		vestire	ἐνδύειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Ἀποθετικὰ (deponentia).

131. Τὰ ἀποθετικὰ ῥήματα (depōnentia), παθητικοὺς τύπους ἔχοντα, δὲν ἔχουσι καὶ διάθεσιν παθητικήν, ἀλλ' ἐν ἅπασι τοῖς χρόνοις (α) ἐνεργητικήν. Καὶ ἐκ μὲν τῶν ἐνεργητικῶν τύπων ἔχουσι τὰ ἀποθετικὰ τὸ ὕπτιον, τὸ ά. θετικόν, ἀμφοτέρας τὰς μετοχὰς εἰς **ns** καὶ **urus** καὶ τὴν ὑποτακτικὴν καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος· ἐκ δὲ τῶν παθητικῶν δὲν ἔχουσι τὴν ἀπαρέμφατον τοῦ μέλλοντος. Κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἑπόμενα παραδείγματα·

A. INDICATIVUS.

Praesens.

Conjug. I.	Conjug. II.	Conjug. III.	Conjug. IV.
S. hort-or	ver-eor	seqv-or	bland-ior
προτρέπω	αἰδοῦμαι	ἕπομαι	κολακεύω
P. hort-āmur	ver-ēmur	seqv-ĭmur	bland-īmur

Imperfectum.

S. hort-ābar	ver-ēbar	seqv-ēbar	bland-iēbar
P. hort-abāmur	ver-ebāmur	seqv-ebāmur	bland-iebāmur

Futurum.

S. hort-ābor	ver-ēbor	seqv-ar	bland-iar
P. hort-abĭmur	ver-ebĭmur	seqv-ēmur	bland-iēmur

Perfectum.

S. hort-ātus, a, um sum	ver-ĭtus, a, um sum	secū-tus, a, um sum	bland-ītus, a, um sum
P. hort-ati, ae, a sumus	veriti, ae, a, sumus	secu-ti, ae, a sumus	bland-iti, ae, a sumus

(α) Πρβλ. σελ. 65 ὑποσ. (γ).

Plusqvamperfectum.

S. hort-atus, a, um eram	ver-itus, a, um eram	secu-tus, a, um eram	bland-itus, a, um eram
P. hort-ati, ae, a eramus	ver-iti, ae, a eramus	secu-ti, ae, a eramus	bland-iti, ae, a eramus

Futurum exactum.

S. hort-atus, a, um ero	ver-itus, a, um ero	secu-tus, a, um ero	bland-itus, a, um ero
P. hort-ati, ae, a erimus	ver-iti, ae, a erimus	secu-ti, ae, a erimus	bland-iti, ae, a erimus

B. CONJUNCTIVUS.

Praesens.

S. hort-er	ver-ear	seqv-ar	bland-iar
P. hort-ēmur	ver-eāmur	seqv-āmur	bland-iāmur

Imperfectum.

S. hort-ārer	ver-ērer	seqv-ĕrer	bland-īrer
P. hort-arēmur	ver-erēmur	seqv-erēmur	bland-irēmur

Perfectum.

S. hort-atus, a, um sim	ver-itus, a, um sim	secu-tus, a, um sim	bland-itus, a, um sim
P. hort-ati, ae, a simus	ver-iti, ae, a simus	secu-ti, ae, a simus	bland-iti, ae, a simus

Plusqvamperfectum.

S. hort-atus, a, um essem	ver-itus, a, um essem	secu-tus, a, um essem	bland-itus, a, um essem
P. hort-ati, ae, a essemus	ver-iti, ae, a essemus	secu-ti, ae a essemus	bland-iti, ae, a essemus

Futurum.

S. hort-atūrus, a, um sim	ver-itūrus, a, um sim	secu-tūrus, a, um sim	bland-itūrus, a, um sim
P. hort-aturi, ae, a simus	ver-ituri, ae, a simus	secu-turi, ae, a simus	bland-ituri, ae, a simus

C. IMPERATIVUS.

Praesens.

S. 2. hort-āre	ver-ēre	seqv-ĕre	bland-īre
P. 2. hort-amini	ver-emini	seqv-imini	bland-imini

Futurum.

S. 2. 3. hort-ātor	ver-ētor	seqv-ĭtor	bland-ītor
P. 3. hort-antor	ver-entor	seqv-untor	bland-iuntor(α)

D. INFINITIVUS.

Praesens.

hort-ari	ver-eri	seqv-i	bland-iri

Perfectum.

S. hort-atum, am, um esse	ver-itum, am, um esse	secu-tum, am, um esse	bland-itum, am, um esse
P. hort-atos, as, a esse	ver-itos, as, a esse	secu-tos, as, a esse	bland-itos, as, a esse

Futurum.

S. hort-aturum, am, um esse	ver-iturum, am, um esse	secu-turum, am, um esse	bland-iturum, am, um esse
P. hort-aturos, as, a esse	ver-ituros, as, a esse	secu-turos, as, a esse	bland-ituros, as, a esse

(α) Πρβλ. σελ. 77 (α).

E. PARTICIPIUM.

Praesens.

hort-ans	ver-ens	seqv-ens	bland-iens

Perfectum.

hort-ātus, a, um	ver ĭtus, a, um	secū-tus, a, um	bland-ītus, a, um

Futurum.

hort-aturus, a, um	ver-iturus, a, um	secu-turus, a, um	bland-iturus, a, um

F. SUPINUM.

1. hort-ātum	ver-ĭtum	secū-tum	bland-ītum
2. hort-atu	ver-itu	secu-tu	bland-itu

G. GERUNDIUM.

Nom., Acc. hort-andum	ver-endum	seqv-endum	bland-iendum
Gen. hort andi	ver-endi	seqv-endi	bland-iendi
Dat., Abl. hort-ando	ver-endo	seqv-endo	bland-iendo

H. GERUNDIVUM.

hort-andus, a, um	ver-endus, a, um	seqv-endus, a, um	bland-iendus, a, um.

132. *Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν.*

Πρώτης συζυγίας.

arbitrari	κρίνειν (νομίζειν)	meditari	μελετᾶν
comitari	παρακολουθεῖν, προπέμπειν	mirari	θαυμάζειν
		osculari	φιλεῖν (τῷ στόματι)
imitari	μιμεῖσθαι	praedari	λῃΐζεσθαι
lamentari	θρηνεῖν	venari	θηρεύειν.

Δευτέρας συζυγίας.

liceri ὠνεῖσθαι (ἐν δημοπρασίᾳ)	tueri τηρεῖν.

Τρίτης συζυγίας.

fruor, fruĭtus (ἢ fructus) sum, frui καρποῦσθαι	morior, mortuus sum, mori ἀποθνήσκειν
fungor, functus sum, fungi ἐκτελεῖν (πράττειν ἀρχὴν)	pascor, pastus sum, pasci νέμεσθαι (ἀμετάβ.)
vehor, vectus sum, vehi ὀχεῖσθαι	qveror, qvestus sum, qveri μέμφεσθαι
loqvor, locūtus sum, loqvi λόγους ποιεῖσθαι	sĕqvor, sĕcūtus sum, sĕqvi ἕπεσθαι.

Τετάρτης συζυγίας.

largiri ἐπιδαψιλεύεσθαι	partiri διανέμεσθαι
mentiri ψεύδεσθαι	potiri κύριον γίγνεσθαι
moliri βίᾳ κινεῖν, μηχανᾶσθαι	sortiri κληροῦσθαι.

133. Ῥήματά τινα ἐν τῷ ἐνεστῶτι ἔχοντα ἐνεργητικοὺς τύπους ἐν τῇ μετοχῇ τοῦ παρακειμένου καὶ τοῖς μετὰ ταύτης συνθέτοις χρόνοις ἔχουσι παθητικοὺς μὲν τύπους, ἐνεργητικὴν δὲ διάθεσιν. Καλοῦνται δὲ ταῦτα *ἡμιαποθετικὰ (semideponentia)* καὶ εἶνε τὰ ἑπόμενα·

audeo, ausus sum, audēre τολμᾶν
gaudeo, gavīsus sum, gaudēre χαίρειν
soleo, solĭtus sum, solēre εἰωθέναι
fīdo, fīsus sum, fidĕre πεποιθέναι.

134. Μόνον ἐν τῇ μετοχῇ τοῦ παρακειμένου ἔχουσιν ἐνεργητικὴν διάθεσιν τὰ ῥήματα coenare *δειπνεῖν*, prandēre *ἀριστᾶν*, *ἀριστοποιεῖσθαι*, potare *πίνειν*, jurare *ὀμνύναι*.

coenatus δεδειπνηκὼς
pransus ἠριστηκὼς
potus πεπωκὼς
juratus ὀμωμοκώς.

Τούτοις προσθετέον τὰ σύνθετα incoenatus *ἄδειπνος*, impransus *ἀνάριστος* καὶ conjuratus *συνωμότης*.

135. Ῥήματά τινα ἔχουσιν ἐνεργητικοὺς μὲν τύπους, παθητικὴν δὲ διάθεσιν, καὶ ὀνομάζονται *neutralia passiva*. Εἶνε δὲ τὰ ἑπόμενα·

vapulo, vapulavi, vapulatum, vapulare μαστιγοῦσθαι, οἰμώζειν,
veneo, venii, (ἄνευ ὑπτίου), venire πωλεῖσθαι,
καὶ ἐν μέρει τὸ fio *γίγνομαι* (πρβλ. § 202).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

Παραγωγὴ τῶν χρόνων.

136. Τὰ ῥήματα τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἔχουσι τέσσαρας *πρωτοτύπους τύπους*., ἀφ᾽ ὧν παράγονται πάντες οἱ λοιποί. Εἶνε δὲ οὗτοι

α΄. ἡ ὁριστικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος.
β΄. ἡ ὁριστικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου.
γ΄. τὸ ὕπτιον.
δ΄. ἡ ἀπαρέμφατος τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος.

Ὅταν λοιπὸν θέλωμεν νὰ κλίνωμεν ῥῆμά τι, πρέπει πρῶτον νὰ ἀνευρίσκωμεν τοὺς πρωτοτύπους τύπους καὶ νὰ λέγωμεν αὐτοὺς (οἷον laudo, laudavi, laudatum, laudare· doceo, docui, doctum, docere κτλ.) καὶ ἔπειτα νὰ κλίνωμεν κατὰ σειρὰν πάντας τοὺς χρόνους καὶ πάσας τὰς ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος κατὰ τὰ προηγηθέντα παραδείγματα, βοηθούμενοι ἐκ τῶν ἑπομένων εἰς ἀνεύρεσιν τῶν παραγώγων τύπων.

137. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος παράγονται

α΄) ἡ ὁριστικὴ τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος προςλήψει τοῦ r· οἷον amo, amor κτλ.

β΄) ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος, τρεπομένου τοῦ o ἐν μὲν τῇ πρώτῃ συζυγίᾳ εἰς em, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς εἰς am. Τρεπομένου δὲ τοῦ m τούτου εἰς r, σχηματίζεται ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παθητικοῦ.

γ΄) ἡ ὁριστικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ, τρεπομένου τοῦ o τῆς πρώτης συζυγίας εἰς abam, τοῦ eo τῆς δευτέρας εἰς ebam, τοῦ o τῆς τρίτης εἰς ebam καὶ τοῦ io τῆς τετάρτης εἰς iebam. Τρεπομένου δὲ τοῦ m τούτου εἰς r, σχηματίζεται ἡ ὁριστικὴ τοῦ παθητικοῦ.

δ΄) ὁ ἐνεργητικὸς μέλλων, τρεπομένου τοῦ o τῆς πρώτης συζυγίας

εἰς abo, τοῦ eo τῆς δευτέρας εἰς ebo, τοῦ o τῆς τρίτης εἰς am καὶ τοῦ io τῆς τετάρτης εἰς iam. Ἐντεῦθεν δὲ πάλιν σχηματίζεται ὁ παθητικὸς μέλλων, εἰς μὲν τὸ abo καὶ ebo τῆς πρώτης καὶ δευτέρας συζυγίας προστιθεμένου τοῦ r, τοῦ δὲ m τῆς τρίτης καὶ τετάρτης τρεπομένου εἰς r.

έ) ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος, τρεπομένου τοῦ o τῆς πρώτης συζυγίας εἰς ans, τοῦ eo τῆς δευτέρας εἰς ens, τοῦ o τῆς τρίτης εἰς ens καὶ τοῦ io τῆς τετάρτης εἰς iens. Ἐντεῦθεν δὲ παράγεται τὸ δεύτερον θετικόν, τρεπομένου τοῦ ns εἰς ndus.

138. Ἀπὸ δὲ τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου παράγονται

ά) ἡ ὁριστικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ὑπερσυντελικοῦ, τρεπομένου τοῦ i εἰς eram.

β΄) ἡ ὁριστικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ τετελεσμένου μέλλοντος, τρεπομένου τοῦ i εἰς ero.

γ΄) ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου τρεπομένου τοῦ i εἰς erim.

δ΄) ἡ ἀπαρέμφατος τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου, τρεπομένου τοῦ i εἰς isse. Προστιθεμένου δὲ εἰς ταύτην τοῦ m, παράγεται ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ὑπερσυντελικοῦ.

139 Ἀπὸ δὲ τοῦ ὑπτίου παράγονται

ά) ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος, τρεπομένου τοῦ um εἰς urus.

β΄) ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, τρεπομένου τοῦ um εἰς us.

140. Ἀπὸ δὲ τῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος παράγονται

ά) ἡ προστακτικὴ τοῦ παθητικοῦ, τὸν αὐτὸν ὅλως ἔχουσα τύπον.

β΄) ἡ προστακτικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ, ἀποβαλλομένης τῆς καταλήξεως re.

γ΄) ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ, προστιθεμένου τοῦ m. Ἐντεῦθεν δὲ παράγεται ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παθητικοῦ παρατατικοῦ, τρεπομένου τοῦ m εἰς r.

δ΄) ἡ ἀπαρέμφατος τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ,

δευτέρᾳ καὶ τετάρτῃ συζυγίᾳ τοῦ e τρεπομένου εἰς i, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ τοῦ ere εἰς i.

141. Ἡ δὲ ὁριστικὴ καὶ ὑποτακτικὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ, ὁ παθητικὸς τετελεσμένος μέλλων καὶ ἡ ἀπαρέμφατος τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου σχηματίζονται ἐκ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου καὶ χρόνου τινὸς τοῦ ῥήματος esse. Ἡ δὲ ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος ἐκ τῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ sim, sis, sit. Ἡ δὲ ἀπαρέμφατος τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος ἐξ ἀμεταβλήτου τοῦ εἰς um ὑπτίου καὶ τῆς παθητικῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ῥήματος ire *ἰέναι*, δηλαδὴ τοῦ iri.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν συζυγιῶν.

142. Οἱ παρακείμενοι εἰς avi, evi καὶ ivi μετὰ τῶν ἀπ' αὐτῶν παραγομένων τύπων πάσχουσιν ἐνίοτε συναίρεσιν·

α') οἱ μὲν εἰς avi, ἑπομένου s ἢ r· οἷον amāsti, amāstis, amārunt ἀντὶ amavisti, amavistis, amaverunt· amāram κτλ. ἀντὶ amaveram κτλ. amāro κτλ. ἀντὶ amavero κτλ. amārim κτλ ἀντὶ amaverim κτλ. amāssem κτλ. ἀντὶ amavissem κτλ. amāsse ἀντὶ amavisse.

β') οἱ δὲ εἰς evi ὡσαύτως, ἑπομένου s ἢ r· οἷον nēsti, nēstis, nērunt ἀντὶ nevisti, nevistis, neverunt· decresse ἀντὶ decrevisse κτλ.

γ') οἱ δὲ εἰς ivi ὡσαύτως, ἑπομένου s· οἷον audīsti, audīstis, audīssem, audīsse ἀντὶ audivisti, audivistis, audivissem, audivisse. Ἑπομένου δὲ r, ἀποβάλλεται μόνον τὸ v· οἷον audieram, audiero, audierim ἀντὶ audiveram, audivero, audiverim.

ΣΗΜ. Ἐν δὲ τοῖς παρακειμένοις εἰς ovi γίνεται ἡ συναίρεσις μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις τοῦ moveo καὶ ἐν τῷ novi καὶ τοῖς τούτου συνθέτοις· οἷον commōsse, nōsse, cognōsti, nōrim ἀντὶ commovisse, novisse, cognovisti, noverim.

143. Ἀντὶ τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ προσώπου τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου εἰς erunt ὑπάρχει ἕτερος τύπος ἧττον εὔ-

χρηστος εἰς ēre· οἷον amavēre, docuēre κτλ. ἀντὶ amaverunt, docuērunt κτλ. (α).

144. Τέσσαρα ῥήματα, τὸ dicere *λέγειν*, ducere *ἄγειν*, facere *ποιεῖν* καὶ ferre *φέρειν*, ἀποβάλλουσιν ἐν τῷ ἑνικῷ β' προσώπῳ τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ τὸ e· οἷον dic, duc, fac καὶ fer. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ σύνθετα αὐτῶν· οἷον benĕdic, educ, perfer, calĕfac. Τὰ σύνθετα ὅμως τοῦ facere, ἅτινα μεταβάλλουσι τὸ a τοῦ θέματος εἰς i, φυλάττουσι τὸν κανονικὸν τύπον· οἷον τοῦ conficĕre ἡ προστακτικὴ εἶνε confĭce, τοῦ perficere perfĭce (β).

146. Ῥήματά τινα εἰς eo κλίνονται οὐχὶ κατὰ τὴν δευτέραν, ἀλλὰ κατὰ τὴν πρώτην συζυγίαν· οἷον beo *εὐδαιμονά τινα ποιῶ*, creo *πλάττω*, illaqveo *παγιδεύω*, delineo *ὑπογράφω*, *σκιαγραφῶ*, meo *εἶμι*.

145. Πεντεκαίδεκα ῥήματα τῆς τρίτης συζυγίας ἔχοντα πρὸ τῆς καταλήξεως τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος βραχὺ i ἀποβάλλουσι τοῦτο, ὅταν ἕπηται ἕτερον i ἢ βραχὺ e μετὰ r, δηλ. ĕr· οἷον ἐνεστὼς τῆς ὁριστικῆς capio, capĭs, capit, capĭmus, capĭtis, capiunt. Παρατατικὸς τῆς ὁριστικῆς capĕrem κτλ. παθητ. ἐνεστὼς τῆς ὁριστικῆς capior, capĕris κτλ. (ἀλλ' ὁ μέλλων capiar, capiēris, διότι ἕπεται μακρὸν e). Ἀποθετικόν· ἐνεστὼς τῆς ὁριστικῆς morior, morĕris, morĭtur κτλ. Προστακτικὴ morĕre, morimĭni, morĭtor, moritor, moriuntor. Ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς αἱ καταλήξεις εἶνε κανονικαὶ ὡς ἐν τῷ legere καὶ seqvi.

Σημ. Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶνε τὰ ἑξῆς· capio λαμβάνω, facio ποιῶ, jacio ἵημι, βάλλω, cupio ἐπιθυμῶ, fodio ὀρύττω, fugio φεύγω, lacio ἐφέλκω, δελεάζω, pario γεννῶ, qvatio σείω, rapio ἁρπάζω, sapio χυμὸν ἢ γεῦμα ἔχω, specio σκοπῶ, ὁρῶ· καὶ τὰ ἀποθετικὰ morior θνήσκω, patior πάσχω καὶ gradior βαδίζω.

147. Ἐν τῷ δευτέρῳ ἑνικῷ προσώπῳ τοῦ παθητικοῦ εἶνε λίαν συχνὴ

(α) Ἐν τῷ δευτέρῳ τύπῳ (ēre) οὐδέποτε ἀποβάλλεται τὸ v. Παρὰ Κικέρωνι δ' ὁ τύπος οὗτος (ēre) εἶνε σπάνιος. Τὴν δὲ παραλήγουσαν τοῦ ērunt συστέλλουσιν ἐνίοτε οἱ ποιηταί· οἷον stetĕrunt (Οὐεργίλ.).

(β) Face κεῖται παρὰ ποιηταῖς, σπανιώτερον δὲ τὸ duce καὶ dice. Τοῦ scio (δ' συζυγ.) ὁ τύπος τῆς προστακτικῆς sci εἶνε ἄχρηστος, scite δὲ σπάνιος. Ἀντὶ τούτων δὲ οἱ τύποι τῆς προστακτικῆς τοῦ μέλλοντος scito, scitote.

ή κατάληξις re ἀντὶ ris καὶ παρὰ Κικέρωνι ἡ συνήθης, ἐν ᾧ ἡ ris κεῖται παρ' αὐτῷ ὀλιγάκις (4κις). Ἐν τῇ ὁριστικῇ ὅμως τοῦ ἐνεστῶτος εἶνε ἐν χρήσει ἡ re ἐν τῇ πρώτῃ συζυγίᾳ, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ εἶνε σπανιωτέρα, καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ σπανιωτάτη καὶ σχεδὸν ἄχρηστος. Παρὰ Κικέρωνι δὲ κεῖται ἡ κατάληξις re ἐν τῇ ὁριστικῇ τοῦ ἐνεστῶτος μόνον ἐν ἀποθετικοῖς ῥήμασιν· οἷον arbitāre, rēre (reor *νομίζω*), vidēre, loqvēre.

148. Τὰ εἰς itum ὕπτια ἔχουσι βραχὺ μὲν τὸ i, ὅταν ὁ παρακείμενος τοῦ ῥήματος καταλήγῃ εἰς ui· μακρὸν δέ, ὅταν ὁ παρακείμενος καταλήγῃ εἰς vi, πλὴν τῶν ὑπτίων ĭtum, cĭtum, lĭtum, qvĭtum, sĭtum τῶν ῥημάτων eo *εἶμι*, cieo *κινῶ*, lino *ἀλείφω*, qveo *δύναμαι*, sino *ἐῶ*. Τῶν δὲ εἰς atum ὑπτίων ἔχουσι βραχὺ τὸ a μόνα τὰ datum, ratum, satum τῶν ῥημάτων do *δίδωμι*, reor *λογίζομαι*, *νομίζω*, sero *σπείρω*. Τῶν δὲ εἰς utum βραχὺ τὸ u ἔχει μόνον τὸ rutum τοῦ ῥήματος ruo *καταῤῥέω*, πάντα δὲ τὰ ἄλλα μακρόν.

149. Αἱ ἑπόμεναι μετοχαὶ τοῦ μέλλοντος σχηματίζονται ἀνωμάλως· τοῦ seco (secui, sectum) ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος εἶνε οὐχὶ secturus, ἀλλὰ secaturus· ὡςαύτως sonaturus (τοῦ sono, sonui, sonitum), juvaturus (adjuturus ὅμως) τοῦ juvo, juvi, jutum *βοηθῶ*, pariturus (τοῦ pario, ὕπτ. partum), ruiturus (τοῦ ruo, ὕπτ. rŭtum)· moriturus (morior), oriturus (orior), nasciturus (nascor), καὶ οὐχὶ morturus, orturus, naturus.

150. Τὸ δεύτερον θετικὸν (gerundivum) λήγει καὶ εἰς undus κατ' ἀρχαιοτέραν ἐκφώνησιν ἀντὶ endus ἐν τῇ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ συζυγίᾳ· οἷον dicundus ἀντὶ dicendus.— Συνηθέστατον δὲ εἶνε τὸ potiundus ἀντὶ potiendus (ἐκ τοῦ potior *κρατῶ, ἐγκρατὴς γίγνομαι*). Πάντοτε δὲ repetundarum καὶ de repetundis *ἕνεκα ἀνόμου ἀργυρολογίας, κακώσεως ἐπαρχίας*, ἀντὶ repetendarum (ἀναπλ. pecuniarum).

151. Ἔκ τινων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμεταβάτων ῥημάτων ἐνεργητικῶν τε καὶ ἀποθετικῶν σχηματίζεται διὰ προςαρτήσεως εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος τῆς καταλήξεως bundus (a, um) καὶ ἐν τῇ τρίτῃ συζυγίᾳ ibundus (a, um) μετοχή τις ἔχουσα τὴν σημασίαν τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστῶτος μετὰ πλείονος ἐμφάσεως· οἷον contionabundus *δημηγορῶν*,

cunctabundus *μέλλων, ὀκνῶν*, deliberabundus *βουλευόμενος*, furibundus *μαινόμενος*, moribundus *θνήσκων*.

152. Ἐκ τῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ ῥήματος σχηματίζεται ἡ λεγομένη *περιφραστικὴ συζυγία* (*conjugatio periphrastica*)· οἷον

scripturus sum *μέλλω γράφειν* ἢ *γράψειν* (*futurum in praesenti*).
scripturus eram *ἔμελλον γράφειν* (*futurum in praeterito*).
scripturus ero *μελλήσω γράφειν* (*futurum in futuro*).
scripturus fui *ἐμέλλησα* (*μεμέλληκα*) *γράφειν* (*futurum in praeterito absolutum*)
scripturus fueram *ἐμεμελλήκειν γράφειν* (*γράψειν*).
scripturus fuero *μέλλω γεγραφὼς ἔσεσθαι*.

Ὡςαύτως καὶ ἐν τῇ ὑποτακτικῇ scripturus sim καὶ scripturus essem (ἅπερ ἅμα χρησιμεύουσι καὶ ὡς ἁπλαῖ ὑποτακτικαὶ τοῦ μέλλοντος scribam), scripturus fuerim, scripturus fuissem. Καὶ ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ· scripturus esse (ὅπερ ἀρχικῶς=*μέλλειν γράφειν* (*γράψειν*), εἶτα δὲ ἁπλῶς=*γράψειν*), scripturus fuisse (α).

ΣΗΜ. Ἡ ἔννοια αὕτη τῆς περιφραστικῆς συζυγίας ἐκφράζεται ἐν τῷ παθητικῷ διὰ τῆς φράσεως est in eo, ut— οἷον erat in eo, ut urbs caperetur ἡ πόλις ἔμελλεν ἁλώσεσθαι.

153. *Ἀπηρχαιωμένοι τύποι.*

α'). Ἡ ἀπαρέμφατος τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ παθητικοῦ λήγει ἐνίοτε ἐν τῇ παλαιοτέρᾳ γλώσσῃ καὶ παρὰ τοῖς ποιηταῖς εἰς ier ἀντὶ i· οἷον amarier, scribier. Τοῦτο δὲ λέγεται paragōge παραγωγή.

β'). Ἡ ὁριστικὴ τοῦ παρατατικοῦ ἐν τῇ τετάρτῃ συζυγίᾳ ἔληγεν ἐν τῇ παλαιοτέρᾳ γλώσσῃ ἐνίοτε εἰς bam, bar ἀντὶ ebam, ebar· οἷον scibam (ἐκ τοῦ scio), largibar (ἐκ τοῦ ἀποθετ. largior).

γ'). Ἡ ὁριστικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ μέλλοντος ἐν τῇ τετάρτῃ συζυγίᾳ ἔληγεν ἐνίοτε ἐν τῇ παλαιοτέρᾳ γλώσσῃ εἰς ibo, ibor ἀντὶ iam, iar· οἷον servibo, opperibor (ἐκ τοῦ ἀποθετ. opperior).

δ'). Ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος κεῖται παλαιά τις κατάληξις im,

---

(α) Ἀντὶ ὅμως τοῦ ἐμέλλησα, μεμέλληκα, ἐμεμελλήκειν γράφειν (γράψειν) ἔλεγον οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες μόνον ἔμελλον γράφειν (γράψειν), καίτοι κεῖται καὶ ἐμέλλησα γράφειν (γράψειν).

is, it, μάλιστα ἐν τῷ ἐνιαχοῦ κειμένῳ edim ἀντὶ edam (ἐκ τοῦ edo ἐσθίω) καὶ ἐν τῷ duim (ἐκ τοῦ ῥήματος do δίδωμι) καὶ τοῖς τούτου συνθέτοις ἐν εὐχαῖς μάλιστα καὶ ἀραῖς· οἷον di duint διδοῖεν ἢ δοῖεν οἱ θεοί, di te perduint ὀλέσειάν σε οἱ θεοί (Κικέρ.). Ἡ κατάληξις δὲ αὕτη διετηρήθη ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τοῦ οὐσιαστικοῦ ῥήματος (sim) καὶ ἐν τοῖς velim, nolim, malim, ὡς καὶ ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τοῦ παρακειμένου.

ε΄). Τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἑνικὸν πρόσωπον τῆς παθητικῆς προστακτικῆς τοῦ μέλλοντος ἐσχηματίζετο ἀρχαϊκῶς διὰ προσαρτήσεως τῆς καταλήξεως mino (ἐν δὲ τῇ τρίτῃ συζυγίᾳ imino) εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος· οἷον praefamino (ἐκ τοῦ ἀποθετικοῦ praefari), progredimino (ἐκ τοῦ progredior).

ς΄). Ἀντὶ τοῦ συνήθους μέλλοντος ἐν τῇ παλαιοτέρᾳ γλώσσῃ ἐσχηματίζετο ἐν τῇ πρώτῃ, δευτέρᾳ (σπανίως), καὶ τρίτῃ συζυγίᾳ μέλλων τις διὰ προσαρτήσεως τῆς συλλαβῆς so (ἐν τῇ πρώτῃ καὶ δευτέρᾳ συζυγίᾳ sso) εἰς τὸ θέμα· οἷον levasso (levo), prohibesso (probibeo), axo (ago). Ἐν δὲ τοῖς εἰς io ῥήμασι τῆς τρίτης συζυγίας ἀποβάλλεται τότε τὸ i· οἷον capso, faxo (capio, facio)· adempso (adimo), effexo (efficio)· jusso (jubeo, παρακ. jussi). Ἐκ τοῦ μέλλοντος δὲ τούτου σχηματίζεται ὑποτακτικὴ εἰς im· οἷον levassim, prohibessim, faxim. Ἐν δὲ τῇ γλώσσῃ τῶν καλῶν χρόνων διετηρήθη τοῦ facio ἡ ὁριστικὴ τοῦ μέλλοντος faxo (ἐν τῷ πρώτῳ προσώπῳ παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἐν ἀπειλαῖς καὶ ὑποσχέσεσι) καὶ ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ μέλλοντος faxim ἐν εὐχαῖς· οἷον faxim, faxis, faxit, faximus, faxitis, faxint· ἔτι δὲ καὶ τοῦ audeo ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ μέλλοντος ausim, ausis, ausit, ausint = τολμήσαιμι ἄν, τολμήσαις ἂν (μετ' ἀμφιβολίας) κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

Σχηματισμὸς τῶν παρακειμένων καὶ ὑπτίων.

154. Καθ' ὅλου ἓξ σχηματισμοὶ τοῦ παρακειμένου ὑπάρχουσι·

α΄) εἰς vi· οἷον amare, παρακ. amavi· delēre, παρακ. delevi· audire, παρακ. audivi.

β΄) εἰς ui· οἷον monēre, παρακ. monui· alĕre, παρακ. alui.

γ΄) εἰς si (xi)· οἷον manēre, παρακ. mansi· repĕre, παρακ. repsi, (figĕre, παρακ. fixi).

δ΄) εἰς i· οἷον stridēre, παρακ. stridi· prandēre, παρακ. prandi.

ε΄) δι' ἐκτάσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος· οἷον lĕgĕre, παρακ. lēgi· jŭvare, παρακ. jūvi.

ς΄) δι' ἀναδιπλασιασμοῦ· οἷον currĕre, παρακ. cucurri· mordēre, παρακ. momordi· cadĕre, παρακ. cecĭdi· dare, παρακ. dedi.—Ὁ ἀναδιπλασιασμὸς δὲ οὗτος δὲν γίνεται ἐν τοῖς συνθέτοις· οἷον tendĕre,

παραχ. tedendi, τὸ σύνθετον ὅμως ostendo ἔχει παραχ. ostendi. Τηρεῖται δὲ ὁ ἀναδιπλασιασμὸς μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις τοῦ dare, stare, discĕre, poscĕre καὶ ἐν μέρει τοῦ currĕre.

Σχηματισμοὺς δέ τινας μὴ συμφωνοῦντας πρὸς τοὺς κανόνας τούτους εὑρίσκει τις ἐν τῷ ἑπομένῳ καταλόγῳ.

155. Τὸ δὲ ὕπτιον λήγει εἰς tum, ἢ εἰς sum (xum).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Ἀνώμαλοι παρακείμενοι καὶ ὕπτια τῆς πρώτης συζυγίας.

156. Α'. Ῥήματα σχηματίζοντα τὸν παρακείμενον εἰς ui, τὸ δὲ ὕπτιον εἰς ĭtum, ἢ ἀποβαλλομένου τοῦ i εἰς tum.

1. crĕpo, crepui, crepĭtum, crepāre *κροτῶ.*
Ὡςαύτως τὰ σύνθετα· οἷον discrĕpo *δυςφωνῶ, διαφωνῶ,* incrĕpo *ἐπιτιμῶ.*

2. cŭbo, cubui, cubĭtum, cubare *κεῖμαι, κατακέκλιμαι.*
Σύνθετα· incŭbo *ἐγκοιμῶμαι, ἐπίκειμαι,* recŭbo *ἀνακέκλιμαι.* Ὅταν δὲ ἐν τοῖς συνθέτοις ἦνε m πρὸ τοῦ b, τότε ταῦτα κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν (πρβ. § 167).

3. dŏmo, domui, domĭtum, domāre *δαμάζω.*
Σύνθετα· edŏmo, perdŏmo *καταδαμάζω.*

4. sŏno, sonui, sonĭtum, sonare *ἠχῶ.* Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος sonaturus.
Σύνθετα· consŏno *συνηχῶ, συμφωνῶ,* dissŏno *διαφωνῶ.* Τοῦ resŏno ὅμως (*ἀντηχῶ*) ὁ παραχ. resonavi.

5. tŏno, tonui, tonĭtum, tonare *βροντῶ.*
Σύνθετα· attŏno *ἐμβροντῶ,* intŏno *ἀναβροντῶ=βροντῶ ἰσχυρῶς.* Μετοχὴ τοῦ παραχ. intonatus.

6. vĕto, vetui, vetĭtum, vetare *κωλύω, ἐνίσταμαι.*

7. (plĭco *πτύσσω*) μόνον ἐν συνθέτοις κείμενον, ἅπερ ἔχουσι παραχ. καὶ ὕπτ. avi, atum καὶ σπανιώτερον ui, ĭtum· οἷον complĭco *συμπτύσσω,* explĭco *ἀναπτύσσω.* Τὰ ἀπὸ ὀνομάτων ὅμως εἰς plex

παραγόμενα ἔχουσι μόνον avi, ātum· οἷον duplĭco *διπλασιάζω*, triplico *τριπλασιάζω*, multiplĭco *πολλαπλασιάζω*, supplico *ἱκετεύω*.

8. frĭco, fricui, frictum καὶ fricatum, fricare *ψῶ*, *τρίβω*.
Σύνθετα· defrĭco *ἀποψῶ*, *ἀπομάττω*, perfrĭco *περιψῶ*, *περιτρίβω*, refrĭco *ἀναξαίνω*, *ἀνανεῶ* (ὕπτ. refrictum, μετοχὴ τοῦ μέλλ. refricaturus).

9. sĕco, secui, sectum, secare *τέμνω*. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος secaturus.
Σύνθετα· desĕco *ἀποτέμνω*, inseco *ἐντέμνω*.

10. enĕco, enecui καὶ enecavi, enectum καὶ enecatum, enecare *ἀποκτείνω*, ἐν ᾧ τὸ neco ἔχει κανονικῶς āvi, ātum.

11. mĭco, micui, ἄνευ ὑπτίου, micare *στίλβω*.
Σύνθετα· emĭco, emicui, emicatum *ἀποστίλβω*, *ἐκλάμπω*. Ἀλλ' ὅμως dimĭco, dimicavi, dimicatum *διαμάχομαι*.

157. Β'. Τὰ ἑπόμενα ἐκτείνουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ τὸ θεματικὸν φωνῆεν·

1. jŭvo, jūvi, jūtum, juvare *βοηθῶ*. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος juvaturus.
Σύνθετον· adjŭvo *ἐπικουρῶ*. Ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος βέλτιον adjuturus ἢ adjuvaturus.

2. lăvo, lāvi, lavatum (lautum, lōtum), lavare *λούω*.

158. Γ'. Δι' ἀναδιπλασιασμοῦ σχηματίζουσι τὸν παρακείμενον

1. do, dĕdi, dătum, dăre *δίδωμι*.
Σύνθετα· circumdo *περιβάλλω*, satisdo *ἐγγύην παρέχω*, pessumdo *ἀφανίζω*, venumdo *πωλῶ*. — Πάντα δὲ τὰ λοιπὰ σύνθετα κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν (πρβλ. §. 176, 16).

2. sto, stĕti, stătum (stāturus ὅμως) stare *ἵσταμαι*.
Τὰ μὲν μετὰ δισυλλάβου προθέσεως σχηματιζόμενα σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ ὡσαύτως ĕti· οἷον circumsto *περιίσταμαι*, παρακ. circumstĕti· τὰ δὲ μετὰ μονοσυλλάβου ĭti· οἷον adsto *παρίσταμαι*, adstĭti. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα δὲν ἔχουσιν ὕπτιον καὶ μέλλοντα τῆς μετοχῆς, τὰ δὲ δεύτερα, τὰ μετὰ μονοσυλλάβου προθέσεως, δὲν ἔχουσι μὲν ὕπτιον, ἔχου-

σι δὲ τὴν μετοχὴν τοῦ μέλλ. οἷον adstaturus. Τὸ δὲ disto *διέστηκα* οὔτε παρακ. οὔτε ὕπτ. ἔχει.

ΣΗΜ. Τὸ potare πίνειν κλίνεται ὁμαλῶς, ἔχει ὅμως ὕπτιον συνηθέστερον τὸ potum ἢ τὸ potatum (πρβλ. §. 134).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Ἀνώμαλοι παρακείμενοι καὶ ὕπτια τῆς δευτέρας συζυγίας.

159. Α'. Παρακείμενοι εἰς ēvi, ὕπτια εἰς ētum·

1. deleo, delēvi, delētum, delēre *ἐξαλείφω, ἐξολοθρεύω.*

2. fleo, flēvi, flētum, flere *κλαίω.*

3. neo, nēvi, nētum, nere *νήθω.*

4. (pleo, plēvi, plētum, plere) ἐν συνθέσει μόνον κείμενον· οἷον impleo *ἐμπίπλημι*, expleo *ἐκπίμπλημι*, compleo *ἀναπίμπλημι, συμπληρῶ.*

Μετὰ ὑπτίου εἰς ĭtum·

5. aboleo, abolēvi, abolĭtum, abolēre *καταλύω, ἀφανίζω*, ἀπὸ τοῦ ἀχρήστου oleo, οὗ τὰ λοιπὰ σύνθετα εἰς esco σχηματιζόμενα κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν (πρβλ. §. 185.).

160. Β'. Παρακείμενοι εἰς si (xi), ὕπτια εἰς sum (tum).

1. ardeo, arsi, arsum, ardere *καίομαι.*

2. haereo, haesi, haesum, haerere *ἔχομαί τινος.*

Σύνθετον· adhaereo *προςέχομαι, προςκολλῶμαι.*

3. jubeo, jussi, jussum, jubere *κελεύω.*

4. măneo, mansi, mansum, manere *μένω.*

Σύνθετα· permăneo, remăneo *διαμένω.*

5. mulceo, mulsi, mulsum, mulcere *ψῶ, θέλγω.*

6. mulgeo, mulsi, mulsum (καὶ mulctum), mulgere *ἀμέλγω.*

7. rīdeo, risi, risum, ridere *γελῶ.*

Σύνθετα· arrīdeo *προςγελῶ*, subrīdeo *ὑπομειδιῶ.*

8. svādeo, svasi, svasum, svadere *πείθω, συμβουλεύω.*

Σύνθετον persvādeo *καταπείθω.*

9. tergeo, tersi, tersum, tergere *μάσσω.*

Ὕπτια εἰς tum·

10. indulgeo, indulsi, (indultum), indulgere *χαρίζομαι, συγχωρῶ.*
11. torqveo, torsi, tortum, torqvere *στρέφω.*
Σύνθετον· contorqveo *συστρέφω.*
Ἄνευ ὑπτίου·
12. algeo, alsi, algere *ῥιγῶ.*
13. fulgeo, fulsi, fulgere *ἀστράπτω.*
14. turgeo, (tursi), turgere *οἰδῶ, σφριγῶ.*
15. urgeo, ursi, urgere *ὠθῶ.*
Παρακείμενος εἰς xi, ὕπτιον εἰς tum·
16. augeo, auxi, auctum, augere *αὐξάνω.*
Ἄνευ ὑπτίου·
17. lūceo, luxi, lucere *λάμπω, φέγγω.*
Σύνθ. eluceo *ἐκλάμπω.*
18. lūgeo, luxi, lugere *πενθῶ, θρηνῶ.*
19. frīgeo, (frixi), frigere *ῥιγῶ, ψυχρός εἰμι.*

161. Γ'. Τὰ ἑξῆς ἐκτείνουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ τὸ θεματικὸν φωνῆεν·
1. căveo, cāvi, cautum, cavere *φυλάττομαι.*
2. făveo, fāvi, fautum, favere *εὐνοῶ.*
3. păveo, pāvi, ἄνευ ὑπτ., pavere *πτοοῦμαι.*
4. fŏveo, fōvi, fōtum, fovere *θεραπεύω.*
5. mŏveo, mōvi, mōtum, movere *κινῶ.*
Σύνθετα· commŏveo *συγκινῶ,* remŏveo *ἀποκινῶ.*
6. vŏveo, vōvi, vōtum, vovere *εὔχομαί τι.*
devŏveo *καθιερῶ, καταρῶμαι.*
Τούτοις προςθετέον τὰ συγγενῆ·
7. connīveo,(connīvi ἢ connixi),ἄνευ ὑπτ.,connivere *συμμύω.*
8. ferveo, fervi (ferbui), ἄνευ ὑπτ.; fervere *ζέω.*

162. Δ'. Δι' ἀναδιπλασιασμοῦ σχηματίζουσι τὸν μὲν παρακ. εἰς di, τὸ δὲ ὕπτιον εἰς sum·
1. mordeo, mŏmordi, morsum, mordere *δάκνω.*
2. pendeo, pĕpendi, (pensum), pendere *κρέμαμαι.*
Σύνθετον· impendeo *ἐπικρέμαμαι, ἐπίκειμαι* (ἄνευ παρακ. καὶ ὑπτίου).

3. spondeo, spŏpondi, sponsum, spondere *ἐγγυῶ.*
Σύνθετον· respondeo *ἀποκρίνομαι.*
4. tondeo, tŏtondi, tonsum, tondere *κείρω.*

ΣΗΜ. Κατὰ δὲ τὰ ἐν §. 154, ϛ'. ἐν τοῖς συνθέτοις τῶν ῥημάτων τούτων δὲν γίνεται ὁ ἀναδιπλασιασμός.

Ἄνευ δὲ ἀναδιπλασιασμοῦ τὰ ἑξῆς·

5. prandeo, prandi, pransum, prandere *ἀριστῶ* (πρβλ. §. 134).
6. sēdeo, sēdi, sessum, sedere *κάθημαι.*
Σύνθετα· assĭdeo *παρακάθημαι*, obsĭdeo *πολιορκῶ*, possĭdeo *κέκτημαι.* Τὰ δὲ μετὰ δισυλλ. προθέσεως ἔχουσι sedeo· οἷον circumsedeo.
7. vĭdeo, vīdi, visum, videre *ὁρῶ.*
Σύνθετα· invĭdeo *φθονῶ*, provideo *προορῶ, προνοῶ.*
8. strīdeo, strīdi, ἄνευ ὑπτ., stridere *τρίζω.*

163. Έ. Ἡμιαποθετικὰ (semideponentia (πρβλ. §. 133).
1. audeo, ausus sum, audere *τολμῶ.*
2. gaudeo, gavīsus sum, gaudere *χαίρω.*
3. soleo, solĭtus sum, solere *εἴωθα.*

164. ΣΤ'. Ὁμαλοὶ παρακείμενοι εἰς ui μεθ' ὑπτίων ὀλίγον τι ἀνωμάλων·
1. dŏceo, docui, doctum, docere *διδάσκω.*
Σύνθ. edŏceo *ἐκδιδάσκω.*
2. misceo, miscui, mixtum ἢ mistum, miscere *μίγνυμι.*
Σύνθ. admisceo *προςμίγνυμι*, immisceo *συμμίγνυμι.*
3. tĕneo, tenui, (tentum), tenere *κατέχω.*
Σύνθ. abstĭneo *ἀπέχομαι*, attineo *προςήκω*, obtineo *διατείνομαι*, retineo *ἐπέχω, κωλύω.*
4. torreo, torrui, tostum, torrere *φρύγω.*
5. censeo, censui, censum, censere *ἡγοῦμαι, δοκεῖ μοι.*
Σύνθ. recenseo *ἀναλογίζομαι*, (ὕπτ. συνηθέστερον recensītum ἢ recensum), succenseo *ὀργίζομαι, χαλεπαίνω.*

6. langveo, langui, ἄνευ ὑπτ., langvere *ἀσθενῶ, ἀπείρηκα.*

7. lĭqveo, lĭcui (liqvi), ἄνευ ὑπτ., liqvere *λείβω, ῥευστός εἰμι.*
8. cieo, cīvi, cĭtum, ciere *κινῶ.*
Τὰ σύνθετα σχεδὸν πάντοτε σχηματίζονται ἀπὸ τοῦ ἧττον εὐχρήστου cio, cire κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν.

165. Ζ΄. Πολλὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμετάβατα ῥήματα τῆς δευτέρας συζυγίας δὲν ἔχουσιν ὕπτιον· οἷον calleo *τετύλωμαι, ἐμπείρως ἔχω πρός τι,* floreo *ἀνθῶ.* Ἄλλα δὲ ὡσαύτως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμετάβατα ῥήματα οὔτε παρακείμενον, οὔτε ὕπτιον ἔχουσιν· οἷον hebeo *ἀμβλύς εἰμι,* maereo *μύρομαι, ἀνιῶμαι.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ΄.

Παρακείμενοι καὶ ὕπτια τῆς τρίτης συζυγίας.

Παρακείμενοι μετὰ τοῦ χαρακτῆρος u ἢ v·

166. Α΄. Παρακείμενοι εἰς ui, ὕπτια εἰς tum·
1. ălo, alui, altum (alĭtum), alēre *τρέφω.*
2. cŏlo, colui, cultum, colere *γεωργῶ, θεραπεύω.*
Σύνθετα· excŏlo *ἐξεργάζομαι,* incŏlo *κατοικῶ.*
3. consŭlo, consului, consultum, consulēre *βουλεύομαι, συμβουλεύομαι.*
4. depso, depsui, depstum, depsere *δεψῶ.*
5. occŭlo, occului, occultum, occulere *κρύπτω.*
6. răpio, rapui, raptum, rapere *ἁρπάζω.*
Σύνθ. (ὕπτ. reptum)· abrĭpio *ἀφαρπάζω,* arripio *ἀναρπάζω, δράττομαι.*
7. sēro, (serui, sertum), serere *εἴρω.* Παρακείμενος καὶ ὕπτιον κεῖνται μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις.
Σύνθετα· desēro *ἀπολείπω,* dissero *διαλέγομαι,* insero *ἐνείρω* (πρβλ. §. 170, 3.).
8. texo, texui, textum, texere *ὑφαίνω.*
Σύνθ. intexo *ἐνυφαίνω,* praetexo *παρυφαίνω, προφασίζομαι.*

Ὕπτια εἰς ĭtum·

9. elicio, elicui, elicĭtum, elicere *ἐξάγω, ἐπάγω*, σύνθετον τοῦ lacio (πρβλ. §. 172.).

10. frĕmo, fremui, fremitum, fremere *βρέμω*.

11. gĕmo, gemui, gemitum, gemere *στένω*.

12. mŏlo, molui, molitum, molere *μύλλω, ἀλήθω*.

13. pinso, pinsui (pinsi), pinsitum (pinsum, pistum), pinsere *πτύσσω, κοπανίζω*. Μετοχὴ τοῦ μέλλ. pinsurus.

14. strepo, strepui, (strepĭtum), strepere *θροῶ, θορυβῶ*.

15. vomo, vomui, vomĭtum, vomere *ἐμῶ*.

Ἄνευ ὑπτίου·

16. compesco, compescui, compescere *κατέχω*.

17. sterto, stertui, stertere *ῥέγχω*.

18. tremo, tremui, tremere *τρέμω*.

19. vŏlo, volui, velle *βούλομαι, θέλω* (πρβλ. §. 196.).

Σύνθετα· mālo, malui, malle *προτιμῶ*, nolo, nolui, nolle *οὐ βούλομαι*.

167. Β'. Παρακείμενοι εἰς ui, ὕπτια εἰς ĭtum, μεταβαλλομένου τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος·

1. (cumbo, cubui, cubĭtum, cumbĕre *κλίνομαι*.)
Σύνθετα· incumbo *κατακλίνομαι, ἐπερείδομαι*, occumbo *ὑποκύπτω, ἀποθνήσκω*.

2. gigno, gĕnuĭ, genĭtum, gignere *γεννῶ*.

3. pōno, pŏsui, pŏsĭtum, ponere *τίθημι*.
Σύνθ. compōno *συντίθημι*, dispōno *διατάττω*, expōno *ἐκτίθημι*.

168. Γ'. Παρακείμενοι εἰς i (ἀποβαλλομένου τοῦ v ἢ u, ἐπειδὴ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος λήγει εἰς u ἢ v), ὕπτια εἰς ūtum (συνῃρημένα ἐκ τοῦ uitum ἢ vitum)·

1. acŭo, acui, acūtum, acuere *ἀκονῶ, ὀξύνω*.

2. exuo, exui, exūtum, exuere *ἐξαιρῶ, ἀποδύω*.

3. induo, indui, indūtum, induere *ἐνδύω*.

4. imbuo, imbui, imbūtum, imbuere *βάπτω*.

5. luo, lui, lūtum, luere *τίνω*. Μετοχὴ τοῦ μέλλ. luiturus.

Σύνθ. abluo *ἀποπλύνω*, polluo *μολύνω*.

6. minuo, minui, minūtum, minuere *ἐλαττῶ*.

7. (nuo, nui, nūtum, nuere *νεύω*.)
Σύνθ. ἄνευ ὑπτ. abnuo *ἀπονεύω* (μετοχὴ τοῦ μέλλ. abnuiturus), adnuo *ἐπινεύω*.

8. spuo, spui, spūtum, spuere *πτύω*.
Σύνθ. respuo *ἀποπτύω*.

9. stătuo, statui, statūtum, statuere *ἵστημι, ἱδρύομαι*.
Σύνθ. constĭtuo *διατάττω, διαγιγνώσκω*, instituo *καθίστημι, παιδεύω*, restituo *ἀποκαθίστημι*, substituo *ἀντικαθίστημι*.

10. suo, sui, sūtum, suere *κασσύω, ῥάπτω*.

11. trĭbuo, tribui, tribūtum, tribuere *νέμω*.
Σύνθ. attribuo *προςνέμω*, distribuo *διανέμω*.

12. solvo, solvi, solūtum, solvere *λύω*.
Σύνθ. absolvo *ἀπολύω*, dissolvo *διαλύω*.

13. volvo, volvi, volūtum, volvere *κυλινδῶ, ἑλίσσω*.
Σύνθ. convolvo *συνελίσσω*, evolvo *ἀνελίσσω*, involvo *ἐνελίσσω*.

14. arguo, argui, (argūtum), arguere *ἐλέγχω, αἰτιῶμαι*. Μετοχὴ τοῦ μέλλ. arguiturus.
Σύνθ. coarguo *ἐξελέγχω, ἀνασκευάζω*, ἄνευ ὑπτίου.

Μετὰ συνεσταλμένου τοῦ ὑπτίου·

15. ruo, rui, rŭtum, ruere *καταῤῥέω, ἐρείπομαι*. Μετοχὴ τοῦ μέλλ. ruiturus.
Σύνθ. diruo *καταβάλλω, κατασκάπτω* καὶ obruo *καταχώννυμι*.

Ἄνευ ὑπτίου·

16. (gruo, grui, gruere.)
Σύνθ. congruo *συνᾴδω*, ingruo *ἐμπίπτω*.

17. metuo, metui, metuere *δέδια*.

18. pluo, plui (pluvi), pluere *ὕω*, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπρόςωπον.

19. sternuo, sternui, sternuere *πταίρω*.

20. batuo, batui, batuere *κόπτω*.

169. Δ'. Παρακείμενοι εἰς īvi, ὕπτια εἰς ītum·

1. arcesso, arcessīvi, arcessītum, arcessere *μεταπέμπομαι*.

2. capesso, capessīvi, capessītum, capessere *δράττομαι*.

3. facesso, (facessīvi), facessītum, facessere *ποιῶ, παρασκευάζω, ἐκποδὼν γίγνομαι*.

4. incesso, incessivi, ἄνευ ὑπτ., incessere *ὁρμῶ*.

5. lacesso, lacessīvi, lacessītum, lacessere *ἐρεθίζω*.

6. cŭpio, cupīvi, cupītum, cupere *ἐπιθυμῶ*.

7. pĕto, petīvi, petītum, petere *ζητῶ, αἰτοῦμαι*,
Σύνθ. expĕto *ἐξαιτοῦμαι*, repeto *ἀπαιτῶ, ἐπαναλαμβάνω*.

8. qvaero, qvaesīvi, qvaesītum, qvaerere *ζητῶ, ἐρωτῶ*.
Σύνθ. acqvīro *κτῶμαι, πορίζομαι*, disqviro *διερευνῶ*, inqviro *ἀναζητῶ, ἐξετάζω, ἀνακρίνω*.

9. rŭdo, rudīvi (rudi), rudītum, rudere *μυκῶμαι*.

10. tĕro, trīvi (ἀποβληθέντος τοῦ e), trītum, terere *τείρω, τρίβω*.
Σύνθ. detĕro *ἀποτρίβω*, contĕro *συντρίβω, κατατρίβω*.

11. săpio, sapīvi (ui), ἄνευ ὑπτ., sapere *χυμόν, γεῦσιν ἔχω, συνετός εἰμι*.
Σύνθ. desĭpio, ἄνευ παρακ., *παραφρονῶ*, resĭpio *χυμόν τινος παρέχω*.

170. Ε'. Παρακείμενοι εἰς vi, ὕπτια εἰς tum μεταβαλλομένου τοῦ θέματος·

1. lĭno, lēvi (līvi), lĭtum, linere *ἀλείφω, χρίω*.
Σύνθ. oblĭno *ἐπιχρίω* (μετοχὴ τοῦ παθ. παρακ. oblĭtus διάφορος τοῦ oblītus τοῦ ῥήματος obliviscor *ἐπιλανθάνομαι*).

2. sĭno, sīvi, sĭtum, sinere *ἐῶ*.
Σύνθ. desĭno *παύομαι*, παρακ. desīvi καὶ desii.

3. sĕro, sēvi, sătum, serere *σπείρω* (πρβλ. §. 166, 7.).
Σύνθ. insĕro *ἐνσπείρω, ἐμφυτεύω*, consero *κατασπείρω, καταφυτεύω*. Ταῦτα ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπτίῳ sĭtum· οἷον insitum.

4. cerno, (crēvi, crētum), cernere *κρίνω*, (*ὁρῶ*).

Ὁ παρακείμενος crevi καὶ τὸ ὕπτιον cretum οὐδέποτε κεῖνται μετὰ τῆς σημασίας τοῦ *ὁρᾶν*, ἀλλὰ τὸ crevi μόνον ἐν τῇ φράσει hereditatem crevi=adii καὶ ἐνίοτε=decrevi.

Σύνθ. decerno *διαγιγνώσκω*, *ψηφίζομαι*, discerno *διακρίνω*, secerno *διακρίνω*, *ἀποκρίνω*.

5. sperno, sprēvi, sprētum, spernere *ἀποβάλλω*, *ὀλιγωρῶ*.

6. sterno, strāvi, strātum, sternere *στρώννυμι*.

Σύνθ. consterno, prosterno *καταστορέννυμι*, *καταβάλλω*.

171. Παρακείμενοι εἰς si, ὕπτια εἰς tum·

1. carpo, carpsi, carptum, carpere *καρποῦμαι*, *δρέπομαι*.

Σύνθ. discerpo *διασπῶ*, *σπαράσσω*, excerpo *ἐκλέγω*, *ἐκκρίνω*.

2. rēpo, repsi, reptum, repere *ἕρπω*.

Σύνθετα· arrēpo *προςέρπω*, irrēpo *εἰςέρπω*, *ὑφέρπω*, obrēpo *ἐφέρπω*, *ἐπέρχομαι*.

3. serpo, serpsi, (serptum), serpere *ἕρπω*, *ἐπινέμομαι*.

4. scalpo, scalpsi, scalptum, scalpere *σκάλλω*, *γλάφω*.

5. sculpo, sculpsi, sculptum, sculpere *γλύφω*.

6. glubo, (glupsi), gluptum, glubere *ἀπολεπίζω*.

7. nūbo, nupsi, nuptum, nubere (viro=*γαμοῦμαι ἀνδρί*).

8. scrībo, scripsi, scriptum, scribere *γράφω*.

Σύνθ. adscrībo *προςγράφω*, *ἀπογράφω*, conscrībo *συγγράφω*, inscrībo *ἐπιγράφω*.

9. cōmo, cōmsi, comtum, comere *κομμῶ*, *κοσμῶ*.

10. dēmo, demsi, demtum, demere *ἀφαιρῶ*.

11. prōmo, promsi, promtum, promere *ἐξαιρῶ*.

12. sūmo, sumsi, sumtum, sumere *λαμβάνω*.

Συνθ. absūmo *ἀναλίσκω*, *ἀπόλλυμι*, consūmo *καταναλίσκω*, *δαπανῶ*.

13. contemno, contemsi, contemtum, contemnere *καταφρονῶ*.

Συνήθως μετὰ τὸ m τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπτίου τῶν πέντε τελευταίων ῥημάτων παρεμβάλλεται εὐφωνίας χάριν p· οἷον compsi, contempsi, sumptum. Εἶνε δὲ ἡ γραφὴ αὕτη τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπτίου ἡ μετὰ τοῦ p ὀρθοτέρα παρὰ τὴν ἄνευ τοῦ p.

14. gĕro, gessi, gestum, gerere *φέρω*.
Σύνθ. aggĕro *προςκομίζω, σωρεύω*, congero *συμφορῶ, σωρεύω*.

15. ūro, ussi, ustum, urere *καίω*.
Σύνθ. combūro *κατακαίω*.

Ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ῥήμασι τούτοις τὸ τοῦ θέματος r μεταβάλλεται εἰς s.

172. Ῥήματα, ὧν ἡ τοῦ παρακειμένου κατάληξις si μετὰ τοῦ χαρακτῆρος μεταβάλλεται εἰς xi·

1. dīco, dixi, dictum, dicere *λέγω*.
Σύνθ. edīco *κηρύττω, ἐπιτάττω*, interdīco *ἀπαγορεύω*.
2. dūco, duxi, ductum, ducere *ἄγω*.
Σύνθ. abdūco *ἀπάγω*, addūco *προςάγω*, redūco *ἐπανάγω*.
3. (lacio, laxi, lactum, lacere *ἐφέλκω*.)
Σύνθ. allĭcio, allexi, allectum, allicere· illicio, illexi, illectum, illicere· pellicio, pellexi, pellectum, pellicere *ἐπάγομαι, ἐφέλκω*. (Περὶ τοῦ elicio πρβλ. §. 166, 9.).
4 (spĕcio, spexi, spectum, specere *σκοπῶ*.)
Σύνθ. adspĭcio *προςβλέπω*, despicio *ὑπερορῶ*, perspicio *διορῶ*, prospicio *προορῶ*, respicio *εἰς τοὐπίσω ὁρῶ*.

5. cŏqvo, coxi, coctum, coqvere *ὀπτῶ, ἕψω*.
Σύνθ. concŏqvo *καταπέσσω*.

6. ango, anxi, ἄνευ ὑπτ., angere *ἄγχω, πνίγω*.
7. cingo, cinxi, cinctum, cingere *ζώννυμι*.
Σύνθ. accingo *περιζώννυμι*, discingo *ἀποζώννυμι*.
8. (flīgo, flixi, flictum, fligere *κρούω*.)
Σύνθ. afflīgo *προςαράσσω, καταβάλλω*. Ἀλλὰ τὸ proflīgare *καταβάλλειν* κατὰ τὴν πρώτην συζυγίαν.
9. frīgo, frixi, frictum (frixum), frigere *φρύγω*.
10. jungo, junxi, junctum, jungere *ζεύγνυμι*.
Σύνθ. adjungo *προςτίθημι*, conjungo *συζεύγνυμι, συνάπτω*.

11. lingo, linxi, linctum, lingere *λείχω.*

12. (mungo, munxi, munctum, mungere.)

Σύνθ. emungo *ἀπομύττω.*

13. ningo, ninxi, ἄνευ ὑπτ., ningere *χιονίζω,* συνήθως ἀπρόσωπον (πρβλ. §. 191, 3.).

14. plango, planxi, planctum, plangere *κόπτομαι, θρηνῶ.*

15. rĕgo, rexi, rectum, regere *εὐθύνω, διοικῶ.*

Σύνθ. corrĭgo *διορθοῦμαι,* erigo *ἀνεγείρω,* porrigo *ὀρέγω,* pergo, perrexi, perrectum, pergere *χωρῶ,* surgo, surrexi, surrectum, surgere *ἐγείρομαι.*

16. stingvo, (stinxi, stinctum), stingvere *σβέννυμι.*

Σύνθ. distingvo *χωρίζω,* exstingvo *ἀποσβέννυμι.*

17. sūgo, suxi, suctum, sugere *μυζῶ, θηλάζω.*

18. tĕgo, texi, tectum, tegere *στέγω.*

Σύνθ. detĕgo *ἀποστεγάζω,* protego *προστατῶ.*

19. tingo (tingvo), tinxi, tinctum, tingere *τέγγω, βάπτω.*

20. ungo (ungvo), unxi, unctum, ungere *ἀλείφω, χρίω.*

21. trăho, traxi, tractum, trahere *ἕλκω.*

Σύνθετα· abstrăho, *ἀφελκύω, ἀφαιρῶ,* contrăho *συστέλλω,* subtrăho *ὑφαιρῶ.*

22. vĕho, vexi, vectum, vehere *ὀχῶ, φέρω.*

Σύνθετα· adveho *προσκομίζω,* inveho *εἰσκομίζω.*

Τὸ ἀποθετικὸν vehor, vectus sum, vehi σημαίνει μετὰ τοῦ eqvo *ἱππεύειν,* μετὰ τοῦ curru *ὀχεῖσθαι* (ἐφ' ἅρματος), μετὰ τοῦ navi *πλεῖν* (πρβλ. §. 191, 3).

23. struo, struxi, structum, struere *σωρεύω, οἰκοδομῶ.*

Σύνθετα· construo *κατασκευάζω,* destruo *καταστρέφω,* instruo *ἐξαρτύω,* exstruo *κατασκευάζω.*

24. vivo, vixi, victum, vivere *βιῶ.*

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ τὰ τρία σύνθετα τοῦ lego, σχηματίζοντα τὸν παρακείμενον ἄλλως ἢ τὸ πρωτότυπον·

25. dilĭgo, dilexi, dilectum, diligere *φιλῶ*· *ὡςαύτως* neglĭgo *ἀμελῶ* καὶ intellĭgo *ἐννοῶ* (πρβλ. §. 175, 7.).

Τὰ ἑπόμενα τέσσαρα ῥήματα ἀποβάλλουσιν ἐν τῷ ὑπτίῳ τὸ n τοῦ θέματος·

26. fingo, finxi, fictum, fingere *πλάττω*.

27. mingo, minxi, mictum, mingere *οὐρῶ*.

28. pingo, pinxi, pictum, pingere, *γράφω*, *ζωγραφῶ*.
Σύνθετον· depingo *ἀπεικονίζω*.

29. stringo, strinxi, strictum, stringere *στράγγω*, *σφίγγω*.
Σύνθετα· constringo *συσφίγγω*, perstringo *διασφίγγω*, *καθάπτομαι*, *διασύρω*, destringo *σπῶμαι* (gladium).

173. Ῥήματα, ὧν ἡ τοῦ παρακειμένου κατάληξις si καὶ ἡ τοῦ ὑπτίου sum μετὰ τοῦ χαρακτῆρος μεταβάλλονται εἰς xi καὶ xum·

1. fīgo, fixi, fixum, figere *πήγνυμι*.
Σύνθετα· affīgo *προςπήγνυμι*, *προςάπτω*, transfīgo *διαπείρω*, *διελαύνω*.

2. flecto, flexi, flexum, flectere *κάμπτω*.
Σύνθετα· deflecto *ἀποκάμπτω*, inflecto *ἐπικάμπτω*, *περισπῶ*.

3. plecto, ἄνευ παρακ., plexum, plectere *πλέκω*.

4. necto, nexi (καὶ συνηθέστερον μετὰ τοῦ παρεμβεβλημένου u nexui), nexum, nectere *πλέκω*, *συνάπτω*.
Τὰ σύνθετα ἔχουσι τὸν παρακείμενον μόνον εἰς ui· annecto *προςπλέκω*, *ἐπισυνάπτω*, connecto *συμπλέκω*, *συνάπτω*.

5. pecto, pexi, pexum, pectere *πεκτῶ*, *κτενίζω*.

6. fluo, fluxi, fluxum, fluere *ῥέω*.

174. Παρακείμενοι εἰς si, ὕπτια εἰς sum·

1. claudo, clausi, clausum, claudere *κλείω*.
Σύνθετα· conclūdo *συγκλείω*, *κατακλείω*, exclūdo *ἀποκλείω*, inclūdo *ἐγκλείω*, interclūdo *διακλείω*, *ἀποκλείω*, occlūdo *κατακλείω*.

2. divĭdo, divīsi, divīsum, dividere *διαιρῶ*.

3. frendo, ἄνευ παρακ., fresum ἢ fressum, frendere *βρύχω*, *καταθλῶ*. ὁ παρακ. frendui ἐκ τοῦ frendeo.

4. laedo, laesi, laesum, laedere *λυμαίνομαι*, *βλάπτω*, *ὑβρίζω*.

Σύνθ. allīdo *προςκρούω*, elīdo *ἐκκρούω*.

5. lūdo, lusi, lusum, ludere *παίζω*.

Σύνθ. allūdo *προςπαίζω*, *αἰνίττομαι*, illūdo *ἐμπαίζω*.

6. plaudo, plausi, plausum, plaudere *κροτῶ*, *ἐπαινῶ*.

Σύνθ. appla .do *ἐπικροτῶ*, explōdo *ἐκκροτῶ*, *πτερνοκοπῶ*.

7. rādo, rasi, rasum, radere *ξύω*, *ξυρῶ*.

8. rōdo, rosi, rosum, rodere *τρώγω*.

Σύνθ. arrōdo *περιτρώγω*, corrodo *διαβιβρώσκω*.

9. trūdo, trusi, trusum, trudere *ὠθῶ*.

Σύνθ. abstrūdo *ἀπωθῶ*, *ἀποκρύπτω*, extrūdo *ἐξωθῶ*.

10. vādo, ἄνευ παρακ. καὶ ὑπτ., vadere *βαδίζω*.

Σύνθ. circumvādo *περιέρχομαι*, *περιίσταμαι*, invādo *ἐμπίπτω*, *ἔπειμι*, ἄνευ ὑπτίου· evado *ἐκβαίνω*, *διαφεύγω*.

Ἀποβαλλομένου τοῦ g·

11. mergo, mersi, mersum, mergere *βαπτίζω*, *καταδύω*.

Σύνθ. emergo *ἀναδύομαι*, submergo *καταδύω*.

12. spargo, sparsi, sparsum, spargere *σπείρω*, *πάσσω*.

Σύνθ. aspergo *προςραίνω*, conspergo *καταῤῥαίνω*, *καταπάσσω*, dispergo *διασπείρω*.

13. tergo, tersi, tersum, tergere *μάσσω* (πρβλ. §. 160, 9.). Τὰ σύνθετα συνήθως κλίνονται κατὰ τὴν δευτέραν συζυγίαν.

14. cēdo, cessi, cessum, cedere *χωρῶ*.

Σύνθ. accēdo *προςγίγνομαι*, antecēdo *προβαίνω*, *προέχω*, concēdo *συγχωρῶ*, incēdo *εἰςέρχομαι*, *βαδίζω*, discedo *ἀποχωρῶ*.

15. mēto, messui (παρεμβληθέντος u), messum, metere *ἀμῶ*, *θερίζω*.

Σύνθ. demēto *ἀπαμῶ*, *ἀποδρέπω*.

16. prĕmo, pressi, pressum, premere *πιέζω*.
Σύνθ. comprĭmo *συμπιέζω*, exprimo *ἐκπιέζω*, imprimo *ἐντυπῶ*, opprimo *καταπιέζω*.

17. qvătio, (qvassi), qvassum, qvatere *σείω, τινάσσω*.
Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς cutio·
concŭtio, concussi, cencussum, concutere *κατασείω*.
ὡςαύτως discŭtio *διασείω, διαῤῥήγνυμι*, excŭtio *ἐκσείω, ἐκτινάσσω*, percŭtio *πατάσσω, καταβάλλω*.

18. mitto, mīsi, missum, mittere *πέμπω*.
Σύνθ. admitto *παρίημι, ἐῶ*, amitto *ἀποβάλλω*, commito *συμβάλλω, συνάπτω, παραδίδωμι*, dimitto *διαπέμπω, ἀφίημι*, omitto *ἀφίημι, παραλείπω*, permitto *ἐπιτρέπω*, promitto *ὑπισχνοῦμαι*.

19. vello, velli (σπανίως vulsi), vulsum, vellere *τίλλω*.
Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μόνον velli· divello *διασπῶ, διαλύω*, convello *ἀποσπῶ*.

175. Παρακείμενοι σχηματιζόμενοι δι' ἐκτάσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος, ὕπτια εἰς tum·

1. ăgo, ēgi, actum, agere *ἄγω, πράττω*.
Σύνθ. abĭgo *ἀπάγω, ἀπελαύνω*, adĭgo *προςάγω*, cōgo (coēgi, coactum) *ἀναγκάζω*, dēgo (degi, ἄνευ ὑπτ.,) *διάγω* (vitam), exĭgo *διανύτω*, perăgo *διαπράττομαι, ἐπιτελῶ*, redĭgo *ἐπανάγω*.—ambĭgo *ἀμφιςβητῶ καὶ* satăgo *πράγματα ἔχω, πολυπραγμονῶ* οὔτε παρακείμενον ἔχουσιν οὔτε ὕπτιον.

2. căpio (*κάπτω*), cēpi, captum, capere *λαμβάνω*.
Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπτίῳ ceptum· οἷον accĭpio, accepi, acceptum, accipere *δέχομαι*, incipio *ἄρχομαι* (ἐνεργ.), percipio *καταλαμβάνω*, praecipio *ὑφηγοῦμαι, ἐπιτάττω*, recipio *ἀναλαμβάνω*, suscipio *ἀναδέχομαι, ἐπιχειρῶ*. Οὕτω πάντα τὰ σύνθετα πλὴν τοῦ antecapio, antecepi, anteceptum (captum), antecapere *προλαμβάνω*.

3. ĕmo, ēmi, emptum, emere *ὠνοῦμαι*.
Σύνθ. adĭmo *ἀφαιρῶ*, dirimo *διαιρῶ*, *χωρίζω*, exĭmo *ἐξαιρῶ*, interimo *ἀναιρῶ*, *διαφθείρω*, coĕmo *συνωνοῦμαι*.
4. făcio, fēci, factum, facere *ποιῶ*, παθ. fio (πρβλ. §. 202).
Τὰ σύνθετα μετὰ προθέσεων καὶ τοῦ ἀχωρίστου μορίου re μεταβάλλουσι τὸ a εἰς i, ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπτίῳ fectum καὶ σχηματίζουσι τὸ παθητικὸν κανονικῶς εἰς ficior· οἷον affĭcio *διατίθημι*, affeci, affectum, afficere, *παθητ.* afficior. Ὡσαύτως conficio *ἀποτελῶ*, deficio *ἀφίσταμαι*, *ἀπολείπω*, efficio *καταπράττω*, interficio *κτείνω*, perficio *διαπράττω*, praeficio *προΐστημι*, *ἐφίστημι*, sufficio *ἐπαρκῶ*, reficio *ἀνορθῶ*. Τὰ δὲ μετ' ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου σχηματιζόμενα σύνθετα τηροῦσι τὸ a καὶ ἔχουσιν ἐν τῷ παθητικῷ fĭo· οἷον calefacio *θερμαίνω*, calefeci, calefactum, calefacere, *παθ.* calefio. Ὡσαύτως tepefacio *χλιαίνω*, patefacio *ἀνοίγω*, satisfacio *ἱκανόν τινι ποιῶ*, *ἐξαρκῶ*.
5. fŭgio, fūgi, ἄνευ ὑπτ. (μετοχὴ ὅμως τοῦ μέλλ. fugiturus), fugere *φεύγω*.
Σύνθ. aufŭgio *ἀποφεύγω*, confŭgio *καταφεύγω*, effŭgio *διαφεύγω*.
6. jăcio, jēci, jactum, jacere *ἵημι*, *βάλλω*.
Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπτίῳ jectum· οἷον abjĭcio, abjeci, abjectum, abjicere *ἀποβάλλω*, adjicio *προστίθημι*, conjicio *συμβάλλω*, dejicio *καταβάλλω*, ejicio *ἐκβάλλω*, rejicio *εἰς τοὐπίσω βάλλω*.
7. lĕgo, lēgi, lectum, legere *ἀναγιγνώσκω*.
Σύνθ. perlĕgo *διαναγιγνώσκω*, collĭgo *συλλέγω*, deligo *αἱροῦμαι*, *διαλέγω*, eligo *ἐξαιροῦμαι*, *ἐκλέγω*.—Περὶ τῶν συνθέτων diligo, intelligo, negligo πρβλ. §. 172, 25.
8. scăbo, scābi, ἄνευ ὑπτ., scabere *κνῶ*.
Ἀποβαλλομένου τοῦ n (m) τοῦ θέματος·
9. frango, frēgi, fractum, frangere *ῥήγνυμι*, *θραύω*.
Σύνθ. confringo *κατάγνυμι*, infringo *προσρήγνυμι*, *καταθραύω*, perfringo *διαρρήγνυμι*.

10. (linqvo, līqvi, lictum, linqvere *λείπω.*)

Σύνθ. relinqvo *ἀπολείπω*, derelinqvo *ἐγκαταλείπω*.

11. pango, pēgi ἢ panxi, pactum (panctum), pangere *πήγνυμι*. Μετὰ δὲ τῆς σημασίας τοῦ *συντίθεσθαι* (*συνθήκας ποιεῖσθαι*) ὁ παρακείμενος εἶνε πάντοτε pepĭgi καὶ ὁ ἐνεστὼς βέλτιον paciscor (πρβλ. §. 176, 4. καὶ §. 191, 25.).

Τὰ σύνθετα ἔχουσι μόνον pegi, pactum· οἷον compingo *συμπήγνυμι*, impingo *ἐμπήγνυμι*.

12. vinco, vici, victum, vincere *νικῶ*.

Σύνθ. convinco *ἐξελέγχω*, devinco *καταΝικῶ*.

13. rumpo, rūpi, ruptum, rumpere *ῥήγνυμι, λύω*.

Σύνθ. corrumpo *διαφθείρω*, perrumpo *διαῤῥήγνυμι*.

Τούτοις προςθετέον καὶ τὸ

14. īco, (īci), ictum, icere *πλήττω* (foedus icere *ὅρκια τέμνειν, σπονδὰς ποιεῖσθαι*).

176. Παρακείμενοι σχηματιζόμενοι δι' ἀναδιπλασιασμοῦ·

Ὕπτια εἰς tum·

1. căno, cĕcĭni, cantum, canere *ᾄδω*.

Σύνθ. concĭno, concinui, concentum, concinere *συνᾴδω, συμφωνῶ*· praecĭno, praecinui, praecentum *προᾴδω*· occĭno, occinui, occentum (ἐπὶ ὀρνίθων κακὰ οἰωνιζομένων). Τὰ δὲ λοιπὰ σύνθετα, οἷον τὸ accino *προςᾴδω*, δὲν ἔχουσι παρακείμενον καὶ ὕπτιον.

2. părio, pĕpĕri, partum, parere *γεννῶ*. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος pariturus.

3. tendo, tĕtendi, tentum (tensum), tendere *τείνω*.

Σύνθετα·

α. τὰ ἔχοντα ἐν τῷ ὑπτίῳ μόνον tum· attendo *προςέχω*, contendo *διατείνομαι, ἀγωνίζομαι*, distendo *διατείνω, διασπῶ*, obtendo *προτείνω*, portendo *προσημαίνω*, praetendo *προτείνω, προφασίζομαι*, subtendo *ὑποτείνω*.

β'. τὰ ἔχοντα ἐν τῷ ὑπτίῳ μόνον sum· detendo *καθαιρῶ* (τι ἀνατεταμένον), ostendo *δείκνυμι*.

γ'. τὰ ἔχοντα ἐν τῷ ὑπτίῳ tum καὶ sum· extendo *ἐκτείνω*, protendo *προτείνω*, retendo *ἀνίημι*, *χαλῶ*.

4. pango, pĕpĭgi, pactum, pangere *συντίθεμαι* (πρβλ. §. 175, 11).

5. tango, tĕtĭgi, tactum, tangere *θιγγάνω*.
Σύνθ. attingo *ἐφάπτομαι*, contingo *ἅπτομαι*.
Ἀπρόςωπα· obtingit, obtĭgit καὶ contingit, contĭgit *συμβαίνει*, *συνέβη*.

6. pungo, pŭpŭgi, punctum, pungere *νύττω*, *κεντῶ*, *στίζω*.
Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ punxi· compungo *κατανύττω*, expungo *διαγράφω*, interpungo *διαστίζω*.

Ὕπτια εἰς sum·

7. cădo, cĕcĭdi, cāsum, cadere *πίπτω*.
Σύνθ. occĭdo, occĭdi, occāsum, occidere *δύω*· recĭdo, recĭdi, recāsum, recidere *ὀπίσω πίπτω*, *μεταπίπτω*· incĭdo, incĭdi, incasum (σπαν.), incidere *ἐμπίπτω*. — Πάντα τὰ λοιπὰ σύνθετα δὲν ἔχουσιν ὕπτιον· οἷον accĭdere *προςπίπτειν*, *συμβαίνειν*, concĭdere *συμπίπτειν*.

8. caedo, cĕcīdi, caesum, caedere *κόπτω*, *καίνω*.
Σύνθ. occīdo, occīdi, occīsum, occidere *κατακόπτω*, *κατακαίνω*. Ὡςαύτως abscīdo *ἀποκόπτω*, incīdo *ἐγκόπτω* κτλ.

9. (cello, cĕcŭli, celsum καὶ culsum, cellere.)
Σύνθ. percello, percŭli, perculsum, percellere *καταβάλλω*, *καταπλήττω*. — Τὰ δὲ λοιπὰ σύνθετα, antecello καὶ praecello *προέχω* καὶ excello *ἐξέχω*, οὔτε παρακείμενον ἔχουσιν οὔτε ὕπτιον. Τὸ excelsus *ἐξέχων*, *ὑψηλὸς* εἶνε ἐπίθετον.

10. curro, cŭcurri, cursum, currere *τρέχω*.
Τὰ σύνθετα σπανίως φυλάττουσι τὸν ἀναδιπλασιασμόν· accurro *προςτρέχω*, concurro *συντρέχω*, excurro *ἐκτρέχω*, occurro *ἀπαντῶ*, succurro *ὑποτρέχω*, *βοηθῶ*.

11. fallo, fĕfelli, falsum, fallere *σφάλλω*, *ἀπατῶ*, *λανθάνω*.
Σύνθ. refello, refelli, ἄνευ ὑπτ., refellere *διελέγχω*, *ἀνασκευάζω*.

12. pello, pĕpŭli, pulsum, pellere *ἐλαύνω, ὠθῶ.*
Σύνθ. appello *προςελαύνω*, compello *συνελαύνω, βιάζομαι*, dispello *διωθῶ, διασκεδάννυμι*, expello *ἐξωθῶ*, impello *ἐλαύνω, παρορμῶ*, repello *ἀπωθῶ.*

13. pendo, pĕpendi, pensum, pendere *σταθμῶμαι.*
Σύνθ. dependo *ἀποτίνω*, impendo *ἀναλίσκω*, perpendo *ἐπισταθμῶμαι, διεξετάζω.*

14. parco, pĕperci (σπανιώτερον parsi), parsum, parcere *φείδομαι.*

15. tundo, tŭtŭdi, tūsum καὶ tunsum, tundere *κρούω, ἀράσσω.*
Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπτ. μόνον tūsum· οἷον contundo, contŭdi, contūsum *συντρίβω.*

Ὕπτια εἰς tum·

16. crēdo, credĭdi, credĭtum, credere *πιστεύω.*
Κατὰ τὸ credo κλίνονται πάντα τὰ δισύλλαβα σύνθετα τοῦ do (πρβλ. §. 158.)· abdo *κρύπτω*, addo *προςτίθημι*, condo *κτίζω*, dedo *παραδίδωμι*, ēdo *ἐκδίδωμι*, perdo *ἀπόλλυμι* (παθητ. pereo πρβλ. §. 198.), prodo *προδίδωμι*, reddo *ἀποδίδωμι*, vendo *πωλῶ* (παθ. veneo πρβλ. §. 135.).

17. sisto, stĭti (ἀντὶ sistĭti), stătum, sistere *ἵστημι.*
Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπτίῳ stĭtum· assisto *παρίσταμαι*, desisto *ἀφίσταμαι*, exsisto *γίγνομαι*, resisto *ἀνθίσταμαι.* Τὸ circumsisto *περιίσταμαι* (ἄνευ ὑπτ.) ἔχει παρακ. circumstĕti.

Ἄνευ ὑπτίου·

18. disco *(διδάσκομαι)*, dĭdĭci, discere *μανθάνω.*
Σύνθ. addisco *προςμανθάνω*, dedisco *ἀπομανθάνω*, edisco *ἐκμανθάνω*, perdisco *καταμανθάνω.*

19. posco, pŏposci, poscere *αἰτῶ.*
Σύνθ. deposco *ἀπαιτῶ*, exposco *ἐξαιτοῦμαι.*

177. Ῥήματα μετὰ χαρακτῆρος d, ἔχοντα ἐν μὲν τῷ παρακειμένῳ di, ἐν δὲ τῷ ὑπτίῳ sum·

1. accendo, accendi, accensum, accendere *ἀνακαίω, ἀνά-*

πτω (σύνθετον τοῦ ἀχρήστου cando). Ὡςαύτως incendo ἐνάπτω, ἀνάπτω καὶ succendo ὑφάπτω.

2. cūdo, cūdi, (cūsum), cudere τύπτω, κόπτω.

3. defendo, defendi, defensum, defendere ὑπερασπίζομαι (σύνθ. τοῦ ἀχρήστου fendo). Ὡςαύτως offendo προςκρούω.

4. ĕdo, ēdi, ēsum, edere ἐσθίω.

Σύνθ. comĕdo καταβιβρώσκω, ὕπτ. comēsum καὶ comestum (πρβλ. §. 195).

5. mando, mandi, mansum, mandere μασσῶμαι.

6. pando, pandi, passum (σπανιώτερον pansum), pandere πετάννυμι.

Σύνθ. dispando, ἄνευ παρακ., dispansum διαπετάννυμι, expando ἐκπετάννυμι, ἀναπτύσσω.

7. prehendo, prehendi, prehensum, prehendere λαμβάνομαι, δράττομαι.

Σύνθ. comprehendo συλλαμβάνω, reprehendo ἐπιλαμβάνομαι, καθάπτομαι.

8. scando, scandi, scansum, scandere ἀναβαίνω.

Σύνθ. ascendo ἀναβαίνω, conscendo ἐπιβαίνω, descendo καταβαίνω.

9. fundo, fūdi, fūsum, fundere χέω.

Σύνθ. confundo συγχέω, effundo ἐκχέω, infundo ἐγχέω, perfundo καταχέω, profundo προχέω.

10. strīdo, strīdi, ἄνευ ὕπτ., stridere τρίζω (πρβλ. §. 162, 8.).

11. fŏdio, fōdi, fossum, fodere ὀρύττω.

Σύνθ. confŏdio διασκάπτω, διακεντῶ, effŏdio ἐξορύττω, perfŏdio διορύττω.

12. findo, fĭdi, fissum, findere σχίζω.

13. scindo, scĭdi, scissum, scindere σχίζω, διασπῶ.

Σύνθ. abscindo ἀποσχίζω, discindo διασχίζω, exscindo ἐκκόπτω, ἐξολοθρεύω, inscindo ἐγκόπτω. Ἀντὶ abscissus, exscissus ὀρθότερον abscīsus, excīsus ἀπὸ τοῦ abscīdo, excīdo.

14. sīdo, sēdi (σπανιώτερον sīdi), sessum, sidere *καθίζω, καθέζομαι.*

Σύνθ. assīdo *παρακαθέζομαι*, consido *καθέζομαι*, insido *ἐγκαθέζομαι, ἐπικαθέζομαι.*

178. Ἰδίᾳ δὲ σημειωτέον τὰ ἑπόμενα·

1. bĭbo, bĭbi, (bibĭtum), bibere *πίνω.*

Σύνθ. ebĭbo *ἐκπίνω*, imbibo *ἐμπίνω.*

2. lambo, lambi, ἄνευ ὑπτ., lambere *λείχω.*

3. vīso, vīsi, ἄνευ ὑπτ., visere *ἐπισκέπτομαι.*

4. psallo, psalli, ἄνευ ὑπτ., psallere *ψάλλω.*

5. verro, verri, versum, verrere *σαίρω, κορῶ.*

Σύνθ. everro *ἐκσαρῶ, ἐκκορῶ.*

6. verto, verti, versum, vertere *στρέφω.*

Σύνθ. adverto *στρέφω πρός, προσέχω*, averto *ἀποστρέφω*, converto *ἐπιστρέφω*, praeverto *προφθάνω*, reverto *ὑποστρέφω.*

7. Τὸ ῥῆμα fero ἔχει παρακείμενον καὶ ὕπτιον ἐξ ἄλλων θεμάτων fĕro, tŭli, lātum, ferre *φέρω* (πρβλ. §. 200). Ἐκ τοῦ συνθέτου suffero δανείζεται τὸ tollo παρακείμενον καὶ ὕπτιον· tollo, sustuli, sublatum, tollere *αἴρω*. Τὸ δὲ attollo *ἐπαίρω* καὶ extollo *ἐξαίρω* οὔτε παρακείμενον ἔχουσιν οὔτε ὕπτιον.

Ἔνια ῥήματα τῆς τρίτης συζυγίας οὔτε παρακείμενον ἔχουσιν οὔτε ὕπτιον· οἷον glisco *γλίχομαι, ἐκκαίομαι*, plecto *κολάζω*, vergo *ῥέπω* κ. τ. λ.

Εἰς τὴν τρίτην συζυγίαν ἀνήκει ἓν ἡμιαποθετικόν·

fīdo, fīsus sum, fidĕre *πέποιθα* (πρβλ. §. 133).

Σύνθ. confīdo *καταπιστεύω, θαῤῥῶ*, diffīdo *δυσπιστῶ.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Ἀνώμαλοι παρακείμενοι καὶ ὕπτια τῆς τετάρτης συζυγίας.

179. Παρακείμενοι εἰς si, ὕπτια εἰς tum·

1. farcio, farsi, fartum (σπανιώτερον farctum), farcīre *σάττω, φράττω.*

Σύνθ. confercio, confersi, confertum, confercire *στοιβάζω, ἀθροίζω*, effercio *ἐκπληρῶ*, refercio *ἀναπίμπλημι.*

2. fulcio, fulsi, fultum, fulcire *ἐρείδω.*

3. haurio, hausi, haustum, haurire *ἀρύω, ἀντλῶ.* Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος hausturus καὶ hausurus.

Σύνθ. exhaurio *ἐξαντλῶ.*

4. saepio (sēpio), saepsi, saeptum, saepire *φράττω.*

Σύνθ. circumsaepio *περιφράττω.*

5. sarcio, sarsi, sartum, sarcire *ἀκέομαι, ἐπισκευάζω.*

Ἡ τοῦ παρακειμένου κατάληξις si μετὰ τοῦ χαρακτῆρος, συμφώνου ὄντος, μεταβάλλεται εἰς xi ἐν τοῖς ἑπομένοις·

6. sancio, sanxi, sanctum καὶ sancītum, sancire κυρῶ.

7. vincio, vinxi, vinctum, vincire *δέω.*

Σύνθ. devincio *καταδέω*, revincio *ἀναδέω.*

8 amicio, (amixi καὶ amicui), amictum, amicire *ἀμφιέννυμι.*

Ὕπτιον εἰς sum·

9 sentio, sensi, sensum, sentire *αἰσθάνομαι.*

Σύνθ. consentio *συμφωνῶ*, dissentio *διαφωνῶ*, assentio *συναινῶ, ὁμολογῶ* (συνηθέστερον ὡς ἀποθετικόν, πρβλ. §. 192).

180. Παρακείμενοι εἰς ui, ὕπτια εἰς tum·

1. apĕrio, aperui, apertum, aperire *ἀνοίγω.*

2. opĕrio, operui, opertum, operire *καλύπτω.*

3. sălio, salui (salii σπανίως), ἄνευ ὑπτ., salire *ἅλλομαι.*

Σύνθ. exsĭlio *ἐξάλλομαι*, transsĭlio *διάλλομαι.*

181. Παρακείμενος δι' ἐκτάσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος, ὕπτιον εἰς tum·

vĕnio, vēni, ventum, venire *ἔρχομαι, ἀφικνοῦμαι.*
Σύνθ. advenio *προςέρχομαι, παραγίγνομαι*, antevenio *προλαμβάνω*, convenio *συνέρχομαι*, invenio *εὑρίσκω*.

compĕrio, compĕri, compertum, comperire *καταμανθάνω* καὶ repĕrio, repĕri (reppĕri), repertum, reperire *εὑρίσκω*, σύνθετα τοῦ pario ὄντα (πρβλ. §. 176, 2), μετέβησαν ὕστερον εἰς τὴν τετάρτην συζυγίαν.

182. Ῥήματα μεθ᾽ ὁμαλοῦ μὲν παρακ., ἀνωμάλου δὲ ὑπτίου·
1. cio, cīvi, cĭtum, cire *κινῶ*.
Σύνθ. excio *ἐκκινῶ, ἐξάγω*, concio *συγκαλῶ*, accio *προςκαλῶ* (accītus). Πρβλ. §. 164, 8.
2. eo, īvi, ĭtum, ire *εἶμι* (πρβλ. §. 197).
3. qveo, qvīvi, qvĭtum, qvire *δύναμαι* (πρβ. §. 199).
4. sepelio, sepelivi, sepultum, sepelire *θάπτω*.

183. Ῥήματά τινα τῆς τετάρτης συζυγίας οὔτε παρακείμενον ἔχουσιν οὔτε ὕπτιον· οἷον ferio *πλήττω, τύπτω*, —foedus *σπένδομαι*, superbio *ὑπερηφανεύομαι* κτλ. Ὡςαύτως δὲ καὶ τὰ εἰς urio ἐφετικὰ (πρβλ. 227, 3.)· οἷον esurio *βρωσείω, πεινῶ*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ΄.

Παρακείμενοι καὶ ὕπτια τῶν ἐναρκτικῶν.

(*Verba inchoativa*).

184. Τὰ ἐναρκτικὰ ῥήματα λήγουσιν εἰς τὴν παραγωγικὴν κατάληξιν sco καὶ δηλοῦσι πρᾶξίν τινα ἐν τῷ ἄρχεσθαι ἢ γίγνεσθαι. **Κλί**νονται δὲ ἅπαντα κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν καὶ εἶνε τριττά·

α΄) *ἁπλοῖ ἐναρκτικοὶ τύποι*, ὧν τὸ πρωτότυπον ἢ ἀπώλετο, ἢ ἄχρηστον ἐγένετο.

β΄) inchoativa verbalia *ῥηματικὰ ἐναρκτικά*, παραγόμενα ἀπὸ ῥημάτων.

γ') inchoativa nominalia *ὀνοματικὰ ἐναρκτικά*, παραγόμενα ἀπ' ὀνομάτων.

ΣΗΜ. Τούτων διακριτέα τὰ ῥήματα, ἐν οἷς τὸ sco ἀνήκει εἰς τὸ θέμα· οἷον disco, posco.

ά) Ἁπλοῖ ἐναρκτικοὶ τύποι.

185. Ταῦτα ἔχουσιν ἐν μὲν τῷ παρακειμένῳ vi, ἐν δὲ τῷ ὑπτίῳ tum, αἵτινες καταλήξεις προςαρτῶνται εἰς τὸ θέμα, ἀποβαλλομένης τῆς καταλήξεως sco.

1. adolesco, adolēvi, (adultum), adolescĕre *ἁδρύνομαι, αὐξάνομαι.*

2. abolesco, abolēvi, (abolĭtum), abolescere *φθίνω, ἀφανίζομαι.*

3. exolesco, exolēvi, (exolētum), exolescere *φθίνω, ἀπαρχαιοῦμαι.*

4. obsolesco, obsolēvi, obsolētum, obsolescere *παλαιοῦμαι, ἀπαρχαιοῦμαι* (α).

5. cresco, crēvi, crētum, crescere *αὐξάνομαι.*
Σύνθ. accresco *ἐπαυξάνομαι*, decresco *ἐλαττοῦμαι, φθίνω.*

6 nosco, nōvi, nōtum, noscere *γιγνώσκω.*
Σύνθ. agnosco, ὕπτ. agnĭtum (μετοχὴ τοῦ μέλλ agnoturus), *ἀναγνωρίζω*, cognosco, ὕπτ. cognĭtum, *καταμανθάνω*, recognosco, ὕπτ. recognĭtum, *ἀναγνωρίζω, ἐξετάζω*, ignosco, ὕπτ. ignōtum, *συγγιγνώσκω.*—Ἄνευ παρακ. καὶ ὑπτ. dignosco, internosco *διαγιγνώσκω*, praenosco *προγιγνώσκω.*

7. qviesco, qviēvi, qviētum, qviescere *ἡσυχάζω.*
Σύνθ. acqviesco *ἀναπαύομαι*, conqviesco *καθησυχάζω.*

8. scisco, scīvi, scītum, sciscere *ἱστορῶ (πυνθάνομαι), κυρῶ.*
Σύνθ. adscisco *παραδέχομαι*, conscisco *καταγιγνώσκω.*

9 svesco, svēvi, svētum, svescere *ἐθίζομαι.*
Σύνθ. assvesco *προςεθίζομαι*, mansvesco *ἡμερῶ, ἡμεροῦμαι.*

Φυλαττομένου τοῦ s ἐν τῷ ὑπτίῳ·

10. pasco, pāvi, pastum, pascere *βόσκω, τρέφω.*

(α) Τὰ πρῶτα τέσσαρα ἔχουσι μὲν πρωτότυπα, ἀλλὰ ταῦτα εἶνε ὅλως ἀπηρχαιωμένα πλὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ aboleo (πρβλ. §. 159, 5.).

Σύνθ. compasco *συμβόσκω*, depasco *καταβόσκω*.

Ἄνευ παρακειμένου καὶ ὑπτίου·

11. hisco *χάσκω*.

12. fatisco *χαίνω*, *καταπονοῦμαι*.

186. β') Inchoativa verbalia μετὰ παρακειμένου καὶ ὑπτίου τῶν πρωτοτύπων·

1. inveterasco (inveterāre), inveterāvi, inveterātum, inveterascĕre *ἐγγηράσκω*. (inveteratus *ἐῤῥιζωμένος*).

2. convalesco (valēre), convalui, (convalĭtum), convalescere *ἀναῤῥώννυμαι*.

3. exardesco (ardēre), exarsi, exarsum, exardescere *ἐκκαίομαι*.

4. coalesco (alĕre), coalui, coalĭtum, coalescere *συμφύομαι*.

5. concupisco (cupĕre), concupīvi, concupītum, concupiscere *ὀρέγομαι*.

6. revivisco (vivĕre), revixi, revictum, reviviscere *ἀναβιῶ*.

7. obdormisco (dormīre), obdormīvi, obdormītum, obdormiscere *καταδαρθάνω*, *κατακοιμῶμαι*.

ΣΗΜ. Πάντα δὲ τὰ λοιπὰ inchoativa verbalia ἔχουσι μόνον τὸν παρακείμενον τοῦ πρωτοτύπου αὐτῶν, λείπει δὲ τὸ ὕπτιον· οἷον ingemisco (gemĕre), ingemui στενάζω.

187. γ') Inchoativa nominalia ἅπαντα ἄνευ ὑπτίου. Ἕνα δὲ παρακείμενον, καὶ τοῦτον εἰς ui, ἔχουσι μόνον τὰ ἑπόμενα δώδεκα·

1. crebresco (creber), crebrui, crebrescere *πυκνὸς γίγνομαι*, *αὐξάνομαι*, *θρυλοῦμαι* (καὶ crebesco, crebui κτλ).

Σύνθ. increbresco καὶ percrebresco *ἐπαυξάνομαι*, *διαθρυλοῦμαι*.

2. duresco (durus), durui, durescere *σκληροῦμαι*.

Σύνθ. obduresco *ἀποσκληροῦμαι*.

3. evanesco (vanus), evanui, evanescere *ἀφανίζομαι*.

4. innotesco (notus), innotui, innotescere *γνωρίζομαι*.

5. macresco (macer), macrui, macrescere *ἰσχναίνομαι*.

6. maturesco (maturus), maturui, maturescere *ἀδροῦμαι*, *πεπαίνομαι*.

7. nigresco (niger), nigrui, nigrescere *μελαίνομαι.*

8. obmutesco (mutus), obmutui, obmutescere *ἄφωνος γίγνομαι.*

9 obsurdesco (surdus), obsurdui, obsurdescere *ἐκκωφοῦμαι.*

10. recrudesco (crudus), recrudui, recrudescere *πάλιν ἑλκοῦμαι* (ἐπὶ τραυμάτων), *ἀνανεοῦμαι.*

11. consanesco (sanus), consanui, consanescere *ὑγιάζομαι.*

12. vilesco (vilis), vilui, vilescere *φαῦλος, εὐτελὴς γίγνομαι.*

Πάντα δὲ τὰ λοιπὰ inchoativa nominalia οὔτε παρακείμενον ἔχουσιν οὔτε ὕπτιον· οἷον puerasco (puer) *παῖς γίγνομαι, μειρακιοῦμαι,* ignesco (ignis) *πυροῦμαι* κ. τ. λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒʹ.

Παρακείμενοι καὶ ὕπτια τῶν ἀποθετικῶν.

188. Τὰ πλεῖστα τῶν ἀποθετικῶν σχηματίζουσι τὸν παρακείμενον καὶ τὸ ὕπτιον, ὅπερ σπανίως κεῖται, κανονικῶς κατὰ τὴν συζυγίαν, εἰς ἣν ἀνήκουσι.

Πρώτη συζυγία.

189. Εἰς τὴν πρώτην συζυγίαν ἀνήκουσι πολλὰ ἀποθετικά. Ἔχουσι δὲ κανονικῶς πάντα ἐν τῷ παρακειμένῳ atus sum· οἷον cunctor, cunctatus sum, cunctari *ὀκνῶ, μέλλω·* contemplor, contemplatus sum, contemplari *θεωρῶ·* miror, miratus sum, mirari *θαυμάζω* κ.τ.λ. Ἔνια δὲ ἀποθετικὰ τῆς πρώτης συζυγίας ἔχουσι καὶ ἐνεργητικόν· οἷον altercor καὶ alterco *ἐρίζω,* luctor καὶ lucto *παλαίω.*

Δευτέρα συζυγία.

190. Εἰς τὴν δευτέραν συζυγίαν ἀνήκουσιν ὀκτὼ ἀποθετικά, πέντε ὁμαλὰ καὶ τρία ἀνώμαλα·

1. lĭceor, licĭtus sum, licēri *ὠνεῖσθαι* (ἐν δημοπρασίᾳ).
   Σύνθ. pollĭceor *ὑπισχνοῦμαι.*

2. mĕreor, merĭtus sum, mereri *ἄξιός τινός εἰμι, κερδαίνω.*
   Ὡσαύτως τὰ σύνθετα commereor, demereor, promereor.

3. mĭsĕreor, miserĭtus sum (σπανιώτερον misertus sum), misereri *οἰκτείρω*. Περὶ τοῦ ἀπροςώπου miseret ἢ miseretur me *οἰκτείρω* πρβλ. §. 214.

4. tueor, (tuĭtus sum), tueri *τηρῶ*. Ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν συνθέσει μόνον κειμένου tuitus sum τὸ tutatus sum. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος tuiturus.

Σύνθ. contueor *καθορῶ*, intueor *προςβλέπω*.

5. vĕreor, verĭtus sum, vereri *εὐλαβοῦμαι, δέδια*.

Σύνθ. revereor *εὐλαβοῦμαι*.

6. făteor, fassus sum, fateri *ὁμολογῶ*.

Σύνθ. confĭteor, confessus sum, confiteri *καθομολογῶ, ἐξομολογῶ*, profiteor, professus sum, profiteri *ἐξομολογῶ, ἐπαγγέλλομαι*, diffiteor *ἀπαρνοῦμαι*, ἄνευ παρακειμένου.

7. reor, rătus sum, reri *νομίζω*, ἄνευ μετοχῆς τοῦ ἐνεστῶτος.

8. medeor, medēri *ἰῶμαι*, ἄνευ παρακειμένου, ἀνθ' οὗ ἐν χρήσει τὸ medicatus sum.

Τρίτη συζυγία.

191. 1. fruor, (fruĭtus ἢ fructus sum), frui *καρποῦμαι*. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος fruiturus.

Σύνθ. perfruor, perfruitus sum, perfrui *ἐκκαρποῦμαι*.

2. fungor, functus sum, fungi *ἐκτελῶ, πράττω ἀρχήν*.

Σύνθ. defungor *ἀποτελῶ, ἀπαλλάττομαι*, perfungor *ἐπιτελῶ, ἀπαλλάττομαι*.

3. vĕhor, vectus sum, vehi *ὀχοῦμαι* (πρβλ. §. 172, 22).

Σύνθ. invĕhor *ἐπιφέρομαι (ἐφορμῶ), καθάπτομαι*.

4. lŏqvor, locūtus (loqvutus) sum, loqvi *λόγους ποιοῦμαι*.

Σύνθ. allŏqvor *προςαγορεύω*, collŏqvor *διαλέγομαι*, elŏqvor *ἐκφράζω, ἀγορεύω*, oblŏqvor *ἀντιλέγω*.

5. mŏrior, mortuus sum, mori *ἀποθνήσκω*. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος moriturus.

6. pascor, pastus sum, pasci *νέμομαι* (οὐδέτερ.). Πρβλ. §. 185, 10.

7. qvĕror, qvestus sum, qveri *μέμφομαι*.
Σύνθ. conqvĕror *καταμέμφομαι*.
8. sĕqvor, secūtus (seqvutus) sum, seqvi *ἕπομαι*.
Σύνθ. assĕqvor, conseqvor *καθικνοῦμαι, τυγχάνω, καταλαμβάνω*, inseqvor *διώκω*, obseqvor *πείθομαι, χαρίζομαι*, perseqvor *διώκω, ἐπιτελῶ*.
9. ringo, ἄνευ παρακ., ringi *σαίρω, γογγύζω*.

10. grădior, gressus sum, gradi *βαδίζω*.
Σύνθ. aggrĕdior, aggressus sum, aggredi *προςβάλλω*, congredior *συναντῶ, συμβάλλω*, egredior *ἐκβαίνω*, ingredior *ἐμβαίνω*, transgredior *ὑπερβαίνω*.
11. lābor, lapsus sum, labi *ὀλισθαίνω, σφάλλομαι, ἐρείπομαι*.
Σύνθ. collābor *συμπίπτω, κατερείπομαι*, delabor *κατολισθαίνω*, elabor *ἐκπίπτω*.
12. nītor, nisus ἢ nixus sum, niti *ἐρείδομαι*.
Σύνθ. innītor *ἐπερείδομαι*, obnitor *ἀντερείδομαι, διατείνομαι*.
13. pătior, passus sum, pati *πάσχω*.
Σύνθ. perpĕtior, perpessus sum, perpeti *ἀνέχομαι, ὑπομένω*.
14. amplector, amplexus sum, amplecti *περιβάλλω* καὶ complector *περιβάλλω*, σύνθετα τοῦ plecto (πρβλ. §. 173, 3).
15. ūtor, usus sum, uti *χρῶμαι*.
Σύνθ. abūtor *καταχρῶμαι*.
16. Τὰ τρία σύνθετα devertor *κατάγομαι, καταλύω*, praevertor *προφθάνω, πρὸ πάντων τρέπομαι πρός τι*, revertor *ἐπανέρχομαι* ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ τὸν ἐνεργητικὸν τύπον, deverti, praeverti, reverti. Μόνον δὲ τὸ reversus *ἐπανελθὼν* εἶνε ἐν χρήσει ὡς μετοχὴ (πρβλ. §. 178, 6.).

Εἶτα δὲ οἱ ἑπόμενοι ἐναρκτικοὶ τύποι·

17. (apiscor, aptus sum, apisci *τυγχάνω* εἶνε ἀπηρχαιωμένον.)
Σύνθ. adipiscor, adeptus sum, adipisci *ἐξικνοῦμαι, κατα-*

πράττω, indipiscor, indeptus sum, indipisci *ἐφικνοῦμαι*, *ἐπιτυγχάνω*.

18. defetiscor, defessus sum, defetisci *καταπονοῦμαι* (πρβλ. §. 185, 12.).

19. expergiscor, experrectus sum, expergisci *ἐξεγείρομαι*.

20. irascor, (iratus sum), irasci *ὀργίζομαι*=*εἰς ὀργὴν πίπτω*. Ὁ παρακείμενος iratus sum σημαίνει *ὀργὴ ἔχει με*, ἢ *ἐν ὀργῇ* (*δι' ὀργῆς*) *ἔχω τινὰ* (ἢ *ὀργὴν ἔχω πρός τινα*)· *ὠργίσθην* δὲ λέγεται succensui.

21. Τὰ σύνθετα comminiscor, commentus sum, comminisci *ἐπινοῶ* καὶ reminiscor, reminisci *ἀναμιμνήσκομαι*, ἄνευ παρακειμένου, ἀνθ' οὗ τὸ recordatus sum.

22. nanciscor, nactus (καὶ nanctus) sum, nancisci *τυγχάνω*, *λαγχάνω*.

23. nascor, nātus sum, nasci *γεννῶμαι*. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος nasciturus.

Σύνθ. innasci *ἐμπεφυκέναι*.

24 oblivīscor, oblītus sum, oblivisci *ἐπιλανθάνομαι*.

25. paciscor, pactus sum, pacisci *συντίθεμαι*.

Σύνθ. compaciscor (compeciscor) *συντίθεμαι*, depaciscor depeciscor) *διομολογοῦμαι*.

26. proficiscor, profectus sum, proficisci *ἀπέρχομαι*, *ὁρμῶμαι*, *πορεύομαι*.

27. ulciscor, ultus sum, ulcisci *τιμωροῦμαι*, *ποινὴν λαμβάνω*.

28. vescor, vesci *ἐσθίω*, ἄνευ παρακειμένου ἀναπληρουμένου διὰ τοῦ ēdi.

Τετάρτη συζυγία.

192. Εἰς τὴν τετάρτην δὲ συζυγίαν ἀνήκουσι τεσσαρακαίδεκα ἀποθετικά, ὀκτὼ μὲν ὁμαλά, ἓξ δὲ ἀνώμαλα·

1. blandior, blandītus sum, blandiri *κολακεύω*.
2. largior, largītus sum, largiri *ἐπιδαψιλεύομαι*.
3. mentior, mentītus sum, mentiri *ψεύδομαι*.

Σύνθ. ementior *πλάττω*, *ψεύδομαι*.

4. mōlior, molītus sum, moliri *βίᾳ κινῶ, μηχανῶμαι.*

Σύνθ. amōlior *ἀποσκευάζομαι, ἐκποδὼν ποιοῦμαι,* demōlior *καθαιρῶ, κατασκάπτω.*

5. partior, partītus sum, partiri *μερίζω, μερίζομαι, διανέμομαι.*

Σύνθ. dispertior *διανέμω, διανέμομαι,* impertior *μεταδίδωμι.*—Οἱ ἐνεργητικοὶ τύποι dispertio καὶ impertio εἶνε ἐν πλείονι χρήσει.

6. pŏtior, potītus sum, potiri *κύριος γίγνομαι.* Ἐνίοτε κεῖνται τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρατατικοῦ οἱ ἑπόμενοι τύποι κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν· potĭtur, potĭmur, poteretur, poteremur.

7. punior, punītus sum, puniri *τιμωροῦμαι.*

Ὁ ἐνεργητικὸς τύπος punio εἶνε ἐν πλείονι χρήσει.

8. sortior, sortītus sum, sortiri *κληροῦμαι.*

9. assentior, assensus sum, assentiri *ὁμολογῶ (συναινῶ).*

10. experior, expertus sum, experiri *πειρῶμαι.*

11. mētior, mensus sum, metiri *μετρῶ.*

Σύνθ. emetior *ἐκμετρῶ,* permetior *διαμετρῶ.*

12. opperior, oppertus (καὶ opperītus) sum, opperiri *περιμένω.*

13. ordior, orsus sum, ordiri *ἄρχομαι.*

Σύνθ. exordior *ἐξάρχομαι, κατάρχομαι.*

14. ŏrior, ortus sum, oriri *ἀνατέλλω, φύομαι.* Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος oriturus, δεύτερον θετικὸν oriundus *γεγονώς.* — Ἡ ὁριστικὴ τοῦ ἐνεστῶτος κλίνεται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν (orĕris, orĭtur, orĭmur)· ἡ δὲ ὑποτακτικὴ τοῦ παρατατικοῦ κανονικῶς, orīrer κτλ., σπανίως δὲ orĕrer κτλ.—Τὸ αὐτὸ δὲ ἰσχύει καὶ περὶ τῶν συνθέτων, καίτοι τὸ adorior ἐν τῷ ἐνεστῶτι μόνον adorīris, adorītur ἔχει.

Σύνθ. adorior *προςβάλλω,* coorior *συνανίσταμαι, ἐκρήγνυμαι,* exorior *ἀνατέλλω, ἐπιφαίνομαι,* oborior *ἐπέρχομαι, ἀναφαίνομαι.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Ἀνώμαλα ῥήματα (*verba anomala*).

193. *Ἀνώμαλα ῥήματα* ὀνομάζονται κατ' ἐξοχὴν ὅσα δὲν σχηματίζουσι μόνον τὸν παρακείμενον καὶ τὸ ὕπτιον ἀνωμάλως, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις τύποις ἀποκλίνουσι τοῦ ὁμαλοῦ σχηματισμοῦ. Τοιαῦτα δὲ εἶνε ἐκτὸς τοῦ sum, περὶ οὗ ἐγένετο λόγος ἔμπροσθεν, τὰ ἑπόμενα·

1. possum *δύναμαι*· 2. edo *ἐσθίω*· 3. volo *βούλομαι*, nolo *οὐ βούλομαι*, malo *προτιμῶ*· 4. eo *εἶμι*· 5. qveo *δύναμαι*, neqveo *οὐ δύναμαι*· 6. fero *φέρω*· 7. fio *γίγνομαι*.

Α') *Possum δύναμαι.*

194. Τὸ ῥῆμα possum, σύνθετον ὂν ἐκ τοῦ pot (potis *δυνατός*) καὶ sum, κλίνεται ὡς τὸ sum μετὰ τῶν ἑπομένων μόνον μεταβολῶν· α') ἐκ τοῦ potesse ἐγένετο posse· β') ἐκ τοῦ potsum ἐγένετο possum· καὶ γ') ἐκ τοῦ potfui, potui.

	INDICATIVUS.	CONJUNCTIVUS.
	Praesens.	
S.	pos-sum	pos-sim
	pŏt-ĕs	pos-sis
	pot-est	pos-sit
P.	pos-sŭmus	pos-sīmus
	pot-estis	pos-sītis
	pos-sunt	pos-sint
	Imperfectum.	
S.	pot-ĕram	pos-sem
	pot-eras	pos-ses
	pot-erat	pos-set
P.	pot-erāmus	pos-sēmus
	pot-erātis	pos-sētis
	pot-erant	pos-sent

Futurum.

S.	pot-ĕro	λείπει.
	pot-eris	
	pot-erit	
P.	pot-erĭmus	
	pot-erĭtis	
	pot-erunt	

Perfectum.

S.	pŏt-ui	pot-uĕrim
	pot-uisti	pot-ueris
	pot-uit	pot-uerit
P.	pot-uimus	pot-uerĭmus
	pot-uistis	pot-uerĭtis
	pot-uērunt (ēre)	pot-uerint

Plusqvamperfectum.

S.	pot-uĕram	pot-uissem
	pot-ueras	pot-uisses
	pot-uerat	pot-uisset
P.	pot-uerāmus	pot-uissēmus
	pot-uerātis	pot-uissētis
	pot-uerant	pot-uissent

Futurum exactum.

S.	pot-uĕro	ὁμοία τῇ τοῦ παρακειμένου.
	pot-ueris	
	pot-uerit	
P.	pot-uerĭmus	
	pot-uerĭtis	
	pot-uerint	

INFINITIVUS.

Praesens.	*Perfectum.*
pos-se	pot-uisse

Ἡ προστακτικὴ λείπει. Ἡ δὲ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος potens εἶνε ἐν χρήσει μόνον ὡς ἐπίθετον=*δυνατός* (α).

Β') *Edo ἐσθίω.*

195. Τὸ ĕdo, ēdi, ēsum, edĕre κλίνεται κανονικῶς κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν, ἔχει ὅμως ἐνιαχοῦ καὶ δευτέρους τύπους, οἵτινες εἶνε ὅμοιοι πρὸς τοὺς ἀναλόγους τοῦ esse ἐκτὸς τῆς προσῳδίας. Εἶνε δὲ οἱ ἑπόμενοι·

Praes. Ind. Act.	*Imperf. Conjunct. Act.*
S. ĕdo, ĕdis, edit	edĕrem, ederes, ederet
ēs, ēst	ēssem, ēsses, ēsset
P. edĭmus, edĭtis, edunt	ederēmus, ederētis, edĕrent
ēstis	ēssēmus, ēssētis, ēssent
Imperativus.	*Infinit. Praes.*
Praes. edĕ, edĭte	edĕre
ēs, ēste	ēsse.
Fut. edĭto, editōte	
ēsto, ēstōte	
edunto	

Τοῦ δὲ παθητικοῦ μόνον τοῦ edĭtur κεῖται δεύτερος τύπος, τὸ ēstur, καὶ τοῦ ederētur τὸ ēssētur.

Ὡσαύτως δὲ κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα· οἷον comĕdo *κατεσθίω*, exedo *ἐξέδω*.

Γ') Vŏlo *βούλομαι*, nōlo *οὐ βούλομαι*, mālo *προτιμῶ*.

196. Τὸ μὲν nolo εἶνε σύνθετον ἐκ τοῦ non καὶ volo, τὸ δὲ malo ἐκ τοῦ magis καὶ volo (mavolo, malo).

(α) Ἀρχαϊκοὶ καὶ ποιητικοὶ τύποι εἶνε potis es, est, sunt (τοῦ potis κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν μένοντος ἀμεταβλήτου) ἀντὶ potes, potest, possunt. Ἐν δὲ τῇ κοινῇ ὁμιλίᾳ καὶ pote μόνον ἀντὶ potest. Ἀντὶ possim, possis, possit ἀρχαϊκῶς ἐλέγετο καὶ possiem κ. τ. λ. (siem)· potesse ἀντὶ posse.

INDICATIVUS.

Praesens.

S.	vŏlo	nōlo	mālo
	vīs	non vis	mavīs
	vult	non vult	mavult
P.	volŭmus	nolŭmus	malŭmus
	vultis	non vultis	mavultis
	volunt	nolunt	malunt

Imperfectum.

S.	volēbam, as, at	nolēbam, as, at	malēbam, as, at
P.	volebamus κτλ.	nolebamus κτλ.	malebamus κτλ.

Futurum.

S.	volam, es, et	(nolam), es, et	(malam), es, et
P.	volēmus κτλ.	nolēmus κτλ.	malēmus κτλ.

Perfectum.

S.	volui, isti κτλ.	nolui, isti κτλ.	malui, isti κτλ.

Plusqvamperfectum.

S.	voluĕram, as κτλ.	noluĕram, as κτλ.	maluĕram, as κτλ.

Futurum exactum.

S.	voluĕro, is κτλ.	noluĕro, is κτλ.	maluĕro, is κτλ.

CONJUNCTIVUS.

Praesens.

S.	vĕlim	nōlim	mālim
	velīs	nolīs	malīs
	velit	nolit	malit
P.	velīmus	nolīmus	malīmus
	velītis	nolītis	malītis
	velint	nolint	malint

Imperfectum.

S. vellem, es, et	nollem, es, et	mallem, es, et
P. vellēmus, ētis, ent	nollēmus, ētis, ent	mallēmus, ētis, ent

Perfectum.

S. voluĕrim, is, it	noluĕrim, is, it	maluĕrim, is, it
P. voluĕrĭmus κτλ.	noluerĭmus κτλ.	maluerĭmus κτλ.

Plusqvamperfectum.

S. voluissem, es, et	noluissem, es, et	maluissem, es, et
P. voluissēmus κτλ.	noluissēmus κτλ.	maluissēmus κτλ.

IMPERATIVUS.

Praesens.

λείπει.	S. 2. nolī P. 2. nolīte	λείπει.

Futurum.

λείπει.	S. 2. nolīto 3. nolīto P. 2. nolitōte 3. nolunto	λείπει.

INFINITIVUS.

Praesens.

velle	nolle	malle

Perfectum.

voluisse	noluisse	maluisse

PARTICIPIUM.

Praesens.

volens	nolens	λείπει (α).

(α) Ἀπηρχαιωμένοι τύποι εἶνε nevis, nevult, nevelle ἀντὶ non vis, non vult, nolle· mavolo, mavelim, mavellem ἀντὶ malo, malim, mallem. Ἐκ τῶν si vis, si vul-

Δ') *Eo εἶμι.*

197. Τὸ eo, īvi, ĭtum, īre κλίνεται τὸ πλεῖστον κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν· μόνον δὲ ὁ ἐνεστὼς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ παράγωγοι τύποι εἶνε ἀνώμαλοι:

INDICATIVUS.	CONJUNCTIVUS.
	Praesens.
S. eo, īs, it	eam, eas, eat
P. īmus, ītis, eunt	eāmus, eātis, eant
	Imperfectum.
S. ībam, as, at	īrem, ires, iret
P. ibāmus, ātis, ant	irēmus, etis, ent
	Futurum.
S. ībo, ibis, ibit	iturus, a, um sim κτλ.
P. ibĭmus, ibĭtis, ibunt	

IMPERATIVUS.	INFINITIVUS.
Praes. S. 2. ī	*Praes.* īre
P. 2. īte	*Perf.* īvisse ἢ isse
Fut. S. 2. īto	*Fut.* S. ĭturum, am, um esse
3. īto	P. ituros, as, a esse
P. 2. itōte	
3. eunto	

PARTICIPIUM.	SUPINUM.
Praes. iens, euntem, euntis κτλ.	ĭtum, itu
Fut. ĭtūrus, a, um	

---

tis, προσταγήν τινα ἢ προτροπὴν χολαζόντων, ἐγένοντο ἐν τῇ κοινῇ ὁμιλίᾳ καὶ ἐν τῇ μιμήσει αὐτῆς τὰ sis, sultis εἰ βούλει, εἰ βούλεσθε· οἷον vide, sis, ne qvo abeas· ὅρα μοι, μή ποι ἀπέλθῃς (Τερέντ.).

GERUNDIUM.	GERUNDIVUM.
eundum κτλ.	eundus, a, um.

198. Ὡσαύτως δὲ κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα· abēo *ἄπειμι*, adeo *πάρειμι*, exeo *ἔξειμι*, ineo *εἴσειμι*, pereo *ἀπόλλυμαι*, praetereo *παρέρχομαι*, prodeo *πρόειμι*, redeo *ἐπάνειμι*, subeo *ὑπέρχομαι*, *ἐπιχειρῶ*. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ταῦτα ἐν τῷ παρακειμένῳ καὶ τοῖς ἀπὸ τούτου παραγώγοις τύποις ἀποβάλλουσι συνήθως τὸ v· οἷον abii, abieram κτλ.—Ἔνια δὲ τούτων (adeo, coëo, ineo, praetereo) λαμβάνουσι μεταβατικὴν σημασίαν καὶ σχηματίζουσι πλῆρες τὸ παθητικόν· *Indic. praes.* adeor, adīris, adītur, adīmur, adimini, adeuntur. *Imperf.* adībar κτλ. *Fut.* adībor, adiberis κτλ. *Conjunct. praes.* adear. κτλ. *Imperf.* adīrer κτλ. *Imperat. praes.* adīre, *fut.* adītor, *plur.* adeuntor. *Infinit. praes.* adīri. *Partic. perf.* adĭtus. *Gerundivum* adeundus, a, um.—Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ *verbum neutrale passivum* veneo, venii, ἄνευ ὑπτίου, venire *πωλεῖσθαι*, σύνθετον ἐκ τοῦ venum καὶ eo (πρβλ. §. 135.), διάφορον τοῦ venire *ἔρχεσθαι*. Μόνον δὲ τὸ ambio *περίειμι* κλίνεται κανονικῶς κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν.

E') Qveo δύναμαι, neqveo οὐ δύναμαι.

199. Ἀμφότερα τὰ ῥήματα ταῦτα κλίνονται ὡς τὸ eo· ἐκτὸς δὲ τῆς ὁριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τὰ ἄλλα κεῖνται οὐχὶ συχνά.

INDICATIVUS.

Praesens.

S. qveo, qvis, qvit	nĕqvĕo, neqvis, neqvit
P. qvīmus, qvītis, qveunt	neqvīmus, neqvītis, neqveunt

Imperfectum.

S. qvībam, as κτλ.	neqvībam, as κτλ.

Futurum.

S. qvībo, is κτλ.	neqvībo, is κτλ.

Perfectum.

S.	qvīvi, — qvivit	neqvīvi, neqvisti, neqvivit (iit)
P.	— — qvivērunt	— — neqvivērunt (ēre)

Plusqvamperfectum.

	λείπει.	S. — — neqvierat
		P. — — neqvierant

CONJUNCTIVUS.

Praesens.

S.	qveam, qveas, qveat	neqveam, neqveas, neqveat
P.	qveāmus, qveātis, qveant	neqveāmus, neqveātis, neqveant

Imperfectum.

S.	qvīrem, — qviret	neqvīrem, — neqviret
P.	— — qvirent	neqvirēmus, — neqvirent

Perfectum.

S.	— — qvivĕrit	neqvivĕrim, — neqvierit
P.	— — —	— — neqvierint

Plusqvamperfectum.

S.	— — —	— — neqvisset
P.	— — qvissent	— — neqvissent

INFINITIVUS.

Praes.	qvīre	neqvīre
Perf.	qvivisse, qvisse	neqvivisse, neqvisse.

PARTICIPIUM.

Praes. qviens, Acc. qveuntem κτλ. | neqviens, Acc. neqveuntem κτλ.

ΣΗΜ. ά. qvis καὶ qvit ἐν τῇ ὁριστικῇ τοῦ ἐνεστῶτος εἶνε ἐν χρήσει μόνον μετὰ τοῦ non (non qvis, non qvit ἀντὶ neqvis, neqvit). Καθ' ὅλου δὲ τὸ qveo εἶνε ἐν χρήσει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ἀρνητικοῖς λόγοις καὶ πολλῷ σπανιώτερον τοῦ possum.

ΣΗΜ. β'· Ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ κεῖται ἐνίοτε καὶ τὸ παθητικὸν τοῦ qveo, ὅταν ἦνε μετὰ παθητικῆς ἀπαρεμφάτου· οἷον forma nosci non qvita est (Τερέντ.). ulcisci (παθ.) neqvitur (Σαλλούστ.).

ΣΤ΄) Fĕro, tŭli, lātum, *ferre* φέρω.

200. Τὸ ῥῆμα τοῦτο ἔχει παρακείμενον καὶ ὕπτιον ἐξ ἄλλων θεμάτων· τὰ δὲ ἄλλα κλίνεται ὅλως ὁμαλῶς κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων· δηλαδὴ τὸ συνδετικὸν φωνῆεν ĭ καὶ ἐν τῷ ἐνεργητικῷ καὶ ἐν τῷ παθητικῷ ἀποβάλλεται ἐν τῇ ὁριστικῇ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ ἐν τῇ προστακτικῇ πρὸ τοῦ s καὶ t· ὅθεν ἀντὶ feris—fers, ἀντὶ feritur—fertur, ἀντὶ ferite—ferte, ἀντὶ feritor—fertor· Ὡσαύτως δὲ ἀποβάλλεται τὸ συνδετικὸν φωνῆεν ĕ ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ ferre ἀντὶ ferĕre καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ ταύτης παραγώγοις τύποις, ἐν τῇ προστακτικῇ fer ἀντὶ fĕre, καὶ ἐν τοῖς παρατατικοῖς ferrem ἀντὶ ferĕrem καὶ ferrer ἀντὶ ferĕrer.

Activum. *Passivum.*

Praesens Indicat.

	Activum	Passivum
S.	fĕro, fers, fert	fĕror, ferris, fertur
P.	ferĭmus, fertis, ferunt	ferĭmur, ferimĭni, feruntur

Imperfect. Conjunct.

	Activum	Passivum
S.	ferrem, ferres, ferret	ferrer, ferrēris, ferrētur
P.	ferrēmus, ferrētis, ferrent	ferrēmur, ferremĭni, ferrentur

Imperativus.

	Activum	Passivum
Praes.	S. 2. fer, P. 2. ferte	S. 2 ferre, P. 2. ferimĭni
Fut.	S. 2. 3. ferto	S. 2. 3. fertor
	P. 2. fertōte, 3. ferunto	P. 3. feruntor

Infinit. Praes.

Activum	Passivum
ferre	ferri.

Πάντες δὲ οἱ λοιποὶ τύποι παράγονται κανονικῶς ἀπὸ τῶν πρωτοτύπων καὶ κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν· οἷον ἀπὸ τοῦ fero *fut.* feram, es· ferar, ēris· *conj. praes.* feram, as· ferar, āris· ἀπὸ τοῦ tuli *plusqvamp.* tuleram, tulissem· ἀπὸ τοῦ latum *partic. perfect.* καὶ *fut.* latus, laturus (α).

(α) Τὸ tuli εἶνε ἐκ τοῦ θέματος tollo. Παρὰ Πλαύτῳ καὶ Τερεντίῳ tetuli.

201. Ὡσαύτως δὲ κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα· οἷον circumfĕro *περιφέρω*, antefero *προφέρω*, *προτιμῶ* κτλ. — Τὸ aufero *ἀφαιροῦμαι* ἐγένετο ἐκ τοῦ ab (abs) καὶ fero καὶ ἔχει abstuli, ablatum, auferre.—Τοῦ suffero *ὑποφέρω*, *ὑπομένω*, γενομένου ἐκ τοῦ sub καὶ fero, ὁ παρακείμενος καὶ τὸ ὕπτιον εἶνε σπανίως ἐν χρήσει. Οἱ δὲ τύποι sustuli, sublatum ἀνήκουσι συνήθως εἰς τὸ tollo· ὡς παρακείμενος δὲ χρησιμεύει τὸ sustinui.—Τὸ differo *διαφέρω* (*διασκεδάννυμι*), *ἀναβάλλομαι*, γενόμενον ἐκ τοῦ dis καὶ fero, ἔχει distuli, dilatum, differe· μετὰ δὲ τῆς σημασίας *εἰμὶ διάφορος* οὔτε παρακείμενον ἔχει οὔτε ὕπτιον.—Τὸ offero *προσφέρω*, γενόμενον ἐκ τοῦ ob καὶ fero, ἔχει obtuli, oblatum, offerre.—Τὸ affero *προσφέρω*, ἐκ τοῦ ad καὶ fero, ἔχει attuli, allatum, afferre.—confero, contuli, collatum, conferre *συμφέρω*· effero, extuli, elatum, efferre *ἐκφέρω*· infero, intuli, illatum, inferre *εἰσφέρω*.

Ζ') *Fio γίγνομαι.*

202. Τὸ ῥῆμα fīo, factus sum, fĭĕri εἶνε ὡς ἐκ τῆς σημασίας αὐτοῦ παθητικὸν τοῦ facio, feci, factum, facĕre *ποιῶ*.

INDICATIVUS.	CONJUNCTIVUS.
Praesens.	
S. fīo, fīs, fīt	fīam, fīas, fīat
P. fīmus, fītis, fīunt	fīāmus, fīātis, fīant
Imperfectum.	
S. fīēbam, as, at	fĭĕrem, es, et
P. fīēbāmus, ātis, ant	fĭĕrēmus, ētis, ent
Futurum.	
S. fīam, fīes, fīet	λείπει.
P. fīēmus, fiētis, fient	

IMPERATIVUS.

Praes. S. 2. fī
P. 2. fīte

INFINITIVUS.

Praes. fīĕri	*Perf.* factum, am, um esse	*Fut.* factum iri.

203. Ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου factus καὶ τὸ δεύτερον θετικὸν faciendus παρελήφθησαν ἐκ τοῦ facio. Ἀπὸ τοῦ factus δὲ σχηματίζονται οἱ παράγωγοι τύποι ὅλως ὁμαλῶς· factus sum, eram, ero, sim, essem.

ΣΗΜ. ά. Τὸ σύνθετον confieri=confĭci (παθητ. τοῦ conficio κατεργάζομαι, ἀνύτω) ἔχει μόνον τοὺς τύπους confit, confiat, confieret (3. προς.). Τὸ δὲ defieri ἐλλείπειν ἔχει μόνον defit, defiunt, defiat.

ΣΗΜ. β'. Ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ εἶνε παρὰ τὸν κανόνα (§. 23. ΣΗΜ. ά.) τὸ φωνῆεν i πρὸ ἄλλου φωνήεντος μακρὸν ἐκτὸς ἐν τῷ fieri, fierem.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

Ἐλλιπῆ ῥήματα (verba defectiva).

204. Ἐλλιπῆ ῥήματα ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα τὰ ἑπόμενα·

ά) coepi *ἠρξάμην.*

β') memĭni *μέμνημαι.*

γ') nōvi *οἶδα.*

δ') ōdi *μισῶ.*

έ) ajo *κατάφημι, λέγω,* ἀντίθετον τοῦ nego *ἀρνοῦμαι.*

ϛ') inqvam *φημί.*

ζ) fari *ἠπύειν (μὴ νήπιον εἶναι), λέγειν.*

ή) αἱ προστακτικαὶ apăge *ἄπαγε,* salve, ave (have) *χαῖρε,* vale *χαῖρε, ὑγίαινε, ἔῤῥωσο* (ἐν ἐπιστολαῖς).

θ') cēdo *δός, εἰπέ.*

ί) qvaeso τὸ ἡμέτερον *παρακαλῶ,* ἐν παρενθέσει.

ιά) fŏrem *ἦν ἄν, εἴην.*

Α') Coepi, memini, novi, odi.

205. Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶνε παρακείμενοι ἔχοντες, πλὴν τοῦ coepi, ἐνεστῶτος σημασίαν. Τὸ δὲ novi κυρίως εἶνε παρακείμενος τοῦ nosco καὶ σημαίνει *ἔγνωκα, οἶδα.*

INDICATIVUS.

Perfectum.

S. coepi, coepisti κτλ.	memĭni, meministi κτλ.	nōvi, novisti κτλ. (nosti)	ōdi, odisti κτλ.

Plusqvamperfectum.

S. coepĕram, coeperas κτλ.	meminĕram, memineras κτλ.	novĕram, noveras κτλ.	odĕram, oderas κτλ.

Futurum exactum.

S. coepĕro, coeperis κτλ.	meminĕro, memineris κτλ.	novĕro, noveris κτλ.	odĕro, oderis κτλ.

CONJUNCTIVUS.

Perfectum.

S. coepĕrim, coeperis κτλ.	meminĕrim, memineris κτλ.	novĕrim, noveris κτλ.	odĕrim, oderis κτλ.

Plusqvamperfectum.

S. coepissem, coepisses κτλ.	meminissem, meminisses κτλ.	novissem (nossem), novisses κτλ.	odissem, odisses κτλ.

IMPERATIVUS.

λείπει.	S. 2. memento P. 2. mementōte	λείπει.	λείπει.

INFINITIVUS.

Perf. coepisse *Fut.* coepturum, am, um esse	meminisse λείπει.	novisse (nosse) λείπει.	odisse osurum, am, um esse

PARTICIPIUM.

Perf. coeptus, a, um *Fut.* coeptūrus, a, um	λείπει.	λείπει.	(osus, a, um) osūrus, a um.

ΣΗΜ. Τὸ ἀπηρχαιωμένον osus εἶνε ἐν χρήσει ἐν τοῖς συνθέτοις exōsus καὶ perōsus σφόδρα μισῶν μετ' ἐνεργητικῆς διαθέσεως. — Τοῦ δὲ coepi ὡς ἐνεστὼς χρησιμεύει τὸ incĭpio (incēpi, inceptum) καὶ (σπανιώτερον) τὸ occĭpio (occēpi, occeptum)· οἷον incipio facere ἄρχομαι ποιεῖν, coepi facere (σπανιώτερον incepi). Συντάσσεται δὲ τὸ coepi ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ ταύτης ἐνεργητικῆς· οἷον coepi scribere ἠρξάμην γράφειν (α). Μετὰ παθητικῆς δὲ ἀπαρεμφάτου εἶνε ἐν χρήσει κανονικῶς τὸ παθ. coeptus sum, λίαν δὲ σπανίως τὸ coepi· οἷον urbs aedificari coepta est ἡ πόλις ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι. Ὡσαύτως συντάσσεται καὶ τοῦ ῥήματος desinĕre παύεσθαι ὁ παρακείμενος, δηλ. μετὰ παθητικῆς ἀπαρεμφάτου λέγεται desĭtus sum καὶ οὐχὶ desii· οἷον veteres orationes legi non desitae sunt οἱ παλαιοὶ λόγοι οὐκ ἐπαύσαντο ἀναγιγνωσκόμενοι.

Β') *Ajo κατάφημι, λέγω.*

206. Τοῦ ajo κεῖνται μόνον οἱ ἑπόμενοι τύποι·

Praes. Indic.	*Praes. Conjunct.*
S. āio, ăis, ăit	— ājas, ājat
P. — — ājunt	— — ājant
Imperf. Indic.	*Perf. Indic.*
S. ājēbam, as, at	— — ăit
P. ājebāmus, ātis, ant	— — —
Imperat.	*Particip. Praes.*
S. 2. aï	ājens.

207. Ἀντὶ aisne? *λέγεις; νομίζεις; τί δαί;* ἐν συχνῇ χρήσει εἶνε τὸ ain'. Ἰστέον δὲ ὅτι ἡ μὲν προστακτικὴ aï εἶνε ἀπηρχαιωμένη, ἡ δὲ μετοχὴ ajens *καταφὰς* ἐγένετο ἐπίθετον, ὁ δὲ παρατατικὸς τῆς ὁριστικῆς παρὰ Πλαύτῳ καὶ Τερεντίῳ εἶνε aïbam.

(α) Σπανίως δὲ κεῖται τὸ coepi μετ' αἰτιατικῆς συντεταγμένον, συχνὰ δὲ τὸ incipio (incipere oppugnationem· proelium incipitur, Σαλλούστ.). Ὅθεν φευκτέον τὴν τοιαύτην τοῦ coepi σύνταξιν.

Γ') *Inqvam φημί.*

208. Τοῦ inqvam κεῖνται οἱ ἑπόμενοι τύποι·

Praes. Indic.	*Imperf. Indic.*
S. inqvam, inqvĭs, inqvit	— — inqviēbat (inqvībat)
P. inqvĭmus, inqvĭtis, inqviunt	— — —
Futurum.	*Perf. Indic.*
S. — inqvies, inqviet	— inqvisti, inqvit

Imperat.

Praes. S. 2. inqve (σπάν.) | *Fut.* S. 2. 3. inqvĭto (σπάν.).

209. Τὸ ῥῆμα τοῦτο μεταχειρίζονται οἱ Λατῖνοι παρεμβάλλοντες εἰς ὀρθὸν λόγον, ὡς οἱ Ἕλληνες τὸ *ἔφην* ἢ τὸ *ἦν δ' ἐγὼ* κτλ. οἷον *tum ille «nego», inqvit, «verum esse» εἶτα ἐκεῖνος, «οὔ φημι», ἔφη, «ἀληθὲς εἶναι»* (α).

Δ') *Fari λέγειν.*

210. Τὸ ῥῆμα fari εἶνε ἀρχαϊκὸν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ τοῖς ποιηταῖς μόνον ἐν χρήσει. Οἱ δὲ ἐντὸς τῶν παρενθέσεων τύποι κεῖνται μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις, affari *προςαγορεύειν*, praefari *προλέγειν*, effari *ἐκφωνεῖν, ἐξειπεῖν*, profari *ἀποφθέγγεσθαι* (*ἐξειπεῖν*), *προλέγειν* (*προφητεύειν*). Κεῖνται δὲ οἱ ἑπόμενοι τύποι·

Praes. indic.	*Imperfect.*	
	Indic.	*Conjunct.*
S. — — fātur	(fābar)	(farer)
P. (fāmur, famini, fantur)	*Perf.* καὶ *Plusqvamperf.* (πλήρη)	
Futurum.	fātus sum, sim, eram, essem	
S. fābor, (faberis), fabitur		

Imperat.	*Infinit.*
S. 2. fāre	fāri

(α) Ἀρχαϊκὸν καὶ ποιητικὸν εἶνε τὸ ῥῆμα infit, ἐν χρήσει ὂν μόνον ἐν τῷ τρίτῳ ἑνικῷ προσώπῳ τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος. Κεῖται δὲ ἢ μόνον μετὰ τῆς σημασίας ἄρχεται λέγειν, ἢ μετὰ τῆς ἀπαρεμφάτου λεκτικοῦ τινος ῥήματος (laudare, percontari) καὶ τότε ἰσοδυναμεῖ τῷ ἄρχεται.

Particip.	*Supinum.*
Praes. fans	fātu
Perf. fātus	

Gerundium.	*Gerundivum.*
Gen. fandi	fandus, a, um.
Abl. fando	

ΣΗΜ. Συνήθης εἶνε ἡ φράσις fando audire *ἀκοῇ εἰδέναι.*—fanda atqve nefanda

Ε') Αἱ προςτακτικαὶ apage, ave (have), salve, vale.

211. Τὸ μὲν apăge συντάσσεται μετ' *αἰτιατικῆς*· οἷον apage te *ἄπαγε σεαυτόν*, ἢ μόνον ἄνευ *αἰτιατικῆς*· τῶν δὲ ave (have), salve *χαῖρε* καὶ vale *χαῖρε, ὑγίαινε, ἔῤῥωσο* (ἐν ἐπιστολαῖς) κεῖνται οἱ ἑπόμενοι τύποι·

Imperativus.

Praes. S. 2. ave	salve	vale
P. 2. avēte	salvēte	valēte
Futur. S. 2. avēto	salvēto	valēto

Indicativ. Fut.

λείπει.	salvēbis	valēbis

Infinitivus.

avēre	salvēre	valēre.

212. Αἱ ἀπαρέμφατοι κεῖνται μόνον μετὰ τοῦ ῥήματος jubeo· οἷον *jubeo vos salvere, valere te jubeo κελεύω ὑμᾶς (σε) χαίρειν, λέγω ὑμῖν (σοι) χαίρειν.*

ΣΤ') Cedo δός, εἰπέ.

213. Ὁ μοναδικὸς τύπος cĕdo μετὰ σημασίας προςτακτικῆς ἢ κεῖται μετ' *αἰτιατικῆς*· οἷον *cedo tuum consilium εἰπὲ τὴν σὴν βουλήν, cedo dextram δὸς τὴν δεξιάν*· ἢ μόνος. Ὁ δὲ πληθυντικὸς cette εἶνε ἀπηρχαιωμένος.

Ζ′) Qvaeso.

214. Πλὴν τοῦ qvaeso κεῖται ἔτι μόνον τὸ τοῦ πληθυντικοῦ qvaesumus.. Ἑκάτερον δὲ παρεμβάλλεται εἰς τὸν λόγον τοῦ λέγοντος· οἷον *tu, quaeso, scribe σύ μοι γράφε* (=τῷ ἡμετέρῳ *γράφε σύ, παρακαλῶ*).

Η′) Forem ἦν ἄν, εἴην.

215 Πλὴν τοῦ πρώτου προσώπου fōrem (=essem) κεῖται ἔτι τὸ fores, foret, forent. Τὸ δὲ fōre=futurum, am, um, os, as, a esse (πρβλ. §. 127, *ά*).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ′.

Ἀπρόςωπα ῥήματα (verba impersonalia).

216. Τῶν ἀπροςώπων ῥημάτων τὰ συνηθέστατα εἶνε τὰ ἑπόμενα·

Α′) Τὰ κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας σημαίνοντα· οἷον pluit *ὕει*, ningit *χιονίζει*, grandĭnat *πίπτει χάλαζα*, fulgŭrat, fulmĭnat *ἀστράπτει*, tonat *βροντᾷ*.

Β′) Ῥήματά τινα τῆς δευτέρας συζυγίας·

libet *ἀρέσκει*, libuit *καὶ* libĭtum est
licet *ἔξεστι*, licuit *καὶ* licĭtum est
misĕret *καὶ* miserētur *οἰκτείρω*, miserĭtum est
oportet *δεῖ*, oportuit
piget *δυςχεραίνω*, piguit *καὶ* pigĭtum est
poenĭtet *μεταμέλει*, poenituit
pudet *αἰδοῦμαι*, puduit *καὶ* pudĭtum est
taedet *ἀσῶμαι, ἀηδίζομαι*, pertaesum est
decet *πρέπει*, decuit
dedĕcet *οὐ πρέπει*, dedecuit.

ΣΗΜ. ά. Πάντα ταῦτα πλὴν τοῦ taedet, miseret καὶ oportet δύνανται νὰ ἔχωσιν ὑποκείμενον τὸ οὐδέτερον ἑνικὸν ἀντωνυμίας τινός· οἷον **hoc me piget** τούτῳ δυςχεραίνω. — Τοῦ δὲ libet καὶ licet κεῖται καὶ τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον μετὰ τοῦ πληθυντικοῦ οὐδετέρου ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου τινός· οἷον **haec libent** ταῦτα ἀρέσκει, **non omnia licent** οὐ πάντα ἔξεστι. Τὸ δὲ decet καὶ dedecet

συγκαταλέγονται ἐν τοῖς ἀπροςώποις διότι κεῖνται μόνον ἐν τῷ τρίτῳ προςώπῳ· πᾶν ὅμως ὄνομα ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ πληθυντικῷ ἀριθμῷ χρησιμεύει ὡς ὑποκείμενον.

ΣΗΜ. β'. Τὰ ἀπρόςωπα κλίνονται κανονικῶς καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρακειμένου παραγώγοις τύποις, δὲν ἔχουσι δὲ οὔτε προςτακτικήν, οὔτε ὕπτιον, οὔτε μετοχήν. Αἱ δὲ μετοχαί τινων ῥημάτων, libens πρόθυμος, licens ἐλεύθερος, ἀχαλίνωτος, pudens αἰδήμων, pudibundus αἰσχυντηλός, ἀμβλὺς κ.λ. ἐγένοντο ἐπίθετα. Ἡ δὲ προςτακτικὴ τῶν ἀπροςώπων ἀναπληροῦται διὰ τῆς ὑποτακτικῆς· οἷον pudeat te αἰδέσθητι.

Γ') Ῥήματά τινα ἐν ὡρισμένῃ τινὶ σημασίᾳ εἶνε ἀπρόσωπα, ἄλλως προςωπικὰ ὄντα· οἷον intĕrest καὶ rēfert *μέλει μοι*, *διαφέρει μοι*, appāret *δῆλόν ἐστι*, constat *ὁμολογεῖται*, expĕdit *συμφέρει*, condūcit *συντελεῖ*, praestat *κρεῖττόν ἐστι*, restat *ὑπολείπεται*, accēdit *προςτίθεται*, *προςέτι*, *καὶ δή*, juvat καὶ delectat *εὐφραίνει*, liqvet *σαφές ἐστι*.

Δ') Ὡς ἀπρόςωπον χρησιμεύει καὶ τὸ τρίτον ἑνικὸν πρόςωπον καὶ ἡ παθητικὴ ἀπαρέμφατος ἀμεταβάτων ῥημάτων, ἅπερ ἄλλως ἕνεκα τῆς σημασίας αὐτῶν δὲν ἔχουσι παθητικοὺς τύπους· οἷον itur *πορεύεταί τις*, itum est *ἐπορεύθη τις*, eundum est *χρὴ* (*δεῖ*) *πορεύεσθαι*· vivĭtur *ζῇ τις*, vivi *ζῆν τινα*. Ὡςαύτως δὲ καὶ τὸ τρίτον ἑνικὸν πρόςωπον τοῦ παθητικοῦ ῥημάτων μεταβατικῶν· οἷον *clamatur* *βοᾷ τις*.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

Η ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ.

217. Τὸ μέρος τῆς γραμματικῆς τὸ καλούμενον *ἐτυμολογία* ἀσχολεῖται κυρίως περὶ τὴν ἀνεύρεσιν τῶν ἐτύμων ἤτοι τῶν πρωτοτύπων ῥιζῶν τῶν λέξεων. Ἐνταῦθα ὅμως ἐξετάζομεν μόνον, πῶς τὸ μὲν διὰ *παραγωγῆς*, τὸ δὲ διὰ *συνθέσεως* ἐξ ὑπαρχουσῶν λέξεων σχηματίζονται νέαι καὶ μάλιστα οὐσιαστικά, ἐπίθετα καὶ ῥήματα· διότι περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου μέρος μὲν πραγματευόμεθα ἀλλαχοῦ τοῦ βιβλίου τούτου, μέρος δὲ παραλείπομεν, διότι κεῖται ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς γραμματικῆς. Καὶ ἡ μὲν παραγωγὴ γίνεται διὰ προςαρτήσεως παραγωγικῶν τινων συλλαβῶν εἰς τὸ θέμα τῶν πρωτοτύπων λέξεων, καὶ αἱ μὲν πρωτότυποι λέγονται Λατινιστὶ vocabula primitiva, αἱ δὲ

παράγωγοι vocabula derivata· ἡ δὲ σύνθεσις γίνεται δι' ἑνώσεως δύο λέξεων εἰς μίαν, καὶ ἡ μὲν ἁπλῆ λέγεται Λατινιστὶ (vocabulum) simplex, ἡ δὲ σύνθετος compositum.

Α'. ΠΑΡΑΓΩΓΗ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΣΤ'.

Παραγωγὴ τῶν οὐσιαστικῶν.

218. Τὰ οὐσιαστικὰ παράγονται ἢ ἀπὸ ῥημάτων (substantiva verbalia), ἢ ἀπὸ ὀνομάτων, οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων (substantiva nominalia).

Α') Substantiva verbalia.

219. Καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν τῶν ἀπὸ ῥημάτων παραγομένων ἀξιοσημείωτοι εἶνε αἱ ἑπόμεναι·

1. Ἡ κατάληξις or εἰς ἀμετάβλητον τὸ θέμα τοῦ ῥήματος προςαρτωμένη παράγει οὐσιαστικὰ σημαίνοντα πρᾶξιν ἢ κατάστασιν· οἷον amor *ἔρως*, clamor *κραυγή*·—timor *φόβος*, splendor *λάμψις*.

2. Ἡ or εἰς τὸ ὕπτιον προςαρτωμένη μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως um σημαίνει τὸ δρῶν πρόςωπον· οἷον amator *ὁ ἐραστής*, adjutor *ὁ βοηθός*·—fautor *ὁ σπουδαστής τινος, ὁ εὔνους τινί*·—victor *ὁ νικητής*·—audītor *ὁ ἀκροατής*, largītor *ὁ χορηγός, δωρητής*. Ἐκ τούτων σχηματίζονται θηλυκὰ εἰς trix· οἷον victrix *ἡ νικήτρια* (πρβλ. § 31. δ'.)

ΣΗΜ. Σπανιώτερον δὲ παράγονται οὐσιαστικὰ εἰς tor ἀπὸ οὐσιαστικῶν· οἷον viātor ὁ ὁδοιπόρος ἀπὸ τοῦ via ὁδός, janĭtor ὁ θυρωρὸς ἀπὸ τοῦ janua θύρα, fundĭtor ὁ σφενδονιστὴς ἀπὸ τοῦ funda σφενδόνη.

3. Ἡ io καὶ us (γεν. ūs) εἰς τὸ ὕπτιον προςαρτώμεναι μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως σημαίνουσι πρᾶξιν ἢ κατάστασιν· οἷον acclamatio *ἐπιφώνημα, εὐφημία*, comitatus *ἀκολουθία, ὀπαδοί*·—cautio *φυλακή*, fletus *κλαυθμός*·—divisio *διαίρεσις*, cultus *θεραπεία*·—sortitio *κλήρωσις*, vestitus *ἱματισμός*.

Ἔνια δὲ ἔχουσιν ἀμφοτέρους τοὺς τύπους· οἷον tractatio καὶ tractatus *μεταχείρισις, πραγματεία*·—motio καὶ motus *κίνησις*·—actio καὶ actus *πρᾶξις*·—consensio καὶ consensus *συμφωνία*.

ΣΗΜ. Σπανιώτεραι δὲ καταλήξεις τῆς αὐτῆς σημασίας εἶνε

1. ūra εἰς τὸ ὕπτιον μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως um προσαρτωμένη· οἷον pictūra γραφή, jactura ἐκβολή, ἀπώλεια, conjectura εἰκασία, mercatura ἐμπορία, sepultura ταφή.
2. ēla εἰς τὸ ὕπτιον μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως um ἢ εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος προσαρτωμένη· οἷον corruptela διαφθορά, qverela μέμψις.
3. īgo καὶ īdo εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος προσαρτώμεναι· οἷον origo ἀρχή, cupido ἐπιθυμία, ἔρως.
4. ium εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος ἢ μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ um εἰς τὸ ὕπτιον προσαρτωμένη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετὰ τῆς αὐτῆς σημασίας· οἷον gaudium τὸ γῆθος, χαρά, odium μῖσος, obseqvium θεραπεία, solatium παραμυθία.

4. Ἡ κατάληξις men εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος προσαρτωμένη σημαίνει τὴν ἐνέργειαν τοῦ ῥήματος ὡς πρᾶγμα ἢ ὡς μέσον· οἷον solāmen *παραμύθιον*, fulmen *κεραυνὸς* ἀπὸ τοῦ fulgēre, nomen *ὄνομα* ἀπὸ τοῦ noscĕre, flumen *ῥεῦμα* ἀπὸ τοῦ fluĕre, volūmen *ἕλιγμα, βιβλίον*.

Τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ ἡ κατάληξις mentum· οἷον ornamentum *κόσμημα*·—monumentum *μνημεῖον* ἀπὸ τοῦ monēre·—instrumentum *ἐργαλεῖον* ἀπὸ τοῦ instruĕre·—blandimentum *κολακεία* ἀπὸ τοῦ blandiri.

Ἐνίοτε δὲ προσαρτῶνται ἀμφότεραι αἱ καταλήξεις αὗται εἰς τὸ αὐτὸ ῥῆμα· οἷον tegŭmen καὶ tegumentum *στέγασμα* ἀπὸ τοῦ tegĕre, velāmen καὶ velamentum *κάλυμμα*.

5. Αἱ καταλήξεις ŭlum, bŭlum, cŭlum εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος προσαρτώμεναι σημαίνουσι τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον, σπανιώτερον δὲ τὸν τόπον· οἷον vinculum *ὁ δεσμὸς* (vincire), vehiculum *ὄχημα* (vehĕre), cingulum *ζώνη* (cingĕre), stabulum *σταθμὸς* (stare), operculum *πῶμα* (operire).

ΣΗΜ. ά. Τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχουσι καὶ αἱ καταλήξεις crum καὶ brum (ἀντὶ culum καὶ bulum, ὅταν ἤδη ἐν τῷ θέματι τοῦ ῥήματος ὑπάρχῃ l)· οἷον labācrum λουτρόν, involucrum εἴλημα, κάλυμμα, flabrum πνεῦμα (flare), ventilabrum πτύον, λίκνον (ventilare).

ΣΗΜ. β΄. Μέσον σημαίνει καὶ ἡ κατάληξις trum· οἷον arātrum ἄροτρον, claustrum κλεῖθρον (claudĕre), rostrum ἔμβολον (rodĕre), rastrum λίστρον, δίκελλα (radĕre).

Β΄) *Substantiva nominalia.*

ά) *Ἀπὸ οὐσιαστικῶν.*

220. 1. *Ὑποκοριστικὰ deminutiva*, ἅπερ φυλάττουσι τὸ γένος τῶν πρωτοτύπων καὶ λήγουσι

ά) Εἰς ŭlus, a, um, γινόμενα ἀπὸ οὐσιαστικῶν τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κλίσεως, σπανιώτερον δὲ τῆς τρίτης· οἷον hortulus *κηπίδιον*, puerulus *παιδίον*, regulus *βασιλίσκος*·—virgula *ῥαβδίον*, *μικρὰ γραμμή*, mensula *τραπέζιον*, portula *πυλίς*·—oppidulum *πολίχνη*, scutulum *μικρὸς θυρεός*, capitulum *κεφαλίς*, *κεφάλαιον βιβλίου*.

ΣΗΜ. ά. Ὅταν δὲ τὸ οὐσιαστικὸν ἔχῃ πρὸ τῆς καταλήξεως φωνῆεν, τὸ ὑποκοριστικὸν λήγει εἰς ŏlus, a, um· οἷον filiolus υἱίδιον, gladiolus μαχαίριον· — filiola θυγάτριον, lineola μικρὰ γραμμή· — atriolum μικρὸς πρόδομος, horreolum μικρὸν σιτοβόλιον.

ΣΗΜ. β΄. Οὐχὶ συχνὴ ὑποκοριστικὴ κατάληξις εἶνε ἡ ellus, a, um, προσαρτωμένη μόνον εἰς ὀνόματα τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κλίσεως· οἷον agellus ἀγρίδιον, libellus βιβλιάριον, συγγραμμάτιον, cultellus μαχαιρίδιον· — catella ἁλύσιον (catēna), pagella σελίδιον (pagĭna), lamella ἐλασμάτιον (lamĭna)· — sacellum μικρὸν ἱερὸν (sacrum), labellum χειλάριον (labrum), flagellum μαστίγιον (flagrum).

β΄) Εἰς culus, a, um, γινόμενα ἀπὸ οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης, σπανιώτερον δὲ τῆς τετάρτης καὶ πέμπτης κλίσεως· οἷον fraterculus *ἀδελφίδιον*, flosculus *ἀνθύλλιον*, ponticulus *γεφύριον*, versiculus *στοιχίδιον*·—matercula *μητράριον*, avicula *ὀρνίθιον*, uxorcula *γυναίκιον*, diecula *ἡμερίδιον*·—osculum *στόμιον*, *φίλημα*, opusculum *πονημάτιον*, *συγγραμμάτιον*, corniculum *κεράτιον*, vasculum (vas) *μικρὸν ἀγγεῖον*.

ΣΗΜ. ά. Τὰ γινόμενα ἀπὸ τῶν εἰς o (γεν. inis ἢ onis) ληγόντων ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως ὑποκοριστικὰ λήγουσιν εἰς unculus, a, um· οἷον sermunculus (sermo λόγος), virguncula (virgo παρθένος), homunculus (homo ἄνθρωπος).

ΣΗΜ. β΄. Μόνον λίαν ὀλίγα ὀνόματα ἔχουσι τὴν ὑποκοριστικὴν κατάληξιν illus, a, um· οἷον lapillus λιθάριον (lapis), angvilla ἡ ἔγχελυς (angvis), tigillum δοκίδιον (tignum).

ΣΗΜ. γ'. Ἀπὸ ὑποκοριστικῶν σχηματίζονται νέα ὑποκοριστικά· οἷον cistella μικρὰ κίστη, κιβώτιον (cista), cistellula· puella κορίσκη, κοράσιον, puellula.

2. ium εἰς τὸ θέμα ὀνομάτων προσώπων προσαρτωμένη σημαίνει συνάφειαν ἢ τὴν σχέσιν αὐτῶν· οἷον collēgium *ἑταιρία* (collēga), convivium *συμπόσιον* (convīva), consortium *κοινωνία*(consors)·— sacerdotium *ἱερατεία*, servitium *δουλεία*, ministerium *ὑπουργία*, exilium *φυγή*.

Ἡ κατάληξις ium εἰς ὀνόματα προσώπων εἰς ior προσαρτωμένη σημαίνει τὸν τόπον τῆς πράξεως· οἷον auditorium *ἀκροατήριον*.

3. ātus (γεν. ūs) εἰς ὀνόματα προσώπων προσαρτωμένη σημαίνει τὸ ἐπάγγελμα ἢ τὸ ἀξίωμα· οἷον consulatus, tribunatus, pontificatus.

4. Ἡ κατάληξις arium σημαίνει τόπον ἀθροίσεως, ἢ σχέσιν· οἷον columbarium *περιστερεών*, plantarium *φυτούργιον*, granarium *σιτοβολὼν* (granum), pomarium *ὀπωροθήκη*, aviarium *ὀρνιθών*, seminarium *φυτώριον* (semen).

5. ētum εἰς ὀνόματα φυτῶν προσαρτωμένη σημαίνει τόπον περιέχοντα πληθὺν αὐτῶν· οἷον qvercetum *δρυμών*, vinetum *ἀμπελών*, fruticetum *λόχμη* (frutex), myrtetum *μυρσινών*, olivetum *ἐλαιών*.

6. īle εἰς ὀνόματα κτηνῶν προσαρτωμένη σημαίνει τὸν σταθμὸν αὐτῶν· οἷον ovile *αὔλειον*, *μάνδρα οἰῶν*, suile *ὁ συφεός*, *τὸ ὑοφορβεῖον*, bubile (bovile) *βουστάσιον*, eqvile *ἱππών*.

7. īna εἰς πρόσωπα προσαρτωμένη σημαίνει πρᾶξιν καὶ τὸν τῆς πράξεως (ἀσκήσεως) τόπον· οἷον disciplina *παίδευσις*, *μάθησις*, doctrina *διδασκαλία*, sutrina *σκυτοτομία καὶ τὸ σκυτοτόμιον* (ὑπον. officina), tonstrina *κουρεῖον*.

8. Τὰ πατρωνυμικὰ (patronymica), ὧν τῶν μὲν ἀρσενικῶν τὰ πλεῖστα λήγουσιν εἰς īdes, τῶν δὲ θηλυκῶν εἰς is· οἷον Priamīdes *Πριαμίδης*, Atlantis *Ἀτλαντίς*.

ΣΗΜ. Ἕτεραι καταλήξεις τῶν πατρωνυμικῶν εἶνε

α. τῶν μὲν ἀρσενικῶν

īdes προσαρτωμένη εἰς ὀνόματα λήγοντα εἰς eus καὶ cles· οἷον Atrīdes Ἀτρείδης, Heraclīdes Ἡρακλείδης.

ădes προσαρτωμένη εἰς ὀνόματα τῆς α. κλίσεως εἰς as· οἷον Aeneădes (Aenēas).

iădes προςαρτωμένη εἰς ὀνόματα εἰς ius καὶ ἄλλα· οἷον Thestiades (Thestius), Menoetiades (Menoetius), Atlantiades (Atlas), Anchisiades (Anchīses).

β'. τῶν δὲ θηλυκῶν

ēis προςαρτωμένη εἰς ὀνόματα εἰς eus καὶ ἄλλα· οἷον Nereis, Priameis.

ias· οἷον Thestias, Abantias (Abas)· Atlantias καὶ Atlantis (Atlas).

β') Ἀπὸ ἐπιθέτων.

221. Τὰ ἀπὸ ἐπιθέτων παραγόμενα οὐσιαστικὰ σημαίνουσι τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐπιθέτου· αἱ δὲ καταλήξεις αὐτῶν εἶνε αἱ ἑπόμεναι.

1. tas, μετὰ τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος ĭ εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐπιθέτου προςαρτωμένη· οἷον bonitas *ἀγαθότης*, veritas *ἀλήθεια*·—asperitas *τραχύτης*·—crudelitas *σκληρότης*.—Ἄνευ συνδετικοῦ φωνήεντος· libertas *ἐλευθερία*, paupertas *πενία*.

ΣΗΜ. Τὰ ἀπὸ τῶν εἰς ius ἐπιθέτων οὐσιαστικὰ λήγουσιν εἰς ietas· οἷον varietas ποικιλία, pietas εὐσέβεια· τὰ δὲ ἀπὸ τῶν εἰς stus εἰς stas· οἷον venustas χάρις, vetustas παλαιότης, τὸ πολυχρόνιον.

2. tudo, μετὰ τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος ĭ εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐπιθέτου προςαρτωμένη· οἷον magnitudo *μέγεθος*, beatitudo *εὐδαιμονία*·—aegritudo *ἀῤῥωστία*, *βαρυθυμία*·—similitudo *ὁμοιότης*.

3. ia, ἀμέσως εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐπιθέτου προςαρτωμένη· οἷον concordia *ὁμόνοια*, audacia *τόλμα*, elegantia *κομψότης*.

4. itia, ἀμέσως εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐπιθέτου προςαρτωμένη· εἶνε δὲ σπανιωτέρα κατάληξις· οἷον justitia *δικαιοσύνη*, laetitia *εὐθυμία*.

ΣΗΜ. Λίαν σπάνιαι καταλήξεις εἶνε ἡ ēdo καὶ monia· οἷον dulcedo γλυκύτης, acrimonia δριμύτης, sanctimonia ἁγιωσύνη.—Τὰ δὲ οὐσιαστικὰ parsimonia φειδὼ καὶ qverimonia μομφὴ παράγονται ἀπὸ τῶν ῥημάτων parcĕre καὶ qveri.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΖ'.

Παραγωγὴ τῶν ἐπιθέτων.

222. Τὰ ἐπίθετα παράγονται ἢ ἀπὸ ῥημάτων (adjectiva verbalia), ἢ ἀπὸ ὀνομάτων (adjectiva nominalia).

Α') Adjectiva verbalia.

223. Αἱ καταλήξεις τῶν ἐπιθέτων τῶν ἀπὸ ῥημάτων παραγομένων εἶνε αἱ ἑπόμεναι·

1. ĭdus, δηλοῦσα ἐπιθετικῶς τὴν τοῦ ῥήματος σημασίαν· οἷον calidus *θερμός*, madidus *βεβρεγμένος*, *ὑγρός*, sordidus *ῥυπαρός*, validus *ὑγιής*, avidus *ἐπιθυμητικός*, *πλεονέκτης*·—rapidus *ὁρμητικός*.

2. ĭlis καὶ bĭlis, συνήθως σημαίνουσαι τὸ δυνατὸν γενέσθαι· οἷον amabilis *ἀγαπητός*, exorabilis *εὐεξίλαστος*·—flebilis *δακρυτός*, *ἀξιοδάκρυτος*, docilis *εὐδίδακτος*, *εὐμαθής*·—fragilis (frangĕre) *εὔθραυστος*, credibilis *πιστευτός*.

3. ax, σημαίνουσα κλίσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἄγαν σφοδράν, πλημμελῆ· οἷον pugnax *φιλόμαχος*, *μάχιμος*, vorax *ἀδηφάγος*·—audax *θρασύς*, mordax *δηκτικός*·—fallax *ἀπατηλός*, loqvax *φλύαρος*.

4. Σπανιώτεραι δὲ καταλήξεις εἶνε

ά) ἡ uus, σημαίνουσα τὸ δυνατὸν γενέσθαι· οἷον conspicuus (conspicio) *καταφανής*, individuus (divĭdo) *ἀδιαίρετος*· ἢ ἔχουσα τὴν σημασίαν τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστῶτος ἢ τῆς παθητικῆς τοῦ παρακειμένου· οἷον assiduus (assideo) *ἐνδελεχής*, *ἐπιμελής*, congruus (congruo) *σύμφωνος*, vacuus (vaco) *κενός*, irriguus (irrĭgo) *ἀρδευτός*, *κατάῤῥυτος*.

6΄) ἡ ŭlus, ἔχουσα τὴν σημασίαν τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστῶτος, ἢ σημαίνουσα κλίσιν· οἷον pendulus *κρεμάμενος*, credulus *εὔπιστος*, patulus *ἀνοικτός*, *εὐρύς*, bibulus *φιλοπότης*.

Β΄) Adjectiva nominalia.

ά) Ἀπὸ προσηγορικῶν.

224. Αἱ καταλήξεις τῶν ἐπιθέτων τῶν ἀπὸ προσηγορικῶν παραγομένων εἶνε αἱ ἑπόμεναι·

1. ēus, σημαίνουσα συνήθως τὴν ὕλην, ἐξ ἧς πρᾶγμά τι συνέστηκεν· οἷον aureus *χρυσοῦς*, argenteus *ἀργυροῦς*, ferreus *σιδηροῦς*, plumbeus *μολυβδοῦς*, ligneus *ξύλινος*, vitreus *ὑαλοῦς*, *ὑάλινος*, piceus *πισσοειδής*, igneus *πύρινος*, cinereus *τεφρώδης*.

Ὁμοίαν σημασίαν ἔχουσι καὶ αἱ καταλήξεις aceus καὶ iceus· οἷον chartaceus *ἐκ χάρτου*, membranaceus *ὑμένινος*, latericius *πλίνθινος*.

2. Ĭnus καὶ īnus, σημαίνουσαι τὸ ἔκ τινος πράγματος προερχόμενον, καὶ ἡ μὲν ĭnus ἀναφέρεται μόνον εἰς φυτὰ καὶ ὀρυκτά, ἡ δὲ īnus μόνον εἰς ἔμψυχα ὄντα· οἷον cedrĭnus *κέδρινος*, fagĭnus *φήγινος*·—adamantĭnus *ἀδαμάντινος*, crystallĭnus *κρυστάλλινος*.

asinīnus *ὄνειος*, eqvīnus *ἵππειος*, taurīnus *ταύρειος*, haedīnus *ἐρίφειος*, anserīnus *χήνειος*, anatīnus *νησσαῖος* (μάλιστα μετὰ τοῦ caro συνδεόμενα· οἷον caro anserina *κρέας χήνειον*), divīnus *θεῖος*, masculīnus *ἄῤῥην*, *ἀρσενικός*, feminīnus *θηλυκός*.

ΣΗΜ. Εἰς tĭnus δὲ λήγουσι τὰ χρονικὰ ἐπίθετα, τὰ μὲν ἀπὸ ὀνομάτων, τὰ δὲ ἀπὸ ἐπιῤῥημάτων παραγόμενα· οἷον annotĭnus περυσινός, hornotĭnus τήτινος, τοῦδε τοῦ ἔτους, diutĭnus χρόνιος, πολυχρόνιος, crastĭnus ὁ αὔριον. Τὸ δὲ matutīnus (matūrus) ἑωθινός, vespertinus ἑσπερινὸς καὶ repentinus (repente) αἰφνίδιος ἔχουσι μακρὸν τὸ i. Ὡσαύτως ἔχει μακρὸν i τὸ clandestīnus (clam) λαθραῖος καὶ intestīnus (intus) ὁ ἔνδον.

3 Αἱ καταλήξεις ĭus, ĭcus, īlis, ālis καὶ āris, atĭlis, īvus, ānus, ensis, σημαίνουσαι τὸ ἀνῆκον εἴς τι· οἷον

ĭus· patrius *πάτριος*, regius *βασίλειος*, nugatorius *ληρώδης*.

ĭcus· bellicus *πολεμικός*, aulicus *αὐλικός*, civicus *πολιτικός*, *ἀστικός*, hosticus *πολέμιος*. Μακρὸν δὲ i ἔχουσι τὰ ἀπὸ ῥημάτων καὶ προθέσεων παραγόμενα· οἷον amīcus *φίλος*, aprīcus *εὐήλιος*, pudīcus *αἰδήμων*, antīcus *πρόσθιος*, postīcus *ὀπίσθιος*.

īlis· puerilis *παιδικός*, virilis *ἀνδρικός*, civilis *πολιτικός*, hostilis *πολέμιος*. Μόνον δὲ τὸ humilis *ταπεινὸς* καὶ parilis *ἴσος* ἔχουσι τὸ i τῆς παραληγούσης βραχύ. Τὰ δὲ ἀπὸ ῥημάτων παραγόμενα ἐπίθετα εἰς ilis ἔχουσι πάντα τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν (πρβλ. §. 223, 2.).

ālis καὶ āris· regalis *βασιλικός*, mortalis *θνητός*· popularis *δημοτικός*, puellaris *κορασιώδης*.

atĭlis· aqvatilis *ἔνυδρος*, fluviatilis *ποτάμιος*.

īvus· aestivus *θερινός*, tempestivus *ὡραῖος* (*καίριος*), *πρώϊμος*.

ānus· montanus *ὀρεινός*, urbanus *ἀστικός*, *ἀστεῖος*, humanus *ἀνθρώπειος*, rusticanus *ἀγροδίαιτος*, *ἀγροῖκος*.

ensis· castrensis *στρατοπεδευτικός*, forensis *ἀγοραῖος*, *δικανικός*.

4. Ἡ κατάληξις arius, σημαίνουσα ὡσαύτως τὸ ἀνῆκον εἴς τι.

Εἶνε δὲ χρήσιμα τὰ μετὰ τῆς καταλήξεως ταύτης ἐπίθετα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντὶ οὐσιαστικῶν καὶ σημαίνουσιν ἐπάγγελμα· οἷον coriarius *βυρσοδέψης*, argentarius *τραπεζίτης*, carbonarius *ἀνθρακεύς*, ostiarius *θυρωρός*.

5. ōsus καὶ lentus, σημαίνουσαι τὴν πλησμονήν· οἷον lapidosus *λιθώδης*, *λίθων πλήρης*, periculosus *κινδυνώδης*, aerumnosus *πολύμοχθος*, fraudulentus *ἀπατηλός*, somnolentus *ὑπναλέος*, pulverulentus *κονιορτώδης*.

6. ātus καὶ αἱ σπάνιαι ītus καὶ ūtus, σημαίνουσαι τὸν ἔχοντά τι· οἷον barbatus *πωγωνοφόρος*, falcatus *δρεπανηφόρος*, calceatus *ὑποδεδεμένος*·—aurītus *ὠτώεις*, pellītus *δερματοφορῶν*, cornūtus *κερασφόρος*.

β΄) *Ἀπὸ κυρίων ὀνομάτων.*

225. Τὰ κύρια ὀνόματα, ἀφ' ὧν παράγονται τὰ ἐπίθετα, εἶνε ὀνόματα *ἀνδρῶν*, *ἐθνῶν*, *τόπων* (πόλεων) καὶ *χωρῶν*. Λήγουσι δὲ τὰ ἀπὸ τούτων ἐπίθετα ὡς ἑξῆς·

1. Τὰ ἀπὸ ὀνομάτων ἀνδρῶν (δηλαδὴ ἐπωνυμίων) παραγόμενα ἐπίθετα λήγουσι τὰ πλεῖστα εἰς ianus· οἷον ἀπὸ τοῦ Cicero Ciceronianus, ἀπὸ τοῦ Cato Catonianus.

ΣΗΜ. ά. Σπανιώτεραι εἶνε αἱ καταλήξεις anus καὶ inus· οἷον Sulla Sullanus, Verres Verrinus.

ΣΗΜ. β΄. Ἐπὶ δὲ τῶν εἰς ε ι ο ς Ἑλληνικῶν ἐπιθέτων, τῶν παραγομένων ἀπὸ Ἑλληνικῶν κυρίων ὀνομάτων, μεταχειρίζονται οἱ Λατῖνοι τοὺς εἰς ēus (īus) καὶ īcus Ἑλλην. τύπους, ἐπί τινων μὲν ἀμφοτέρους, ἐπὶ τῶν πλείστων δὲ τὸν ἕτερον μόνον ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ· οἷον Aristotelīus, Epicurēus, Platonīcus, Demosthenīcus.

2. Τὰ ἀπὸ ἐθνικῶν ὀνομάτων παραγόμενα ἐπίθετα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λήγουσιν εἰς īcus, σπανιώτερον δὲ εἰς īus· οἷον Afer Africus, Britannus Britannicus, Persa Persicus, Celta Celticus· Syrus Syrius, Thrax Thracius.

ΣΗΜ. Μετ' ὀνομάτων προσώπων τίθεται κανονικῶς τὸ οὐσιαστικὸν ἐθνικὸν ὄνομα· οἷον miles Gallus καὶ οὐχὶ Gallicus, poëta Hispanus, Numīdae et Cretes sagittarii.

3 Τὰ ἀπὸ τοπικῶν (πόλεων) ὀνομάτων παραγόμενα ἐπίθετα λήγουσιν εἰς ensis, īnus, ānus καὶ as· οἷον Cannae Cannensis, Florentia Florentinus, Roma Romanus, Arpīnum Arpīnas.

ΣΗΜ. ά. Τὰ ἀπὸ πόλεων Ἑλληνικὰ ἐπίθετα εἰς ευς (ιευς) σχηματίζουσιν οἱ Λατῖνοι εἰς ensis (iensis)· οἷον Patrensis, Chalcidensis, Thespiensis. — Πρὸς τούτοις δὲ Atheniensis Ἀθηναῖος, εἰ καὶ δὲν λήγει εἰς ευς. — Σπανίως δὲ φυλάττουσιν οἱ Λατῖνοι τὴν κατάληξιν ευς (eus)· οἷον Cittieus ἀντὶ τοῦ Cittiensis, Halicarnasseus ἀντὶ Halicarnassensis.

ΣΗΜ. 6'. Τὴν ιος (ĭus) κατάληξιν τῶν ἐπιθέτων τῶν ἀπὸ πόλεων καὶ νήσων Ἑλληνικῶν εἰς ος, ον καὶ ων (us, um καὶ ōn) παραγομένων φυλάττουσι καὶ οἱ Λατῖνοι οἷον Corinthius, Rhodius, Byzantius, Lacedaemonius, Clazomenius (Clazomenae). Ὡσαύτως τὴν ηνος ēnus· οἷον Cyzicenus. Ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν αιος (aeus)· οἷον Smyrnaeus, Erythraeus.

ΣΗΜ. γ'. Οἱ Λατῖνοι συγγραφεῖς φυλάττουσιν ἐνίοτε καὶ τὴν τῶν Ἑλληνικῶν τοπικῶν ἐπιθέτων κατάληξιν tes, ātes, ītes, ōtes,· οἷον Abderites, Spartiates (ἐπίθ. Spartanus), Tegeates (ἐπίθ. Tegeaeus), Heracleotes.

4. Τὰ χωρῶν ὀνόματα ἐκτὸς τοῦ Latium, Samnium καὶ τῶν Ἑλληνικῶν Aegyptus, Epīrus, Persis κτλ. παράγονται καὶ αὐτὰ ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν ὀνομάτων, ὡς Britannia ἀπὸ τοῦ Britannus, Cilicia ἀπὸ τοῦ Cilix, Sardinia ἀπὸ τοῦ Sardus. Ὅλως δὲ ἐπιθετικὰ εἶνε τὰ Africa, Corsica καὶ Attica, ἐν οἷς ἀναπληρωτέον terra.

ΣΗΜ. ά. Ἀπό τινων ὅμως ἐθνικῶν ὀνομάτων δὲν σχηματίζονται χωρῶν ὀνόματα, ἀλλὰ τὸ ἐθνικὸν σημαίνει καὶ τὸν τόπον· οἷον in Aeqvis, Sabinis habitare, hiemare· in Bruttios ire· ex Seqvānis exercitum educere.

ΣΗΜ. 6'. Ἀπό τινων τούτων τῶν ὀνομάτων τῶν χωρῶν παράγονται ἐπίθετα εἰς ensis καὶ anus (οἷον Hispaniensis, Siciliensis, Africanus, Gallicanus), σημαίνοντα τί ὑπάρχει ἐν τῇ χώρᾳ, ἢ τί προέρχεται ἐξ αὐτῆς, χωρὶς νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸ ἔθνος τὸ οἰκοῦν τὴν χώραν· οἷον exercitus Hispaniensis εἶνε Ῥωμαϊκὸς στρατὸς ἐν Ἰβηρίᾳ διατρίβων, legatus Hispaniensis εἶνε Ῥωμαῖος πρεσβευτὴς ἐν Ἰβηρίᾳ, bellum Hispaniense ἢ bellum Africanum εἶνε πόλεμος, ὃν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς ἀλλήλους ἐπολέμουν ἐν Ἰβηρίᾳ ἢ ἐν Λιβύῃ (Ἀφρικῇ)· ἀπ' ἐναντίας δὲ bellum Hispanicum ἢ Africum εἶνε πόλεμος Ῥωμαίων πρὸς τοὺς Ἴβηρας ἢ Λίβυας (Ἀφρικανούς).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΗ'.

Παραγωγὴ τῶν ῥημάτων.

226. Τὰ ῥήματα παράγονται ἢ ἀπὸ ῥημάτων (verba verbalia), ἢ ἀπὸ ὀνομάτων (verba nominalia).

Α') Verba verbalia.

227. Τὰ verba verbalia διαιροῦνται εἰς *θαμιστικὰ* (freqventa-

tiva), *ἐναρκτικὰ* (inchoativa), *ἐφετικὰ* (desiderativa) *καὶ ὑποκοριστικὰ* (deminutiva).

1. Τὰ μὲν *θαμιστικὰ* (freqventativa) παράγονται ἀπὸ τοῦ ὑπτίου μεταβολῇ τῆς καταλήξεως um εἰς o, ἀλλ' οὕτως ὥστε τὸ a τοῦ ὑπτίου τῆς πρώτης συζυγίας μεταβάλλεται εἰς ĭ. Πάντα δὲ τὰ θαμιστικὰ κλίνονται κατὰ τὴν πρώτην συζυγίαν καὶ δηλοῦσι πρᾶξιν ἐπαναλαμβανομένην ἢ ἐπιτεταμένην· οἷον

clamo — clamatum — clamĭto *κραυγάζω*
rogo – rogatum — rogĭto *διερωτῶ, πολλάκις δέομαι*
volo — volatum — volĭto *περιπέτομαι*

jacio — jactum — jacto *ῥιπτάζω*
curro — cursum — curso *περιτρέχω*
dico — dictum — dicto *πολλάκις λέγω, ὑπαγορεύω*
defendo — defensum — defenso *μετὰ σπουδῆς ἀποκρούω, ἀμύνω (ομαι).*

ΣΗΜ. ά. Ἀπό τινων θαμιστικῶν παράγονται ἕτερα αὖθις θαμιστικά· οἷον ἀπὸ τοῦ dicto — dictito, ἀπὸ τοῦ curso — cursito. — Ἔνια δὲ θαμιστικὰ παράγονται ἀμέσως ἀπὸ τοῦ θέματος τοῦ ῥήματος· οἷον ago — agĭto, qvaero — qvaerĭto, nosco — noscĭto.

ΣΗΜ. β΄. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ θαμιστικὰ μετ' ἀποθετικοῦ τύπου· οἷον minitari (minari), licitari (licēri), tutari (tuēri), amplexari (amplecti), sciscitari (sciscĕre).

2. Τὰ δὲ *ἐναρκτικὰ ῥήματα* (verba inchoativa) λήγουσιν εἰς sco, καὶ ἐν μὲν τοῖς παραγομένοις ἀπὸ ῥημάτων τῆς πρώτης συζυγίας προσαρτᾶται ἡ κατάληξις asco εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος, ἐν δὲ τοῖς ἀπὸ ῥημάτων τῆς δευτέρας συζυγίας ἡ esco, ἐν δὲ τοῖς ἀπὸ ῥημάτων τῆς τρίτης καὶ τετάρτης ἡ isco. Δηλοῦσι δὲ τὰ ἐναρκτικὰ πρᾶξίν τινα ἐν τῷ ἄρχεσθαι ἢ γίγνεσθαι (πρβλ. ΚΕΦ. Α΄.) καὶ κλίνονται πάντα κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν· οἷον lab-are — labasco, pall-ēre — pallesco, gem-ĕre — gemisco, dorm-ire — obdormisco.

ΣΗΜ. Εἶνε δὲ καὶ inchoativa nominalia (πρβλ. §. 187.).

3. Τὰ δὲ *ἐφετικὰ* (verba desiderativa) παράγονται ἀπὸ τοῦ ὑπτίου μεταβολῇ τῆς καταλήξεως um εἰς urio. Δηλοῦσι δὲ ἔφεσιν καὶ κλίνονται πάντα κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν· οἷον edo, esum — esurio *βρωσείω, πεινῶ·* emo, emptum — empturio *ὠνησείω.*

4. Τὰ δὲ *ὑποκοριστικὰ ῥήματα* (verba deminutiva) λήγουσιν

εἰς illo, ἥπερ κατάληξις προςαρτᾶται εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος. Δηλοῦσι δὲ τὰ ὑποκοριστικὰ ἐλάττωσιν καὶ κλίνονται πάντα κατὰ τὴν πρώτην συζυγίαν· οἷον canto—cantillo *ᾄδω ἡσύχως, τερετίζω*· conscribo—conscribillo *γράφω ἡσύχως*.

Β') Verba nominalia.

228. 1. Τὰ ἀπὸ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων παραγόμενα ῥήματα κλίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν συζυγίαν, καὶ τὰ μὲν εἰς āre εἶνε μεταβατικά, τὰ δὲ εἰς ēre ἀμετάβατα.

Ῥήματα μεταβ. τῆς ά. συζ.	*Ῥήματα ἀμετάβ. τῆς β'. συζ.*
fraudare (fraus) *ἀπατᾶν*	frondēre (frons) *φυλλοφορεῖν*
vulnerare (vulnus) *τιτρώσκειν*	florēre (flos) *ἀνθεῖν*
laudare (laus) *ἐπαινεῖν*	lucēre (lux) *λάμπειν*
signare (signum) *σημειοῦν*	virēre (vires) *πρασίζειν, ἀκμάζειν*
sanare (sanus) *ἰᾶσθαι*	calvēre *φαλακρὸν εἶναι*
durare (durus) *σκληρύνειν*	flavēre (flavus) *ξανθὸν εἶναι*
liberare (liber) *ἐλευθεροῦν*	canēre (canus) *πολιὸν εἶναι.*

ΣΗΜ. ά. Μόνον λίαν ὀλίγα verba nominalia τῆς πρώτης συζυγίας ἔχουσιν ἀμετάβατον σημασίαν· οἷον concordare (concors) ὁ μ ο ν ο ε ῖ ν.

ΣΗΜ. β'. Καὶ κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν κλίνονταί τινα verba nominalia, ποτὲ μὲν ἔχοντα μεταβατικὴν διάθεσιν, ποτὲ δὲ ἀμετάβατον· οἷον servire δ ο υ λ ε ύ ε ι ν, saevire (saevus) μ α ί ν ε σ θ α ι, vestire (vestis) ἀ μ φ ι ε ν ν ύ ν α ι, finire (finis) τ ε λ ε υ τ ᾶ ν.

2. Τὰ πολλὰ τῶν ἀποθετικῶν τῆς πρώτης συζυγίας εἶνε verba nominalia ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετ' ἀμεταβάτου διαθέσεως· οἷον

piscari (piscis) *ἁλιεύειν*	tristari (tristis) *δυςθυμεῖν*
dominari (dominus) *δεσπόζειν*	laetari (laetus) *εὐθυμεῖν*
furari (fur *ὁ φὼρ*) *κλέπτειν*	lucrari (lucrum) *κερδαίνειν.*

ΣΗΜ. Ῥήματά τινα μεταβάλλοντα συζυγίαν μεταβάλλουσι καὶ διάθεσιν· οἷον

alb-are *λευκαίνειν*	alb-ēre *λευκὸν εἶναι*
clar-are *λαμπρύνειν*	clar-ēre *λάμπειν*
liqv-are *τήκειν*	liqv-ēre *ῥευστὸν εἶναι*
plăc-are *ἱλάσκεσθαι, πραΰνειν*	plăc-ēre *ἀρέσκειν*
sĕd-are *καθεῖν, πραΰνειν*	sĕd-ēre *καθῆσθαι*
fug-are *φυγαδεύειν*	fug-ĕre *φεύγειν*
pend-ĕre *σταθμᾶν*	pend-ēre *κρέμασθαι.*

Β'. ΣΥΝΘΕΣΙΣ.

229. Ἐν τῇ συνθέσει σημειωτέον τέσσαρας περιπτώσεις·

α'. Μόνη ἡ πρώτη λέξις μεταβάλλεται· οἷον magnanimus (ἐκ τοῦ magnus καὶ animus).

β'. Μόνη ἡ δευτέρα λέξις μεταβάλλεται· οἷον inculco (ἐκ τοῦ in καὶ calco), exsul (ex-solum), extorris (ex-terra).

γ'. Ἀμφότεραι αἱ λέξεις μεταβάλλονται· οἷον armiger (ἐκ τοῦ arma καὶ gero).

δ'. Ἀμφότεραι αἱ λέξεις μένουσιν ἀμετάβλητοι· οἷον interrex (inter-rex), permaneo (per-maneo).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ'.
Substantiva composita.

230. Τῶν *συνθέτων οὐσιαστικῶν* τὸ μὲν πρῶτον συνθετικὸν μέρος συνήθως εἶνε οὐσιαστικόν, τὸ δὲ δεύτερον ῥῆμα. Τὸ θέμα δὲ τοῦ ῥήματος προςαρτᾶται εἰς τὸ θέμα τοῦ οὐσιαστικοῦ μεσολαβοῦντος τοῦ συνδετικοῦ ĭ, καὶ ἀμφότερα τὰ μέρη μεταβάλλονται· οἷον

artĭfex *τεχνίτης* (ars-facio)
opifex *δημιουργὸς* (opus-facio)
aurifex *χρυσοχόος* (aurum-facio)
carnifex *δήμιος* (caro-facio)
parricīda *πατροκτόνος* (pater-caedo)
fratricīda *ἀδελφοκτόνος* (frater-caedo)
terrigĕna *γηγενὴς* (terra-gigno)
coelicŏla *οὐρανίων* (coelum-colo)
fidĭcen *ψάλτης* (fides-cano)
tubĭcen *σαλπιγκτὴς* (tuba-cano)
foenisex *χορτοκόπος* (foenum-seco)
aqvilex *ὑδροσκόπος* (aqva-lego)
stillicidium *σταλαγμός, στάξις* (stilla-cado)
gallicinium *ἀλεκτοροφωνία* (gallus-cano)
vaticinium *χρησμὸς* (vates-cano).

ΣΗΜ. Ἐν τῷ tibicen αὐλητὴς εἶνε τὸ i μακρόν, διότι εἶνε συνῃρημένον ἐκ τοῦ tibiicen (tibia-cano).

231. Καὶ ἐξ ἄλλων δὲ συνθετικῶν μερῶν καὶ κατ' ἄλλον τρόπον γίνονται substantiva composita· οἷον

rupĭcăpra *ἀγρία αἴξ* (rupes-capra), ἐν ᾧ τὸ πρῶτον μόνον μέρος μεταβάλλεται.

latifundium *εὐρύχωρον κτῆμα* (latus-fundus)

triennium *τριετία* (tres-annus)

biduum *δύο ἡμέραι* (bis-dies).

Ἐν δὲ τῷ proăvus *πρόπαππος*, pronĕpos *ἀπέγγονος* καὶ τοῖς ὁμοίοις μένουσιν ἀμφότερα τὰ μέρη ἀμετάβλητα.

ΣΗΜ. Ἁπλαῖ παραθέσεις εἶνε τὰ senatusconsultum, jusjurandum, respublica καὶ ἄλλα ὅμοια. Τὰ δὲ ἀρχῶν ὀνόματα propraetor ἀντιστράτηγος καὶ proconsul ἀνθύπατος ἐγένοντο ἐκ τῶν pro praetore καὶ pro consule.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Μ'.

Adjectiva composita.

232. Αἱ συνθέσεις, ἐξ ὧν γίνονται ἐπίθετα, εἶνε ποικίλαι. Γίνονται δὲ ἐπίθετα ὡς ἑξῆς·

α') διὰ συνθέσεως ὀνομάτων καὶ ῥημάτων, τοῦ θέματος τοῦ ῥήματος εἰς τὸ θέμα τοῦ ὀνόματος προςαρτωμένου καὶ μεταξὺ τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος ĭ παρεντιθεμένου, ἀμφοτέρων δὲ τῶν μερῶν μεταβαλλομένων· οἷον

fatidicus *χρησμολόγος* (fatum-dico)

juridicus *δικαιοδότης* (jus-dico)

veridicus *ἀληθόμυθος* (verus-dico)

particeps *κοινωνός* (pars-capio)

lucifŭgus *φυξήλιος* (lux-fugio)

ignivŏmus *πυρεκβόλος* (ignis-vomo)

grandilŏqvus *μεγαλορρήμων* (grandis-loqvor)

vaniloqvus *κενολόγος* (vanus-loqvor)

svaviloqvus *ἡδυεπής* (svavis-loqvor)

carnivŏrus *σαρκοβόρος* (caro-voro)

pedisĕqvus *ὀπαδὸς* (pes-seqvor)
foedifrăgus *παράσπονδος* (foedus-frango).

Adjectiva composita ἐξ ὀνομάτων καὶ τοῦ facio ἴδε §. 89, δ'.
Adjectiva composita ἐξ ὀνομάτων καὶ τοῦ fero καὶ gero ἴδε §. 41.

β') Διὰ συνθέσεως μορίων καὶ ὀνομάτων, ὅτε ἢ ἀμφότερα τὰ μέρη μεταβάλλονται, ἢ ἀμφότερα μένουσιν ἀμετάβλητα, ἢ τὸ ἕτερον μόνον μεταβάλλεται· οἷον

ingrātus *ἀηδὴς*
infēlix *δυςτυχὴς*
impius *ἀσεβὴς*

perbŏnus *παράγαθος*
perbrĕvis *πάνυ βραχὺς*
perdignus *παράξιος*

submolestus *ὑπό τι ὀχληρὸς*
subamārus *ὑπόπικρος*
subabsurdus *ὑπάτοπος*

concăvus *κοῖλος*

condignus *κατάξιος*
concŏlor *ὁμόχρους*
consors *σύγκληρος, κοινωνὸς*
concors *ὁμόνους*

inermis *ἄοπλος* (in-arma)
imberbis *ἀγένειος* (in-barba)
imbellis *ἀπόλεμος*
inanimus *ἄψυχος*

praeclārus *μάλα κλεινός, ὑπέρλαμπρος*
praedīves *μάλα πλούσιος, ὑπέρπλουτος*
praefĕrox *μάλα θρασύς*.

Μετὰ δὲ τῶν ἀχωρίστων μορίων dis, se καὶ ve (πρβλ. §. 234, Δ'.) σύνθετα εἶνε μόνα τὰ ἑπόμενα·

dissimilis *ἀνόμοιος*
dispar, disparilis *ἄνισος*
difficilis (dis-facilis) *χαλεπὸς*
discors *διάφωνος*
discŏlor *ἑτερόχρους, ποικίλος*

secūrus *ἀφρόντις* (se-cura)

socors (se-cor) *ἄφρων, ῥᾴθυμος*
sobrius *νηφάλιος* (se-ebrius)

vecors, vesānus *ἄφρων, παράφρων*
vegrandis *οὐ πάνυ τι μέγας*

vepallĭdus *κατωχριῶν, πάνυ ὠχρός*.

γ') Διὰ συνθέσεως ὀνομάτων μετ' ὀνομάτων, ὅτε ἢ μόνον τὸ ἕτερον τῶν συνθετικῶν μερῶν, ἢ ἀμφότερα μεταβάλλονται, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ συνδετικὸν Ĭ παρεντίθεται· οἷον

angvĭpes *ὀφιόπους*
capripes *αἰγίπους*
sonipes *ἠχόπους*
longipes *μακρόπους*
angvimănus *ὀφιόχειρ*
angvicomus (coma) *ὀφιοπλόκαμος*
ignicolor *πυρίχρως*
multijugis (jugum) *πολύῤῥυμος*
multifŏris (foris) *πολύθυρος*, *πολύτρητος*
multiformis *πολυειδής*
crassivenius (vena) *ὁ παχείας φλέβας ἔχων*
magnanimus *μεγάθυμος*.

Τούτοις δὲ προσθετέον καὶ τὰ unanimus *ὁμόθυμος*, triformis *τρισώματος*, centimănus *ἑκατόγχειρ* καὶ τὰ παραπλήσια.

δ΄) Διὰ τῆς συνθέσεως τῶν ἐπιῤῥημάτων bene καὶ male μετὰ τῶν ῥημάτων dico, facio καὶ volo γίνονται τὰ ἐπίθετα maledicus, maleficus, malevolus, beneficus καὶ benevolus (α). (Πρβλ. §. 89, δ΄.)

ΣΗΜ. Ἐν τοῖς misericors ἐλεήμων καὶ versicolor ποικίλος τὸ πρῶτον μέρος τῆς συνθέσεως εἶνε ῥῆμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΑ΄.

Verba composita.

233. Ἡ σύνθεσις, ἐξ ἧς γίνονται *ῥήματα σύνθετα* (verba composita), εἶνε τριττή·

ά) Ῥήματα συντίθενται μετὰ ῥημάτων, ὅτε μόνον τὸ πρῶτον μέρος μεταβάλλεται καὶ τὸ δεύτερον εἶνε πάντοτε τὸ facio· οἷον arefacio *ξηραίνω*, labefacio *σφάλλω*, patefacio κτλ. (πρβλ. §. 175 καὶ 202.).

β΄) Οὐσιαστικὰ συντίθενται μετὰ ῥημάτων, ὅτε συνήθως τὸ ῥῆμα προσαρτᾶται εἰς τὸ οὐσιαστικόν, μεσολαβοῦντος τοῦ συνδετικοῦ I, ἀμφότερα δὲ τὰ μέρη μεταβάλλονται· οἷον

aedificare (aedes-facere) *οἰκοδομεῖν*
ludificare (ludus-facere) *ἐμπαίζειν*
significare (signum-facere) *σημαίνειν*
belligerare (bellum-gerere) *πολεμεῖν*
morigerari (mos-gerere) *χαρίζεσθαι*

(α) Ἐκ τοῦ ἀχρήστου benedicus ἐγένετο τὸ ἐπίῤῥημα benedice.

tergiversari (tergum-vertere) *διαδύεσθαι, μέλλειν*
lucrifacere (lucrum-facere) *κερδαίνειν.*
animadvertere (animus-advertere) *προςέχειν, αἰσθάνεσθαι*
vendere (venum *αἰτ.*—dare) *πωλεῖν.*
venire [veneo] (venum *αἰτ.*-ire) *πωλεῖσθαι.*

ΣΗΜ. venumdăre, satisdare, satisfacere, pessumire, pessumdare, benefacere, maledicere, satagere καὶ πολλὰ ὅμοια εἶνε ἁπλαῖ παραθέσεις.

γ') Πάμπολλα εἶνε τὰ ῥήματα τὰ γινόμενα ἐκ συνθέσεως προθέσεων καὶ ῥημάτων. Ἡ σύνθεσις δὲ αὕτη γίνεται καὶ κατὰ τοὺς τέσσαρας τρόπους τῆς συνθέσεως τοὺς ἔμπροσθεν μνημονευθέντας (§. 229).

Τῶν ῥημάτων ἄλλα μὲν μένουσιν ἀμετάβλητα· οἷον adducere, adscribere, excolere κτλ. ἄλλων δὲ μεταβάλλεται τὸ θεματικὸν φωνῆεν. Γίνεται δὲ ἡ μεταβολὴ αὕτη ὡς ἑξῆς·

1. Τὸ βραχὺ a μεταβάλλεται εἰς βραχὺ i· οἷον

statuo-instituo	facio-afficio	salio-desilio
cado-concido	ago-abigo	jacio-disjicio.

ΣΗΜ. Τὸ βραχὺ a μένει μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις τοῦ caveo, maneo καὶ traho. Μεταβάλλεται δὲ εἰς e ἐν τοῖς συνθέτοις τοῦ scando, spargo, farcio, fallo, partior καὶ ἄλλων.

2. Τὸ βραχὺ e μεταβάλλεται εἰς βραχὺ i· οἷον

rego-corrigo	teneo-contineo	egeo-indigeo
premo-comprimo	sedeo-assideo	emo-redimo.

ΣΗΜ. Τὸ βραχὺ e μένει ἐν τοῖς συνθέτοις τοῦ peto, tego, gero, tero. Ἐν δὲ τοῖς συνθέτοις τοῦ lego κεῖται ὁ διπλοῦς τύπος· οἷον perlego καὶ diligo.

3. Ἡ δίφθογγος ae μεταβάλλεται εἰς μακρὸν i· οἷον

caedo-incīdo	qvaero-inqvīro	laedo-illīdo.

ΣΗΜ. Μόνον τὰ σύνθετα τοῦ haereo τηροῦσι τὸ ae· οἷον cohaereo, adhaereo.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΒ'.

Ἐπιῤῥήματα (adverbia).

234. Τὰ ἐπιῤῥήματα εἶνε διττά·

Α'. *Πρωτότυπα (adverbia primitiva)*· οἷον cur *διὰ τί*, fere *σχεδόν*, vix *μόλις*, satis ἢ sat *ἅλις*, sic καὶ ita *οὕτω*, tum *τότε*, nunc *νῦν*, saepe *πολλάκις*, cras *αὔριον*.

Β'. *Παράγωγα (adverbia derivata)*, σχηματιζόμενα ἀπὸ ἄλλων λέξεων διά τινων ὡρισμένων καταλήξεων ὡς ἑξῆς·

α') Ἐπιῤῥήματα εἰς ē σχηματίζονται ἀπὸ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν εἰς us, a, um καὶ ἀπὸ ἐπιθέτων εἰς er, a, um, τιθεμένου μακροῦ e ἀντὶ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς i· οἷον

altus-altē	doctus-docte	miser-misere
longus-longe	ornatus-ornate	liber-libere
molestus-moleste	emendatus-emendate	aeger-aegre
beatus-beate	enixus-enixe *ἐντόνως*	pulcher-pulchre.

ΣΗΜ. Μόνον τὸ benĕ (bonus) εὖ καὶ malĕ κακῶς ἔχουσι βραχὺ τὸ e.

β') Ἐπιῤῥήματα εἰς ĭter καὶ ter σχηματίζονται ἀπὸ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν τῆς τρίτης κλίσεως, τῶν καταλήξεων τούτων τιθεμένων ἀντὶ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς is.—Μόνον δὲ τὰ εἰς ns λήγοντα σχηματίζουσι τὰ ἐπιῤῥήματα αὐτῶν εἰς ter, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ εἰς iter· οἷον

par-parĭter	simplex-simpliciter	elegans-eleganter
utilis-utiliter	concors-concorditer	amans-amanter
ferox-ferociter	celer-celeriter	conveniens-convenienter
saluber-salubriter	fortis-fortiter	abundans-abundanter.

ΣΗΜ. Τὸ ἐπίῤῥημα τοῦ difficilis εἶνε difficulter καὶ ἀπὸ τοῦ audax συνηθέστερον τὸ audacter ἢ audaciter. Καὶ ἀπό τινων εἰς us ἐπιθέτων σχηματίζονται πρὸς τοῖς εἰς e ἐπιῤῥήμασι καὶ ἕτερα εἰς ter· οἷον navus-nave καὶ naviter· durus-dure καὶ duriter· firmus-firme καὶ firmiter.

γ') Ἐπιῤῥήματα εἰς im σχηματίζονται ἀπὸ ῥημάτων, ἀντὶ τῆς τοῦ ὑπτίου καταλήξεως um τιθεμένης τῆς καταλήξεως im· οἷον

caedo (caesum)-caesim *μετὰ κοπῆς, ἐκ καταφορᾶς*
pungo (punctum)-punctim *νύγδην*
carpo (carptum)- carptim *ἀκροθιγῶς, κατὰ μέρος*
rapio (raptum)-raptim *ἁρπάγδην, ταχέως*
traho (tractum)-tractim *μεθ' ἕλξεως, ἠρέμα*
pando (passum)-passim *σποράδην, ἔνθα καὶ ἔνθα*
sto (statum)-statim *στάδην, εὐθὺς*
cito (citatum)-citatim *μετὰ σπουδῆς*
nomino (nominatum) nominatim *ὀνομαστὶ*
privo (privatum)-privatim *ἰδίᾳ.*

ΣΗΜ. Καὶ ἀπὸ ὀνομάτων σχηματίζονται ἐπιῤῥήματα εἰς tim, καὶ μάλιστα εἰς ā-tim· οἷον fur-furtim κλεπτικῶς, λάθρα· grex-gregatim ἀγεληδόν· vicus-vicatim κωμηδόν, κατὰ τὰς τῆς πόλεως ῥύμας· uber-ubertim ἀφθόνως· gradus-gradatim βαθμηδόν· oppidum-oppidatim κατὰ πόλεις.—tribus-tribūtim κατὰ φυλάς· vir-virītim κατ' ἄνδρα, καθ' ἕκαστον.

δ') Ἐπιῤῥήματα εἰς ītus σχηματίζονται ἀπὸ ὀνομάτων, τῆς καταλήξεως ταύτης ἀντὶ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς τιθεμένης. Σημαίνουσι δὲ κίνησιν ἀπὸ τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ θέματος· οἷον

coelum-coelītus *οὐρανόθεν*
penum-penitus *ἔνδοθεν*
fundus-funditus *θεμελιόθεν*
radix-radicitus } *ῥιζόθεν*
stirps-stirpitus }
antiqvus-antiqvitus *παλαιόθεν*
divinus-divinitus *θεόθεν*
humanus-humanitus *ἀνθρωπίνως*.

ΣΗΜ. Πολλὰ ἐπιῤῥήματα ἐγένοντο δι' ἐπιῤῥηματικῆς χρήσεώς τινων τύπων, ἢ διὰ συνθέσεως μερῶν τινων τοῦ λόγου· οἷον recens νεωστί, sublīme διὰ τοῦ ἀέρος, facile ῥᾳδίως (α), impune νηποινί, ceterum τἄλλα, ἀλλά, plerumqve καὶ plurimum ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, potissimum μάλιστα εἶνε τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων recens, sublimis, facilis κτλ. μετ' ἐπιῤῥηματικῆς σημασίας.

Ἀφαιρετικαὶ δὲ ἐπιῤῥηματικαὶ εἶνε αἱ ἑπόμεναι· noctu νύκτωρ, rectā εὐθὺ (ἀναπληρ. viā), tempore ἢ tempori καὶ temperi ἐγκαίρως, paucis διὰ βραχέων (ἀναπληρ. verbis), gratis δωρεὰν (ἀπὸ τοῦ gratiis), crebro πυκνῶς, subito αἴφνης, merito ἀξίως, falso ψευδῶς, sedŭlo σπουδῇ, tuto ἀσφαλῶς, manifesto προδήλως.

Αἰτιατικαὶ δὲ ἐπιῤῥηματικαὶ εἶνε αἱ ἑπόμεναι· partim μέρος, ἢ κατὰ μέρος (ἀντὶ partem), alias ἄλλοτε (ἀναπληρωτέον vices) κτλ.

Διὰ συνθέσεως δὲ μερῶν τινων τοῦ λόγου ἐγένοντο τὰ ἑπόμενα· denuo ἐκ νέου, αὖ (ἀπὸ τοῦ de-novo), qvemadmŏdum καθ' ὃν τρόπον, ὅπως, imprīmis ἐν πρώτοις, μάλιστα (in primis), hactĕnus μέχρι ἐνταῦθα (hac parte tenus), obvĭam εἰς ὑπάντησιν, ἀντίον, magnopere μεγάλως κτλ.

Γ'. Ἐπιῤῥήματα ἀνταποδιδόμενα ἢ ἀνταποδοτικὰ (adverbia correlativa). Τὰ μὲν τούτων εἶνε πρωτότυπα, τὰ δὲ παράγωγα καὶ διαιροῦνται εἰς ἐρωτηματικὰ (interrogativa), *ἀναφορικὰ* (relativa), *δεικτικὰ* (demonstrativa) καὶ *ἀόριστα* (indefinita).

(α) Τὸ ἐπίῤῥημα faciliter κεῖται σπανίως.

Interrog.	*Relativa.*	*Demonstrat.*	*Indefinita.*
ubi? ποῦ;	ubi οὗ, ὅπου ubiubi, ubicunqve ὁπουδήποτε, ὁπουοῦν	ibi ἐνταῦθα ibīdem ἐν τῷ αὐτῷ	alicŭbi πού ubīqve, ubĭvis, ubilĭbet ἁμοῦ γέ που, πανταχοῦ
unde? πόθεν;	unde ὅθεν, ὁπόθεν undeunde, undecunqve ὁθενδήποτε, ὁποθενδήποτε	inde ἐντεῦθεν indĭdem ἐκ τοῦ αὐτοῦ (τόπου)	alicunde ποθέν undĭqve, undĕvis, undelĭbet ἁμόθεν γέ ποθεν, πανταχόθεν
qvo? ποῖ;	qvo οἷ, ὅποι qvoqvo, qvocunqve ὁποιδήποτε, ὁποιδηποτοῦν	eo αὐτόσε (ταύτῃ) eōdem εἰς τὸ αὐτὸ	aliqvo ποί qvovis, qvolĭbet ἁμοῖ γέ ποι, πανταχόσε
qva? πῇ;	qva ᾗ, ὅπῃ qvaqva, qvacunqve ὁπῃδήποτε, ὁπῃδηποτοῦν	ea τῇ, ταύτῃ eādem τὴν αὐτὴν ὁδόν, τὸν αὐτὸν τρόπον	aliqva πή qvavis, qvalĭbet ἁμῇ γέ πῃ, πανταχῇ.

Σύγκρισις τῶν ἐπιῤῥημάτων.

235. Σύγκρισιν ἐπιδέχονται μόνον τὰ ἀπὸ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν παραγόμενα ἐπιῤῥήματα εἰς e καὶ ter. Καὶ τὸ μὲν συγκριτικὸν ἐπίῤῥημα εἶνε τὸ αὐτὸ τῷ οὐδετέρῳ συγκριτικῷ ἐπιθέτῳ, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ ὑπερθετικοῦ ἐπιθέτου μεταβολῇ τῆς καταλήξεως us εἰς e· οἷον

alte	altius	altissime
docte	doctius	doctissime
eleganter	elegantius	elegantissime
prudenter	prudentius	prudentissime
acriter	acrius	acerrime
pulchre	pulchrius	pulcherrime
humiliter	humilius	humillime
similiter	similius	simillime
bene	melius	optime
male	pejus	pessime.

ΣΗΜ. Ὅταν δὲ τὰ ἐπίθετα δὲν ἔχωσι συγκριτικὸν ἢ ὑπερθετικὸν ἢ μηδέτερον τούτων, τότε καὶ τὰ ἐπιῤῥήματα ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἔλλειψιν· οἷον τοῦ pie τὸ συγκριτικὸν

καὶ ὑπερθετικὸν ἐκφράζεται περιφραστικῶς, magis pie, maxime pie. Ἐκ δὲ τῶν εἰς o ἐπιῤῥημάτων (πρβλ. §. 234. Β'. δ'. ΣΗΜ.) τηροῦσιν ἐν τῷ ὑπερθετικῷ τὸ o μόνον τὸ meritissimo καὶ tutissimo, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ ἔχουσιν e.

236. Πάντων τῶν λοιπῶν ἐπιῤῥημάτων ἐπιδέχονται σύγκρισιν μόνα τὰ ἑπόμενα·

diu *πολὺν χρόνον*	diutius	diutissime
saepe *πολλάκις*	saepius	saepissime
nuper *νεωστὶ*	ἄνευ συγκριτικοῦ	nuperrime
satis *ἅλις*	satius *μᾶλλον*	ἄνευ ὑπερθετικοῦ
temperi *ἐγκαίρως*	temperius	ἄνευ ὑπερθετικοῦ.

237. Τῶν δὲ μὴ ἐχόντων θετικὸν τὰ συνηθέστατα εἶνε τὰ ἑπόμενα·

deterius	deterrime	πρβλ. § 94, 6'.
potius	potissimum (potissime)	
ocius	ocissime	
prius	primum	
magis	maxime.	

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΓ'.

Προθέσεις (*praepositiones.*)

238. Τῶν προθέσεων αἱ μὲν συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς, αἱ δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς, αἱ δὲ μετ' αἰτιατικῆς ἅμα καὶ ἀφαιρετικῆς.

Α') *Προθέσεις μετ' αἰτιατικῆς.*

ante, apud, ad, adversus,
circum, circa, citra, cis,
erga, contra, inter, extra,
infra, intra, juxta, ob,
penes, pone, post *καὶ* praeter,
prope, propter, per, secundum,
supra, versus, ultra, trans.

ad *παρά*, *πρός* (μετ' αἰτιατ.).
apud *παρὰ* (μετὰ δοτ.).
ante *πρό*.
adversus καὶ adversum *πρὸς* (μετ' αἰτ.), *ἐναντίον*.
cis καὶ citra *ἐπὶ τάδε*, *ἐντός*.
circa καὶ circum *περὶ* (μετ' αἰτ.).
contra *ἐπὶ* ἢ *πρὸς* (μετ' αἰτιατ.), *ἀντικρύ*.
erga, *εἰς*, *πρὸς* (μετ' αἰτιατ.), ἐπὶ φιλικῆς κινήσεως.
extra *ἐκτός*.
infra *ὑπό*, *ὑποκάτω*.
inter *ἐν*, *μεταξύ*.
intra *ἐντός*.
juxta *πρὸς* (μετὰ δοτ.), *πλησίον*.
ob *διὰ* (μετ' αἰτ.), *ἕνεκα*.
penes *παρὰ* (μετὰ δοτ.), *ἐπὶ* (μετὰ δοτ.), *ἐν* (ἐπὶ δυνάμεως, οἷον penes me est *ἔστιν ἐν ἐμοί*).
per *διὰ* (μετὰ γεν.).
pone *ὄπισθεν*.
post *μετὰ* (μετ' αἰτ.), *ὄπισθεν*.
praeter *πλήν*, *παρὰ* (μετ' αἰτ.).
prope *παρὰ* (μετὰ δοτ.), *πλησίον*.
propter *ἕνεκα*
secundum *κατὰ* (μετ' αἰτ.).
supra *ὑπέρ*, *ὕπερθεν*.
trans *πέραν*.
versus *πρὸς* (μετ' αἰτ.). Αὕτη ἐπιτίθεται καὶ μόνον μετὰ ὀνομάτων πόλεων συντάσσεται· οἷον Romam versus· ἄλλως δὲ ἀεὶ μετὰ τῆς προθ. ad ἢ in· οἷον in Italiam versus.
ultra *πέραν*.

ΣΗΜ. Τὸ circiter περὶ (μετ' αἰτ.) ἐπὶ χρόνου καὶ ἀριθμοῦ κεῖται μὲν καὶ μετ' αἰτιατικῆς συντεταγμένον, συνηθέστερον ὅμως ὡς ἐπίῤῥημα.

Β') *Προθέσεις μετ' ἀφαιρετικῆς.*

absqve, a, ab, abs καὶ de,
coram, cum καὶ ex ἢ e,
tenus, sine, pro καὶ prae.

a, ab καὶ abs *ὑπό*, *ἀπό*. a πρὸ συμφώνων, ab πρὸ φωνηέντων καὶ τοῦ h, ἐνίοτε δὲ καὶ πρὸ συμφώνων (οὐδέποτε δὲ πρὸ τοῦ m καὶ v), abs μόνον πρὸ τῆς ἀντωνυμίας te, ἀντὶ ταύτης δὲ καὶ a te.

absqve *χωρὶς* (ἀπηρχαιωμένη).

coram *ἐνώπιον*.

cum *σὺν* (πρβλ. §. 104, ΣΗΜ. δ'. καὶ 113, ΣΗΜ.).

de *ἀπό*, *ἐκ* (ἄνωθεν), *περὶ* (μετὰ γεν.).

e καὶ ex *ἐκ* (ἔνδοθεν, ἐκεῖθεν). e πρὸ συμφώνων, ex πρὸ φωνηέντων καὶ συμφώνων.

prae *ἔμπροσθεν*, *ἕνεκα*, *πρὸς* (μετ' αἰτ.=ὡς πρός).

pro *πρό, ἀντί, ὑπὲρ* (μετὰ γεν.), *κατὰ* (μετ' αἰτ.).

sine *ἄνευ.*

tenus *μέχρι*. Αὕτη ἐπιτίθεται· οἷον Tauro tenus *μέχρι Ταύρου.*

ΣΗΜ. Τὸ clam κεῖται μὲν σπανίως καὶ μετ' ἀφαιρετικῆς συντεταγμένον, συνηθέστερον ὅμως ὡς ἐπίῤῥημα.

Γ') *Προθέσεις μετ' αἰτιατικῆς ἅμα καὶ ἀφαιρετικῆς.*

Αἱ προθέσεις αὗται συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς μὲν ἐπὶ κινήσεως, μετ' ἀφαιρετικῆς δὲ ἐπὶ στάσεως, καὶ εἶνε αἱ ἑπόμεναι·

in μετ' αἰτιατικῆς μὲν=*εἰς*, μετ' ἀφαιρετικῆς δὲ=*ἐν.*

sub *ὑπό*, ἐπὶ χρόνου δὲ=*περί, ὑπό*· οἷον sub vesperum *περὶ τὴν ἑσπέραν.*

super συνήθως μόνον μετ' αἰτιατικῆς ἐπί τε στάσεως=*ὑπὲρ* (μετὰ γεν.), καὶ ἐπὶ κινήσεως=*ὑπὲρ* (μετ' αἰτ.)· μετ' ἀφαιρετικῆς δὲ συντασσομένη=*περὶ* (μετὰ γεν.).

subter *ὑπό*, συνηθέστερον μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἐπὶ στάσεως καὶ ἐπὶ κινήσεως ἢ μετ' ἀφαιρετικῆς.

Δ') *Προθέσεις ἀχώριστοι (praepositiones inseparabiles).*

Praepositiones inseparabiles, ἤτοι *προθέσεις ἀχώριστοι*, λέγονται μόριά τινα οὐδέποτε καθ' ἑαυτά, ἀλλ' ἀεὶ ἐν συνθέσει κείμενα. Εἶνε δὲ τὰ ἑπόμενα·

1. amb *ἀμφί, περί*· οἷον ambire *περιπορεύεσθαι*, ambedere *περιτρώγειν*. Καὶ πρὸ μὲν τοῦ p ἀποβάλλεται τὸ b. οἷον amplecti *περιβάλλειν, ἀσπάζεσθαι*, amputare *περιτέμνειν*· πρὸ ἄλλων δὲ συμφώνων ἀποβάλλεται ὡσαύτως τὸ b, τὸ δὲ m μεταβάλλεται εἰς n· οἷον anceps *ἀμφικέφαλος, δικέφαλος, ἀμφίβολος*, anqvirere *ἀνακρίνειν*, anfractus *περίκλασις.*

2. dis ἢ di *διά*· οἷον dividere *διαιρεῖν*, divellere *διασπᾶν*, disjicere *διασκεδαννύναι*, dissecare *διατέμνειν*. Πρὸ τοῦ f τὸ dis μεταβάλλεται εἰς dif· οἷον differre *διαφέρειν, διασκεδαννύναι.*

ΣΗΜ. α'. Ἐν τοῖς distaedēre δυσχεραίνειν καὶ dispŭdēre ἰσχυρῶς αἰσχύνεσθαι τὸ dis εἶνε ἐπιτατικόν.

ΣΗΜ. β'. Ἐν τοῖς ἐπιθέτοις τὸ dis ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔχει ἀρνητικὴν σημασίαν (πρβλ. §. 232, β'.).

3. re *πάλιν*· οἷον remittere *πάλιν πέμπειν*, *ἀποπέμπειν*, reverti *ἐπανέρχεσθαι*. Χωρισμὸν δὲ σημαίνει τὸ re ἐν τοῖς revellere *ἀποσπᾶν*, resecare *ἀποτέμνειν*, refringere *ἀποῤῥηγνύναι* κ.τ.λ. Ἐπανάληψιν δὲ ἐν τοῖς rebellare *ἀναπολεμεῖν*, relegere *αὖθις ἀναγιγνώσκειν*.— Ὅταν δὲ τὸ re ἦνε πρὸ φωνηέντων καὶ τοῦ h, παρεμβάλλεται τὸ d· οἷον redire *ἐπανιέναι*, redigere *ἐπανάγειν*, redhibēre *ἀποδιδόναι*.

4. se *χωρίς*· οἷον seducere *ἀπάγειν*, sevocare *ἀποκαλεῖν*, *χωρίζειν*. Ἐν τῷ seditio *στάσις* παρενεβλήθη τὸ d. Ἐν συνθέσει δὲ μετ' ἐπιθέτων εὑρίσκομεν τὸ se μόνον ἐν τῷ securus καὶ socors, sobrius, ὅπου μετεβλήθη εἰς so, ἔχει δὲ ἀρνητικὴν σημασίαν (πρβλ. §. 232, β'.).

5. Τὸ ἀρνητικὸν in (στερητικὸν α)· οἷον indoctus, insanus κ. τ. λ. Συγγενὲς τούτου εἶνε τὸ σπανιώτερον ἀρνητικὸν ne ἢ nec· οἷον nefas, neqveo, nescio, necopinatus *ἀπροςδόκητος*, neglĭgo (nec-lego), negotium (nec-otium).

ΣΗΜ. Λίαν σπάνιον εἶνε τὸ ve, ὅπερ ἐπιτείνει καὶ ἐλαττοῖ (πρβλ. §. 232, β'.).

Ε'. Ἐν τῇ συνθέσει πολλαχῶς μεταβάλλονται αἱ προθέσεις, τοῦ τελικοῦ μάλιστα συμφώνου τῆς προθέσεως μεταβαλλομένου εἰς τὸ ἀρκτικὸν τῆς ἑπομένης λέξεως (assimulatio)· οἷον affero (ad-fero), appōno (ad-pono), assideo (ad-sedeo), intelligo (inter-lego), occurro (ob-curro), offero (ob-fero), oppono (ob-pono) κ.τ.λ. Ἡ δὲ πρόθεσις cum ἐν τῇ συνθέσει ἀεὶ μεταβάλλεται εἰς co, con, com, col, cor· οἷον coalesco, confero, committo, colligo, corrōdo (*διαβιβρώσκω*). Τὰς μεταβολὰς δὲ ταύτας μανθάνει τις μάλιστα ἐκ τῆς χρήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΔ'.

Σύνδεσμοι (*Conjunctiones*).

239. Οἱ σύνδεσμοι εἶνε διττοί, *παρατακτικοὶ* καὶ *ὑποτακτικοί*. Καὶ οἱ μὲν παρατακτικοὶ συνδέουσι προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων· οἱ δὲ ὑποτακτικοὶ προςθέτουσιν εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ἄλλην ὡς ἀπὸ ταύτης ἐξηρτημένην.

Α') Παρατακτικοὶ σύνδεσμοι.

1. *Συμπλεκτικοὶ* (*conjunctiones copulativae*)· et, ac, atqve *καί*, qve *τε*· etiam, qvoqve (ὁ ἐπιδοτικὸς) *καί*, nec, neqve *οὔτε*.

ΣΗΜ. ά. et—et καὶ—καί· et—qve καί—τε, qve—et τε—καί· qvum—tum καὶ—καί· tam—qvam τοσοῦτον—ὅσον.

ΣΗΜ. 6'. Ὁ μὲν ac οὐδέποτε κεῖται πρὸ φωνηέντων ἢ τοῦ h, ὁ δὲ atqve κεῖται πρὸ φωνηέντων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸ συμφώνων.

ΣΗΜ. γ'. Ὁ μὲν etiam τίθεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸ τῆς λέξεως, εἰς ἣν ἀνήκει, ἐνίοτε δὲ καὶ μετ' αὐτήν, ὁ δὲ qvoqve πάντοτε μετ' αὐτήν.

ΣΗΜ. δ'. neqve—neqve, nec—nec οὔτε—οὔτε· et—neqve καὶ—καὶ οὔ· neqve—et οὔτε—καὶ (τε).

2. *Διαζευκτικοὶ* (*conjunctiones disjunctivae*)· aut, vel καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν ve *ἤ*· sive, seu *εἴτε*, *ἤ*.

ΣΗΜ. ά. Ὁ μὲν aut σημαίνει διαφορὰν τοῦ πράγματος, ὁ δὲ vel διαφορὰν τῆς ἐκφράσεως.

ΣΗΜ. 6'. aut—aut, vel—vel ἢ (ἤτοι)—ἤ· sive—sive εἴτε—εἴτε, ἤ—ἤ.

3. *Ἐναντιωματικοὶ* (*conjunctiones adversativae*)· sed, verum, ceterum *ἀλλά*· autem, vero *δὲ* (*αὖτε*)· at *ἀλλὰ* (*ἀτάρ*)· atqvi (ἀπὸ τοῦ at-qvoi=cui) *ἀλλά τοι*· tamen *μήν*, *ὅμως*· attămen, verumtămen *ἀλλ' ὅμως*· non solum (non modo, non tantum)—sed etiam *οὐ μόνον* (*οὐχ ὅπως*, *οὐχ ὅτι*)—*ἀλλὰ καί*.

ΣΗΜ. Οἱ σύνδεσμοι sed, verum καὶ at κεῖνται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου, οἱ δὲ autem καὶ vero μετὰ μίαν ἢ καὶ πλείονας λέξεις.

4. *Αἰτιολογικοὶ* (*conjunctiones causales*)· nam, enim *γάρ*· namqve, etĕnim *καὶ γάρ*.

ΣΗΜ. Οἱ μὲν σύνδεσμοι nam, namqve καὶ etenim κεῖνται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου, ὁ δὲ enim μετὰ μίαν ἢ καὶ πλείονας λέξεις.

5. *Συλλογιστικοὶ* (*conjunctiones conclusivae*)· ităqve *ὅθεν*, igitur *οὖν*, ergo *ἄρα*· eo, idĕo, idcirco, propterea, proinde *τούτου* (*τούτων*) *ἕνεκα*.

ΣΗΜ. Ὁ μὲν ităqve κεῖται σχεδὸν πάντοτε ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου, ὁ δὲ ergo καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου καὶ μετὰ μίαν λέξιν, ὁ δὲ igitur συνήθως μὲν μετὰ μίαν ἢ καὶ πλείονας λέξεις, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου.

Β') Ὑποτακτικοὶ σύνδεσμοι.

1. *Συγκριτικοὶ* (*conjunctiones comparativae*)· ut, uti *ὡς*· sicut, sicŭti, velut, velŭti *καθώς*, *ὥςπερ*· prout *καθάπερ*·—qvam *ὅσον*·

qvemadmodum, qvomodo ᾧ τρόπῳ, ὅπως·—tamqvam, qvasi, ac si, ut si ὡςεί, ὡςπερανεί.

ΣΗΜ. Τοῦ ut ἀνταποδοτικὸν εἶνε τὸ sic ἢ ita οὕτω, τοῦ δὲ qvam τὸ tam τοσοῦτον. Τὸ δὲ ceu ὥςπερ κεῖται παρὰ ποιηταῖς καὶ τοῖς μεταγενεστέροις συγγραφεῦσι.

2. *Συλλογιστικοί* (*conjunctiones conclusivae*)· qvare, qvamobrem, qva de causa, qvapropter, qvocirca ᾗ, οὗ ἕνεκα.

3. *Conjunctiones consecutivae*· ut *ὥςτε*· ut non, qvin *ὥςτε μή*.

4. *Τελικοί* (*conjunctiones finales*)· ut *ὡς*, *ἵνα*· ne *ἵνα μή*· neve, neu *καὶ ἵνα μή*, *ἵνα μή*· qvo *ὅπως*, *ὡς*· qvomĭnus *ἵνα μή*.

5. *Χρονικοί* (*conjunctiones temporales*)· qvando *ὅτε*, qvum *ἐπεί*· ut, uti, ubi *ὡς*· ut primum, qvum primum, (simul), simulac, simulatqve *ὡς πρῶτον*, *ἅμα* (μετὰ μετοχῆς)· anteqvam, priusqvam *πρίν*, *πρὶν ἤ*· postqvam, posteaqvam *ἐπεί* (τὸ ἡμέτερον *ἀφ' οὗ*)· qvamdiu *ὅσον χρόνον*, *ἐφ' ὅσον*· dum *ἐν ᾧ*, *ἕως*, *ἐφ' ὅσον*· dum, donec, qvoad *ἕως ἄν*, *μέχρι ἄν*· qvoties *ὁσάκις*.

6. *Αἰτιολογικοί* (*conjunctiones causales*)· qvia, qvod *διότι*, *ἐπεί*. qvum *ἐπεί*· qvoniam *ἐπειδή*· qvando *ἐπεί ποτε*· qvandoqvĭdem *ἐπειδή ποτε*, *ἐπεί γέ ποτε*· siqvidem *εἴ γε*.

7. *Ὑποθετικοί* (*conjunctiones conditionales*)· si *εἰ*, *ἐάν*· sin *εἰ δέ*, *ἐὰν ὅμως*· nisi (ni) *πλὴν εἰ*, *εἰ μή*, *ὅτι μή*, *ἤ*· si non *εἰ μή*· dum, modo, dummōdo *εἴγε*, *εἰ μόνον*, *μόνον εἰ*· dumne, modone, dummodone *εἴγε μή*, *εἰ μὴ μόνον*, *μόνον εἰ μή*.

8. *Ὁμολογητικοί* (*conjunctiones concessivae*)· etsi, etiamsi, tametsi *καὶ εἰ*, *καὶ ἐὰν* (*ἄν*), *εἰ καί*· qvamqvam *εἰ καί*, *καίτοι*· licet, qvamvis, qvantumvis, qvamlĭbet, qvum *καίτοι*· ut *θῶμεν*.

9. *Ἐρωτηματικοί* (*conjunctiones interrogativae*)· utrum, utrumne, an, anne, τὸ ἐγκλιτικὸν ne, an non, necne, num, numne, nonne. Περὶ τῆς σημασίας καὶ χρήσεως τῶν μορίων τούτων γενήσεται λόγος ἐν τῇ συντάξει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕ'.

Ἐπιφωνήματα (interjectiones).

240. Τὰ ἐπιφωνήματα εἶνε ἢ ἀρχικαί τινες τοιαῦται λέξεις, ἢ ἄλλαι λέξεις ἢ φράσεις λαβοῦσαι καὶ ἐπιφωνημάτων σημασίαν.

Α'. Κυρίως ἐπιφωνήματα παραστατικὰ

1. *χαρᾶς·* io, iu, ha, he, hahahe, euoe, euax.
2. *λύπης·* vae, heu, eheu, ohe, au, hei, pro.
3. *θαυμασμοῦ·* o, eu, ecce, hem, hui, aha, atat, papae.
4. *ἀποστροφῆς·* phui.
5. *εὐφημίας·* eia, euge.
6. *κλητικά·* heus, o, eho, ehodum.

Β'. Τοῦ δευτέρου δὲ εἴδους εἶνε τὰ ἑπόμενα· τὰ μὲν pax *σῖγα*, indignum *αἶσχος*, nefas, miserum εἶνε ὀνόματα· τὰ δὲ qvaeso, oro, precor, obsĕcro, age, agite, apage εἶνε ῥήματα. Συχνὰ δὲ ὀνόματα θεῶν εἶνε ἐν χρήσει ὡς ἐπιφωνήματα· οἷον hercŭles, hercule, hercle, mehercules, mehercule, mehercle *Ἡράκλεις, πρὸς Ἡρακλέους*, per deum, per deos *πρὸς θεοῦ, πρὸς θεῶν*, per Jovem, pro Juppiter, medius fidius, mecastor, ecastor, pol, edepol, eccĕre (ecĕre) *πρὸς Δήμητρος, νὴ τὴν Δήμητρα,* eqvirine (=per Qvirīnum) *πρὸς Κυρίνου*, pro deum atqve hominum fidem, pro deum immortalium (ἀναπληρωτέον fidem).

ΣΗΜ. Τὸ μὲν mehercules ἐγένετο ἐκ τοῦ (ita) me Hercules (juvet). Τὸ δὲ mehercule ἐκ τοῦ me Hercule (juva). Ἐν δὲ τῷ edepol καὶ ecastor τὸ μὲν e ἢ ἐγένετο ἐκ τοῦ me, ἢ εἶνε ἁπλοῦν ἐπιφώνημα, τὸ δὲ de ἐγένετο ἐκ τοῦ deus, τὸ δὲ pol καὶ castor εἶνε ὁ Πολυδεύκης (Pollux) καὶ Κάστωρ.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ.

Α'. Περὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἡμερολογίου.

1. Οἱ Ῥωμαϊκοὶ μῆνες ὠνομάζοντο ὡς ἑξῆς·

Januarius Ἰανουάριος
Februarius Φεβρουάριος
Martius Μάρτιος
Aprilis Ἀπρίλιος
Majus Μάϊος
Junius Ἰούνιος
Iulius Ἰούλιος
Augustus Αὔγουστος
September Σεπτέμβριος
October Ὀκτώβριος
November Νοέμβριος
December Δεκέμβριος.

ΣΗΜ. ά. Τὰ ὀνόματα ταῦτα τῶν μηνῶν εἶνε κυρίως ἐπίθετα, ὑπονοεῖται δὲ καὶ δύναται νὰ προςτεθῇ τὸ mensis μήν· οἷον mense Aprīli τῷ Ἀπριλίῳ μηνί. Ὁ δὲ Ἰούλιος καὶ Αὔγουστος ἐλέγοντο μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου Qvinctīlis (ὁ πέμπτος δηλαδὴ μὴν) καὶ Sextīlis (ὁ ἕκτος).

ΣΗΜ. β'. Κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον τὸ ὑπὸ τοῦ Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος τῷ 45ῳ π. Χ. ἔτει διορθωθέν, ὅπερ καὶ εἰς ἡμᾶς μέχρι τοῦδε παρεδόθη, καὶ περὶ οὗ ἐνταῦθα πραγματευόμεθα παραλείποντες τὰ περὶ τοῦ προτέρου παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἡμερολογίου καὶ τῆς προτέρας διαιρέσεως τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὁ μὲν Φεβρουάριος εἶχεν ὡς καὶ παρ' ἡμῖν 28 ἡμέρας, καὶ ἐν τοῖς περιττοῖς ἐνιαυτοῖς, ἤτοι τοῖς ἔχουσι τὴν ἐμβόλιμον ἡμέραν (ἀνὰ πάντα τέταρτον ἢ κατ' ἀρχαίαν ἔκφρασιν ἀνὰ πάντα πέμπτον), 29, ὁ δὲ Ἀπρίλιος, Ἰούνιος, Σεπτέμβριος καὶ Νοέμβριος 30 καὶ οἱ λοιποὶ 31.

2. Διέφερον δὲ ἡμῶν οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τοῦτο, ὅτι πρὸ τῆς εἰςαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν διῄρουν τοὺς μῆνας εἰς ἑβδομάδας, οὐδὲ ἠρίθμουν τὰς τοῦ μηνὸς ἡμέρας ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς πρώτης καὶ προχωροῦντες ἑξῆς μέχρι τῆς τελευταίας, ἀλλ' εἶχον ἴδιον τοῦ ἀριθμεῖν τρόπον τὸν ἑξῆς·

Α') Τρεῖς ἡμέρας ἑκάστου μηνὸς (τρεῖς κυρίας ἡμέρας) ἐξέφραζον δι' ἰδίων ὀνομάτων. Ἦσαν δὲ αὗται

α) αἱ Καλάνδαι (Kalendae), ἡ πρώτη τοῦ μηνός.

β') αἱ Νόναι ἢ Νόνναι (Nonae), ἡ πέμπτη τοῦ μηνός.

γ') αἱ Εἶδοὶ (Idus), ἡ τρίτη καὶ δεκάτη (ἐπὶ δέκα) τοῦ μηνός. Τοῦ Μαρτίου ὅμως, Μαΐου, Ἰουλίου καὶ Ὀκτωβρίου αἱ μὲν Νόναι εἶνε ἡ ἑβδόμη, αἱ δὲ Εἶδοὶ ἡ πέμπτη καὶ δεκάτη. Λοιπὸν μετὰ τῶν τριῶν τούτων ὀνομασιῶν συνδυάζονται τὰ τῶν μηνῶν ὀνόματα ἐπιθετικῶς· οἷον Nonae Januariae ἡ πέμπτη τοῦ Ἰανουαρίου, Nonis Januariis τῇ πέμπτῃ τοῦ Ἰανουαρίου (α)· Idus Octobres ἡ πέμπτη καὶ δεκάτη τοῦ Ὀκτωβρίου, Idibus Octobribus τῇ πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου.

Β') Τὴν προτεραίαν τῶν τριῶν τούτων κυρίων ἡμερῶν ἐξέφραζον διὰ τοῦ pridie *τῇ προτεραίᾳ* καὶ τῆς αἰτιατικῆς τῆς κυρίας ἡμέρας· οἷον pridie Nonas Januarias, pridie Idus Januarias, pridie Calendas Februarias=*τῇ προτεραίᾳ τῶν Νονῶν ἢ τῇ πρὸ μιᾶς Νονῶν τοῦ Ἰανουαρίου, τῇ προτεραίᾳ τῶν Εἰδῶν ἢ τῇ πρὸ μιᾶς Εἰδῶν τοῦ Ἰανουαρίου, τῇ προτεραίᾳ τῶν Καλανδῶν ἢ τῇ πρὸ μιᾶς Καλανδῶν τοῦ Φεβρουαρίου, ἢ τῇ ἕνῃ καὶ νέᾳ τοῦ Ἰανουαρίου* (=τῇ 4ῃ, 12ῃ, 31ῃ τοῦ Ἰανουαρίου).

Γ') Τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας ἐξέφραζον δι' ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῶν τριῶν κυρίων ἡμερῶν ὀπισθοδρομοῦντες. Ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι χρονολογοῦντες ἀπό τινος ὅρου (terminus) προςελογίζοντο καὶ τοῦτον· οἷον ἡ τρίτη ἡμέρα πρὸ τῶν Νονῶν, ἤτοι πρὸ τῆς πέμπτης τοῦ μηνός, δὲν εἶνε ἡ δευτέρα τοῦ μηνός, ὡς ἡμεῖς ἀφαιροῦντες λέγομεν, ἀλλ' ἡ τρίτη. Ὅθεν γεννᾶται ὁ πρακτικὸς κανών, λογιζόμενοι τὰς τοῦ μηνὸς ἡμέρας νὰ προσθέτωμεν μίαν μονάδα εἰς τὸν ἀριθμόν, ἀφ' οὗ ἀφαιροῦμεν· οἷον die qvarto ante Nonas Januarias=τῇ τετάρτῃ πρὸ τῶν Νονῶν τοῦ Ἰανουαρίου=τῇ δευτέρᾳ τοῦ Ἰανουαρίου· διότι αἱ Νόναι τοῦ Ἰανουαρίου εἶνε ἡ πέμπτη· εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον προςθέτοντες μίαν μονάδα ἔχομεν 6, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἀφαιροῦντες τέσσαρας ἔχομεν 2. die sexto ante Nonas Martias=τῇ δευτέρᾳ τοῦ Μαρτίου· διότι 7+1=8—6=2. die octavo ante Idus Januarias=τῇ ἕκτῃ τοῦ Ἰανουαρίου· διότι 13+1=14—8=6. die tertio ante Idus Majas=τῇ τρίτῃ καὶ δεκάτῃ

(α) Ἧττον δὲ ὀρθὸν τὸ Nonae (Nonis) Januarii.

τοῦ Μαΐου· διότι 15+1=16—3=13. Ὅταν δὲ ὁ ὅρος, ἀφ' οὗ ὀπισθοδρομοῦντες λογιζόμεθα, ἦνε αἱ Καλάνδαι, ἤτοι ἡ πρώτη τοῦ ἐπομένου μηνός, τότε δὲν ἀρκεῖ νὰ προσθέσωμεν μίαν μονάδα εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ τρέχοντος μηνός, ἀλλὰ πρέπει νὰ προςλογισθῶσι καὶ αἱ Καλάνδαι τοῦ ἐπομένου μηνός, δηλαδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν τοῦ τρέχοντος μηνὸς πρέπει νὰ αὐξηθῇ κατὰ δύο μονάδας· ὅθεν dies tertius ante Kalendas Julias εἶνε ἡ εἰκοστὴ ἐνάτη τοῦ Ἰουνίου· διότι 30+2=32—3=29. die tertio ante Kalendas Apriles=τῇ τριακοστῇ τοῦ Μαρτίου· διότι 31+2=33—3=30.

Λοιπὸν ὅταν τἀνάπαλιν θέλωμεν νὰ μεταφέρωμεν χρονολογίαν τινὰ ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου ἡμερολογίου εἰς τὸ Ῥωμαϊκόν, νὰ ἐκφράσωμεν δηλαδὴ αὐτὴν Λατινιστί, τότε πρῶτον μὲν πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν τίς τῶν κυρίων ἡμερῶν εὐθὺς ἕπεται μετὰ ταύτην τὴν χρονολογίαν, εἶτα δὲ νὰ προςθέσωμεν εἰς μὲν τὰς Νόνας καὶ Εἰδούς, ἐὰν αὗται εὐθὺς ἕπωνται, μίαν μονάδα, εἰς δὲ τὰς ἡμέρας τοῦ τρέχοντος μηνός, ἐὰν κυρία ἡμέρα ἡ εὐθὺς ἑπομένη ἦνε αἱ Καλάνδαι τοῦ ἑπομένου μηνός, δύο, καὶ ἔπειτα νὰ ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου τὴν ἡμετέραν χρονολογίαν, καὶ τὸ ὑπόλοιπον εἶνε ἡ Λατινικὴ χρονολογία· οἷον τῇ δευτέρᾳ τοῦ Μαρτίου=die sexto ante Nonas Martias· διότι ἡ εὐθὺς μετὰ τὴν δευτέραν τοῦ Μαρτίου ἐπομένη κυρία ἡμέρα εἶνε αἱ Νόναι, ἤτοι ἡ ἑβδόμη τοῦ Μαρτίου. Λοιπὸν 7+1=8—2=6.—Τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Ἰανουαρίου=die septimo ante Idus Januarias· διότι 13+1=14—7=7.—Τῇ ἐνάτῃ καὶ δεκάτῃ τοῦ Ἰουλίου=die qvarto decimo ante Calendas Augustas· διότι 31+2=33—19=14.

3. Die tertio ante Kalendas Martias θὰ ἦτο ἡ γραμματικῶς ὀρθὴ ἔκφρασις, ἀλλ' οἱ Λατῖνοι παραλείποντες καὶ τὸ die καὶ τὸ ante ἔλεγον tertio Kalendas Martias, ἢ συντομώτερον III. Cal. Mart.

Ἀντὶ ὅμως τῆς ὁμαλῆς ταύτης ἐκφράσεως εἶνε ἑτέρα τις ἀνώμαλος ἐν πολλῷ μείζονι χρήσει· ἡ πρόθεσις δηλαδὴ ante προτίθεται, πάντων τῶν λοιπῶν ἑπομένων κατ' αἰτιατικήν· οἷον ante diem tertium Calendas Apriles *τῇ πρὸ τριῶν Καλανδῶν τοῦ Ἀπριλίου* ἢ *τῇ τρίτῃ πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ Ἀπριλίου*, ἢ συντομώτερον a. d. III. Cal. Apr. (τῇ τριακοστῇ τοῦ Μαρτίου.).

ΣΗΜ. Ἡ ἔκφρασις αὕτη ante diem θεωρεῖται ὡς ἀμετάβλητον οὐσιαστικὸν καὶ συν-

τάσσεται καὶ μετὰ προθέσεων (in, ex)· οἷον «Dixi ego idem in senatu, caedem te optimatium contulisse in ante diem V. Cal. Novembres» (Κικ. Κατ. Ά. 3.). «Supplicatio indicta est ex ante diem qvintum Idus Octobres cum eo die in qvinqve dies» (Λίουιος ΜΈ. 2.).

Ὡςαύτως δὲ καὶ τὸ pridie συντάσσεται ὡς ἀμετάβλητον οὐσιαστικὸν μετὰ προθέσεων· οἷον «Nos in Formiano esse volumus usqve ad pridie Nonas Majas» (Κικ. Ἀττ. Β', 11.).

4. Τὴν δὲ ἐμβόλιμον ἡμέραν (diem intercalarem) ἐνέβαλλον οἱ Ῥωμαῖοι οὐχὶ ὡς ἡμεῖς μετὰ τὴν εἰκοστὴν ὀγδόην, ἀλλὰ μετὰ τὴν εἰκοστὴν τετάρτην τοῦ Φεβρουαρίου, οὕτω δὲ ὥςτε τὴν εἰκοστὴν τετάρτην τοῦ Φεβρουαρίου, ἢ κατὰ τὴν Λατινικὴν ἔκφρασιν τὴν πρὸ ἓξ Καλανδῶν (τὴν ἕκτην πρὸ τῶν Καλανδῶν) τοῦ Μαρτίου, ἔγραφον δίς, καὶ ἡ ἐμβόλιμος πρὸς διάκρισιν ἐλέγετο bis sextus· ὅθεν a. d. VI. Cal. Mart.=τῇ τετάρτῃ καὶ εἰκοστῇ τοῦ Φεβρουαρίου. a. d. bis sextum Cal. Mart.=τῇ πέμπτῃ καὶ εἰκοστῇ τοῦ Φεβρουαρίου. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ὁ περιττὸς ἐνιαυτός, ἤτοι ὁ ἔχων τὴν ἐμβόλιμον (ἐπακτὴν) ἡμέραν ἐλέγετο annus bis sextus ἢ bisextus (βίσεκτος).

Β'. *Συντομίαι λέξεων (Notae ἢ compendia scripturae).*

ά. Συντομίαι τῶν προωνυμίων.

A. Aulus
App. Appius
D. Decimus
G. ἢ C. Gajus ἢ (ἧττον ὀρθὸν) Cajus
Gn. ἢ Cn. Gnaeus ἢ (ἧττον ὀρθὸν) Cnejus
K. Kaeso
L. Lucius
M. Marcus
M'. Manius
Mam. Mamercus
N. ἢ Num. Numerius
P. Publius
Q. Qvintus
S. ἢ Sex. Sextus
Ser. Servius
Sp. Spurius
T. Titus
Ti. Tiberius.

β'. Συντομίαι ἄλλων λέξεων.

Aed. Aedilis
Cal. ἢ Kal. Calendae
Cos. Consul
Coss. Consules
D. Divus (D. Caesar)
Des. Designatus
Eq. Rom. Eqves Romanus
F. Filius
Id. Idus
Imp. Imperator
Leg. Legatus ἢ Legio
N. Nepos (P. Mucius P. F. Q. N.=Publii filius Qvinti nepos)
Non. Nonae

O. M. Optimus Maximus (ἐπωνυμία τοῦ Διὸς)
P. C. Patres conscripti
Pl. Plebis
Pont. Max. Pontifex Maximus
Pop. Populus
P. R. Populus Romanus
Pr. Praetor
Praef. Praefectus
Proc. Proconsul
Resp. Respublica
S. Senatus
SC. Senatusconsultum
S. P. Q. R. Senatus populusqve Romanus
Tr. Tribunus
Tr. Pl. Tribunus plebis
Qvir. Qvirites.

A. Anno
A. c. Anno currente
A. pr. Anno praeterito
A. M. Anno Mundi
A. u. c. Anno urbis conditae
A. Chr. Anno Christi
a. Chr. ante Christum
B. M. Bene merenti
Dn. Dominus
D. D. Dono dedit
D. D. D. dono dedit dicavit
D. M. Diis manibus
D. S. De suo
D. S. P. P. De sua pecunia posuit
F. C. Faciendum curavit
Jctus. Jureconsultus
L. M. Libens merito
L. S. Loco Sigilli
MS. Manuscriptus
Ps. Postscriptum
Q. D. B. V. Qvod deus bene vertat
Q. F. F. Q. S. Qvod felix faustumqve sit
Q. B. F. F. Q. S. Qvod bonum felix faustumqve sit
S. V. B. E. E. V. Si vales bene est, ego valeo (ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ἐπιστολῶν)
c. caput
cf. confer ἢ conferatur
i. e. id est
l. loco ἢ lege. h. l. hoc loco ἢ hac lege
l. c. ἢ l. l. loco citato ἢ loco laudato
pag. m. pagina mea
scil. scilicet
seq. seqvens, seqq. (ἐν τῷ πληθυντικῷ)
v. versus
vid. vide ἢ videatur
S. Salutem
S. D. P. Salutem dicit plurimam.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Σελ. 9 στίχ. 6 κάτωθεν ἀντὶ «*Παρεπόμενα· κλίσεις*» γραπτέον «*Τὰ παρεπόμενα τοῖς ὀνόμασι*».

Σελ. 10 στίχ. 12 ἄνωθεν ἀντὶ «καὶ πτῶσις (casus)» γραπτέον «πτῶσις (casus) καὶ κλίσις (declinatio).»

Σελ. 13 στίχ. 5 ἄνωθ. ἀντὶ «Κλίσεις δὲ (declinatio)» γραπτ. «*Δ'. Κλίσις*. Κλίσεις δὲ».

Σελ. 18 στίχ. 17 ἄνωθ. ἀντὶ «Andregĕos» γραπτ. «Androgĕos».

Σελ. 52 στίχ. 13 κάτωθ. ἐξαλειπτέον τὸ «tertio,» ὅπερ ἔχουσιν ἔνια τῶν ἀντιτύπων.

Σελ. 52 στίχ 11 κάτωθ. ἀντὶ «πόση» γραπτ. «πόστη».

Σελ. 60 στίχ. 3 ἄνωθ. ἀντὶ «ipes», ὅπερ ἔχουσιν ἔνια τῶν ἀντιτύπων, γραπτ. «ipse.»

Σελ. 116. Μεταξὺ τοῦ Λ' καὶ ΛΒ' κεφαλαίου οὐδὲν λείπει, ἀλλ' ἡ τάξις μόνον τῶν κεφαλαίων ἔχει ἡμαρτημένως ἐνταῦθα.

Πωλεῖται παρὰ τῷ συγγραφεῖ καὶ τοῖς ἐν Ἀθήναις βιβλιοπώλαις C. Wilberg καὶ Ν. Νάκῃ δραχ. 3.

Παρὰ τοῖς αὐτοῖς τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως πωλοῦνται προςέτι

Ἠπειρωτικῶν βιβλίον πρῶτον. Βερολίνῳ 1854. δραχ. 1 ½.
Στοιχειώδης γραμματικὴ τῆς Λατινικῆς γλώσσης. Ἀθήνησι 1860. . . . . » 1 ½.